

Journal of Research and Development

A Multidisciplinary International Level

Referred and Double Blind Peer Reviewed, Open Access Journal

ISSN:2230-9578 May - 2026 Volume-18 Issue-5(VIII)

Mob: +91-9552416001 Website: <https://jrdrv.org> Chief Editor: Prof. Ramesh V. Bhole

MULTIDISCIPLINARY INTERNATIONAL JOURNAL

Website: <https://jrdrv.org>

ISSN: 2230-9578

May- 2026

Volume-18 Issue-5 (VIII)

Please Get in Touch

Email: jrdrv.org@gmail.com

Mob: +91-9552416001, +91- 8888454089

Journal of Research and Development

Peer Reviewed International, Open Access Journal.

ISSN : [2230-9578](https://doi.org/10.22304/9578) | Website: <https://jrdrv.org> Volume-18, Issue-5(VIII)| May 2026

Journal of Research and Development

*A Multidisciplinary International Double Blind Peer Reviewed Refereed
International Research Journal*

Volume-18, Issue-5 (VIII) May 2026

Publication Language – English, Hindi, Marathi and other Indian Languages

Periodicity of Publication- Monthly

Email: jrdrv.org@gmail.com

Journal Website: <https://jrdrv.org>

CHIEF EDITOR

Dr. Ramesh V. Bhole

Professor

Sardar Vallabhbhai Patel Arts and Science College Ainpur,

Tal Raver, Dist Jalgaon

Email: jrdrv.org@gmail.com

Disclaimer

The Editors shall not be held responsible for the originality or the views and opinions expressed in the papers. The author(s) alone shall bear full responsibility for the originality of their work and the ideas expressed therein.

© All rights reserved with the Editors.

Journal of Research and Development

A Multidisciplinary International Level Referred and Double Blind Peer Reviewed, Open Access
ISSN : [2230-9578](https://doi.org/10.22304/2230-9578) | Website: <https://jrdrv.org> Volume-18, Issue-3 (IV)| March - 2026

JOURNAL PARTICULARS

Name of Journal	JOURNAL OF RESEARCH AND DEVELOPMENT
Frequency	Monthly : Jan to Dec (12 issues per year)
ISSN	2230-9578
Publisher	Dr. Ramesh V. Bhole
Chief Editor	Dr. Ramesh V. Bhole
Copy right	Journal of Research and Development
Starting Year	January 2010
Subject	Multi-Disciplinary
Review Process	Double Blind Peer
Language	English, Hindi, Marathi, and other Indian Constitutional Languages.
Publication Format	Print
Access	
License	 Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)
Phone No.	+91 93256 65856, +91-8888454089
Email	jrdrv.org@gmail.com
Journal Website	https://jrdrv.org
Registered office Address	‘Ravichandram’ Survey No-101/1, Plot, No-23, Mundada Nagar, Jalgaon, Maharashtra, India
Admin. Office Address	‘Ravichandram’ Survey No-101/1, Plot, No-23, Mundada Nagar, Jalgaon , Maharashtra, India
Printing	Amitsons Digital Copiers 106 and 110, Paras Chambers 1st Floor, Near Laxmi Narayan Theatre, Above Bank Of India, Swargate-411042

Journal of Research and Development

A Multidisciplinary International Level Referred and Double Blind Peer Reviewed, Open Access

ISSN : [2230-9578](https://doi.org/10.2230-9578) | Website: <https://jrdrv.org> Volume-18, Issue-5 (VIII)| May - 2026

JOURNAL OF RESEARCH AND DEVELOPMENT

*A Multidisciplinary International Double Blind Peer Reviewed Refereed
International Research Journal*

Publication Language – English, Hindi, Marathi and other Indian Languages

Periodicity of Publication- Monthly

Email: jrdrv.org@gmail.com

Journal Website: <https://jrdrv.org>

CHIEF EDITOR

Dr. Ramesh V. Bhole

Professor

Sardar Vallabhbhai Patel Arts and Science College Ainpur,

Tal Raver, Dist Jalgaon

Email: jrdrv.org@gmail.com

ASSOCIATE EDITORS

Prof. (Dr.) Madan Mohan Goel

Vice-Chancellor (Former)

Rajiv Gandhi National Institute of Youth

Development, Govt. of India

Starex University, Gurugram, Haryana, India

Dr. Praveen G. Saptarshi

Visiting Faculty

Salisbury University, United States

MANAGING EDITOR

Dr. Santosh P. Mane

Assistant Professor,

Head Department of Geography,

Sameer Gandhi Kala Mahavidyalaya

Journal of Research and Development

A Multidisciplinary International Level Referred and Double Blind Peer Reviewed, Open Access

ISSN : [2230-9578](https://doi.org/10.22304/2230-9578) | Website: <https://jrdrv.org> Volume-18, Issue-5 (VIII)| May - 2026

EDITORIAL BOARD

BABALOLA, Ayodele Samuel Department of Pure and Applied Zoology, Federal University of Agriculture, PMB 2240, Abeokuta, Ogun State, Nigerian	Dr. Lal Mervin Dharmasiri Senior Professor and Chair Head of Geography University of Kelaniya, Sri Lanka.	Vijayanand Selvaraj Data Strategist and Artificial Intelligence Lead Information Technology (IT), Houston, Texas, USA
Dr. Munther Moh'd Ibrahim Zyoud Assistant Professor of English Language Teaching Methods-AI-Quds Open University, Palestine.	Prof. A.G. Amarasinghe Senior Lecturer Grade University of Kelaniya, Sri Lanka.	Dr. Gyanaranjan Sahoo Extension Scientist Orissa University of Agriculture & Technology, Orissa India
Dr. RVS Praveen Director Digital Engineering and Assurance, USA	Dr. Ranjan Kalita Principal Rangapara College, Amaribari, Rangapara, (Autonomous) Assam	Dr. S. C. Advitot Principal CBK's B. Sci, R.V. Com. & R. J. Arts College, Akkalkot
Dr. Kulkarni Swanand Gajanan Associate Professor, Mechanical Engineering Department, S.K.N. Sinhgad College of Engineering, Korti, Pandharpur-	Dr. Anurag Shrivastava Professor & Post Doctoral, Lincoln University College (LUC) Petaling Jaya, Malaysia, Malaysia	Prof. (Dr.) F. M. Nadaf Principal, Government College Borda Margao Goa (Autonomous), India
Dr. Tushti Sharma Royal School of Languages, The Assam Royal Global University, Guwahati, Assam	Dr. Sandeep Rout Faculty of Agriculture, Sri Sri University, Cuttack, Odisha	Dr. Daneshwar. R. Pandey Assistant Professor, Head Of Department S.S Agrawal College Of Commerce And Management Navsari Gujarat

PUBLISHER

Dr. Ramesh V. Bhole

'Ravichandram' Survey No-101/1, Plot, No-23, Mundada Nagar, Jalgaon

Email: jrdrv.org@gmail.com Journal Website: <https://jrdrv.org>

Sr.No.	CONTENTS	Page No.
1	ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ರೂಪಕಗಳು ನಂದಿನಿ. ಸಿ.ಎಸ್.	1-4
2	ಕನ್ನಡ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಬಗೆ ಡಾ. ಸಿ. ಎಂ. ತಳವಾರ	5-8
3	ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ಸಣ್ಣಕತೆಗಳು: ದಲಿತರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವ ಡಾ.ವೆಂಕಟೇಶ	9-12
4	ಮಹಾಂತೇಶ್ವರ ಸಂಸ್ಥಾನ ಹಿರೇಮಠ ಆಳಂದ-ನಂದವಾಡಗಿ-ಜಾಲವಾದಿ ಅನುಭಾವದ ನೆಲೆಗಳ ಬೀಡು ಶ್ರೀಮತಿ ರತ್ನಾ ಕೆಂಭಾವಿಮಠ	13-24
5	ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಸವಂತಪ್ಪ ಕೆ ಹೊಸಹಳ್ಳಿ	25-30
6	ನವೋತ್ತರ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಡಾ.ಸಿ.ಮಹೇಂದ್ರ	31-33
7	ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪಾತ್ರ: ಕರ್ನಾಟಕದ ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಚಲುವರಾಜು	34-37
8	“ಭಾರತೀಯ ಚುನಾವಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ಪ್ರಸ್ತುತ ಸವಾಲುಗಳು, ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಯ ಮಾರ್ಗಗಳು” ಡಾ. ನಾಗೇಂದ್ರಪ್ಪ ಕೆ.ಟಿ.	38-43
9	ಶಿರಸಿ ಪ್ರದೇಶದ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಡಾ. ಸುಜಾತ ಚೆ. ಸಿರಿಯಣ್ಣವರ	44-48
10	ಬಂಜಾರ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ ಡಾ. ಕುಮಾರ್. ಜೆ	49-51
11	ಸ್ಥಳೀಯ (ಜಾನಪದ) ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಗರತಿ ಹಾಡು ಶ್ರೀ. ರಘುವೀರ ಕೊಂಚಿಗೇರಿ	52-53
12	ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು: ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು ಡಾ. ಹರಿಣಾಕ್ಷಿ	54-59
13	ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರ ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣ ಪದ್ಯದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಡಾ. ಜಗದೀಶ ಟಿ ಎಲ್	60-62
14	ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು: ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯವಲೋಕನ ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಕೊಪ್ಪದ	63-67
15	ಜಾನಪದ ಕವಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಬಿದರಿಯವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಡು-ನುಡಿ ಪ್ರೇಮ ಪಡಿಯಪ್ಪ ನಾಗರಾಜ,	68-72
16	“ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದಾನದ ಮಹಿಮೆ (ಆಯ್ದ ವಚನಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)” ಡಾ. ಅಣ್ಣಪ್ಪ ರೊಟ್ಟಿಗವಾಡ	73-76
17	ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಒಂದು ಅವಲೋಕನ ಡಾ. ಎಂ. ಆರ್. ದೊಡಮನಿ,	77-80
18	ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳು ಪಾಟೀಲ ರವಿ ಬಾಬು, ಡಾ. ರಾಮು ಹಸನಪ್ಪ ಸಜ್ಜನ	81-91
19	ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅನುವಾದ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಪಟಾಯಿತ	92-93
20	ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ Suresh Alagundi	94-101
21	ಕೀರ್ತನಕಾರ್ತಿಯರು ಸ್ತುತಿಸಿದ ರಾಘವೇಂದ್ರಯತಿಗಳು ಡಾ.ಶ್ರೀಶೈಲ ಮಠಪತಿ. (ಸಿರಿಗಿರಿ)	102-105
22	“ಕದಳಿಯ ಕರ್ಮರ” ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶರಣರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಡಾ. ಬಸವರಾಜ .ನಾ. ನಾಗಾವಿ	106-108
23	ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸ Padmavathi.V	109-114

Original Article

ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ರೂಪಕಗಳು

ನಂದಿನಿ. ಸಿ.ಎಸ್.

ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಮನಗೂಳಿ - 586 122,
ಬಸವನಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾ., ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ.

Email- nandinics79@gmail.com

Manuscript ID:

JRD -2026-180501

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 1-4

May - 2026

Submitted: 10 Apr. 2026

Revised: 20 Apr. 2026

Accepted: 10 May. 2026

Published: 31 May 2026

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗಳ ವಿಸ್ತಾರ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಅವರ ಬದುಕಿನ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಹರಿದು ಬಂದಿರುವ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಅನಿಸಿಕೆ, ಭಾವನೆ, ವಸ್ತು, ವಿಷಯದ ಅನುಭವಗಳೂ ಕಾವ್ಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿವೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಹೊಕ್ಕರೆ ಇದು ತಿಳಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗಳ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಪಂಚ ಸರಿ ಸುಮಾರು 3000 ಪುಟಗಳಷ್ಟಿದೆ. 1930ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕೊಳಲು ಸಂಕಲನದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ ಮಹಾಕಾವ್ಯದವರೆಗೆ ಇದರ ವಿಸ್ತಾರ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ. 1981ರವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಒಟ್ಟು ಕಾವ್ಯ ಸಂಕಲನಗಳು 31(ಅವರು ಮೊದಲ ಬರೆದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕವನಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ).

ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ವಿಸ್ತಾರ ಹೀಗಿದೆ: ಅಮಲನ ಕಥೆ-1924, ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ-1926, ಹಾಳೂರು-1926, ಕೊಳಲು-1930, ಪಾಂಚಜನ್ಯ-1933, ಕಲಾಸುಂದರಿ-1934, ನವಿಲು-1934, ಕಥನ ಕವನಗಳು-1936, ಚಿತ್ತಾಂಗದಾ-1936(ಖಂಡಕಾವ್ಯ), ಕೋಗಿಲೆ ಮತ್ತು ಸೋವಿಯಟ್ ರಷ್ಯಾ-1944, ಕೃತ್ತಿಕೆ-1946, ಅಗ್ನಿಹಂಸ-1946, ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ-1946, ಕಿಂಕಿಣಿ-1946, ಪ್ರೇಮಕಾಶ್ಮೀರ-1946, ಪೋಡಶಿ-1947, ನನ್ನ ಮನೆ-1947, ಮರಿ ವಿಜ್ಞಾನಿ-1947, ಮೇಘ ಪುರಾಣ-1947, ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ-1949(ಮಹಾಕಾವ್ಯ), ಜೇನಾಗುವಾ-1952, ಚಂದ್ರಮಂಚಕಿ ಬಾ ಚಿಕೋರಿ-1954, ಇಕ್ಷುಗಂಗೋತ್ರಿ-1957, ಅನಿಕೇತನಾ-1963, ಅನುತ್ತರಾ-1963, ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ-1966, ಕದರಡಕೆ-1967, ಪ್ರೇತ-ಕೂ-1967, ಕುಟೀಚಕ-1967, ಹೊನ್ನ ಹೊತ್ತಾರೆ-1976, ಸಮುದ್ರ ಲಂಘನ-1981, ಮಹಾದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ-1985, ಕೊನೆಯ ತೆನೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಮಾನವ ಗೀತೆ-1981.

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗಳ ಈ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಇಷ್ಟೊಂದು ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಆಧುನಿಕ ಕವಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ ಮತ್ತು ಚಿತ್ತಾಂಗದಾ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಅತ್ಯಂತ ದೀರ್ಘ ಕವನಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳ ರಚನೆಗಳ ಲೆಕ್ಕವು ಸರಿಸುಮಾರು ಒಂದು ಸಾವಿರದಷ್ಟಿದೆ. ಇವಿಷ್ಟು ಸರಿಸುಮಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ ಮತ್ತು ಚಿತ್ತಾಂಗದಾ ಕಾವ್ಯ ಎರಡೂ ಸೇರಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಸಂಪುಟವು ಸರಿಸುಮಾರು 900 ಪುಟಗಳಷ್ಟಿದೆ.

ಇನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ ನೂರಾರು ಸಂಗತಿಗಳು ಕಾವ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಕವಿಯನ್ನು ಕಾಡಿವೆ. ಅವರ ಎಲ್ಲಾ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವರ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಹತ್ವದ ರೂಪಕವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೊದಲ ನೋಟದಿಂದಲೇ ಶುರುವಾಗುವ ಹೆಣ್ಣು ರೂಪಕವು ದೇವಿ, ರಾಕ್ಷಸಿ, ತಾಯಿ, ದೇಶ (ಭಾರತ ಮಾತೆ), ಕನ್ನಡ ನಾಡು (ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತೆ), ಹೆಂಡತಿ ಮೊದಲಾಗಿ ಹಲವು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತಮ್ಮ ಭಾವಕೋಶದೊಳಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ಮೊದಲ ನೋಟದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಮೊದಲ ಕವನಸಂಕಲನ 'ಕೊಳಲು' ವಿನ ಮೊದಲ ಕವಿತೆ ಗೊಲ್ಲನ ಬಿನ್ನಹದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಾತೊಂದು ಹೀಗಿದೆ;

ಸಿರಿಬನದೇವಿಯ ಬೊಕ್ಕಸದಿಂದ
ಕದ್ದವು ಕೆಲವಿವು ಹಾಡುಗಳು
ಸುಂದರ ಋತುಗಳ ಸಿರಿಗೈಯಿಂದ
ಸುಲಿದವು ಕೆಲವಿವು ಹಾಡುಗಳು
ನೇಸರು ಚಂದಿರ ತಾರೆಗಳಿಂದ
ಕೆಲವನು ಭಿಕ್ಷೆಯ ಬೇಡಿದನು
ಬೈಗಿನ ಹೆಣ್ಣನು ಬೆಳಗಿನ ಹೆಣ್ಣನು
ಕಾಣಿಸಿ ಕೆಲವನು ಕೂಡಿದನು

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21370495

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ನಂದಿನಿ. ಸಿ.ಎಸ್. ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಮನಗೂಳಿ - 586 122,
ಬಸವನಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾ. ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ.

How to cite this article:

ನಂದಿನಿ. ಸಿ.ಎಸ್. (2026). ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ರೂಪಕಗಳು Journal of Research & Development, 18(5(VIII)),
1-4. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21370495>

ಈ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಒಟ್ಟು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಕವಿಯು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಈ ರೂಪಕವನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಹತ್ತು-ಹಲವು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವ ಬದುಕುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಕೃತಿ ಇರುವಂತೆ, ಜೀವಗಳ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಹೆಣ್ಣು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಗುರುತಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಎರಡೂ ನೆಲೆಗಳು ಕುವೆಂಪು ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಬಂದು ಮರೆಯಾಗುವ ಭಾವವೂ ಅಲ್ಲ. ಲೋಕವನ್ನು ಅರಿಯುವ ಸ್ವಾಯಿರೂಪವಾಗಿ ಅವರ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಹೆಣ್ಣು ಇದ್ದಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು-ಲೋಕವನ್ನು, ದೇಶವನ್ನು, ನಾಡನ್ನು, ನುಡಿಯನ್ನು, ಸ್ವತಃ ಕವಿಯನ್ನೂ ಮುನ್ನಡೆಸುವವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕವನಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಒಂದು “ಧೀಮ” ಎನ್ನುವಂತೆ ವಿಷಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿಸರ್ಗ, ಪ್ರೇಮ ಗೀತೆಗಳು, ಕ್ರಾಂತಿ ಗೀತೆಗಳು, ಆರಾಧನೆಯ ಗೀತೆಗಳು, ಸಾಂಸಾರಿಕ ಗೀತೆಗಳು ಮೊದಲಾಗಿ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಗುರುತುಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ನೋಡಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಗುರುತಾಗಿ, ಸೂಚಕವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರೆದಿರುವ ಕವಿತೆಗಳ ಲೆಕ್ಕವೂ ದೊಡ್ಡದಿದೆ; ಹೊಲದ ಹುಡುಗಿ, ವಸಂತರಮಣಿಯರ ಹಾಡು, ತಾಯಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ, ಭಾರತ ಜನನಿಗೆ, ಜಯ ಹೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತೆ, ಗೊಲ್ಲನ ಗಾಯಿತ್ರಿ(ಕೊಳಲು), ಕಾಳಿ ಬರುವಳು, ಭರತ ಮಾತೆ(ಪಾಂಚಜನ್ಯ), ಕಲಾ ಸುಂದರಿ, ತಾಯಿಯ ಮಡಿಲು, ವನಸ್ತುಂಗ, ವನ ಸುಂದರಿ, ಉಷಯು ನಿಶೆಯ ಚುಂಬಿಸೆ, ಕಲ್ಪನಾ ಸುಂದರಿ(ಕಲಾ ಸುಂದರಿ), ಶಾಂತಿ ಬರುವಳು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಾತೆ(ನವಿಲು), ಭರತ ಭೂಮಿ ನನ್ನ ತಾಯಿ, ಕನ್ನಡಮ್ಮನ ಹರಕೆ, ಮೊದಲನೆ ದೇವರು ಈ ಹೆಣ್ಣು(ಕೋಗಿಲೆ ಮತ್ತು ಸೋವಿಯಟ್ ರಷ್ಯಾ), ಹೆಣ್ಣು, ಮಾಯೆ-ಮುಕ್ತಿ, ಸಂಸಾರ ಸರ್ಪಿಣಿ, ಉರ್ಮಿಳಾದೇವಿ, ಧನ್ಯ ದಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಕ್ರಾಂತಿ ಕಾಳಿ, ಭಾರತ ತಪಸ್ವಿನಿ, ಭರತ ಮಾತೆಗೆ, ಷೋಡಶಿ, ಅಃ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ(ಕೃತ್ತಿಕೆ), ಮಹಾಮಾತೆ, ಸಭ್ಯತಾ ದೇವತೆ, ಋತುಚಕ್ರಿಯೇ ಜಗನ್ಮಾತೆಗೆ (ಅಗ್ನಿಹಂಸ), ಲತಾನಟ, ಸಂಧ್ಯಾಯಕ್ಷಿಣಿ(ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ), ಒಬ್ಬ ತಾಯಿಗೆ, ರಾಧೆ ನನ್ನ ಕೆನ್ನೆಗೆ, ಪ್ರೇಯಸಿ, ಶಶಿಕಲಾ, ಪ್ರಿಯನು ಪ್ರೇಯಸಿಗೆ, ಮೊಸರಿನ ಹುಡುಗಿ, ನನ್ನವಳಿಗೆ(ಪ್ರೇಮ ಕಾಶ್ಮೀರ), ಕರೆಯುವನು ಬಾರೆ ಸಖಿ!, ಪ್ರಿಯನ ನೆನೆ, ವಿರಹಿಣಿ, ರತಿ, ಹಳ್ಳಿಯ ಹುಡುಗಿ, ರಾಧೆಯ ಕರೆ, ಅಭಿಸಾರಿಕೆ, ತರಳೆ ನಾನು; ದೊರೆ ನೀನು, ಎನ್ನಿನಿಯಳು, ಪೂವಮ್ಮ, ಷೋಡಶಿ(ಷೋಡಶಿ), ನನ್ನವಳು, ಬಿನ್ನೈಸಿದಳು ತಾಯಪ್ಪಳಂತು, ಪ್ರಿಯ ಸತಿಗೆ(ಜೇನಾಗುವಾ), ಚಂದ್ರಮಂಚಕೆ ಬಾ ಚಕೋರಿ, ಸತಿಗೆ, ಮಧುಮಂಚಕೆ ಬಾ ಮದುಮಗಳೆ! ಗೃಹವೇ ಬರುವಳೆಂದು ಗೃಹಿಣಿ?, ಹರಗಿರಿಜಾ, ಮುನಿದ ಕಾಂತೆ, ಶ್ರದ್ಧೆ ಕಾಂತೆ, ಮಂತ್ರಗಾರಿ, ಗೃಹದೇವತೆ, ಹೇಮರೂಪಸಿಗೆ, ಶ್ರೀಮತಿ...ಯಾದೆ!, ಅನಂತ ನೀಂ: ಮನಮನಕೆ ಮನದನ್ನೆ!, ಅರ್ಧಾಂಗಿಗೆ, ಷೋಡಶಿಗೆ, ಸತಿಗೆ ಸುಖಾಗಮನ, ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಗೆ, ಪ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ, ಬರುತಾಳೆ ನಾಳೆ, ನಿನಗಿರ್ಪುದಯ್ಯ ಶಾಂತಿ ನಿನ್ನಾಕೆಯೋಲೆ!, ಇಂದುಕಲಾ, ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು, ಏಳು ರಮಣಿ!(ಚಂದ್ರಮಂಚಕೆ ಬಾ ಚಕೋರಿ), ಮನೆಮನೆಯ ತಪಸ್ವಿನಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಭಗವತಿ ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತಿಗೆ, ಕಂದ ಕನ್ನಡನವನು ಕೈಬಿಡದಿರಮ್ಮ(ಇಕ್ಷುಗಂಗೋತ್ರಿ), ಶಶಿಯ ದೋಣಿ, ತಾಯಿಯ ಆಶ್ವಾಸನೆ(ಅನಿಕೇತನಾ), ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಗೆ, ಜನ್ಮಜನ್ಮ ಸಂಗಾತಿ, ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಗವತಿ(ಅನುತ್ತರಾ), ದಂಪತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ನರ್ತಿಸಿದಳು ಸ್ವರಸುರನಾರಿ, ನೀರ್ ನರ್ತಕೆ, ಮಾಗಿಯ ಹೊತ್ತಾರೆ ಶ್ರೀ ಚಾಮುಂಡಿ, ಮಗಳಿಗೆ ಹರಕೆ, ಭೂರ್ಭುವಸ್ವರ್ವಶಿ(ಕದರಡಕೆ), ಎತ್ತು ಆರತಿ ಓ ಭಾರತಿ(ಪ್ರೇತ-ಕ್ಯೂ), ಜನನಿಗೆ, ಗಮಕೆ ಸಹೋದರಿಗೆ, ಮಾತೆ ಮೇರಿ - ಮಗು ಏಸು, ರಾಣಿಯ ಮೊಕದ್ದಮೆ, ನನ್ನಮ್ಮ ಜಗದಮ್ಮ(ಕುಟೀಚಕೆ), ಸತಿ, ಬಾಲವಿಧವೆ(ಹೊನ್ನ ಹೊತ್ತಾರೆ), ನಾಗಿ, ಕುಮುದಿನಿ(ಕಥನಕವನಗಳು), ಅಮ್ಮನ ಮೂರ್ತಿ(ಮರಿ ವಿಜ್ಞಾನಿ), ಸಿಡ್ಡೆಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ತಾರೀಣಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ(ಕೊನೆಯ ತೆನೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಮಾನವ ಗೀತೆ) ಹೀಗೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಯಾವುದೇ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಾಗ ಕಾಣುವ ಕೆಲವು ಕವಿತೆಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೂ ಹೆಣ್ಣು ಒಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ಕವಿಯ ಅಂತರಾಳದ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಾಡಿರುವ ಬಗೆಯು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಹೆಣ್ಣಿನ ಗುರುತುಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಕವಿತೆಗಳ ಪಟ್ಟಿಯು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಮೇಲಿನ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಕುವೆಂಪು ಕಾವ್ಯ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೇಲು ನೋಟಕ್ಕೆ ಕಂಡು ಬರುವ ಒಂದು ಬಗೆ. ಕುವೆಂಪು ನೇರವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಪದ್ಯದ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ತ್ರೀ ಸೂಚಕವಾಗಿಸದೇ ಬರೆದಿರುವ ಅನೇಕ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ರೂಪಕವಾಗಿಸಿರುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ದೊಡ್ಡಪಟ್ಟಿಯನ್ನೇ ಮಾಡಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಅವರ ಕೊಳಲು ಸಂಕಲನದ ‘ಕವಿತೆಗೆ’ ಹೆಸರಿನ ಪದ್ಯವು ಕವಿತೆಯನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ - ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಬೆಂದ ಎದೆಗೆ ತಂಪು ಗಾಳಿ ಬೀಸುವಂತೆ ಬಂದೆ ರಮಣಿಯೆ!, ಮುತ್ತುಕೊಟ್ಟ ಕೆನ್ನೆಗಳಿಗೆ ಚೆನ್ನೆ ಕವಿತೆಯೆ, ನೀನೆ ಚೈತ್ರವಾದೆ ರಮಣಿ ಕಬ್ಬದಂಗನೆ ಎನ್ನುವಂತಹ ಮಾತುಗಳು ಆ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಹೆಣ್ಣಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಕವಿಯು ತಾನು ‘ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಸಂಗ ಲಭಿಸೆ ಧನ್ಯನಾದೆನು, ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಗಣ್ಯನಾದೆನು, ಅಲ್ಲಗಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಜನಕೆ ಮಾನ್ಯನಾದೆನು, ನಿನ್ನ ಜೊತೆಯೊಳೆನ್ನ ಕಂಡು ದೂರದರಿಯದಿರುವ ಮಂದಿ ಗೆಳೆಯರಾದರು ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಕವಿ. ಕವಿತೆಯೆಂಬ ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದಾಗಿಯೇ ತಾನು ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ನಾಡಿನೆಲ್ಲರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಬಗೆಯನ್ನು ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಕವಿತೆಯು ಕವಿಗೆ ಪ್ರೇಯಸಿಯಂತೆ, ಕವಿತೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮುನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇದೆ. ‘ಪತಿಯನುಳಿದು ತವರು ಮನೆಗೆ ತರಳೆ ಹೋಗುವಂತೆ ನೀನು ಕೆಲವು ಸಾರಿ ಎನ್ನ ಬಿಟ್ಟೆ ಕಬ್ಬದಂಗನೆ!’ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಮುಂದುವರೆದು ‘ಹಿಂದೆ ಇರದ ಒಲವ ತಂದೆ ದೇವಿ ರಮಣಿ ಕಬ್ಬವೆಣ್ಣೆ, ಮಂಗಳಾಂಗಿಯೇ! ನೀನೆ ಎನ್ನ ಬಾಳ ಮುಕ್ತಿ, ನೀನೆ ಎನ್ನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ, ನೀನೆ ಸೊಗವು, ನೀನೆ ಹರುಷ ಕಬ್ಬದಂಗನೆ. ಸಗ್ಗ ಬೇಡ ಮುಕ್ತಿ ಬೇಡ ಸಿರಿಯನೊಲ್ಲ ನೆಲವನೊಲ್ಲ ನೀನೆ ಎನಗೆ ಸಾಕು ಸಾಕು ಮುದ್ದು ಮೋಹಿನಿ’ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಕಾವ್ಯ ಕನ್ನಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ ಕವಿ. ಕವಿತೆಯನ್ನು ‘ಬೇರೆಯರಸುತನವದೇಕೆ ರಾಣಿ ನೀನಿರ? ತಿರುಕನಿವನ ಬಿಡಲು ಬೇಡ ದೇವಿ ಕವಿತೆಯೆ! ಮುತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಗಿದು ಅಪ್ಪಿ ಎದೆಯ ಮನೆಗೆ ಬಿಜಯ ಮಾಡು’ ಎಂದು ಹಿಗ್ಗಿ ‘ಕರೆದು ತರುವೆ ನನ್ನ ಕವಿತೆಯೆ, ನಿನ್ನ ಕೊರಳ ತಬ್ಬಿ ತಬ್ಬಿ ಮೈಯ ಮರೆವನು, ನಿನ್ನ ಸಂಗದಾಸೆ ಎನ್ನ ಬದುಕಿಸಿರುವುದು ದೇವಿ ಬಾರೆ ಕಬ್ಬವೆಣ್ಣೆ ಹಾಡಿ ತಣಿಯುವ’ ಎಂದು ಕಾವ್ಯ ಕನ್ನಿಕೆಯೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪ್ರೇಮಬಂಧನವೇ ಆಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವುದು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿದೆ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೂ; ತಾಯಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ದೇವಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಮಾಯೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಜನನಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊಲದ ಹುಡುಗಿಯಾಗಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೇವಿ, ಬಿಜ್ಜೆಯರಸಿ, ಗೃಮೆ ಗಾಯತ್ರಿಯಾಗಿ(ಸುಗ್ಗಿ ಹಾಡು), ಸಗ್ಗದಂಗನೆಯಾಗಿ, ವಿಶ್ವ ಜನನಿಯಾಗಿ, ಬನದ ದೇವಿಯಾಗಿ, ಭಾರತ ಜನನಿಯಾಗಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತೆಯಾಗಿ, ಗಾಯತ್ರಿಯಾಗಿ(ನವಿಲು), ಚಂಡಿ-ಚಾಮುಂಡಿ, ರುದ್ರ-ಭದ್ರಕಾಳಿ, ರುಂಡಮಾಲಿನಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಭೈರವ ನಾರಿಯಾಗಿ, ಭೂಮಿ ರಾಣಿ, ನರ್ತಕಿ, ದಾಸಿ, ಧರಣಿ, ವಸುಂಧರೆ, ಮಾರಿ, ಭರತ ಮಾತೆ, ಭಾರತಾಂಬೆ, ಪಾರ್ವತಿ(ಪಾಂಚಜನ್ಯ) ಹೀಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಡಲಾಗದಷ್ಟು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ರೂಪಕವಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರು 1934ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ‘ಕಲಾ ಸುಂದರಿ’ ಕವನ ಸಂಕಲನದ ಮೊದಲ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ‘ಸರಸಿಯಾದರೂ ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿನಿ’ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ‘ಆಕೆಯ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ವಿದೆ... ಆಕೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಭೋಗಿನಿಯೋ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಯೋಗಿನಿ ಎಂದೂ, ಆಕೆಯು ಬುದ್ಧಿ-ಭಾವಗಳ ವಿದ್ಯುದಾಲಿಂಗನದಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿರುವ ಪ್ರತಿಭಾ ರೂಪಸಿ ಎಂದೂ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿನ ಇದೇ ‘ಕಲಾ ಸುಂದರಿ’ ಹೆಸರಿನ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಯಾವ ಯಾವ ರೂಪ-ರೂಪಕಗಳಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಲೋಕದ ಬದುಕಿನ ಕಲಾಸುಂದರಿಯಂತೆ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹೆಣ್ಣು ರೂಪದ ಈ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ; ಸುರ ತರುಣಿ, ಅರಣ್ಯ ರಮಣಿ, ಮತ್ತಕಾಶಿನಿ, ಚಿರವನವಾಸಿನಿ, ಸುಮನಸ ಸಂಗಿನಿ, ಸುಖ ತರಂಗಿಣಿ, ವಿಶ್ವದೇಹಿನಿ, ತ್ರಿಭುವನ ಮೋಹಿನಿ, ಸ್ವರ್ಣ ಸ್ವಪ್ನ ರಂಗಿನಿ, ಭಾವನಾಂಗಿನಿ,

ಸ್ಥಿರ-ಅಸ್ಥಿರ ಗಾಮಿನಿ, ಕಾವ್ಯ ಕಾಮಿನಿ, ಅಂತರ್ಯಾಮಿನಿ, ಚಂಚಲ ಗಾಮಿನಿ, ಅಮರ ಮಧುರ ಅನಿಮಿಷ, ಉಷ್ಣ, ನಿಶಿತ, ಅಮಿತ ವೇಷಧಾರಿಣಿ, ಋತು ಅಧಿಕಾರಿಣಿ, ಪ್ರೇಮೋದ್ವಾನಿನಿ, ಬಂಧನ ಮೋದಿನಿ, ಮುಕ್ತಿಶೀಲೆ, ಅಶ್ವಂಬಲಿ, ಕರೋರ ಕೋಮಲೆ, ಮೃತ್ಯು ಮಾಧುರಿ, ಅರೂಪ ಸುಂದರಿ, ದಿಗಂಬರ, ಸಾಗರಾಂಬರೆ, ರಸಿಕ ಮನೋರಾಗಿಣಿ, ಶಾಶ್ವತ ರಸಯೋಗಿನಿ, ವರ್ಷ ಮೇಘ ಕೇಶಿನಿ, ಭೀಷಣ ಸನ್ಯಾಸಿನಿ, ನೂತನ ಪ್ರಜಾರಿಣಿ, ಜಗತ್ ಚಕ್ರಧಾರಿಣಿ, ಸಸ್ಯಶ್ಯಾಮಲೆ, ಕಾನನ ಕೋಮಲೆ, ವಿಶ್ವಸಂಸಾರಿಣಿ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಿ, ನಣ್ಣಿನ ನಲಮು, ಚೆಲುವಿನ ಚೆಲಮು, ಅಸಂಖ್ಯ ಭಾವಶಾಲಿನಿ, ಧ್ವಂದ್ವಮಾಲಿನಿ, ವಿಶ್ವವಿದಾಯಕಿ, ಸರ್ವರಸಪ್ರದಾಯಕಿ, ಇಂದ್ರಜಾಲ ಕಾರಿಣಿ, ಇಂದ್ರ ಧನುರ್ಧಾರಿಣಿ, ಆದಿಮ ರಸಮುಕ್ತಿ, ಅಸೀಮ ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಜೀವನ ಪ್ರೇಯಸಿ, ನಿಶ್ಚೇಯಸಿ, ನಿಖಿಲ ಹೃದಯ ಪದ್ಮಪಾಣಿ, ಮರಣ-ಹರಣ ಅಮೃತವಾಣಿ, ವಿಶ್ವದೇವ ಮಾತೃ ರಾಣಿ, ಮಾನಸ ಮಂದಿರ, ತಿಮಿರ ಜಾತೆ, ನಿತ್ಯನೂತನ ಪ್ರಸೂತೆ, ಸೃಷ್ಟಿಮಾತೆ, ಚಿರಂತನೇಂದಿರೆ ಹೀಗೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಆವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ತ್ರೀಯ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಲಾವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಕವಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇ ಸಂಕಲನದ 'ನನ್ನ ಕವಿತೆ' ಹೆಸರಿನ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು;

ನನ್ನ ಕವಿತೆಯು ನನ್ನ ಕವಿತೆ
ನನ್ನವಳೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ
ನನ್ನ ಕವಿತೆಯ ನೀನು ಕಾಣೆ
ದೇವರಾಣೆಗೂ ನೀನು ಕಾಣೆ
ನನ್ನವಳೆ ಅವಳೆಂದಿಗೂ

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಈ 'ಕಬ್ಬವೆಂಬ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ' ನೆಂಟರು, ಅತ್ತೆ-ಮಾವರು, ಭಾವ-ಮೈದುನರು ಇದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಕವಿತೆಗೆ ಮೈ ಇದೆ, ಚೆಲುವಿದೆ. ನನ್ನ ಕವಿತೆಯ ಮುತ್ತು ತಣ್ಣು, ಕೆನ್ನೆ ನುಣ್ಣು. ನನ್ನವಳೆ ನಾ ತಬ್ಬುವೆ, ಅವಳು ನಾಚಿ ಮುನಿವಳು ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಕವಿ(ಕಲಾ ಸುಂದರಿ) ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಕುವೆಂಪು ಕವನಗಳ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅವಳು; ಜಗದಂಬೆ, ತುಂಗ, ತರಂಗ, ವನಮಾಲಿನಿ, ಪುಣ್ಯಶಾಲಿನಿ, ಶ್ಯಾಮಲೆ, ತಪಸ್ವಿನಿ, ವನಸುಂದರಿ, ರಸಮತಿ, ಅರುಣರಾಗಿಣಿ ಉಷ್ಣ, ನರ್ಮಶೀಲೆ, ಬನದ ಬಾಲೆ.

ಇದೇ ಸಂಕಲನದ 'ಕಲ್ಪನಾ ಸುಂದರಿ' ಹೆಸರಿನ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯ ಸ್ತ್ರೀ ಸೂಚಕಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ; ಕಲ್ಪನಾ ಸುಂದರಿ, ನಾಕದಪ್ಪರೆ ಉರ್ವಶಿ, ಚಿರಂತನ ಸಖಿ, ಪೊಡವಿ ತಾಯಿ, ರಸಯೋಗಿನಿ, ಧ್ಯಾನಮಾಧುರಿ, ಕಾವ್ಯಶ್ರೀ ಸೋದರಿ, ಮತಿಯ ರತಿರಾಣಿ, ಪರಮ ಕಲ್ಯಾಣಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ್ರಧನುರ್ಧಾರಿಣಿ, ಇಂದ್ರಾಣಿ, ಜನ್ಮಮೃತ್ಯು ಗ್ಲಾನಿ' ಹೀಗೆ. ಸೂರ್ಯೋದಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹಲವಾರು ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಬರೆದವರು ಕುವೆಂಪು. ಅವರ ನವಿಲು ಸಂಕಲನದ 'ಉಷ್ಣ' ಹೆಸರಿನ ಪದ್ಯವೂ ಸಹ ಇದೇ ಬಗೆಯದ್ದು. ಅದರ ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕು ಸಾಲುಗಳು ಹೀಗಿವೆ;

ಮೂಡುಡೆಸೆಯೊಳಾಡಿಯಾಡಿ ಮೂಡಿ ಬರುವಳು
ನಲಿದಾಡಿ ಬರುವಳು
ಮೆಲುಮೆಲ್ಲನೆ ಮೇಲೇರುತ ನೋಡು ಬರುವಳು
ಉಷ್ಣ ಮೂಡಿ ಬರುವಳು

ತಾಯಿ ಹೆಸರಿನ ಸೂಚಕವನ್ನು ಮೂರು ಬಗೆಯ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ತಾಯಿಯಾಗಿ, ಎರಡು ಭಾರತಮಾತೆ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತೆಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯದು ಜಗದಂಬೆ, ಕಾಳಿ, ಪಾರ್ವತಿ ಮೊದಲಾಗಿ ವಿಶ್ವಚೈತನ್ಯದ ರೂಪಕವಾಗಿ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ ಭಾಷೆಯೂ ಸಹ ಮಾತೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾತೆ ಕನ್ನಡವಾದರೆ, ಭಾರತಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಾತೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಹಿರಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪಡೆದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹೀಯಸಿ, ಜಗದ್ವಂದ್ಯ ಎಂದು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಆರಾಧನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೇವತೆ, ದೇಶ ಮಾತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೂ ಅವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ (ರಕ್ತ ತರ್ಪಣ - ಕೋಗಿಲೆ ಮತ್ತು ಸೋವಿಯಟ್ ರಷ್ಯಾ). ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಭರತ ಭೂಮಿ ನನ್ನ ತಾಯಿ, ನನ್ನ ಪೊರೆವ ತೊಟ್ಟಿಲು ಎಂದು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನೀ ಮೆಟ್ಟುವ ನೆಲ ಅದೆ ಕರ್ನಾಟಕ, ನೀನೇರುವ ಮಲೆ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ, ನೀ ಮುಟ್ಟುವ ಮರ ತ್ರೀಗಂಧದ ಮರ, ನೀ ಕುಡಿಯುವ ನೀರ್ ಕಾವೇರಿ, ಕನ್ನಡವೇ ಸತ್ಯ, ಕನ್ನಡವೇ ನಿತ್ಯ ಎಂದು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕನ್ನಡಮ್ಮನ ಹರಕೆ ಕನ್ನಡಕೆ ಹೋರಾಡು ಕನ್ನಡದ ಕಂದ ಎನ್ನುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಪ್ರಕಾರ "ಪರಮ ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯ ಕೋಮಲತೆಯೊಡಗೂಡಿ ಸೌಂದರ್ಯರೂಪದಿಂದಿಳಿಗೆ ಬರಲದೆ ಹೆಣ್ಣು". ಈ ಹೆಣ್ಣು "ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ, ರಸಿಕತೆಯ, ಕಲೆಯ, ಕಾವ್ಯದ ಪೆಂಪು". ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಕುವೆಂಪು "ನೀನಿರಲೈಲ್ಲಾ ಸಾಧನೆಗೆ ನೀಂ ಫಲಂ ಸಿದ್ಧಿ! ನೀನಿಲ್ಲದಿಹ ತಪಕಿಹುದೆ ಶುದ್ಧಿ, ಮೇಣ್ ಬುದ್ಧಿ?" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ(ಹೆಣ್ಣು - ಕೃತ್ತಿಕೆ). ಲೋಕದ, ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ನಡವಳಿಕೆ, ಭಾವನೆ, ಕಲ್ಪನೆ, ವಕ್ರ-ವಿಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಹ 'ಸಂಸ್ಕಾರ ಸರ್ಪಿಣಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಸ್ತ್ರೀ ಸೂಚಕವಾಗಿಯೇ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಗೋಚರ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಹರನ ಜೊತೆಗಿನ ಗಿರಿಜೆಯನ್ನು, ಕ್ರಾಂತಿ ಕಾಳಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಭಗವದಾರ್ಪಣದವಾಗಿ, ಮೇಣ್ ಕೃಪಾ ಸ್ವರೂಪಿನಿಯಾದ, ಯಶೋ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಭಜಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಬದುಕನ್ನು ಕುರಿತ ಹಾಗೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ಸತಿಯೂ ಭಗವತಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಅಂಗ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಬೇಕು ನಿನ್ನ ಸಂಗ
ಸಂಗ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಬೇಕು ಅಂತರಂಗ

ಎಂದು ಗಂಡ-ಹೆಂಡಿರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುದ್ದು, ಆಲಿಂಗನ, ಪ್ರೇಮ-ಪ್ರಣಯ ಎಲ್ಲವೂ ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಂಗಾತಿಯಿಂದಲೂ ತಾಯ್ತನದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಯಸುವುದು, ದೇವತೆಯನ್ನಾಗಿಸಿ ಬೇಡುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು

ನೀನು ಶಕ್ತಿ ಅಂಶಳಲ್ಲೆ?
ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಗಿಹುದೆ ಎಲ್ಲೆ?

.....

ಹೇಳ ನನ್ನ ಮುದ್ದು ನಲ್ಲೆ?

ಎಂದು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಜೀವನದ ಸಂಜೀವನವಾಗಿ ಗೃಹೀಯನ್ನು ನೋಡುವುದು. ಲೋಕದ ಸಂಸಾರದ ಕುವೆಂಪು ನೋಟವಾಗಿದೆ. 'ಸಾಮಾನ್ಯವೇ ಈ ಸಂಗತಿ' ಎನ್ನುವ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ ಶ್ರೀಮತಿ-ಶ್ರೀಪತಿಗಳಾಗುವುದು ಹೀಗೆ; "ಬಿತ್ತಿದವರು ಶಿವಪಾರ್ವತಿ, ಬೆಳೆಸುತಿಹರು ಅಜ ಸರಸತಿ, ಈ ಒಲವಿನ ಇನಿಜೇನನು ಸಮಿಯುತಿಹರ್ ಅನಂಗರತಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಮತಿ ನೀವು ನನ್ನ ಶ್ರೀಪತಿ". ಇಂತಹ ಹಲವು ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಚಂದ್ರಮಂಚಿಕೆ ಬಾ ಚಿಕೋರಿ ಕವನ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಜಗತ್ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನೆಲೆಯೂ ಸಹ ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ 'ಋತಚಿನ್ಮಯೀ ಜಗನ್ಮತೆಯೇ' ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಜಗನ್ಮತೆಯು 'ಋತದ ಚಿತ್ತಾಗಿ, ವಿಶ್ವಗಳ ಸೃಜಿಸಿ ನಡೆಸುತೀವ ಶಕ್ತಿ, ಅನ್ಯಪ್ರಾಣಗಳ ಮನೋಲೋಕಗಳ ಸೂತ್ರಧರ ಯುಕ್ತಿ. ಅವಿನಾಶಿ ಆಸಕ್ತಿ, ದಿವ್ಯ ಮುಕ್ತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮರೆವು ನೀನೆ ಮೇಣ್ ಅರಿವು ನೀನೆ ಮೇಣ್ ಗುರುವು ನೀನೆ ದೇವಿ, ನಿನ್ನ ಕೃಪೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನಗೆಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ ಜಗನ್ಮಥ್' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟು ನೋಡುವುದು ಅನ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸುವುದು ಪೂರ್ಣತ್ವಕ್ಕೆ ಎಸಗುವ ಕೊರತೆ ಎನ್ನುವುದು ಕುವೆಂಪು ಅವರು ನಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಸತ್ಯ. ಗಂಡಸಿನ ಜೊತೆಗಿನ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬದುಕನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಹೀಗಿದೆ; 'ಲೋಕಕಿರುವುದು ನೀನು ಮತ್ತು ನಾನು, ವಿಶ್ವವಿರುವುದು ನಿನಗೆ ಮತ್ತು ನನಗೆ, ಪೂರ್ಣ ನೀ ಪೂರ್ಣ ನಾ, ನಿನ್ನ ಪೂರ್ಣವು ನನಗೆ, ನನ್ನ ಪೂರ್ಣವು ನಿನಗೆ ಅನ್ಯವೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ ಒಂದು ಚಾರ್ಣ, ನನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಣಕದಲಿ ನೀನೇ ಹೂರ್ಣ, ಆ ಅವಳು ಈ ಇವಳು, ಆ ಅವನು ಈ ಇವನು ನನ್ನಂತೆ ಅಂದರೂ ಅದೂ ಪೂರ್ಣ ಸತ್ಯ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರು ರಸಖುಷಿಯಾಗಿರುವುದು ಹೀಗೆ. 'ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿ, ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು, ಚಿತ್ತಾಂಗದ' ಕೃತಿಗಳೂ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಬಗೆಯ ರೂಪಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಟ್ಟಿವೆ. 'ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ'ನಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ರಾವಣ-ಕುಂಭಕರ್ಣರಿಗೆ ತಾಯಾಗಿ ಮೊಲೆಯೂಡಿಸುವ ರೂಪಕವಿದೆ. ಮನೆಮನೆಯ ತಪಸ್ವಿನಿಯರ ಕುರಿತಾಗಿ ಕುವೆಂಪುವಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ಗೌರವವಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನವು ತನ್ನ ಸೀಮಿತ ನೆಲೆಯಿಂದಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀರೂಪಕಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಮುಂದಿಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಕುರಿತು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಸರಕು ಕುವೆಂಪು ಬರೆಹಗಳಲ್ಲಿದೆ.

^೧ ಕುವೆಂಪು ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನೋಡಿ-ಕುವೆಂಪು ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪುಟ-1, ಸಂಪುಟ-2 ಮತ್ತು ಸಂಪುಟ-3, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ಕುಪ್ಪಳಿ, 2013.

^{೨೨} ಕನ್ನಡದ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳ ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪುಟಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆಯಾದರೂ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ರಚನೆಗಳ ಲೆಕ್ಕ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತಾರ ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

^{೨೩} ಕುವೆಂಪು ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪುಟ-1, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ಕುಪ್ಪಳಿ, 2013.

^{೨೪} ಅದೇ, 2013

^{೨೫} ಅದೇ, 2013

^{೨೬} ಅದೇ, 2013

^{೨೭} ಅದೇ, 2013

^{೨೮} ಅದೇ, 2013

^{೨೯} ಅದೇ, 2013

^{೩೦} ಅದೇ, 2013

^{೩೧} ಅದೇ, 2013

^{೩೨} ಅದೇ, 2013

^{೩೩} ಅದೇ, 2013

^{೩೪} ಕುವೆಂಪು ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪುಟ-2, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ಕುಪ್ಪಳಿ, 2013.

^{೩೫} ಅದೇ, 2013

^{೩೬} ಅದೇ, 2013

^{೩೭} ಅದೇ, 2013

^{೩೮} ಅದೇ, 2013

^{೩೯} ಅದೇ, 2013

^{೪೦} ಅದೇ, 2013

^{೪೧} ಅದೇ, 2013

^{೪೨} ಅದೇ, 2013

^{೪೩} ಅದೇ, 2013

^{೪೪} ಅದೇ, 2013

^{೪೫} ಅದೇ, 2013

^{೪೬} ಅದೇ, 2013

^{೪೭} ಅದೇ, 2013

^{೪೮} ಅದೇ, 2013

^{೪೯} ಅದೇ, 2013

^{೫೦} ಅದೇ, 2013

^{೫೧} ಅದೇ, 2013

^{೫೨} ಅದೇ, 2013

^{೫೩} ಅದೇ, 2013

^{೫೪} ಅದೇ, 2013

^{೫೫} ಅದೇ, 2013

^{೫೬} ಅದೇ, 2013

^{೫೭} ಅದೇ, 2013

^{೫೮} ಅದೇ, 2013

^{೫೯} ಅದೇ, 2013

^{೬೦} ಅದೇ, 2013

^{೬೧} ಅದೇ, 2013

^{೬೨} ಅದೇ, 2013

^{೬೩} ಅದೇ, 2013

^{೬೪} ಅದೇ, 2013

^{೬೫} ಅದೇ, 2013

^{೬೬} ಅದೇ, 2013

^{೬೭} ಅದೇ, 2013

^{೬೮} ಅದೇ, 2013

^{೬೯} ಅದೇ, 2013

^{೭೦} ಅದೇ, 2013

^{೭೧} ಅದೇ, 2013

^{೭೨} ಅದೇ, 2013

^{೭೩} ಅದೇ, 2013

^{೭೪} ಅದೇ, 2013

^{೭೫} ಅದೇ, 2013

^{೭೬} ಅದೇ, 2013

^{೭೭} ಅದೇ, 2013

^{೭೮} ಅದೇ, 2013

^{೭೯} ಅದೇ, 2013

^{೮೦} ಅದೇ, 2013

^{೮೧} ಅದೇ, 2013

^{೮೨} ಅದೇ, 2013

^{೮೩} ಅದೇ, 2013

^{೮೪} ಅದೇ, 2013

^{೮೫} ಅದೇ, 2013

^{೮೬} ಅದೇ, 2013

^{೮೭} ಅದೇ, 2013

^{೮೮} ಅದೇ, 2013

^{೮೯} ಅದೇ, 2013

^{೯೦} ಅದೇ, 2013

^{೯೧} ಅದೇ, 2013

^{೯೨} ಅದೇ, 2013

^{೯೩} ಅದೇ, 2013

^{೯೪} ಅದೇ, 2013

^{೯೫} ಅದೇ, 2013

^{೯೬} ಅದೇ, 2013

^{೯೭} ಅದೇ, 2013

^{೯೮} ಅದೇ, 2013

^{೯೯} ಅದೇ, 2013

^{೧೦೦} ಅದೇ, 2013

^{೧೦೧} ಅದೇ, 2013

^{೧೦೨} ಅದೇ, 2013

^{೧೦೩} ಅದೇ, 2013

^{೧೦೪} ಅದೇ, 2013

^{೧೦೫} ಅದೇ, 2013

^{೧೦೬} ಅದೇ, 2013

^{೧೦೭} ಅದೇ, 2013

^{೧೦೮} ಅದೇ, 2013

^{೧೦೯} ಅದೇ, 2013

^{೧೧೦} ಅದೇ, 2013

^{೧೧೧} ಅದೇ, 2013

^{೧೧೨} ಅದೇ, 2013

^{೧೧೩} ಅದೇ, 2013

^{೧೧೪} ಅದೇ, 2013

^{೧೧೫} ಅದೇ, 2013

^{೧೧೬} ಅದೇ, 2013

^{೧೧೭} ಅದೇ, 2013

^{೧೧೮} ಅದೇ, 2013

^{೧೧೯} ಅದೇ, 2013

^{೧೨೦} ಅದೇ, 2013

^{೧೨೧} ಅದೇ, 2013

^{೧೨೨} ಅದೇ, 2013

^{೧೨೩} ಅದೇ, 2013

^{೧೨೪} ಅದೇ, 2013

^{೧೨೫} ಅದೇ, 2013

^{೧೨೬} ಅದೇ, 2013

^{೧೨೭} ಅದೇ, 2013

^{೧೨೮} ಅದೇ, 2013

^{೧೨೯} ಅದೇ, 2013

^{೧೩೦} ಅದೇ, 2013

^{೧೩೧} ಅದೇ, 2013

^{೧೩೨} ಅದೇ, 2013

^{೧೩೩} ಅದೇ, 2013

^{೧೩೪} ಅದೇ, 2013

^{೧೩೫} ಅದೇ, 2013

^{೧೩೬} ಅದೇ, 2013

^{೧೩೭} ಅದೇ, 2013

^{೧೩೮} ಅದೇ, 2013

^{೧೩೯} ಅದೇ, 2013

^{೧೪೦} ಅದೇ, 2013

^{೧೪೧} ಅದೇ, 2013

^{೧೪೨} ಅದೇ, 2013

^{೧೪೩} ಅದೇ, 2013

^{೧೪೪} ಅದೇ, 2013

^{೧೪೫} ಅದೇ, 2013

^{೧೪೬} ಅದೇ, 2013

^{೧೪೭} ಅದೇ, 2013

^{೧೪೮} ಅದೇ, 2013

^{೧೪೯} ಅದೇ, 2013

^{೧೫೦} ಅದೇ, 2013

^{೧೫೧} ಅದೇ, 2013

^{೧೫೨} ಅದೇ, 2013

^{೧೫೩} ಅದೇ, 2013

^{೧೫೪} ಅದೇ, 2013

^{೧೫೫} ಅದೇ, 2013

^{೧೫೬} ಅದೇ, 2013

^{೧೫೭} ಅದೇ, 2013

^{೧೫೮} ಅದೇ, 2013

^{೧೫೯} ಅದೇ, 2013

^{೧೬೦} ಅದೇ, 2013

^{೧೬೧} ಅದೇ, 2013

^{೧೬೨} ಅದೇ, 2013

^{೧೬೩} ಅದೇ, 2013

^{೧೬೪} ಅದೇ, 2013

^{೧೬೫} ಅದೇ, 2013

^{೧೬೬} ಅದೇ, 2013

^{೧೬೭} ಅದೇ, 2013

^{೧೬೮} ಅದೇ, 2013

^{೧೬೯} ಅದೇ, 2013

^{೧೭೦} ಅದೇ, 2013

^{೧೭೧} ಅದೇ, 2013

^{೧೭೨} ಅದೇ, 2013

^{೧೭೩} ಅದೇ, 2013

^{೧೭೪} ಅದೇ, 2013

^{೧೭೫} ಅದೇ, 2013

^{೧೭೬} ಅದೇ, 2013

^{೧೭೭} ಅದೇ, 2013

^{೧೭೮} ಅದೇ, 2013

^{೧೭೯} ಅದೇ, 2013

^{೧೮೦} ಅದೇ, 2013

^{೧೮೧} ಅದೇ, 2013

^{೧೮೨} ಅದೇ, 2013

^{೧೮೩} ಅದೇ, 2013

^{೧೮೪} ಅದೇ, 2013

^{೧೮೫} ಅದೇ, 2013

^{೧೮೬} ಅದೇ, 2013

^{೧೮೭} ಅದೇ, 2013

^{೧೮೮} ಅದೇ, 2013

^{೧೮೯} ಅದೇ, 2013

^{೧೯೦} ಅದೇ, 2013

^{೧೯೧} ಅದೇ, 2013

^{೧೯೨} ಅದೇ, 2013

^{೧೯೩} ಅದೇ, 2013

^{೧೯೪} ಅದೇ, 2013

^{೧೯೫} ಅದೇ, 2013

^{೧೯೬} ಅದೇ, 2013

^{೧೯೭} ಅದೇ, 2013

^{೧೯೮} ಅದೇ, 2013

^{೧೯೯} ಅದೇ, 2013

^{೨೦೦} ಅದೇ, 2013

^{೨೦೧} ಅದೇ, 2013

^{೨೦೨} ಅದೇ, 2013

^{೨೦೩} ಅದೇ, 2013

^{೨೦೪} ಅದೇ, 2013

^{೨೦೫} ಅದೇ, 2013

^{೨೦೬} ಅದೇ, 2013

^{೨೦೭} ಅದೇ, 2013

^{೨೦೮} ಅದೇ, 2013

^{೨೦೯} ಅದೇ, 2013

^{೨೧೦} ಅದೇ, 2013

^{೨೧೧} ಅದೇ, 2013

^{೨೧೨} ಅದೇ, 2013

^{೨೧೩} ಅದೇ, 2013

^{೨೧೪} ಅದೇ, 2013

^{೨೧೫} ಅದೇ, 2013

^{೨೧೬} ಅದೇ, 2013

^{೨೧೭} ಅದೇ, 2013

Original Article

ಕನ್ನಡ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಬಗೆ

ಡಾ. ಸಿ. ಎಂ. ತಳವಾರ

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ.

ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

Manuscript ID:

JRD -2026-180502

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp.5-8

May - 2026

ಬೆಳಗಾವಿ

ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವು 70 ಮತ್ತು 80 ರ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಹೊಸ ಧ್ವನಿಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಡಾ. ಬಾಬಾಸಾಹೇಬ್ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಚಳುವಳಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿದೆ. ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅವರು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಮೂಲವಾಗಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ ಭಾಷಾತ್ಮಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತತ್ವಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಚಿಂತನೆಗಳು, ದಲಿತ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ದಲಿತ ಪರವಾದ ಸಂವೇದನೆಗಳು ಮೂಡಿದವು. ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇದೆ. ಬುದ್ಧ, ಬಸವಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಜೀವನ ಚಕ್ರವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜೀವವಿರೋಧಿ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಾನವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಆದರ್ಶಗಳು ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹುಟ್ಟು ಸುದೀರ್ಘ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ನಂತರ ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ; ಕೆಳ ಸಮುದಾಯದ ಲೇಖಕರು ಬರೆದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಯಿತು.

Submitted: 10 Apr. 2026

Revised: 20 Apr. 2026

Accepted: 10 May. 2026

Published: 31 May 2026

ದಲಿತ ಪದದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ:

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿಂದಿನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರೆ ಹಳಗನ್ನಡ, ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ದಲಿತ' ಪದ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಈ ಪದವು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ದಲಿತ ಪದವನ್ನು ಮೂಲತಃ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ದಲಿತ ಎಂದರೆ ಯಾರು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟ. ಏಕೆಂದರೆ ದಲಿತರ ಪರವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಾದ ನಂತರವಷ್ಟೇ ದಲಿತ ಯಾರು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ದಲಿತ ಎಂಬ ಪದವು ಜಾತಿ ಪದವೇ ಅಥವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಧ್ವನಿಯೇ; ಇಲ್ಲ, ಒಂದು ಚಳುವಳಿ ಅಥವಾ ಪಂಗಡ, ಹಲವಾರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. "ದಲಿತ ಪದವು ನಿಘಂಟಿನ ಪ್ರಕಾರ ಮುರಿದ, ಹರಿದ, ಪುಡಿಮಾಡಿದ, ಅರೆದ, ನಾಶವಾದ, ತುಳಿದ, ಮತ್ತು ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವರು ದಲಿತರನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಮತ್ತು ಇತರರು ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದವರು ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ನಿಘಂಟಿನ ಪ್ರಕಾರ 'ದಲಿತ' ಎಂದರೆ ಸೈನ್ಯ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಒತ್ತಿದ ಗುಂಪು. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಕೀಳು. ಹೀಗೆ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ದಲಿತ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಕುಚಿತ ಅರ್ಥ ಬರುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಪದವು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಪದವನ್ನು ಜಾತಿ ಪದವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಬಾಬುರಾವ ಬಾಗೋಳ, ಡಾ. ವಾಂಖಡೆ, ಡಾ. ಸದಕವಾಡೆ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿ ಎಂದರೆ 'ದಮನಿತರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳುವಳಿ' ಎಂದು ದಲಿತ ಪದವು ಶೋಷಿತರಲ್ಲರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ದಲಿತರು ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಮತ್ತು ಬದುಕನ್ನು ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಬಯಸುವವರು; ಪ್ರಬುದ್ಧ ದಲಿತನಿಂದ, ಆಪತ್ಕಾಲದ ದಲಿತನಿಂದ ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ಚಿಂತನೆಯವರೆಗೆ, ಅವನಿಗೆ ಹೊಸ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಏಳುತ್ತವೆ. ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಇತರ ಪ್ರಕಾರದ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ದಲಿತ ಪದವನ್ನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗೆ ಸಂಕುಚಿತ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವುದು ಎಷ್ಟು ಸರಿ? ದಲಿತ ಪದದಿಂದಲೇ ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಎಂದು ಅರಿತ. ಕ್ರಮೇಣ ದಲಿತ ಪದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮನ್ನಣೆ ದೊರೆಯಿತು. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೊಳಗಾದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗೆ. ಅವರನ್ನು ದಲಿತರೆಂದು ಕರೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ವಾದ ಬಲವಾಯಿತು. ದಲಿತ ಪದದಿಂದಲೇ ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಎಂದು ಅರಿತ.

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21370813

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಡಾ. ಸಿ. ಎಂ. ತಳವಾರ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ. ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

How to cite this article:

ಸಿ. ಎಂ. ತಳವಾರ. (2026). ಕನ್ನಡ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಬಗೆ. Journal of Research & Development, 18(5(VIII)), 5–8. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21370813>

ಕ್ರಮೇಣ ದಲಿತ ಪದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮನ್ನಣೆ ದೊರೆಯಿತು. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೊಳಗಾದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಿಗೆ, ಅವರನ್ನು ದಲಿತರೆಂದು ಕರೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ವಾದ ಬಲವಾಯಿತು. ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿಯು ರೂಪುಗೊಂಡಿತು ಮತ್ತು ನಂತರ ರೂಪುಗೊಂಡ ಬಂಡಾಯ ಬರಹಗಾರರು ದಲಿತ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ ಅದನ್ನು ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಎಂದು ಕರೆದರು. ಅನೇಕ ದಲಿತ ಲೇಖಕರು ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಮರಾಠಿ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ನಮ್ಮ ಬರಹಗಾರರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಲಿತ ಲೇಖಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಬರೆಯುವಾಗ ದಲಿತ ಲೇಖಕರು ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಹೊರಬಂದರು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಪದದ ಬಗ್ಗೆ ದೊಡ್ಡ ಚರ್ಚೆಯೇ ನಡೆದಿದೆ. ದಲಿತ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಈ ಹಿಂದೆ ಚರ್ಚಿಸಿದಂತೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಕುಚಿತ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಪದದ ಚರ್ಚೆಯೂ ನಡೆಯಿತು. ದಲಿತರು ಕೇವಲ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಲ್ಲ. ಇತರೆ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದವರೆಲ್ಲ ದಲಿತರು ಎಂಬ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸಲಾಯಿತು.

“ದಲಿತರನ್ನು ಶೋಷಣೆ ಮಾಡುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೇ ಇಲ್ಲದವರಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು” ಎಂದು ಅದು ಹೇಳಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಈ ಪದದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಘಟನಾ ಹೋರಾಟದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವಳಂದವರಾಗಿ, ಹೆಸರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾಚಿಕೆಪಡುವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಅಥವಾ ಕಾಮಿಲು ಕಡಿಕಿ ಅಮ್ಮನೋಟಿಲೆ ಎಂಬುವರು “ಕಂದಕಿಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ದಲಿತರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ತಾವಾಗಿಯೇ ಅನುಭವಿಸಿ ಪೆರವಾಣಿ ದಾಸೋಹದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಮುಕು ಗುರಿ ಚಳಿತ ಮಾಡಯಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿಯಂತು ಮೂರುವುದುದದ ಜನಾಂಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂಕು, ಪದವನ್ನು & ಬಲ್ಲಗ ಎಂದರೆ ಗ್ರಾಮಣ್ಯ ‘ಡಕಾರ ಮಕ್ಕಳು’, ‘ವಿವಿ ಲೀಗಳದೇ ಭಾರತೀಯ ಅಕ್ಷಯ’ ಆವೃತ್ತಿಯ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ, ಅವರು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕವಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿಸುವಾಗ ಅವರ ಸಂರಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದರು. ನರಸಿಮೇಸ್ತ ದೇವದಾಸಿ, ಮೂದಲ ಸೋದರಮಾವ, ಅಂಬೆಟ್ಟಿ ಆದಿಯೋಗಿ ಎರವಂತ ಈ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿಪೆಟ್ಟು ಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಅವರು ಶಿವನನ್ನು ಅಂದರೆ ಹರನ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಬದಲು ಅವನ ಪತ್ನಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ವಿವಿಧ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದಾಗ ‘ಹರಿಜನ’ ಪದವು ಅಪ್ರಸ್ತುತವಾಯಿತು. ದಲಿತ ಪದದ ಹಿಂದೆ ದಲಿತರು ಯಾರು? ಚರ್ಚೆ ಮುಂದುವರಿದಂತೆ ಶೋಷಿತರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರಿಂದ ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದ ಅವರು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ದಲಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ವಿರುದ್ಧದ ಧ್ವನಿಯಾಗಿದೆ, ಅಂದರೆ ದಮನಿತ ಜನರು ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಬರೆದರು. ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಡಾ.ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿಯವರು ಮೂರು ಬಗೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

1. “ಶೋಷಣೆ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಜಾತಿ ಬೇಧವಿಲ್ಲ; ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಜನರು ದಲಿತರು.
2. ಪಂಚಮರು ಅಥವಾ ಬಹಿಷ್ಕೃತರು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ದಲಿತರು.
3. ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ರಂಗದಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರಂತೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ನೋವನ್ನು ಅನುಭವಿಸದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರೂ ಸಹ ದಲಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿಯವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇವು ಸಮಂಜಸ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದಲಿತ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗದು ಎಂಬುದೇ ಇಲ್ಲಿ ಕಾರಣವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದರೆ ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿಯವರ ವಿಚಾರಗಳು ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮೀರಿದಂತಿದೆ. ಮೊದಲ ಹೇಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯ ಕಾಮಂಟ್‌ಗಳು ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದರೆ ಪಂಚಮರು ಮತ್ತು ಬಹಿಷ್ಕೃತರು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ದಲಿತರು. ದಲಿತ ಪದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ನೆಲೆಯಿಂದ ಚಿಂತನೆಯೇ ದಲಿತ ಲೇಖಕ ದೇವಯ್ಯ ಹರವೆ ಮೊದಲಿಗೆ ದಲಿತರು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. “ದಲಿತ” ಎಂದರೆ “ದಮನಿತ”, “ಅಜೀಯ”, ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಾದ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಅದರ ನಂತರದ ಜಾತಿಗಳಿಂದ ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಮಾತ್ರ ದಲಿತರೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು ಎಂಬ ಹರವೆಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳ ಎರಡನೇ ತಲೆಮಾರಿನ ದಲಿತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಹಳೆಯ ಪದಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊಸ ಪದಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತದೆ. ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಸಮರ್ಥಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದ ಮತ್ತು ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದ ಜನರನ್ನು ‘ದಲಿತ’ ಪದದಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡವರನ್ನು ಹೊರಜಗತ್ತಿಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೀಳು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದಲಿತರ ವಿಳಿಗೆಗಾಗಿ ಸಂಘಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಮೊದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಮರಾಠಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಎರಡು ರೀತಿಯ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಮಗರ್, ಮಂಗು, ಚಮರ್, ತೋರ್ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನರಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪದಗಳಾಗಿವೆ.

1973ರಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ದಲಿತ ಪ್ಯಾಂಥಸ್ (ದಲಿತ ಚಿಂತನೆಗಳು), ದೀನದಲಿತರು, ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ಕಾರ್ಮಿಕರು, ರೈತರು, ಅಲೆಮಾರಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಹತ್ತಾರು ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ‘ದಲಿತ’ ಪದದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕದಂತಹ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯ ದಲಿತ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಚರ್ಚೆಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ (ದಲಿತ ಇಲಕ್ಕಿಯಾನ್) ಕರ್ನಾಟಕದ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದಂತೆಯೇ ಅದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಿವಿಧ ಚರ್ಚೆಗಳು ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ದಲಿತ ಪದದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅನೇಕ ಚಿಂತಕರು ದಲಿತ ಪದದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದರೇನು? ಅದರ ಮೂಲ, ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ, ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅವಿರತವಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ಅನೇಕ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ 21ನೇ ಶತಮಾದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಧಾರ್ಮಿಕ ತತ್ವಗಳು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಜೈನ, ಭೌದ್ಧ ಮತ್ತು ಶೈವ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ವಿಭಿನ್ನ ತತ್ವಚಿಂತನೆಗಳ ವಿಭಿನ್ನ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ವೈತರಿಕ್ತವಾಗಿ, ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ವಿಭಿನ್ನವಾದ

ಜನಪರ ಚಿಂತನೆಯ ಆಧುನಿಕ ಯುಗವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ದೇಶಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯವು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಈ ಪ್ರಣಯ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ದೇಶೀಯ ಮತ್ತು ವಿವೇಚಿ ಚಿಂತನೆಗಳು, ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದವರೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆ ಎಂದರೆ “ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಶೋಷಣೆಗೊಳಗಾದ ಪಂಚಮರು, ಅಸ್ವಶ್ವರು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಅಸ್ವಶ್ವರು ಅಸ್ವಶ್ವತೆಯ ನೋವು ಅನುಭವಿಸದಿದ್ದರೂ ಅಸ್ವಶ್ವರಂತೆ ಆರ್ಥಿಕ-ಸಾಮಾಜಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ವೈದಿಕ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಯರು ತ್ಯಾಗದ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದರು.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ದಲಿತರು ಧ್ವನಿಯಿಲ್ಲದ ಬಲಿಪಶುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಒಂದೆರಡು ಕಡೆ ದಲಿತರ ಪರವಾದ ಧೋರಣೆ ಕಂಡರೂ ದಲಿತರನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತ ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುವುದನ್ನು ಹಲವು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. 10 ಮತ್ತು 11ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಾದ್ಯರಿಂದ ಪಾಂಡಿತ್ಯಪೂರ್ಣ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ದಲಿತರಿಗೆ ಸಾಕ್ಷರತೆ ನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಕಾರಣ ದಲಿತರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದರೂ ಅದು ಅವರಿಗೆ ತಲುಪಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ 12ನೇ ಶತಮಾನದ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವಚನ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ಅವರ ಜೀವನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಚಿಲ್ಲಿತು. ದಲಿತರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, 12ನೇ ಶತಮಾನದ ದಲಿತೇತರ ವಾಗ್ಗಿಗಳೂ ಶೋಷಿತರ ಪರವಾಗಿ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿದರು. ದಲಿತ ಮತ್ತು ದಲಿತೇತರ ಟೀಕಾಕಾರರ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಜಾತಿರಹಿತ ಸಮಾಜದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವಂತಿದೆ. ಜಾತಿರಹಿತ ಸಮಾಜದ ಕಲ್ಪನೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೆಳವರ್ಗದ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಜಾತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಜನರಿಗೆ ವಚನ ಯುಗ ಹೊಸ ಭರವಸೆಯನ್ನು ತಂದಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಬಾಳುವ ಕಲ್ಪನೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬೆಳಕನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿರಬೇಕು. ವಚನಕಾರರ ಗುಂಪನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ಮತ್ತು ಈ ಸತ್ಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಮತ್ತು ಜಾತಿಗಳ ಜನರು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೋಮು ಸೌಹಾರ್ದತೆಯ ಈ ಸಾಧನೆ ಜಾತಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ.

ಬಸವಣ್ಣನವರಂತಹ ಅನೇಕ ದಲಿತೇತರ ಕವಿಗಳ ಕನಸು ಸಮಾನತೆಯ ಸಮಾಜದ ಕನಸಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರಂತಹ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ ಬಂದರೂ ಅವರ ಸಮಾನರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು. “ಪಂಪ, ರನ್ನ, ಬಸವ, ಅಲ್ಲಮ, ಅಕ್ಕ, ಕನಕದಾಸ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ತತ್ವಪದಕಾರರಂತಹ ವಚನಕಾರರು ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಲೇ ಕಾಡುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ”. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂವೇದನೆ ಅಲೆಗಳು ಎರಕ ಹೊಯ್ದವು. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅರುಣೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಅವರು ಮೊದಲು ಅನುಸರಿಸಿದವರು ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ, ಮಧುರಚನ್ನ, ವಿ.ಕೃ.ಗೋಕಾಕ್, ಡಿ.ವಿ.ಜಿ, ಪು.ತಿ.ನ, ಶಿವರಾಮಕಾರಂತ, ಅನಕೃ, ತರಾಸು ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ನವೋದಯ ಕವಿಗಳು ಕಥೆ, ಕವನ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ, ಆತ್ಮಕಥನ, ವಿಮರ್ಶೆ ಹೀಗೆ ನಾನಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನವೋದಯ ಕವಿಗಳಾಗಿ ಆಧುನಿಕ, ಪ್ರಗತಿಪರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೂ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮಳೆ ಮದುಮಾಳು, ಶೂದ್ರಕು ಜಲಗಾರ, ಪರಿಗಮ ಕಾರಂತರ ಚೋಮನ ದುಡಿ ಮುಂತಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆಯೊಂದು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಂವೇದನೆಯ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದಲಿತ; ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಶಯ ಮತ್ತು ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಕನ್ನಡದ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಲೇಖಕರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಾನವೀಯ ಕಾಳಜಿಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಂಡಾಯ ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯ ಆರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಅವರಿಂದಲೇ ನೈತಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಸಿಕ್ಕಿತು, ಅದೇ ರೀತಿ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಮಜಲುಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಬದುಕಿದ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಬದುಕಿದರು. ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಕನ್ನಡ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಂದಷ್ಟು ಮೊದಲ ತಲೆಮಾರಿನ ದಲಿತ ಲೇಖಕರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದು. ಈ ಮೊದಲ ತಲೆಮಾರಿನ ದಲಿತ ಲೇಖಕರು ಮೊದಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಮುಖಾಂತರ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ತಂದರು. ಬಲವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವರು. ಅವರಲ್ಲಿ ದೇವರಾಯ ಇಂಗಲಿ, ಸೊಗ್ಗಿ ಎಸ್.ಸಿದ್ದಪ್ಪ, ಡಿ.ಗೋವಿಂದಸ್ ಪ್ರಮುಖರು. ನಂತರದ ಸ್ಥಾನ ಬಿ.ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ. ಜಿ.ವೆಂಕಟಯ್ಯ, ಎನ್.ನರಸಿಂಹಯ್ಯ, ಕುಮಾರ್ ಕಕ್ಕಯ್ಯ ಪೋಳ, ಸಿ.ಎಂ.ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತನೇಯ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ದೇವೇಂದ್ರ ನಾಯ್ಕ ಅವರು ದಮನಿತರ ಪರವಾಗಿ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅರುಣೋದಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಬಯಸಿ ಸಮ ಸಮಾಜದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದವರು.

ನವೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚೋಮನದುಡಿ, ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿ, ಹೇಮಾವತಿ, ಮದನಮುಳು, ಗ್ರಾಮಾಯಣ, ಮಲೆನಾಡಿನ ಮದುಮಗಳು, ಪ್ರಗತಿಪರ ಘಟ್ಟದ ನೀ ನನ್ನ ಮುತ್ತಬೇಡ, ಹರಿಜನಯನ, ನವ್ಯ ಭಾರತೀಪರು, ದತ್ತು, ಬಂಡಾಯ ಘಟ್ಟದ ಕಥೆ, ವೈಶಾಖ, ಸೂರ್ಯಕೊಟ್ಟ, ಹೈಸ್ಕೂಲ್‌ಗೆ ಸೂರ್ಯ, ಹೈಸ್ಕೂಲ್‌ಗೆ ಸೂರ್ಯ, ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ದಲಿತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಭಾಗಶಃ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತದೆ. ದಲಿತರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವ ನವೋದಯ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಅಸ್ವಶ್ವತೆ ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. “ಲೇಖಕರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರ, ಭೂ ಒಡೆತನದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ದಲಿತರ ಬದುಕು ಅವಮಾನ, ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಲೇ ಪ್ರಗತಿಪರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ” ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. “ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಬೆಳೆದ ಬಂಡಾಯ ದಲಿತರು ತಮ್ಮದೇ ಸಮುದಾಯದ ಶೋಷಣೆಗಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ದಲಿತರು ಜಾಗೃತರಾಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಬುದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯವು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ”. ದಲಿತೇತರ ಲೇಖಕರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಕಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆಗಳು, ಮೇಲ್ವಾತಿ ಲೇಖಕರ ವರ್ತನೆ, ಮೇಲ್ವಾತಿ ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ವೇದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ದಲಿತರ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಂಪನದಿ, ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ, ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ, ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಆಧುನಿಕ, ಪ್ರಗತಿಪರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆಯ ಆಶಯಗಳು ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆರಂಭದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಆತ್ಮಕಥನಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ನೋಟ, ಭಾರತೀಯ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಆತ್ಮಕಥನಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಆಲೋಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಅರವತ್ತರ ದಶಕದ ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಮತ್ತು ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದ ಆರಂಭವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧತೆಯ ಸಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದು ದಲಿತ ಯುಗದ ದಲಿತ ಉದಯದ ಸಮಯ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಭಾವದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಜನರಲ್ಲಿ ಚಳವಳಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. 1947ರ ಬಸಲಿಂಗಪ್ಪ ಅವರ

‘ಬೂಸಾ ಪ್ರಕರಣ’ದಿಂದ “ಮೈಸೂರಿನ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಸಮಾರಂಭವೊಂದರಲ್ಲಿ ದಲಿತರನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಿ.ಬಸವಲಿಂಗಪ್ಪ ಮಾತನಾಡಿ, ‘ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಬೂಸಾ ತುಂಬಿದೆ’ ಎಂದರು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು. ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಫಲವಾಗಿ 1947ರಲ್ಲಿ ‘ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ’ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ದಲಿತರು ಮತ್ತು ದಲಿತೇತರರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಬಂಡಾಯಕ್ಕೆ ವೇದಿಕೆ ರೂಪಿಸಿದರು. ನಂತರ ದಲಿತರೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ದಲಿತ ಸಮಾವೇಶ ಮತ್ತು ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಮೊದಲ ತಲೆಮಾರಿನ ದಲಿತರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಕಿಡಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಯ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಮನದಾಳದ ಭಾವನೆ, ನೋವು, ಕೋಪ, ದುರಾಸೆ, ಹಸಿವು, ಸಂಕಟ ಬಡತನ, ದ್ವಂದ್ವಾರ್ಥಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಕವನ, ನಾಟಕ, ಆತ್ಮಕಥನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡರು.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು ದಲಿತ ಲೇಖಕರನ್ನು ಮಾನವೀಯ ಹಂಬಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವು. “ಮೊದಲ ತಲೆಮಾರಿನ ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ದಲಿತರು ಹೊರಬಂದು ಲೇಖನ ಹಿಡಿದರು. ಕತ್ತಲೆ ಕವಿದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಭರವಸೆಯ ಕಿರಣ ಮೂಡಿತು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ದಲಿತರ ಅನುಭವದ ಸಾಂದ್ರೀಕರಣ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ, ಜನಾಂಗೀಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾದವು. ದಲಿತ ಲೇಖಕರು ಕಥೆಗಳು, ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಮತ್ತು ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆ, ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ದಲಿತ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಇಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರು. ವೆಂಕಟಯ್ಯ, ಬಿ.ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ, ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ, ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ, ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ, ಎಂ.ಎನ್.ಜವರಯ್ಯ, ಚನ್ನಣ್ಣ ವಾಲೀಕರ, ಎಚ್.ಗೋವಿಂದಯ್ಯ, ಮುನಿವೆಂಕಟಪ್ಪ ಮುಳ್ಳೂರು ನಾಗರಾಜು ಗಂಗರಾಮ ಜಾಂಡಾಲ, ಕೊಟಗಾನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಯ್ಯ, ಇಂದೂದರ ಹೊನ್ನವಾಡ ದೇವಯ್ಯ ಹರವೆ, ಎಸ್. ಮೂಡಾಕೊಡು ಚೆನ್ನಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀಧರ ಕಲಿವೀರ, ಟಿ ಭುಟಯ್ಯ, ಬಿ.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ರಾಮದೇವರಕೆ, ಮೊಗ್ಗಿ ಗಣೇಶ್, ಎಂ.ಎಸ್.ಶೇಖರ್, ಡಾ.ಎಸ್.ತುಕಾರಾಂ, ಸುಬ್ಬು ಹೊಲೆಯಾರ್, ಹೆಬ್ಬಾಲೆ ಲಿಂಗಾರ, ಎಂ.ಲೋಕೇಶ್, ಎಚ್.ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಸತ್ಯಾನಂದ ಪಾತ್ರೋಟ, ಎಂ.ವೆಂಕಟ, ಬಿ.ಎಂ.ಪುಟ್ಟಯ್ಯ, ಜಂಬಣ್ಣ ಅಮರಚಿಂತ, ಶಿವರುದ್ರಕಲ್ಲೋಳಿಕರ, ಕಕ್ಕಯ್ಯನೋಳ, ಸೋಮಣ್ಣ ಹೊಂಗಳ್ಳಿ, ಸುಕನ್ಯಾ ಮಾರುತಿ, ಬಿ.ಟಿ.ಲಲಿತಾನಾಯಕ್, ಕೆ.ಆರ್.ದುರ್ಗಾದಾಸ್, ಲಕ್ಷ್ಮಣ್ ತೆಲಗಾವಿ, ಡಾ.ಡಿ.ಬಿ.ನಾಯಕ್, ಎಲ್.ಹನುಮಂತರ ಟಿ.ಎಂ.ಭಾಸ್ಕರ್, ಎನ್.ಕೆ.ಹನುಮಂತಯ್ಯ, ಶಿವರಾಮ ಅಸುಂಡಿ ಅರ್ಜುನ ಗೊಳಸಂಗಿ, ಮಂಜುಳಾ ಸದಾಶಿವ, ಎನ್.ಚೆನ್ನಸ್ವಾಮಿ ಸೋಸಲೆ, ನೆಲ್ಲಿ, ಸಧೀಶ, ಎಚ್.ಟಿ.ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ, ಎಸ್, ಚಂದ್ರಕಿರಣ್, ಇಂದಿರು ಲಲಿತಾ ಪೂಜಾರ್, ಮಮತಾ ಬೇಗಂ, ದು.ಸರಸ್ವತಿ, ಬಿ.ಟಿ.ಜಾಹ್ನವಿ, ಮೋಹ ನಾಗಮ್ಮನವರ, ಅಭಯಕುಮಾರ್, ಸಿ.ಬಿ.ಹೊನ್ನಯ್ಯ, ಸರಜೂ ಕಾಟ್ಕರ್ ಎಚ್.ಪೋತೆ, ಶರಣಮ್ಮ ಗೊರೇಬಾಳ, ಕುಕ್ಕರಳ್ಳಿ ಬಸವರಾಜು, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಶಿಗರನಹಳ್ಳಿ ಶಾಂತಾನಾಯಕ್, ಎ.ಎಂ.ಮದರಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ದಲಿತ ಲೇಖಕರು ಕನ್ನಡ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಮರ್ಶಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಲೇಖಕರು, ಸ್ವಯಂ ಶೈಲಿಯ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಎಲ್ಲಾ ದಲಿತ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಬಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ – ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ 1982 (ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ)
2. ಡಾ. ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ – ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತಾತ್ವಿಕತೆ (ವಿಮರ್ಶೆ) 1991
3. ಬರಗೂರ ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ – ಸುಂಟರಗಾಳಿ (ಸಣ್ಣ ಕಥೆ) 1976

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು:

1. ಎನ್.ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್ ಪುಟ 479, 1970 2..23,28 ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾರತಿ
2. ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ (ಸಂ) ದಲಿತ ವರ್ಗ;ಪುಟ 271
3. ಡಾ.ಟಿ.ಜಿ.ಪ್ರಭಾಶಂಕರ್ ; ಮಯೂರ, ಡಿಸೆಂಬರ್, 2012, ಪುಟ 29
4. ಡಾ.ಜಿ.ನಾರಾಯಣ:ಮಧ್ಯಕಾಲಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಪುಟ 3.
5. ಎಲ್.ಬಸವರಾಜು:ಪಂಪನ ವಿಕರ್ಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ; ಪುಟ10,2 ಸಂಧಿ
6. ಜಿ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ: ಮಧ್ಯಕಾಲಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆ:ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ಪುಟ 65.
7. ಡಾ.ಜಿ.ಪ್ರಶಾಂತ ನಾಯಕ : ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಪರಂಪರೆ ; ಪುಟ 54,49.

Original Article

ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ಸಣ್ಣಕತೆಗಳು: ದಲಿತರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವ

ಡಾ. ವೆಂಕಟೇಶ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಶ್ರೀಮತಿ ಐ.ಎಸ್.ಯಾದವಾಡ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ರಾಮದುರ್ಗ,

ಜಿಲ್ಲೆ ಬೆಳಗಾವಿ- ೫೯೧೧೨೩

Email- Venkateshab88@gmail.com

Manuscript ID:

JRD -2026-180503

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp.9-12

May - 2026

Submitted: 10 Apr. 2026

Revised: 20 Apr. 2026

Accepted: 10 May. 2026

Published: 31 May 2026

ಮನುಷ್ಯನ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಮೂಲ ಆಧಾರ. ಶಿಕ್ಷಣವು ಕೇವಲ ಅಕ್ಷರಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡುವುದಲ್ಲ; ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುತ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುವ ವಿವಿಧ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಎದುರಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಚಿಂತನೆ, ವಿವೇಕ, ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿತ್ವವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬ, ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಕಡೆಗಿನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಮನೋಭಾವವೂ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಬೆಳಕು ಮತ್ತು ಆಶಾಕಿರಣಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆ ಬೆಳಕು ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆಯೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಬೆಳಕನ್ನು ಹರಡುತ್ತದೆ. ಈ ಜ್ಞಾನವು ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಳಗೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಧನಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಸಮಾಜದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೂ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾನ್ ಚಿಂತಕ ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವು ದಲಿತರ ಮತ್ತು ಶೋಷಿತ ವರ್ಗಗಳ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಆಯುಧವಾಗಿತ್ತು. ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು, ಸಂಘಟಿತವಾಗಿ, ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿ ಎಂಬ ಅವರ ಸಂದೇಶವು ಸಮಾಜ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಘೋಷಣೆಯಾಗಿದೆ. ಅವರು ಕೇವಲ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಗಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಮಾನಸಿಕ ದಾಸ್ಯದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಲು ಶಿಕ್ಷಣ ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದರು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಹೊಸ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ಕಥೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಸುದೇಂದ್ರ, ಎಚ್.ಟಿ. ಪೋತೆ, ದು.ಸರಸ್ವತಿ ಕಲಿಗಣನಾಥ ಗುಡದೂರ, , ಸ್ವಾಮಿ ಪೊನ್ನಾಚಿ, ಹನುಮಂತ ಹಾಲಿಗೇರಿ, ಮಂಜುನಾಥ ಲತಾರಂತವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಕಾಶದಿಂದ ವಂಚಿತರಾದ ತಂದೆ-ತಾಯಂದಿರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಏಕೈಕ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ವಸುದೇಂದ್ರ ಅವರ 'ಕೆಂಪುಗಿಣಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಪಾತ್ರದ ಮೂಲಕ ಈ ಚಿಂತನೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.ನು ಹಾಗೂ ತನ್ನ ತಂದೆ ಅನುಭವಿಸಿದ ಅಶಿಕ್ಷಣದ ಕಷ್ಟಗಳು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮರುಕಳಿಸಬಾರದೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ, ಅವರನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವತ್ತ ಆತ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. "ಎರಡು ಮಕ್ಕಳು ಇದಾವೆ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೀಡಿಯಂ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದನಿ"1 ಎಂಬ ಅವನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲಿನ ಅವನ ನಂಬಿಕೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

Quick Response Code:

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new

Journal of Research and Development

A Multidisciplinary International Level Referred and Double Blind Peer Reviewed, Open Access
ISSN : 2230-9578 | Website: <https://jrdvrb.org> Volume-18, Issue-5 (VIII)| May - 2026

Website:
<https://jrdvrb.org/>

DOI:
10.5281/zenodo.21370993

creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಡಾ.ವೆಂಕಟೇಶ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ಶ್ರೀಮತಿ ಐ.ಎಸ್.ಯಾದವಾಡ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ

ಕಾಲೇಜು, ರಾಮದುರ್ಗ, ಜಿಲ್ಲೆ ಬೆಳಗಾವಿ- ೫೯೧೧೨೩

How to cite this article:

ವೆಂಕಟೇಶ (2026). ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ಸೃಜನಶೀಲತೆಗಳು: ದಲಿತರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವ. Journal of Research & Development, 18(5(VIII)), 9–12. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21370993>

ಇದು ಕೇವಲ ಭಾಷಾ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಂಬಲದ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ನಡುವಿನ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ, ಬಡತನದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅವನ ಕಾಳಜಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಜೀವನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಕುಟುಂಬದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯೂ ಬದಲಾಗಬಹುದು ಎಂಬ ಆಶಾವಾದ ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೇಲಿನ ಕತೆಯ ಆಶಯದಂತೆ ಎಚ್. ಟಿ ಪೋತೆ ಅವರ 'ಅಪ್ಪ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ತಿಪ್ಪಣ್ಣನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು. ತಿಪ್ಪಣ್ಣ ಜಾತಿ ಶೋಷಣೆಯ ಕರಾಳತೆಯನ್ನು ಮಗನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ರೀತಿ "ನೋಡಪ್ಪ ನಾವು ಗಿರಣಿ ಇಟ್ಟುರ ಗಿರಣಿಗೆ ಯಾರೂ ಬೀಸಲಕ ಬರಂಗಿಲ್ಲ. ಅಂಗಡಿ ಮುಂಗಡಿ ಇಟ್ಟುರ ಯಾರೂ ನಮ್ಮ ಅಂಗಡೀಲಿ ಸಾಮಾನ ಖರೀದಿ ಮಾಡಂಗಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಲಿ ಒಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಮದ್ದಪ್ಪ ಅದನ್ನ ಯಾರೂ ಕಸಗೊಳಂಗಿಲ್ಲ"² ಎನ್ನುವ ಮಾತುಗಳು ದಲಿತರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ತಂದೆಯ ಮೂಲಕ ದೊರೆತ ಈ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನಿರೂಪಕನಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಎಚ್ಚರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. "ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯೆಂಬ ಮಹಾಸಂಕಟದ ವಿರುದ್ಧ ಚಡಪಡಿಸಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಲೇ ಹೊಸದಿಗಂತಕ್ಕೆ ತೆರದುಕೊಂಡ ಅಪ್ಪ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಭಿತ್ತಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಕಾರಣರಾದರು. ಇಂದು ಅವರು ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಅವರಿಂದಲೇ ಮೂಡಿದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ನನ್ನನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಲಾರದು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರಹ ಮತ್ತು ಬರಹಗಾರನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ."³ ಒಟ್ಟಾರೆ ಇಲ್ಲಿನ ನಿರೂಪಕನ ಮಾತುಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಿ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇದು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ದೊರೆತ ಅರಿವಿನಿಂದ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ಕಲಿಗಣನಾಥ ಗುಡದೂರರ 'ಕಾಗದದ ದೋಣಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯವ್ವ ಎಂಬ ವೇಶ್ಯೆ ಪಾಯಿಖಾನೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಾರನಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು ಹೀಗಿವೆ. "ನೀನೇ ನನ್ನ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಎಲ್ಲ ನೀನಪ್ಪೋ, ನಿನ್ ಸಾಲಿಗೆ ಕಳಿಸ್ತೀನಿ. ನಿನ್ನ ಹೊಸ ಅಂಗಿ-ಚೊಣ್ಣ ತರ್ತಿನಿ ಪಾಟಿಚೀಲ ಪುಸ್ತಕ ಕೊಡ್ತೀನಿ, ನೀ ಓದು, ದೊಡ್ಡ ಆಫೀಸರ್ ಆಗುವಂತಿ. ನನ್ನ ಹಳೆ ದಂಧೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡ್ತೀನಿ ಅಂಬಾಮಠದ ಅಂಬಾದೇವಿ ಮ್ಯಾಲ ಆಣಿ ಮಾಡಿ ಹೇಳ್ತೀನಿ. ಕೂಲಿ ನಾಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂತ ನಿನ್ನ ಬೆಳಸ್ಟೀನಿ ಓದುಸ್ಟೀನಿ ನಡಿಯಪ್ಪೋ ನಡಿ"⁴ ಎನ್ನುವ ಮಾತುಗಳು ವಿದ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೀಳರಿಮೆಯನ್ನು ಮೀರುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವು. ತಾನು ಮಾಡುವ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿ, ಕರ್ಣನ ಪಾಯಿಖಾನೆ ಕೆಲಸ ಎರಡನ್ನೂ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಮೀರುವ ಹಂಬಲ ತಾಯವ್ವನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲಿರುವ ದಲಿತರ ನಂಬಿಕೆಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಜಾಗೃತವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರು ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಮನೋಭಾವ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಬೆಳೆದಿದೆ. ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ "ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಘಟನೆ, ಹೋರಾಟ" ಎಂಬ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ದಲಿತ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ದಲಿತ ಯುವಕರು ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಲಿಗಣನಾಥ ಗುಡದೂರರ 'ತೋರು ಗುಡದೂರರ 'ತೋರು ಬೆರಳು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವರಾಜ ಎಂಬ ಪಾತ್ರ ಇದರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಬಸವರಾಜ ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ, ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆಯನ್ನೂ ಅವನು ಶೋಷಣೆಯನ್ನೂ ಅವನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಕೇರಿಯ ಯುವಕರೊಂದಿಗೆ ಶೋಷಣೆಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲಿ

ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. “ನಾವು ದಲಿತರೇ ಆಗಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ನಮಗೂ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ನಮಗೂ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಇದೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೀಸಲಾತಿ ಎನ್ನುವುದು ಮೀಸಲಾತಿ ಎನ್ನುವುದು ಭಿಕ್ಷೆ ಅಲ್ಲ; ಅದು ನಮ್ಮ ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ ಹಕ್ಕು”⁵ ಎಂಬ ಅವನ ಮಾತುಗಳು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಬಂದ ಜಾಗೃತಿಯ ಬಂದ ಜಾಗೃತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿವೆ. ಈ ಕಥೆಯು ತಾತ್ವಿಕತೆ ಏನೆಂದರೆ, ದಲಿತರ ಮೇಲಿನ ಶೋಷಣೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ ದೊರಕಬೇಕು ಎಂಬುದು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕವೇ ಕೆಳಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಬಲವಾಗಿ ಬಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದ ಮೂರನೇ ತಲೆಮಾರಿನ ತಳ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಹಂತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದು, ಅದರ ಮೂಲ ಕಾರಣ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಆಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದಲ್ಲೂ ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಪರಿಸರದಲ್ಲೂ ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಗೌಡರು, ಪಟೇಲರ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀತಗಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅನೇಕ ಯುವಕರು ಅನೇಕ ಯುವಕರು ಈಗ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆ ಬದುಕಿನಿಂದ ದೂರವಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯದತ್ತ ಸಾಗುವ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯ ಮೂಡಿದೆ.

ಲೋಕೇಶ ಆಗಸನಕಟ್ಟೆಯವರ ‘ಹಟ್ಟಿಯೆಂಬ ಭೂಮಿಯ ತುಣುಕು’ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಧರ್ಮಾಂತರವೇ ಪರಿಹಾರವಲ್ಲ, ಶಿಕ್ಷಣವೇ ನಿಜವಾದ ಮಾರ್ಗ ಎಂಬ ಸಂದೇಶ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಊರಿನ ದಲಿತರು ಮಾತಾಂತರದತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡಿದರೂ, ವಿನೆಂಟ್ ವಿಜಯಕುಮಾರನ ಅನುಭವ ಈ ನಿಲುವಿಗೆ ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕು ನೀಡುತ್ತದೆ. “ನಮ್ಮಜ್ಜನು ನಿನ್ನ ರೀತಿಯೇ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ; ಆದರೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಸಾಯುವವರೆಗೂ ನಮ್ಮಜ್ಜನನ್ನು ಈ ಜಾತಿ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಮ್ಮಜ್ಜನಿಗೆ ಕೆಲವು ಅನುಕೂಲಗಳು ಸಿಕ್ಕವು. ಆದರೆ ನನ್ನಪ್ಪ ಓದಿ ಗಾರ್ಡ್ ಆದ. ಅವ್ವ ಮಗ ನಾನು ಮೇಷ್ಟ್ರು ಆದೆ. ನನ್ನ ಮಗ ಕಂಪೌಂಡರ್ ಕಲಿತು ದೇಶಾಂತರ ಹೋಗ್ತಾನೆ ಈ ರೀತಿಯ ಚಲನೆ ಆದದ್ದು ಬರಿ ಧರ್ಮದಿಂದಲ್ಲ, ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ. ‘ಶಿಕ್ಷಣ ಈಜು ಬುರುಡೆಯಾಗಿ ಜಾತಿಯೆಂಬ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಿದ್ದವರಿಗೆ ಈಜು ಬುರುಡೆಯಾಯಿತು’⁶ ಅವನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವಂತೆ, ಕೇವಲ ಧರ್ಮ ಬದಲಿಸಿದರೂ ಜಾತಿಯ ಸಂಕೋಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ತಾತನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ತಂದೆ ಮತ್ತು ತನ್ನವರೆಗೂ ಬಂದಿರುವ ಜೀವನಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಏರಿಕೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವನು ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಥೆಯು ಆಶಯವೆಂದರೆ, ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಂಧನದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ದಲಿತರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಾಧನ. ಶಿಕ್ಷಣವು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಜ್ಞಾನ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಲನೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮಾಂತರವು ಕೆಲವೊಂದು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಬಹುದಾದರೂ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕನ್ನು ಮೂಲತಃ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಈ ಕಥೆ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಿಯ ನಿಜವಾದ ದಾರಿ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬ ಗಾಢ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಮೇಲೂ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಹೆಚ್.ಟಿ. ಪೋತೆ ಅವರ ‘ಕರುಳರಿಯುವ ಹೊತ್ತು’ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಉದಾಹರಣೆ ಕಾಣಬಹುದು. ಅಕ್ಷರಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಅಣ್ಣನು ತನ್ನ ಮಗನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಶುಲ್ಕ ಕಟ್ಟಲು ಕುರಿಯನ್ನು ಮಾರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ವಿದ್ಯಾವಂತ ತಮ್ಮನು ಆ ಮಗುವಿನ ಶಾಲಾ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಶ್ರಮದಿಂದಲೇ ತಾನು ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಅರಿವಿನೊಂದಿಗೆ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೀನವೆಂದು ಕಾಣುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಆತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಅನುಭವ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೂ ದೊರಕಬೇಕು, ಅವರು ಸಹ ವಿದ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮೇಲೇಳಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅವನ ಆಶಯ. ಈ ರೀತಿಯ ವಿಶಾಲ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಜಾಗೃತಿ ಅವನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಲಭಿಸಿದೆ ಎಂಬುದೇ ಈ ಘಟನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಸಂದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣವು ದಲಿತರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಪೋತೆ ಅವರ 'ಮಾಮ್ಲದಾರ ಬಸವರಾಜನೂ ಪಂಡರಿಯೂ' ಕಥೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಕೇರಿಯ ಬಸವರಾಜನು ತನ್ನ ಓದಿನ ತವಕದಿಂದ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಮಿತಿ ಮೀರಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಓದಿ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗುವ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಕೇರಿಯವರಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ತನ್ನ ಊರಿನ ಬಸವಣ್ಣನ ಗುಡಿಯ ಉದ್ಘಾಟನೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿತರಾಗಿ, ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಕೇರಿಯ ಜನರು ಬಸವರಾಜನ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಪಾರ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿನ ಸಂತೋಷ, ಉತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಹಸಿವು-ಬಡತನವನ್ನೇ ಮರೆಸುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರುತ್ತದೆ. ಕೇರಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹೊಸ ಬಾವಿ, ಸಭಾಭವನ ಮೊದಲಾದ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸುವ ಧೈರ್ಯವೂ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಬಸವರಾಜನ ಯಶಸ್ಸು, ಕೇವಲ ಅವನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲ, ಇಡೀ ಸಮುದಾಯದ ಗೌರವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ, ಈ ಕಥೆಯ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಗೌರವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿ, ಸಮಾನತೆಯ ದಾರಿಗೆ ಒಯ್ಯುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದು.ಸರಸ್ವತಿ ಅವರ 'ಬಚ್ಚೀಸು' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪೌರಕಾರ್ಮಿಕರು ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಪ್ರಯತ್ನವಿದೆ. ಹನುಮಂತ ಹಾಲಿಗೆರೆ ಅವರ 'ಬಲಿ' ಮತ್ತು 'ಕತ್ತಲ ಗರ್ಭದ ಮಿಂಚು' ಕಥೆಯಲ್ಲೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಜಾತಿ ಶೋಷಣೆ, ಜಾತಿ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಹೀನ ವೃತ್ತಿ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯದಂತೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಮೂಡಿದುದಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಬಡತನ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಲ್ಲುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅದು ರಾಜಕೀಯ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಜನರು ಒಂದಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಊರದೇವತೆಗಳ ಹಬ್ಬಗಳು ಇಂದು ಕೆಲವೆಡೆ ಜಾತಿ ಸಂಘರ್ಷದ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯ ನಡೆಸುವ ಘಟನೆಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ವಿದ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಅರಿವು ಪಡೆದ ದಲಿತರು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹೇರಲಾಗಿದ್ದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ, ಶ್ರಮದಾಯಕ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಅವರು ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆಗಳ ಆಚರಣೆಗಳ ಹಿಂದೆ ಇರುವ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಅದರ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ವಿಚಾರಶೀಲ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ತರವಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ, ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಹಸಿವು, ಬಡತನ, ಅಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಬದುಕುವ ಆಸೆಯನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ದಲಿತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಹಿಂದೆ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಮೂಲಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ

1. ವಸುಧೇಂದ್ರ: ಹಂಪಿ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್, ಪು-65
2. ಎಚ್.ಟಿ.ಪೋತೆ : ಚಮ್ಮಾವುಗೆ, ಪು6
3. ಅದೇ: ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ಪು-25
4. ಕಲಿಗಣನಾಥ ಗುಡದೂರ: ಬಿಸಿಲ ಬಾಗಿನ, ಪು-68
5. ಅದೇ, ಪು-388
6. ಲೋಕೇಶ ಅಗಸನಕಟ್ಟೆ: ಹಟ್ಟಿಯೆಂಬ ಭೂಮಿಯ ತುಣುಕು, ಪು-121

Original Article

ಮಹಾಂತೇಶ್ವರ ಸಂಸ್ಥಾನ ಹಿರೇಮಠ ಆಳಂದ-ನಂದವಾಡಗಿ-ಜಾಲವಾದಿ ಅನುಭಾವದ ನೆಲೆಗಳ ಬೀಡು

ಶ್ರೀಮತಿ ರತ್ನಾ ಕೆಂಭಾವಿಮಠ

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ, ಬಸವೇಶ್ವರ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘದ

ಬಸವೇಶ್ವರ ಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಮಾನ್ಯತಾ ಕೇಂದ್ರ

ಬಾಗಲಕೋಟೆ.

Manuscript ID:

JRD -2026-180504

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 13-23

May - 2026

ಆಳಂದ, ನಂದವಾಡಗಿ ಮತ್ತು ಜಾಲವಾದಿ ಮಠಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶರಣ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಶೂನ್ಯ ಪೀಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ, ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಈ ಮಠಗಳು.....

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ...

ಎನ್ನ ವಾಮಕ್ಷೇಮ ನಿಮ್ಮದಯ್ಯ,

ಎನ್ನ ಹಾನಿವೃದ್ಧಿ ನಿಮ್ಮದಯ್ಯ,

ಎನ್ನ ಮಾನಾಪಮಾನ ನಿಮ್ಮದಯ್ಯ,

ಬಳ್ಳಿಗೆ ಕಾಯಿ ಹೊರೆಯೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ?

ಭಕ್ತ ಮತ್ತು ಭಗವಂತನ ನಡುವಿನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇದು ಬಹಳ ಮಾಮೂಲವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

Submitted: 10 Apr. 2026

ಶರಣನಾದವನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶರಣಾಗತಿ ಭಾವವಾಗಿದೆ.

Revised: 20 Apr. 2026

೧. ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಮರ್ಪಣಾ ಭಾವ: "ಎನ್ನ ವಾಮಕ್ಷೇಮ ನಿಮ್ಮದಯ್ಯ" ಎಂದರೆ ನನ್ನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ, ಅಂದರೆ ನನ್ನ ಬದುಕಿನ

Accepted: 10 May. 2026

ಲೇಸು-ಕೇಡುಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿಮ್ಮದು ಎಂದರ್ಥ. ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಲಾಭವಾಗಲಿ (ವೃದ್ಧಿ), ನಷ್ಟವಾಗಲಿ (ಹಾನಿ), ನನಗೆ ಸಿಗುವ ಗೌರವವಾಗಲಿ (ಮಾನ) ಅಥವಾ ಅವಮಾನವಾಗಲಿ—ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಸಾದ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿನ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

Published: 31 May 2026

೨. ಅಹಂಕಾರದ ವಿಸರ್ಜನೆ: ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ನಾನು ಮಾಡಿದೆ' ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಇಲ್ಲಿ "ಎಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನದೇ" ಎನ್ನುವ ಮೂಲಕ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ತೊರೆದು, ಬದುಕಿನ ಏರಿಳಿತಗಳಿಗೆ ದೇವರಿಗೇ ಹೊಣೆಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸುಖ ಬಂದಾಗ ಉಬ್ಬದೆ, ಕಷ್ಟ ಬಂದಾಗ ಕುಗ್ಗದೆ ಇರುವ ಸಮಚಿತ್ತತೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

೩. ಸುಂದರವಾದ ದೃಷ್ಟಾಂತ: ವಚನದ ಕೊನೆಯ ಸಾಲು "ಬಳ್ಳಿಗೆ ಕಾಯಿ ಹೊರೆಯೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ?" ಎಂಬುದು ಅದ್ಭುತವಾದ ರೂಪಕ. ಒಂದು ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಿ ತೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಆ ಕಾಯಿಯ ತೂಕ ಆ ಬಳ್ಳಿಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ದೇವರಿಗೆ ಹೊರೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನು ನಂಬಿದವರನ್ನು ಸಲಹುವುದು ದೈವದ ಸಹಜ ಗುಣ ಎಂಬ ಅಚಲವಾದ ವಿಶ್ವಾಸ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಹೊರೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಕಾಯಿ ಬಳ್ಳಿಯದ್ದೇ ಒಂದು ಭಾಗ. ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತ ದೇವರಿಗೆ ಸೇರಿದವನಾದ ಮೇಲೆ, ಆ ಭಕ್ತನ ಕಷ್ಟ-ಸುಖಗಳ ಕುರಿತು ನಮಗೆ 'ನಿಶ್ಚಿಂತಭಾವ' ವನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ನಾವು ದೇವರಿಗೆ ಅಥವಾ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಶರಣಾದಾಗ, ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಸಕಲ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಹೊರುತ್ತಾನೆ.

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdvrb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21371973

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಶ್ರೀಮತಿ ರತ್ನಾ ಕೆಂಭಾವಿಮಠ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ, ಬಸವೇಶ್ವರ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘದ ಬಸವೇಶ್ವರ ಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಮಾನ್ಯತಾ ಕೇಂದ್ರ ಬಾಗಲಕೋಟೆ.

How to cite this article:

ಕೆಂಭಾವಿಮಠ, ರತ್ನಾ. (2026). ಮಹಾಂತೇಶ್ವರ ಸಂಸ್ಥಾನ ಹಿರೇಮಠ ಆಳಂದ-ನಂದವಾಡಗಿ-ಜಾಲವಾದಿ ಅನುಭಾವದ ನೆಲೆಗಳ ಬೀಡು. Journal of Research & Development, 18(5(VIII)), 13–23.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.21371973>

ನಾವು ಕೇವಲ ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರವಾಗಿ, ಅಹಂಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕಬೇಕು ಎಂಬ ಉದಾತ್ತ ಚಿಂತನೆ ಇದರಲ್ಲಿದೆ.

ಜಗತ್ತಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಭರತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಮಹಾನ್ ಸಂತರು, ಮಹಾತ್ಮರು ಜನಿಸಿ ಮಾನವಕುಲಕ್ಕೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿ, ಅನೇಕತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಸಾರಿ, ಹರಿಹರ-ಹಜರತ ಮಾರ್ಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಾನವನನ್ನು ದೇವನೆಡೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಸಾಧನಗಳು ಎನ್ನುವ ತತ್ವದಂತೆ, ದೇವನೊಬ್ಬ ನಾಮ ಹಲವು ಆಗಿದ್ದರೂ ಮುಟ್ಟುವ ಗುರಿ ಒಂದೇ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಐಕ್ಯತೆಯ ಮಂತ್ರ ಬೋಧಿಸಿದ, ಸರ್ವ ಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯದ ಉಜ್ವಲಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ, ಜನಮನದ ಗದ್ದುಗೆ ಏರಿ, ಅನಂತ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವೂ ಒಂದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಾರಿದರು. ಇವನಾರವ ಇವನಾರವ ಎಂದೆನಿಸದೆ ಎಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮವರೇ ಎನ್ನುವ ವಿಶಾಲ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಆಚಾರ್ಯ ತತ್ವ, ಶರಣರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಂಡ ಸಮನ್ವಯತೆಯ ಹರಿಕಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ರೀತಿ-ನೀತಿಗಳು, ಹಾವ-ಭಾವ, ಸಮಾಜ ಒಂದೇ, ಬ್ರಹ್ಮನಾದ ಒಂದೆ ಎಂಬ ಆಚಾರ್ಯ ತತ್ವ, ಶರಣರ ತತ್ವಗಳ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಮಹಾಂತೇಶ್ವರ ಮಠವು 800 ಶತಮಾನಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲ ಪುರುಷರಾದ ಶ್ರೀ ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತಪಸ್ವಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಹಿಮೆ ಮತ್ತು ಪವಾಡಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ಮಠಗಳು ಈ ಭಾಗದ ಸಾವಿರಾರು ಭಕ್ತರ ಆರಾಧ್ಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಅನಂತ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಉರುಲಿಂಗದೇವರು ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು. ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ಉರಿಲಿಂಗದೇವರೊಡನೆ “ಹಂಪೆಯಾತ್ರೆಯ ಸಂಕಲ್ಪದೊಂದಿಗೆ “ಹಳ್ಳಿಗೆ ಏಕರಾತ್ರಿ, ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪಂಚರಾತ್ರಿ” ಎಂಬಂತೆ ತಮ್ಮ ಪಾದಯಾತ್ರೆ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಪಾದಯಾತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ವಾಸ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ ಜನತೆಗೆ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇಶದೊಡಲಲ್ಲಿ ಅವಿತ ದಾನವಿ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಜನರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಜಾಗೃತಿ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಜೀವಿತಾವಧಿಯನ್ನು ಈಶಸೇವೆಗೆ ಮೀಸಲಿಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದರು.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೊಂಡಿಗಳು: ಆಳಂದ, ನಂದವಾಡಗಿ ಮತ್ತು ಜಾಲವದಿ ಮಠಗಳು

ಶಿವನ ಕೈಲಾಸದ ಒಡ್ಡೋಲಗದ ವರ್ಣನೆಯೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭವಾಗಿ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಜ್ಞಾನ, ದುರ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜನರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವನೇ ರೇಣುಕರನ್ನ ಭೂಲೋಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ರೇಣುಕರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕಳಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ನಾರದರು ಅಪೇಕ್ಷೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಕೂಡಲೇ ಶಿವನು ತನ್ನ ವೀರಕಳಿ ಅಜ್ಞೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಗಂಗಾಖೇಡವೆಂಬ ಊರಲ್ಲಿ ಹಿರೇಮಠದ ಶಿವಲಿಂಗಯ್ಯ ಮತ್ತು ಬಸಮ್ಮರು ಶಿವ ಭಕ್ತರು ಪುತ್ರ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಕಂಬನಿ ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ನಡೆನಾಡಿ, ಪ್ರೀತಿವಾತ್ಸಲ್ಯ, ನಯವಿನಯ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾದರಿಯಾಗಿವೆ. ಇಂಥ ಸಜ್ಜನರ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಭೂಲೋಕದ ಜನಗಳ ಅಜ್ಞಾನ ದೂರಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಪರಶಿವನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಮಹಾಂತರು ಜನಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ರೇಣುಕರ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಗುರುಗಳಿಂದ 'ಮಾಹೇಶ್ವರ ದೀಕ್ಷೆ'ಯ ಮೂಲಕ ತನುತ್ರಯಗಳಿಗೆ ಮೂರು ಲಿಂಗವನ್ನು, ಹಸ್ತಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಮಾಂಸಪಿಂಡವನ್ನು ಮಂತ್ರಪಿಂಡವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಾಗಿ, ಅಂಗಗುಣಗಳು ಅಳಿದು, ಲಿಂಗಗುಣಗಳು ಮೂರ್ತಗೊಂಡವು. ಭಕ್ತಿ ಚಕ್ರದ ಕೀಲುಗಳನ್ನು ಅರಿತು, ನೂರೊಂದು ಸ್ಥೂಲಗಳು, ಜೀವಾತ್ಮ-ಪರಮಾತ್ಮರ ಸಮ್ಮಿಲನ; ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, ಧ್ಯಾನ, ಸಮಾಧಿ ಆದಿಯಾಗಿ ಯೋಗದ-ಅಷ್ಟಂಗವಿಧಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಇದಲ್ಲದೆ ಮಂತ್ರಯೋಗ-ಲಯಯೋಗ-ಹಟಯೋಗ ಮತ್ತು ರಾಜಯೋಗದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಶ್ರೀ ರೇಣುಕರು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಮಹಾಂತರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಶಿವನಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಗಂಗಾಖೇಡ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರೇಣುಕಾ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ದೀಕ್ಷಾ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಲಿಂಗಪೂಜೆ, ಜಪ-ತಪದ ಮೂಲಕ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾ ಅಂಗಲಿಂಗ ಸಮರತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಂಪರನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ಉರಿಲಿಂಗದೇವರೊಡನೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಸುಕ್ಷೇತ್ರ ಗಂಗಾಖೇಡದಿಂದ ಮುಂದೆ ಶರಣರ ಬೀಡಾದ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿ ಶ್ರೀ ಘನಲಿಂಗ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಪೂಜ್ಯರೊಡನೆ ಹಾಗೂ ಶರಣ

ಮಹಾಮಾನವತಾವಾದಿ, ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅನುಭವ ಮಂಟಪದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚರ್ಚೆ ಹಾಗೂ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿದರು, ಅಲ್ಲದೇ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಪಂಚಾಚಾರ, ಷಟ್ಸ್ಥಲ, ಅಷ್ಟವರಣಗಳ ತತ್ವವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದರು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಅನುಭವಿಗಳ ಶರಣ ದರ್ಶನವನ್ನು ಆಲಿಸಿ ಸರ್ವರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಮುಂದೆ ಆಳಂದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ.

೧. ಆಳಂದ ಮಹಾಂತೇಶ್ವರ ಸಂಸ್ಥಾನ ಹಿರೇಮಠ : ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆ

ಆಳಂದವು ಕೇವಲ ಒಂದು ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶವಲ್ಲ, ಅದು ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯ ಸಂಕೇತ. ಇಲ್ಲಿನ ಮಠಗಳು ಮತ್ತು ದರ್ಗಾಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಮಧುರ ಬಾಂಧವ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ.

ಕೆಲಬರಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆಳಂದ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಮಹಾಂತೇಶ್ವರ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠವು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಈ ಮಠವು ಶರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಾಯಕ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ. ಶರಣ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವಲ್ಲಿ "ಸಂವಹನ ಕೇಂದ್ರ"ಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವು. ಇಲ್ಲಿನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದರ್ಶನವು ಕೇವಲ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ, ಸೂಫಿ ಸಂತ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಜೊತೆಗೂ ಮಧುರ ಬಾಂಧವ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ.

ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಹೊರಟ ಶ್ರೀ ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಬರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ, ಊರುಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಾ, ಅಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತ ಸಮೂಹದ ಆಹ್ವಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಭಕ್ತರ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಂಡು, ಭಕ್ತರಲ್ಲಿನ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಿ ಸುಜ್ಞಾನದ ಮಾರ್ಗ ತೋರುತ್ತಾ, "ಅಲದಿಪುರ" (ಅಲದಿ, ಆಳಂದ) ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಳಂದಪುರ ಪ್ರವೇಶವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ದೊಡ್ಡದಾದ ಅಲದಮರದ ಬಳಿಯ ಶಿವಾಲಯ ಕಂಡಿತು, ಅಲದಮರದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಮನೆಗಳು, ಜನರು ವಾಸವಾಗಿರುವುದು ಶಿವಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಕಂಡಿತು. ಪೂಜ್ಯರ ಆಗಮನ ಗಮನಿಸಿದ ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿಸಿದರು. ಪೂಜ್ಯರೇ ನಿಮಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಶಿವಪೂಜೆಗಾಗಿ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಎಂದಾಗ ಪೂಜ್ಯರು ನಾವು ಇದೇ ಶಿವಾಲಯದಲ್ಲೇ ತಂಗುತ್ತೇವೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಊರಿನ ಜನರು ಪೂಜ್ಯರೇ ಈ ಅಲದಮರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸರು ಇದ್ದಾರೆ, ಅವರಿಂದ ಊರಿಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಜನರನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಅಲ್ಲದೇ ನಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಶಾಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ ಎಂದರು, ಪೂಜ್ಯರು ಹೆದರಬೇಡಿ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತೊಂದರೆ ನಮಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ನೀವೆಲ್ಲ ಹೊರಡಿ ನಾವು ಇಲ್ಲೇ ಶಿವಪೂಜೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಊರಿನ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ರಾತ್ರಿ ಸರಿಸುಮಾರು 12 ಗಂಟೆಗೆ ಅಲದಮರದಿಂದ ರಭಸವಾದ ಗಾಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತರಹದ ಜೋರಾದ ಕರ್ಕಶನಾದ, ಅಬ್ಬರ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಶಿಷ್ಯ ಉರುಲಿಂಗದೇವರು ಎದ್ದು ಮರದಕಡೆ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಎರಡು ದೈತ್ಯಾಕಾರದ ದೇಹಗಳು, ವಿಕಾರ ರೂಪ, ಕೋರೆಹಲ್ಲುಗಳುಳ್ಳ ವಿಕೃತ ನಗುವಿನ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕಂಡು ವಿಚಲಿತರಾಗು ಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದರು. ನಂತರ ಶಿವಾಲಯದ ಆಚೆ ಬಂದ ಗುರುಗಳು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕಂಡು ಯಾಕೆ ನೀವು ಈ ಪುರದ ಜನರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವರು ನಮ್ಮ ಹಸಿವನ್ನು ಇಂಗಿಸುವ ಬಲಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅದೇಷ್ಟೋ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಭಕ್ಷಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇಂದು ನಿಮಿಬ್ಬರ ಸರದಿ ಎಂದು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕಾಗ ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಒಳಗಿರುವ ಕಮಂಡಲವನ್ನು ತರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅಮೃತ ಹಸ್ತದ ಮೂಲಕ ಪುಣ್ಯ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ಪಠನೆಯೊಂದಿಗೆ ಶಿವಯೋಗ ಸಾಧನದ ಮುಖಾಂತರ ರಾಕ್ಷಸರ ಮೇಲೆ ಗುರುಪಾದೋದಕವನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿದರು. ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲೇ ದೈತ್ಯ ವಿಕಾರದ ರಾಕ್ಷಸರು ಸುಂದರ ಕಿನ್ನರ ದಂಪತಿಗಳಾಗಿ ಶ್ರೀ ಗುರು ಮಹಾಂತರ ಪಾದದ ಮೇಲೆರಗಿ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತರಾಗಿದ್ದ ನಮಗೆ ಒಬ್ಬ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ಆಗಮನದಿಂದ ಶಾಪ ವಿಮೋಚನೆಯಾಗು ಮೂಲರೂಪ ದೊರಕುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಇಂದಿಗೆ ತಮ್ಮಿಂದ ನೆರವೇರಿದೆ ಮಹಾತ್ಮರೇ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಈ ಶುಭ ಸಮಾಚಾರ ಅಲದಿಪುರದ ಎಲ್ಲ

ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು, ಜನರು ಬಂದು ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗಿ ಬಹು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸ ಶಾಪ ವಿಮೋಚನೆ ಮಾಡಿ ನಗರವನ್ನು ಪುನೀತಗೊಳಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಾಗುವಂತೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅಲದಿಪುರದ (ಆಳಂದ)ದ ಮೂಲಮಠದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಭಕ್ತರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಶ್ರೀ ಮಹಾಂತೇಶ್ವರ ಸಂಸ್ಥಾನ ಹಿರೇಮಠದ ಉದಯವಾಯಿತು.

ಆಳಂದ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ವಿಶ್ರಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಬೆಳಗಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಜಗದಂಬೆ ಅಂಬಾಭವಾನಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾಗಿ " ಮಹಾಂತ" ನಾನಾರೇಂಬುದು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿತೆ? ಎಂದಾಗ ಮಹಾಂತರು ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಯ ಮಡಿಲ ತೊರೆದು ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆ ಮೇರೆಗೆ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವೆ ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನ ಮಡಿಲ ಸೇರುವುದೊಂದೆ ಎನ್ನ ಗುರಿ ಎಂದರು.

ಮಗು ನಿನ್ನಿಂದ ಇನ್ನೂ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗುವುದು ಬಹಳ ಇದೆ. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪೂರೈಸು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಪಾಲಿಸು " ಆಳಂದ ಪುರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮೂಲಮಠವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ, ಈಗಾಗಲೇ ನೀನು ಮಹಾತ್ಮ ಎಂದೇನಿಸಿದ್ದೀಯಾ ಭಕ್ತರ ಏಳಿಗೆ ನಿನ್ನ ಗುರಿ" ಅವರ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಬೇಡ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದು, ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾ ನಂತರ ಪಂಪಾಪತಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರಿಯಲಿ ಸದಾಕಾಲ ಈ ತಾಯಿಯ ಕೃಪೆ ನಿನಗಿರುತ್ತೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾಯಿ ಅಂಬಾಭವಾನಿ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ.

ನಂತರ ತಾಯಿಯ ಅಪ್ಪಣೆ ಹಾಗೂ ಪುರದ ಭಕ್ತರ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಪೂಜ್ಯರು ಅಲದಿಪುರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿಂತ್ತು ಭಕ್ತರೊಡಗೂಡಿ ದಿವ್ಯವಾದ ಮಠವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕೆಲ ದಿನಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರ ಪೂಜೆ, ಪಠಣ, ದೀಕ್ಷೆ ಪ್ರವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಜನಮಾನಸವನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರು. ಮಠದ ನಿರ್ಮಾಣ ಆದರೆ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಲದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ ಮಹಾಂತರಿಗೆ ಪೀಠಾಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಅಧಿಕಾರ ಸಂಭ್ರಮ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಸಾಗಬೇಕು ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಮ್ಮ ಗುರುಸೇವೆ ಸಾರ್ಥಕ ಎಂದು ಸರ್ವ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಭಕ್ತರ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಜಗದಂಬೆಯ ಅಪ್ಪಣೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ನಂತರ ಆಳಂದ ನಗರದಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಂಭ್ರಮ, ಪ್ರತಿ ಮನೆ-ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂತಸ ವಾತಾವರಣ ಶ್ರೀ ಮಠದ ತುಂಬಾ ಭಕ್ತಿಯ ಕಲರವ ಸರ್ವರೂ ಸಮರ್ಪಣಾ ಭಾವದೊಂದಿಗೆ ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ಗುರುಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರವನ್ನು ನೇರವೇರಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀ ಮಠದ ವಿಶೇಷತೆಗಳು:-

*** ಕಾಯಕ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹ ತತ್ವ**

ಬಸವಣ್ಣನವರ "ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ" ಮತ್ತು "ದಾಸೋಹ" ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಈ ಮಠವು ಅಕ್ಷರಶಃ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ.

*** ಅನ್ನದಾಸೋಹ:** ಮಠಕ್ಕೆ ಬರುವ ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರಸಾದದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುತ್ತದೆ.

*** ಜ್ಞಾನದಾಸೋಹ:** ಮಠವು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಬಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಶಾಲಾ ಮತ್ತು ಉಚಿತ ಪ್ರಸಾದ ನಿಲಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ.

*** ಮಠದ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳು**

ಜಾತ್ರಾ ಮಹೋತ್ಸವ: ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ನಡೆಯುವ ಮಹಾಂತೇಶ್ವರ ಜಾತ್ರೆಯು ಅತ್ಯಂತ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಜರುಗುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷಾಂತರ ಭಕ್ತರು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಳಂದಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಮಠವು ಜನರಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಬೆಳೆಸಲು ಪ್ರವಚನಗಳು, ಶಿವಾನುಭವ ಗೋಷ್ಠಿಗಳು ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಆಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆ: ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಬರಗಾಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದು, ಉಚಿತ ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಈ ಮಠದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

* ಸಮನ್ವಯದ ಕೊಂಡಿ:

ಆಳಂದದ ಮಹಾಂತೇಶ್ವರ ಮಠವು ಈ ಭಾಗದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಜಾತಿ-ಮತ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಜನರು ಮಠದ ಮೇಲೆ ಅಪಾರ ಗೌರವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮನ್ವಯದ ತಾಣವಾಗಿರುವ ಆಳಂದದಲ್ಲಿ ಈ ಮಠವು ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸಹೋದರತ್ವದ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ.

೨. ಜಾಲವದಿ ಮಠ: ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರಕ್ಷಕ

ಗುರುಗಳಾದ ರೇಣುಕ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರ ಅಪ್ಪಣೆ ಹಾಗೂ ಶುಭಾಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಹಾಗೂ ತಾಯಿ ಅಂಬಾಭವಾನಿಯ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಬದುಕಿನೆಡೆಗೆ ಪಯಣಿಸುತ್ತಾ...

ಆಳಂದದಿಂದ ಮುಂದೆ ಹಂಪೆಯ ಕಡೆ ಪಯಣ ಆರಂಭಿಸಿ ಪೂಜ್ಯರು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ, ಊರುಗಳಿಗೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಧರ್ಮ-ಸಂಸ್ಕಾರ—ಪೂಜೆ-ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯ ಬೋಧನೆಗೈಯುತ್ತಾ ದೇವರಹಿಪ್ಪರಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಜಾಲವಾದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ತಲುಪುವ ಮೊದಲ ದಿನವೇ ಆ ಊರಿನ ಆರಾಧ್ಯದ್ವ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಬಹು ಪುರಾತನ ಇತಿಹಾಸವುಳ್ಳ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದ್ದು, ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಊರಿನ ಪುರ ದೇಸಾಯಿಯವರ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶಂಕರರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ "ದೇಸಾಯಿಯವರೇ ನಾಳೆ ಗೋಧೂಳಿ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಈ ಊರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಹಾತ್ಮರು, ಪುಣ್ಯಪುರುಷರಾದ ಆಲದಿಯ ಶ್ರೀ ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಆಗಮಿಸುವರು, ಸಮಸ್ತ ಸದ್ಭಕ್ತರು ಹಾಗೂ ನೀವು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ಮಠ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಡಿ, ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವರು ನನ್ನ ಆಲಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಿರಲಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು." ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದ ದೇಸಾಯಿಯವರು ಊರಿನ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿ ಧರ್ಮದ ಜನರನ್ನು ಸಭೆ ಸೇರಿಸಿ ನಡೆದ ಕನಸಿ ವೃತ್ತಾಂತ ತಿಳಿಸಿದರು. ಜನರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಪೂಜ್ಯರ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕೆ ಊರ ಹೊರಗೆ ಸಕಲವಾದ್ಯ-ವೈಭೋಗ ಹಾಗೂ ಕಳಸ ಕನ್ನಡಿಯೊಂದಿಗೆ ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗು ಉತ್ಸವದ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಲಿಂಗ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಊರಿನ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲಾ ಶಿವನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ದೇಸಾಯಿಯವರ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಆಗಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ ಪೂಜ್ಯರು ಆಗಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಶಿವನಿಚ್ಛೇ ನಮ್ಮದೇನಿದೆ ಎಂದು ಮಠ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿದರು. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ಸುಂದರವಾದ ಮಠ ತಯಾರಿಸಿ ಪೂಜೆ-ಪುನಸ್ಕಾರ, ಪುರಾಣ ಕಾರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಮಠ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ಇಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಶಂಕರನ ಹಾಗೂ ಮಹಾಂತರ ಜಾತ್ರಾ ಮಹೋತ್ಸವ ಕೂಡಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು, ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಜೀವಂತ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಜಾಲವದ ಮಠವು ವಿಜಯಪುರ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರು ಭಾಗದ ಜನಪದರ ಮತ್ತು ಶರಣರ ನಂಬಿಕೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಠದ ವಿಶೇಷತೆಯೆಂದರೆ ಅದು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ 'ಶಿಸ್ತು' ಮತ್ತು 'ಸರಳತೆ'. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಜನರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹದ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಮಠ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ.

3. ನಂದವಾಡಗಿ ಮಠ: ಅನುಭಾವದ ನೆಲೆ:

ನಂದವಾಡಗಿ ಮಠದ ಇಂದಿನ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕುರಿತು - ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇಳಕಲ್ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಂದವಾಡಗಿ ಮಠವು ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಈ ಮಠವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯ ಸಮನ್ವಯಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾಗಿದೆ.

ಜಾಲವಾದ ಮಠದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲ ಇದ್ದು ಭಕ್ತರ ಜೊತೆಗೆ ದೀಕ್ಷೆ-ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ಉರುಲಿಂಗದೇವರೊಡನೆ ಕೂಡಲಸಂಗಮನಾಥನ ಸುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪಯಣ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಪ್ರಯಾಣದ ಮಧ್ಯೆ ಬರುವ ಮುಂತಾದ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯಜನರನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಅವರಿಗಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗ ಬೋಧಿಸಿದರು. ನಂತರ ತ್ರಿವೇಣಿ ಸಂಗಮ ಕೂಡಲಸಂಗಮದ ಶಾಂತಮಯ ವಾತಾವರಣದ ಅನತಿದೂರದ ತೋಟದ ಮಠದ ಕೆಳಗಡೆ

ಪೂಜ್ಯರು ಪೂಜಾ ಕೈಂಕರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರು, ಉರುಲಿಂಗದೇವರು ಪೂಜೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ಬಿಜಾಪೂರ ಸುಲ್ತಾನರು ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಬಂದಿದ್ದರು. ಪೂಜ್ಯರು ಪೂಜಾ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ಗಮನಿಸಿ ವಿಚಾರಿಸಲು ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ತಿರುಗಿಬಂದ ಸೈನಿಕರು ಅಲ್ಲಿ ಅಲಿದಿಯ ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಲಿಂಗಪೂಜಾ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಸುಲ್ತಾನರು ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಸಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡಿದ ಜಿಂಕೆ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬನ್ನಿತಿ ಹಸಿ ಮಾಂಸವನ್ನು ಎಡೆ ಹಿಡಿಯಲಿ' ಎಂದನು. ಸೈನಿಕರು ಒಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಂಸವನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ರೇಶ್ಮೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಉರುಲಿಂಗದೇವರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದರು. ಆಗ ಉರುಲಿಂಗದೇವರು ಪೂಜ್ಯರೇ ಬಿಜಾಪೂರದ ಸುಲ್ತಾನರು ತಮ್ಮ ಶಿವಪೂಜೆಗೆ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡಿದ ಜಿಂಕೆ ಮಾಂಸ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದಾಗ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತ ಆಗಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಶಿವನ ಅಪ್ಪಣೆ ಲಿಂಗಯ್ಯನಿಗೆ ಎಡೆಯಾಗಲಿ ಪಾದೋಕವನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿ ತನ್ನಿರಿ ಎಂದಾಗ ಪೂಜ್ಯರ ಪಾದೋಕರ ಹಾಕಿ ಮೇಲೆ ಇರುವ ರೇಶ್ಮೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುನೋಡಿದಾಗ ಸುಲ್ತಾನರು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ ಹಸಿಮಾಂಸ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವುಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಹೊಂದಿದ್ದವು, ಪೂಜ್ಯರು ಅವುಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಯ್ಯನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಸೈನಿಕರು ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ರಾಜನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದರು, ಆಗ ತನ್ನ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗ ಸುಲ್ತಾನರು ಓಡಿಬಂದು ಪೂಜ್ಯರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸಿದರು.

ಪೂಜ್ಯರೇ ತಮ್ಮ ತಪೋಬಲವನ್ನು ಅರಿಯದೆ ನಮ್ಮಿಂದಾದ ಘೋರತಪ್ಪಿಗೆ ಕರುಣಿಸಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಎಂದು ಭಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸುಲ್ತಾನರ ಮನವಿಯಂತೆ ಮಹಾಂತರು ಎಲ್ಲಾ ಭಗವಂತನ ಇಚ್ಛೆ ಈ ರಾಜ್ಯ ಸುಖೀಭವ ಎನ್ನಿಸಲಿ ಆ ತರಹದ ಆಡಳಿತ ನಿಮ್ಮ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಜರುಗಲಿ ಎಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪೂಜ್ಯರು ಮಾಡಿದ ನಂತರ ರಾಜನು ಶಿವಯೋಗಿಗಳೇ ನನ್ನದೊಂದು ಕೋರಿಕೆ ನಮ್ಮ ಬಿಜಾಪೂರದ ಕೊನೆ ಹಳ್ಳಿ ಗಡಿಯಾದ ನಂದವಾಡಗಿಯಲ್ಲಿ ತಾವು ನೆಲೆ ನಿಂತು ನಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸದಾ ಶ್ರೀರಕ್ಷೆ ಆಗಿರಬೇಕೆನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ವಿನಂತಿ ಎಂದಾಗ " ಪೂಜ್ಯರು ಆಗಲಿ ಶಿವನಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಅಲ್ಲಿದ್ದು ಮುಂದೆ ನಾವು ಹಂಪೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಆಗ ಸುಲ್ತಾನರು ನಂದವಾಡಗಿಯ ಸಾಮಂತ ಅರಸ ನಂದರಾಜನಿಗೆ ತನ್ನ ಸೈನಿಕರಿಂದ ವಿಷಯ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಮಠ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಬೇಕು, ಜಮೀನನ್ನು ಮಠಕ್ಕೆ ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬುವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಮೂರನಾಲ್ಕು ದಿನ ಸಂಗಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಪೂಜ್ಯರು ಮುಂದೆ ನಂದವಾಡಗಿಯ ಕಡೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಸುಲ್ತಾನರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಮೊದಲೇ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದ ನಂದರಾಜ ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಂದವಾಡಗಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

ಮಠ ನಿರ್ಮಾಣದ ನಂತರ ಪೂಜ್ಯರು ತಪೋನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವಾಗ ಇತ್ತ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯಯೋಗ್ಯರ ಮಾತಿನಂತೆ ನಂದವಾಡಗಿಯ ನಂದರಾಜನ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಅಪಮೃತ್ಯು ಇದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದ ರಾಜ ಎನಕ್ಕೂ ಅಂಜದೆ ಶಿವನಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬದುಕು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಒಂದು ದಿನ 16ರ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿದ ಕುಮಾರ ಅಂಗರಕ್ಷಕರ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಈಜಾಡುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಕೆರೆಗೆ ಬಂದನು ಅತ್ತ ಎಲ್ಲರೂ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವಾಗ ಕುಮಾರ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಇಳಿಬಿಟ್ಟು ಆಟವಾಡುವಾಗ ಮೊಸಳೆಯೊಂದು ಬಂದು ಕಾಲನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಎಳೆದೊಯ್ಯುವಾಗ ಕುಮಾರನ ಕಿರುಚಾಟಕ್ಕೆ ಸೈನಿಕರು ಬರುವುದರೊಳಗೆ ಕುಮಾರನ ಪ್ರಾಣಪಕ್ಷಿ ಹಾರಿಹೋಗಿತ್ತು. ಭಯದಿಂದ ಕುಮಾರನ ಶವವನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ತಂದರು ರಾಜ-ರಾಣಿ ಸಮಸ್ತರು ದುಃಖದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬಂದು ರಾಜರೇ ನಿಮ್ಮ ದುಃಖ ಪರಿಹರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯೇ ಊರಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಮಹಾಂತರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ಎಂದು ಕುಮಾರನ ಶವದೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಮಠಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿ ಹೊರಗಿದ್ದ ಶಿಷ್ಯ ಉರುಲಿಂಗದೇವರು ಎಲ್ಲ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಪೂಜಾನಿರತ ಮಹಾಂತರಿಗೆ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ, ಗುರುಗಳು ಭಸ್ಮ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ತರಲು ತಿಳಿಸಿ ಹೊರಗಡೆ ಬಂದು ರಾಜ-ಮಹಾರಾಣಿಯರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಭಸ್ಮವನ್ನು ದೇಹಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಲೇಪಿಸಿ ಪಾದೋದಕವನ್ನು

ಸಿಂಪಡಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಸತ್ತುಬಿದ್ದ ಕುಮಾರ ಎದ್ದು ಎಲ್ಲರನ್ನು ನೋಡಿ ಗುರುಗಳ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಿದನು. ನಂದರಾಜ ಅವನ ಪರಿವಾರದವರೆಲ್ಲಾ ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹರ್ಷದಿಂದ ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ಧೀರ್ಘದಂಡ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ಮಹಾಂತ ಶ್ರೀಗಳು ಹಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಂದವಾಡಗಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ನಂತರ ಹಂಪೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರೆಸಿದಾಗ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ಉರುಲಿಂಗದೇವರನ್ನು ನಂದವಾಡಗಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಉರುಲಿಂಗದೇವರು ಮಹಾತ್ಮ ಮಹಾಂತಲಿಗರ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ನಂದವಾಡಗಿ ಶ್ರೀ ಮಠದಲ್ಲಿ ದಿನವೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಪ್ರವಚನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾವಿರಾರು ಭಕ್ತರು ಗುರುಳ ಉಪದೇಶ ಕೇಳಿ ಪುನೀತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ನಂದವಾಡಗಿಯ ಸೂರಯ್ಯ ಎಂಬ ಭಕ್ತರು ಗುರುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ದೀಕ್ಷೆ ಸಮಾರಂಭ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ...

"ವೀರಶೈವ ಅಥವಾ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ 'ಹಸ್ತಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗ' ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ, ಅದೊಂದು ಅತ್ಯಂತ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಕಾರ. ಇದನ್ನು 'ವೇಧಾ ದೀಕ್ಷೆ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗುರುವು ತನ್ನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಹರಿಸುವವರು.

೧. ಹಸ್ತಮಸ್ತಕ ; ಗುರುವು ತನ್ನ ಬಲಹಸ್ತವನ್ನು ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕದ (ತಲೆಯ) ಮೇಲೆ ಇರಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯೇ 'ಹಸ್ತಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗ'.

* ಹಸ್ತ: ಗುರುವಿನ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಕೇತ.

* ಮಸ್ತಕ: ಶಿಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಅಹಂಕಾರದ ಕೇಂದ್ರ. ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ತನ್ನ ಹಸ್ತದ ಮೂಲಕ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿ, ಅಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನದ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

೨. ವೇಧಾ ದೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ : ವೀರಶೈವ ದರ್ಶನದ ಪ್ರಕಾರ, ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿರುವ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಹೊರತರುತ್ತಾನೆ:

* ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದ ಸ್ಥಾಪನೆ: ಶಿಷ್ಯನ ಶರೀರದ ಒಳಗಿರುವ ಆತ್ಮಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಗುರುವಿನ ಹಸ್ತದ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಹೊರತಂದು ಕಣ್ಣೆದುರಿರುವ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

* ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಾರ: ಗುರುವಿನ ತಪಶ್ಶಕ್ತಿಯು ಶಿಷ್ಯನ ಸುಷುಮ್ನಾ ನಾಡಿಯ ಮೂಲಕ ಹರಿದು, ಶಿಷ್ಯನ ಭವಬಂಧನಗಳನ್ನು (ಮಲತ್ರಯಗಳನ್ನು) ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತದೆ

೧. ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ (ಮನು ದೀಕ್ಷೆ) : ಹಸ್ತಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ **ಷಡಕ್ಷರಿ ಮಂತ್ರ**ವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ: "ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ".

ಈ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶದ ಉದ್ದೇಶಗಳು:

* ಅರಿವಿನ ಜಾಗೃತಿ: ಮಂತ್ರವು ಶಿಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲು ಮತ್ತು ಅಂತರಂಗದ ಅರಿವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಕರಿಸುತ್ತದೆ.

* ಬಂಧ ಮುಕ್ತಿ: "ನಮಃ ಶಿವಾಯ" ಎಂದರೆ ಜೀವಾತ್ಮನು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಗುವುದು. ಗುರುವು ಈ ಮಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಅವನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪದ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

೪. ಈ ಉಪದೇಶದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

* ದೇವನು ಹೊರಗಿಲ್ಲ: ದೇವನು ಗುಡಿ-ಗುಂಡಾರಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಇರಿಸಿದ ಹಸ್ತದ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕರಸ್ಥಲದಲ್ಲಿದ್ದಿರುವ ಲಿಂಗವೇ ಪರಶಿವ ಎಂದು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ.

* ಸಮಾನತೆ: ಈ ದೀಕ್ಷೆಯ ನಂತರ ಶಿಷ್ಯನು ಕುಲ, ಜಾತಿ, ವರ್ಣಗಳ ಭೇದವನ್ನು ಮರೆತು 'ಶಿವಶರಣ'ನಾಗುತ್ತಾನೆ.

* ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಿ: ಮಂತ್ರವು ಕೇವಲ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲ, ಅದು ಉಸಿರಾಗಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉಸಿರಿನಲ್ಲೂ ಶಿವನ ಸ್ಮರಣೆ ಇರಬೇಕೆಂದು ಗುರುವು ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ.

೫. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ನೋಡಿದಾಗ...

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮತ್ತು ಇತರ ಶರಣರು ಗುರುವಿನ ಈ ಉಪದೇಶದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಗುರುವು ಹಸ್ತವನ್ನಿಟ್ಟು ಕ್ಷಣವೇ "ಹಳೆಯ ಜನ್ಮ ಸತ್ತು, ಹೊಸ ಜನ್ಮ ಹುಟ್ಟಿತು" ಎಂಬ ಭಾವ ಶರಣರಲ್ಲಿದೆ.

"ಗುರುಪಾದವ ನೆನೆವವಂಗೆ ಭವಬಂಧನವಿಲ್ಲ" ಎಂಬಂತೆ, ಗುರುವಿನ ಹಸ್ತಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಶಿಷ್ಯನು ಲೌಕಿಕದ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಪಥದತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಹಸ್ತಮಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗವು ಗುರು ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯನ ನಡುವಿನ ಅದ್ವೈತ ಸೇತುವೆ. ಗುರುವು ತನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಶಿಷ್ಯನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದಾಗ, ಶಿಷ್ಯನ ಅಹಂಕಾರ ಕರಗಿ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಉದಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ವೀರಶೈವ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿಯ ಅಡಿಪಾಯ.

ಹೀಗೇ ಸೂರಯ್ಯನಿಗೆ ಸರಿ ರಾತ್ರಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡುವಾಗ ಪೆದ್ದಿ ಎನ್ನುವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು (ಹರಿಜನ) ಕಳ್ಳತನವೇ ತನ್ನ ಕಾಯಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವನು ಸೂರಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಬೆಳಕಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಣಕಿ ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಗುರುಗಳ ಉಪದೇಶ ಕೇಳಿ ಮನ: ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿ ತನ್ನ ಕಳ್ಳತನ ಕಾಯಕವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಲಿಂಗಧಾರಿಯಾಗಿ ದೇವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲದಿಂದ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದು ಗುರುಗಳ ಪ್ರವಚನ ಕೇಳುತ್ತಾ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಅಡುಗೆಯ ಉರುವಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ತಂದು ಹಾಕುವ ನೆಪ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ವೀರಶೈವನಾಗಲು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪೆದ್ದಿ ಮಾಡುವ ಈ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಗುರುಗಳು ಅವನಿಗೆ ಮೋದಲು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಕರುಣಿಸದೆ ಕಲ್ಲಗುಂಡನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಲು ಹೇಳಿ "ಘೇದಗಡಿಜಾ" ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಹಸ್ತದಿಂದ ಬಂದ ಕಲ್ಲನ್ನೇ ಲಿಂಗವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಗುರುವಿನ ವಾಣಿಯಿಂದ ಬಂದ ಶಬ್ದವನ್ನೇ ಮಂತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ ಪೆದ್ದಿ. ಪೆದ್ದಿಯ ಈ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲೆಂದೇ ಎನ್ನೋ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘಟನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ನಂದವಾಡಗಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಅಭಾವ ಉಂಟಾಗಿ, ಮಳೆ ಇಲ್ಲದೇ, ಮನುಷ್ಯರು, ದನಕರುಗಳು ತೊಂದರೆ ಪಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಬರಗಾಲ ಸಂಭವಿಸಿತು. ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಅರಿತ ನಂದರಾಜ ಪಾಳೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕೆರೆ ತೋಡಲಯ ಡಂಗುರ ಸಾರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ದಿನ ಉರುಲಿಂಗದೇವರು ಪಾಳೆ ಬರುತ್ತದೆ. ತಾವೇ ಕೆರೆ ತೋಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಪೆದ್ದಿ ಶಿಷ್ಯ ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ತಾನು ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಗುರುಗಳು ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಕರೆಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಗುರುಕೊಟ್ಟ ಲಿಂಗವನ್ನು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಂತ್ರ ಪಠಿಸಿದಾಗ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ(ಕಲ್ಲಗುಂಡು) ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಗಂಗೆಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಪೆದ್ದಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಬೆಳಗಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ತುಂಬಿದ್ದು ನೋಡಿದ ಜನ ನಂದರಾಜನಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿದಾಗ ಸಂತಸಗೊಂಡ ಗುರುಗಳ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಧನ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಪೆದ್ದಿಯಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವನಾಗುವ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಅರಿತ ಉರುಲಿಂಗದೇವರು ಒಂದುದಿನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಕರುಣಿಸಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶಗೈದು ಶ್ರೀಮಠಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾಧಿಯಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಗುರುವಾದ ಪೆದ್ದಿ ತನ್ನ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ವಚನಕಾರನಾಗಿ ಸಮಾಜ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಒಟ್ಟು 300 ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಶರಣ ಉರುಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಗಳು 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಒಬ್ಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶರಣರು. ಬಡತನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು

ಮೀರಿ, ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದ ಉರುಲಿಂಗದೇವರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಮಹಾನ್ ಜ್ಞಾನಿಯಾದವರು. ಇವರ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತ ನಾಮ 'ಉರುಲಿಂಗಪೆದ್ದಿ ಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ'.

ಉರುಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಯವರ ವಚನಗಳ ಇಂತಿವೆ...

"ಅಂಬಿಗನಿಗೆ ನದಿಯ ಹಂಗೆಕೆ?

ಕುಂಬಾರನಿಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ಹಂಗೆಕೆ?

ಭಕ್ತನಿಗೆ ಜಾತಿಯ ಹಂಗೆಕೆ?

ಉರುಲಿಂಗಪೆದ್ದಿ ಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಲಿಂಗವನರಿದ ಮೇಲೆ

ಕುಲವನರಸುವರೆ ಅಯ್ಯಾ?"

ಈ ವಚನದಲ್ಲಿ, ಉರುಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಗಳು ಸಮಾನತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿಸುವ ಅಂಬಿಗನಿಗೆ ನೀರು ಮುಖ್ಯವೇ ಹೊರತು ನದಿಯ ಮೇಲಿನ ವ್ಯಾಮೋಹವಲ್ಲ, ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಡಕೆ ಮಾಡುವ ಕುಂಬಾರನಿಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣ ಮುಖ್ಯವೇ ಹೊರತು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆ ಹಂಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ, ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ಒಮ್ಮೆ ದೇವರನ್ನು (ಲಿಂಗವನ್ನು) ಅರಿತು ಭಕ್ತನಾದ ಮೇಲೆ, ಅವನ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಕುಲವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಅರ್ಥಹೀನ. ಭಕ್ತಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಮುಖ್ಯವೇ ಹೊರತು ಹುಟ್ಟಿದ ಕುಲವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

"ಕೈಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವ ಹಿಡಿದು

ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಾಮವ ನುಡಿದು

ಮನದಲ್ಲಿ ಆನ್ಯವಿಚಾರವ ಮಾಡುವ

ಪಾತಕಿಗಳ ಮುಖವ ನೋಡಲಾಗದು.

ಉರುಲಿಂಗಪೆದ್ದಿ ಪ್ರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ ಒಲಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ ಶುಚಿಯಾಗಿರಬೇಕು."

ಈ ವಚನವು ನೈತಿಕತೆ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಲಿಂಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಬಾಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕೆಟ್ಟ ಆಲೋಚನೆ ಅಥವಾ ಪರರ ಬಗ್ಗೆ ಆಸೂಯೆ ಪಡುವವರು ಭಕ್ತರಲ್ಲ, ಅವರು 'ಪಾತಕಿಗಳು' ಎಂದು ಪೆದ್ದಿಗಳು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಕೇವಲ ಬಾಹ್ಯ ಆಚರಣೆಗಳಷ್ಟೇ ಸಾಲದು, ಮನಸ್ಸು (ಅಂತರಂಗ) ಮತ್ತು ನಡತೆ (ಬಹಿರಂಗ) ಎರಡೂ ಪವಿತ್ರವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಉರುಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿಗಳ ಜೀವನವೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಂದೇಶ. ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ.

ಈ ರೀತಿ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ ಬಂದ ಎಲ್ಲ ಪೂಜ್ಯರು ತಮ್ಮ ಪೂಜಾ ಬಲದೊಂದಿಗೆ ಭಕ್ತಕೋಟಿಯನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾ ಸದಾ ಸಮಾಜಮುಖಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳ ಶ್ರೀಮಠಕ್ಕೆ ಒಂದು ನೆಲೆ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿಸೇಲಿಯಾಗಿ ಬಂದವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪೀಠವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ 35ನೇ ಗುರುವರ್ಯರಾದ ಷ.ಬ್ರ.ಮಹಾಂತಲಿಂಗ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು 1948ರಲ್ಲಿ ತಂದೆ ಚನ್ನಬಸಯ್ಯ ತಾಯಿ ಬಸಮ್ಮನವರ ಪವಿತ್ರ ಗರ್ಭದಿಂದ ಆಳಂದದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು.

ನಂದವಾಡಗಿ ಮಠದ ಇಂದಿನ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಶ್ರೀ ಷ.ಬ್ರ. ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು (ನಂದವಾಡಗಿ ಮಠ)

ಪ್ರಸ್ತುತ ನಂದವಾಡಗಿ ಮಠದ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಷ.ಬ್ರ. ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಿದೆ ಬಸವನರಿದಿದೇನೆಲೆ ದೇವ

ಆಲೊಡನೆ ಸರಸವೇನೆಲೆಲೆ ಸಂಗಮದೇವ

ಅಂಜುವರೆ ದೇವ ಸಜ್ಜೆಯನು ಉಪ್ಪರಿಸಿಮೆನೆ
ಅಂಜದಳುಕದೆ ಬಸವನಲ್ಲಿ ಕರುಣಿಸಿಮೆನೆ
ಬಸವ ಭಾವಂ ಬಳಿದು ಮುನ್ನವೇ ಮಜ್ಜೆಯೊಳು
ಎಸೆವ ಲಿಂಗಂಗಳಾಗುತ್ತಮಿದೆ ಸಜ್ಜೆಯೊಳು
ತೊಟ್ಟು ಪಿಂಡಿಗೆಯಾಗೆ ಫಲಮೆ ಲಿಂಗಮದಾಗೆ
ಇಟ್ಟಣಿಪ ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಕಾಂತಿ ನೆಲೆಯಾಗೆ
ನೋಡೆ ವೇದಾದೀಕ್ಷೆಯಾದುದದಾ ಡಂಬರಿಗೆ
ನೋಡೆ ಬಸವನ ಕರುಣಾವೊದಗಿತ್ತು ಮೂರ್ಖರಿಗೆ

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ ಹರಿಹರನು ಬರೆದ 'ಬಸವರಾಜದೇವರ ರಗಳೆ' ಕೃತಿಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಹರಿಹರನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ರಗಳೆಯ ಕವಿ' ಎಂದೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತನು. ಹರಿಹರನು ಶಿವಶರಣರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ರಗಳೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದವನು. ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಭಕ್ತಿಯ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಅವರು ದೈವತ್ವವನ್ನು ಕಾಣುವ ಬಗೆಯಂತೆ ಸರಳ ಸಂತರು ಎನಿಸಿರುವರು ಪೂಜ್ಯರು ಷ.ಬ್ರ.ಮಹಾತಲಿಂಗ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು

"ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಿದೆ ಬಸವನರಿದಿದೇನೆಲೆ ದೇವ..."

ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರಂತೆ ಮಹಾಂತಲಿಂಗ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವ ದೃಶ್ಯವಿದು. ತನ್ನ ಒಡೆಯನಾದ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಾಣುವ ಬಸವಣ್ಣನವರಂತೆ ಮಹಾಂತಲಿಂಗ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರ ಭಾವ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

"ಬಸವ ಭಾವಂ ಬಳಿದು ಮುನ್ನವೇ ಮಜ್ಜೆ ಯೊಳು..."

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವ ಎಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ, ಅವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲೂ ದೈವಿಕತೆ ತುಂಬಿದೆ. ಅವರು ಮಾಡುವ ಸ್ನಾನ (ಮಜ್ಜೆ), ಪೂಜೆ ಎಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ದೈಹಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲ, ಅವು ಆತ್ಮಾರ್ಪಣೆಯ ದಾರಿಗಳು.

"ನೋಡೆ ವೇದಾದೀಕ್ಷೆಯಾದುದದಾ ಡಂಬರಿಗೆ..."

ಬರಿ ವೇದ-ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಓದಿ, ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಡಂಬಾಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತಿ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ, ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೇ ನಂಬಿದ ಪೂಜ್ಯರು (ಬಸವಣ್ಣನವರಂತೆ) ದೇವನ ಕರುಣೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಒದಗಿಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಕ್ತ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

"ಮನುಜರ ಮೇಲೆ ಸಾವವರ ಮೇಲೆ ಕನಿಷ್ಠರ ಮೇಲೆ... ಮನುಜ ನೀನಹನಿಶಂ ನೆನೆ ಪೂಗಟಿಬೆಸೆಮ್ಮ ಕಡುಸೊಂಪು"

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಹರನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಂದೇಶ ನೀಡುತ್ತಾನೆ: ಕೇವಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಅಥವಾ ನಾಶವಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಅಖಂಡನಾದ ಶಿವನನ್ನು ನೆನೆಯುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಅಹಂಕಾರ ಬಿಟ್ಟು ದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದರೆ ಜೀವನ ಸಾರ್ಥಕ ಎಂಬಂತೆ ತಮ್ಮ ಇಡೀ ಬದುಕನ್ನೇ ಸಮಾಜದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮುಡುಪಿಟ್ಟು ಸಂತ ಸದ್ಗುರು, ಮಾತೃ ಹೃದಯ ಮಹಾಂತಲಿಂಗ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರರು.

ಗುರು ಪರಂಪರೆಯ ಅನುಯಾಯಿಯಾದ ಇವರು ಹಿರಿಯ ಗುರುವರ್ಯರ ಆಶಯದಂತೆ ಕಾಯಕ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹ ತತ್ವವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

*** ಸರಳ ಜೀವನ:** ಇವರು ಅತ್ಯಂತ ಸರಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದವರು. ಭಕ್ತರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಜನರಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು ಇವರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

*** ಶರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಸಾರ:** ಸಜ್ಜಲಗುಡ್ಡದ ಶರಣಮ್ಮನವರಂತಹ ಮಹಾನ್ ಸಾಧಕಿಯರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಇವರು, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಶರಣರ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

* **ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿ:** ಕೇವಲ ಪೂಜೆ-ಪುನಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ, ಮಠದ ವತಿಯಿಂದ ಉಚಿತ ಅನ್ನದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಇವರು ಸಕ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

* **ವ್ಯಸನ ಮುಕ್ತ ಸಮಾಜ:** ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶರಣ ಪರಂಪರೆಯಂತೆ, ಇವರು ಕೂಡ ಜನರನ್ನು ದುಶ್ಚಟಗಳಿಂದ ದೂರವಿರಿಸಿ, ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲು ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಮತ್ತು ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.

ನಂದವಾಡಗಿ ಮಠದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಗಳು ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಶರಣರ 'ಅರಿವು' ಮತ್ತು 'ಆಚರಣೆ'ಯ ನಡುವಿನ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಠವು ಕೇವಲ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ, ಬಡವರ ಮತ್ತು ರೈತರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಒಂದು "ಆಸರೆ"ಯ ತಾಣವಾಗಿ ಇಂದಿನ ಸ್ವಾಮೀಜಿಗಳ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರವಚನ, ಪುರಾಣ ಎಲ್ಲಾ ಮಠಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ, ಸಮಾಜೋದ್ಧಾರಕ ಕಾರ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಹಾಂತೇಶ್ವರ ಹಿರೇಮಠವನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಜನಮಾನಸಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಶ್ರೀಗಳು 37ನೇ ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಸದ್ವಂಶ ಸಂಭೂತರಾದ ಶ್ರೀ ಡಾ.ಚನ್ನಬಸವದೇವರಿಗೆ ಶ್ರೀಮಠಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಸುತ್ತೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸಗೈದು, ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ಪದವು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅದ್ವೈತಿಯಾಗಿ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೂ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗುರುವರ್ಯರ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಮುನ್ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಭಕ್ತರ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಸಮಾಜಮುಖಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀರಶೈವ ಮಠಗಳು, ಸಂ.ಚಂದ್ರಶೇಖರ ನಾರಣಾಪುರ, ಗೆಳೆಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು 2002
2. ಲೀಲಾತರಂಗ, ಸಂ.ಎಲ್.ಕೆ.ಕೊರಳ್ಳಿ, ಶ್ರೀ ಮಹಾಂತೇಶ ಪ್ರಕಾಶನ ಆಳಂದ, 1982.
3. ಉರಿಯುಂಡ ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿ, ಸಂ.ಗಿರಿರಾಜ ಹೊಸಮನಿ, ತ್ವರಿತ ಮುದ್ರಣ ಆಫೈಟ್, ಗದಗ, 2023.
4. ಮರಿ ಮಹಾಮತ ವಿರಚಿತ ಅಲಿದಿ ಶ್ರೀ ಮಹಾಂತ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪುರಾಣ, ಸಂ.ಡಾ.ಚನ್ನಬಸಯ್ಯ ಹಿರೇಮಠ, ಮಹಾಂತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಶ್ರೀ ಮಹಾಂತೇಶ್ವರ ಸಂಸ್ಥಾನ ಹಿರೇಮಠ ನಂದವಾಡಗಿ, 2023.
5. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೋಶ, ಸಂ.ರಾಜಪ್ಪ ದಳವಾಯಿ, 2023.

Original Article

ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಬಸವಂತಪ್ಪ ಕೆ ಹೊಸಹಳ್ಳಿ

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ

ಬಸವೇಶ್ವರ ಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆ ೫೮೭೦೦೧

Manuscript ID:

JRD -2026-180505

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 24-30

May - 2026

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅರ್ಥ:-

ಮಾನವನಿಂದ ರೂಪಗೊಂಡ ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಮಗ್ರ ಜೀವನವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. 20 ನೇಯ (ಇಪ್ಪತ್ತನೇಯ) ಶತಮಾನದ ಈಚೆಗೆ ಬಹುಮುಖವಾದ ಅರ್ಥ ಪಡೆದು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಇದಕ್ಕೆ ಸರ್ವ ಸಮ್ಮತವಾದ ಒಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅರ್ಥೈಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ವಾಚಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಷಯಗಳವರೆಗೂ ಅದರ ಹರಿವಿದ್ದು ಮಾನವನ ಬದುಕನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ತೆರೆದಿಡುತ್ತದೆ. ನಾವು ಇಂದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ (ಕಲ್ಚರ್)ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಂತೆ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಪದ ನಮಗೆ ಇತ್ತೀಚಿನವಾದದ್ದಾದರೂ ಇದರ ಹಿಂದಿರುವ ಅರ್ಥ ಹೊಸದಲ್ಲ ಕಲ್ಚರ್ ಎಂಬುದರ ಮೂಲಪದ, ಗೌರವಿಸು, ಆರಾಧಿಸು, ಸೇವೆಮಾಡು ಎಂಬ ಇತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇದು ದೈವಭಕ್ತಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ಪಡೆದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಭೂದೇವಿಯ ಆರಾಧನೆ ಅಂದರೆ ಕೃಷಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಎಂದು ಡಿ.ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪ ಅವರು ಹೇಳಿರುವರು.

Submitted: 10 Apr. 2026

Revised: 20 Apr. 2026

Accepted: 10 May. 2026

Published: 31 May 2026

"ಮಾನವನು ಕಾರ್ಯನಿರತನಾದಾಗ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನಡವಳಿಕೆ, ವರ್ತನೆ ಹೀಗೆ ತೋರಿರುವ ಮನೋವಿಕಾಸವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು"1 ಉದ್ಯೋಗಂ ಪುರುಷ ಲಕ್ಷಣಂ' ಎನ್ನುವ ಗಾದೆ ಮಾತಿನಂತೆ ಮನುಷ್ಯನಾದವನು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಲೇಬೇಕು ಇಂತಹ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದಾಗ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ವಿಕಸಿತಗೊಂಡು ಅವನ ನಡೆ-ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಅವನ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾನಸಿಕ ಪಕ್ಷತೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದ ಜನಾಂಗವು ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಸದಾ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಹಿಂದಿನ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗೂ ಇಂದಿನ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗೂ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದವರ ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಆದಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು, ಮಾನಸಿಕ ಪಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ

"ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನಾಂಗದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ರೂಪಗಳು ಅಥವಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡ ನಾಗರಿಕ ಸ್ವರೂಪಗಳು ಎಂದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಾದರೂ ಇದರ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಶಾಲವಾದುದು. ಅದು ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡೆ-ನುಡಿಗಳು, ಕಲೆ, ನೃತ್ಯ ಸಂಗೀತದ ಭಾವಕಲ್ಪನೆಗಳು, ಮದುವೆ, ಹಬ್ಬ, ಉತ್ಸವ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ವಿದ್ಯೆ, ವೈದ್ಯ, ಉದ್ಯೋಗ, ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ವಿಶಾಲವಾದ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿಯುಳ್ಳ ಶಬ್ದ"2 ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದ ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ರೂಪಗಳು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡ ನಾಗರಿಕ ಸ್ವರೂಪಗಳೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಾದರೂ ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದ ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ನಡತೆ ಅವರು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು, ಅವರು ಡೊಳ್ಳುಬಾರಿಸುವ ಕಲೆ,

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.18956115

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಬಸವಂತಪ್ಪ ಕೆ ಹೊಸಹಳ್ಳಿ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಬಸವೇಶ್ವರ ಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆ ೫೮೭೦೦೧

How to cite this article:

ಬಸವಂತಪ್ಪ ಕೆ ಹೊಸಹಳ್ಳಿ. (2026). ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. *Journal of Research & Development*, 18(5(VIII)), 24–30. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21372416>

ಡೊಳ್ಳು ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಮಾಡುವ ನೃತ್ಯ ಅವರು ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ, ತಾಳಬದ್ಧವಾಗಿ, ಸಂಗೀತಮಯವಾಗಿರುವ ಅವರ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಕಲ್ಪನೆಗಳು, ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದ ಜನಾಂಗದವರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಮದುವೆಯ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳು ಅವರು ಆಚರಿಸುವ ಅನೇಕ ಹಬ್ಬಗಳು, ಉತ್ಸವಗಳು, ಜಾತ್ರೆಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಕೂಡಾ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಅಂದರೆ ಹಾಲುಮತ ಜನಾಂಗದವರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆ ಪಡೆದಿರುವ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅತಿ ವಿರಳವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಾಲಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ವಿದ್ಯೆ ಪಡೆಯುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜನರು ಕೂಡಾ ಸುಸಂಸ್ಕೃತರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿಯ ಕುರುಬರನ್ನು ಪ್ರಥಮ ವೈದ್ಯರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣ ತಮ್ಮ ಟಗರುಗಳನ್ನು ಖಸಿಮಾಡಲು ಬೇಣು ಕಲ್ಲು ಬಳಸಿ ಖಸಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಂಬ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಹಾಲುಮತ ಜನಾಂಗದ ಜನರು ಕುರಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯ ಉದ್ಯೋಗ, ಕಂಬಳಿ ನೇಯ್ಗೆ ಉದ್ಯೋಗ, ಕೃಷಿ ಉದ್ಯೋಗ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದ ಜನ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಹಾಲುಮತ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಕಣಗಿನಹಾಳದ ಸಿದ್ಧನಗೌಡ ಪಾಟೀಲ್ ಅವರು ಇಡೀ ಏಷ್ಯಾ ಖಂಡದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವುದರ ಮುಖಾಂತರ ಸಹಕಾರ ಚಳುವಳಿಯ ಹರಿಕಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದ್ದು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅಭಿಮತವಾಗಿದೆ. "ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಸಮುದಾಯದ ಅಥವಾ ನಾಡಿನ ಒಂದು ಗುರುತು (ಐಡೆಂಟಿಟಿ) ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿರುವ ಅದು ಪವಿತ್ರವೂ ಪ್ರಾಚೀನವೂ ಆದುದು ಹಿರೀಕರಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಅದನ್ನು ಆಧರಿಸಬೇಕು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ"³ ಇಡೀ ದೇಶದ ಸರ್ವಜನರಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿದೆ. ಎಂದು ನಂಬಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಇರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯೂ ಆದ ಅರ್ಥದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಗ್ರಹಿಕೆ ಇದು ಆದರೆ ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಿರುವ ಹಲವಾರು ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಒಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವುದು ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದ ಅಥವಾ ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ವಾಸಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶ ಒಂದು ನಾಡಿನ ಗುರುತಾಗಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಹಾಲುಮತ ಧರ್ಮದ ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವೂ ಅತಿ ಹಳೆಯದ್ದಾಗಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದ ಹಿಂದಿನ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಒಂದು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತಾ (ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗುತ್ತ) ಬಂದಿರುವ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಬೇಕು ಹಾಗೆಯೇ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಪವಿತ್ರವಾದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿರುವ ಜನರ ಪ್ರಮುಖ ಭಾವನೆಯಾಗಿದೆ. ಎಂಬ ವಿಷಯ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸತ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಾಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಗಳನ್ನು ಸಮನಾರ್ಥಕಗಳೆಂಬಂತೆ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬರುವುದಾದರೆ ಕಲ್ಚರ್ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಮೊದಲು (ಬಳಸಿದ್ದು) ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದು ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ 1510 ರಲ್ಲಿ 'ಕಾಕ್ಸಿಟನ್' ಎಂಬ ಯುರೋಪ್ ವಿದ್ವಾಂಸ ಸುಮಾರು 500 ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿರುವ ಈ ಪದವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ನಾಮಪದವಾಗಿ, ನಂತರ ರೂಪಕವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಬರ್ನೆಟ್ ಟೈಲರ್‌ನು 'ರಿಸರ್ಚ್ ಇನ್ ಟು ಅರ್ಲಿ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಮೇಕಿಂಗ್' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಮೂಲಭೂತ ಕಲಿಕೆಯ ಗುಣಮೌಲ್ಯ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಆಸಕ್ತರೆಲ್ಲರ ಕುತೂಹಲ ಮೂಡಿಸಿದನು.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಜನಪ್ರಿಯ ಅರ್ಥದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ತಾತ್ವಿಕ ಅರ್ಥಗಳವರೆಗೆ ಹಲವು ಸ್ಥರಗಳಿವೆ. ಈ ಹಲವು ಸ್ಥರಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳದ್ದೇ ಆಯಾಮಗಳಿವೆ. ಈ ಅರ್ಥ ಸ್ಥರಗಳು ಮತ್ತು ಆಯಾಮಗಳು ನಿರಂತರ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ನಂ ತಪಸ್ವಿಕುಮಾರ್ ಅವರು "ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಸಮಾಜದ ಸದಸ್ಯನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಬದುಕಲು ಕಲಿತ ಒಳ್ಳೆಯ ಹಾಗೂ ಕೆಟ್ಟ ನಡೆ-ನುಡಿ, ಕಲೆ, ಕಾನೂನು, ಬೇಸಾಯ, ಬಹುಮಾನ, ಅವಮಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಡಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ಒಟ್ಟು ಜೀವನ ಕ್ರಮವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಒಂದು ಜೀವನಕ್ರಮ (ಸಂಸ್ಕೃತಿ) ಇರದ ಸಮಾಜ ಇರುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳು. ಒಂದಿರದೇ ಮತ್ತೊಂದು ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಬಹುದು "⁴ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಲುಮತ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಆ ಹಾಲುಮತ ಸಮಾಜದ ಸದಸ್ಯನಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಬದುಕಲು ಕಲಿತ ಒಳ್ಳೆಯ,ಕೆಟ್ಟ ನಡೆ-ನುಡಿ, ಕಾನೂನು, ಬಹುಮಾನ, ಬೇಸಾಯ, ಅವಮಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಒಟ್ಟು ಜೀವನ ಕ್ರಮವೇ ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.ಒಂದು ಜೀವನಕ್ರಮ ಇರದೇ (ಸಂಸ್ಕೃತಿ) ಅಂದರೆ ಹಾಲುಮತ ಜೀವನ ಇರದೇ ಹಾಲುಮತ ಸಮಾಜವಿರುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ ಹಾಲುಮತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇವೆರಡೂ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿವೆ. ಒಂದಿರದೇ ಇಲ್ಲ. ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆಯವರು ತಮ್ಮ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕಯನ್ನು ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಭ್ಯತೆ, ಸಂಸ್ಕಾರ, ಮೌಲ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಎಂದರ್ಥ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವುದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುಂಪಿನ ಜನರ ಅನುಭವ, ಜ್ಞಾನ, ಮೌಲ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ, ಆಲೋಚನೆ ವಿಧಾನ ಇತ್ಯಾದಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಇಡೀ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವಿವಿಧ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಬ್ದವು ಆಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಯ ಕ್ರಮ ಸಹಜವಾಗಿರುವ ಗುಣ ಸ್ವಭಾವ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಾಹಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸ್ಪರ್ಧಾಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕೊಳ್ಳುಬಾಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮುಂತಾದವು ಇದೇ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬ ಅವಧಾರಣೆ ಇದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ (ಮೆಕ್ಯಾನಿಸಂ) ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವ್ಯಕ್ತಿ ಜೀವನದ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಅಂಶವಾಗಿದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಾಹಿತ್ಯವಲ್ಲದ ಕಲೆಗಳ ಲೋಕವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುವಂತಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಬ್ದವು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಇತರೇ ಅನೇಕ ಕಲೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೊರತಾದ ಅಸ್ಥಿತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರು ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯು "ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಶಾಸನ, ಜಾನಪದ, ನಾಮವಿಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೊಸಹೊಸ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಶಬ್ದವು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಇತರೇ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಲೋಕವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಬ್ದವು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿವಿಧ ಅರ್ಥಗಳು ಬಹುರೂಪಿಯಾಗಿವೆ. ಅವು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನರ ಪರಂಪರೆ ಎಂಬ ಜನಪ್ರಿಯ ಅರ್ಥದ ಜೊತೆಗೆ ಸಮುದಾಯ ಜೀವನಕ್ರಮ, ಸಭ್ಯತೆ, ಸಹಜ ಸ್ವಭಾವ, ಬಹುಶಿಸ್ತಿಯತೆ, ಕಲಾಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಸಾಮಾಜಿಕ-ರಾಜಕೀಯವಾದುದು ಇತಿಹಾಸದ ವಿವಿಧ ಒಳಘಟಕಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ನಿರತವಾಗಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ."5 ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವುದು ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದ ಗುಂಪಿನ ಜನರು ಸಂಸ್ಕಾರ, ಸಭ್ಯತೆ, ಅನುಭವ, ಜ್ಞಾನ, ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಆಲೋಚನೆಗಳ ಕ್ರಮಗಳು ಎಲ್ಲಾ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತಹ ಇಡೀ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತದ್ದೇ ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಬ್ದವು ಆಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಯ ಕ್ರಮ ಸಹಜವಾಗಿರುವ ಗುಣಸ್ವಭಾವ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವಂತೆ ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲೂ ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದ ಜನರ ಆಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಯ ಕ್ರಮ ಸಹಜವಾಗಿರುವ ಗುಣಸ್ವಭಾವ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂದರೆ ಚರಿತ್ರೆಯೆಂಬ ಅವಧಾರಣೆಯಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿರುವ ಜನಾಂಗದ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವ್ಯಕ್ತಿ ಜೀವನದ ನಂಬಿಕೆ, ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಅಂಶವಾಗಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ದೃಢಗೊಂಡಿದೆ. ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಬ್ದವು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಇತರೇ ಅನೇಕ ಕಲೆಗಳಿಗಿಂತ ಮತ್ತು ಅದರ ಹೊರತಾದ ಅಸ್ಥಿತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಬ್ದವು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಇತರೇ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಜಗತ್ತು ಎನ್ನುವಂತಹ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಬ್ದವು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿವಿಧ ಅರ್ಥಗಳು ಬಹುರೂಪಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದ ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನ ಹಿರಿಯರ ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆಯ ಅರ್ಥದ ಜೊತೆಗೆ ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದ ಜನರ ಜೀವನಕ್ರಮ, ಅವರ ಸಭ್ಯತೆ, ಸಹಜ, ಸ್ವಭಾವ, ಬಹುಶಿಸ್ತಿಯತೆ ಕಲಾಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದರ ಜೊತೆಗೆ ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದ ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿವಿಧ ಒಳ ಘಟಕಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ನಿರತರಾಗಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂದರೆ ಸಮುದಾಯವೊಂದರ ಸಮಗ್ರ ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳ ಮೊತ್ತ' ಎಂಬ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಜೀವನ ವಿಧಾನವೆಂದರೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಇನ್ನೂ ನಾಗರಿಕಗೊಳ್ಳದ ಆಫ್ರಿಕಾ, ಏಷ್ಯಾ ಖಂಡಗಳ ಸಮುದಾಯಗಳ ಉಡುವ ಬಟ್ಟೆ, ಉಣ್ಣುವ ಊಟ, ಆಡುವ ಮಾತು, ಮಾಡುವ ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆ ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ತ ಬದುಕಿನ ವಿವರಗಳಾಗಿತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರ ಜ್ಞಾನದ ಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಲೋಕವನ್ನು ನೋಡುವ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯು ಸೇರಿತ್ತು. ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದರೆ ಜನಾಂಗದ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಆಡುವಭಾಷೆ, ಹುಟ್ಟಿದಜಾತಿ, ಅನುಸರಿಸುವ ಧರ್ಮ, ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶ, ಆಧಾರಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಈ ನಾಲ್ಕು ಆಧಾರಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಆಧಾರಗಳಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪಿಯಾದ ಜೀವನ ವಿಧಾನವುಳ್ಳ ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಜಾತಿ-ಧರ್ಮಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತವಾಗಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೂ ಅಲ್ಲಿ ವರ್ಗಭಿನ್ನತೆಗಳು, ಒಳಪಂಗಡಗಳು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಭಾಷೆ, ಊಟ, ಉಡುಪು, ದೈವ-ಆಚರಣೆಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ವೈವಿಧ್ಯಯುತಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿವೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅವುಗಳ ಒಳಗೆ ಹಲವಾರು ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನೂ ಸಹನಿರ್ಮಿಸಿವೆ.

"20 ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿರುವ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ. ಧರ್ಮ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರುಗಳ ಜೊತೆ ಸೇರಿಸಿ ಹಿಂದೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜೈನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೌದ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿವೆ. ಜಾತಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿ ಸಿದ್ಧಿಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸೋಲಿಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಗೊಂಡರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಾಡುಗೊಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿ,

ಸಬೆಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳೂ, ದೇಶವಾಚಕವಾಗಿ-ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ರಷ್ಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಶ್ರೀಲಂಕಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ. ಮರಾಠಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ತೆಲಗು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇವು ಭಾಷಾವಾಚಕಗಳು ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಅಂದರೆ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪುಸ್ತಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿವೆ.”⁶ ಇಂತಹ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಜ್ಞಾನಶೋಧನೆಯ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭೂತಕಾಲ, ವರ್ತಮಾನ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿಯ ಅಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿನ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅಖಂಡವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಭಾಷೆಯಾಗಿ ‘ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಕಾಸದ ವಿವಿಧ ಮಜಲುಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ಮುಖೇನ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಚಹರೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಪ್ಪತ್ತನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿರುವ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಕೂಡಾ ಧರ್ಮ ಎನ್ನುವ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜೈನಧರ್ಮದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುದರ ಜೊತೆಗೆ ಜಾತಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಸೋಲಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಿದ್ಧಿಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಗೊಂಡರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಜ್ಞಾನಶೋಧನೆಯ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಭೂತಕಾಲದ, ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿಯ ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿನ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅಖಂಡವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಭಾಷೆಯಾಗಿ ‘ಸಂಸ್ಕೃತಿ’ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಕಾಸದ ವಿವಿಧ ಮಜಲುಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಚಹರೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಮಾನಸಿಕ ಪಕ್ಷತ್ರೆಯಾಗಿದೆ’ ಒಂದು ದೇಶದ ಅಥವಾ ಜನಾಂಗದ ಮಾನಸಿಕ ಸಾಧನೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿಘಂಟುಗಳು ಕೊಡುತ್ತವೆ. (ಕಸಾಪ ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು ಸಂ-08-1985-8273) ಈ ಅರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ 20 ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದಂತಹವು ಕಿಟಲ್ ತನ್ನ ನಿಘಂಟು ರಚಿಸಿವಾಗ (1894) ‘ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಈ ಯಾವ ಅರ್ಥಗಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ‘ಸಂಸ್ಕಾರ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನಷ್ಟೇ ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾನೆ ಅದಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧೀಕರಿಸುವ, ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸುವ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ

ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಸಮುದಾಯ ಆಲೋಚಿಸುವ ಮತ್ತು ಬದುಕುವ ಸಮಸ್ತ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಪರಿಭಾಷೆ. ‘ಸಮುದಾಯ’ ಎಂದಾಗ ಒಂದು ಗುಂಪಲ್ಲಾ ಹಲಾವಾರು ಗುಂಪುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಗುಂಪುಗಳ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆಗಳು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿಯೇ ಅದರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಡೀ ನಾಡಿಗೆ ಎಕರೂಪಿಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರೊಳಗೆ ಭೌಗೋಳಿಕ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ, ಜಾತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ರೂಪಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಭಾರತದಂತಹ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಹುರೂಪಿಗುಣ ಎನ್ನಬಹುದು. ಈ ಬಹುರೂಪಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಒಳಗೆ ಬಹುಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಂಘರ್ಷ. ಮತ್ತು ಕೊಳುಕೊಡು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸದಾ ಸಂಕರೂಪಿ. ಈ ಸಂಕರವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಹುತ್ವಕ್ಕೂ ಹೊಸ ರೂಪಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಹಿಂದೆ ಹಿರೀಕರು ಕಟ್ಟಿಟ್ಟು ಹೋದ ಬುತ್ತಿಯಲ್ಲ. ಅದು ಚರಿತ್ರೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ತಲೆ ಮಾರು ಕೂಡಾ ತನ್ನದನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ರೂಪಾಂತರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನೈತಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ-ಕೆಟ್ಟ, ವಿಕಾಸದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಿಂದುಳಿದ-ಮುಂದುವರಿದ ಶ್ರೇಣಿಕರಣದ ನೆಲೆಯಿಂದ ಮೇಲು-ಕೀಳು ಎಂಬ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಪವಿತ್ರವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವಾಗಲೂ ಅದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತನೆಯನ್ನೇ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಇದನ್ನು ರಾಜಕಾರಣದ ಗುಪ್ತ ಬಾಷೆಯೆಂದೂ ಕರೆಯಬಹುದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಸಂವಾದಿ ಪದವಾಗಿರುವ ‘ಕಲ್ಚರ್’ ನದೂ ಇದೇ ಕಥೆ ಅಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯ “ಕ್ಲ್ಯ” ಕಲ್ಚುರಾ, ಕಲ್ಚ್ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿದೈವದ ಆರಾಧನೆ, ಪೈರುಬೆಳೆಯುವುದು ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಈಗಲೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಚಹರೆಯುಳ್ಳ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಳಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಂಥಗಳಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುವ “ಕ್ಲ್ಯ” ಎಂಬ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಆರಾಧನಾ ಆಚರಣೆಯಿದೆ ಇದು ಪೂಜೆಯಂತಹ ಆಚರಣೆಗೂ- ಕೃಷಿಗೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ನಂಟನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಮಾಡುವಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡೇ ವ್ಯವಸಾಯ (ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್) ಮೀನು ಸಾಕಾಣಿಕೆ. ರೇಷ್ಮೆ, ಜೇನು ಮುಂತಾದ ಜೀವಿಸಾಕಾಣಿಕೆ (ಸಿರಿಕಲ್ಚರ್) ಪರಿಭಾಷೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ತಳಿವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಸಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಈಗಲೂ “ಕ್ಲ್ಚರ್” ಶಬ್ದವನ್ನು ಇದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ವಿವರಗಳ ಹುಟ್ಟಿನ ಮೂಲದಲ್ಲಿ “ಕ್ಲ್ಚರ್” ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಈಗ ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ಅರ್ಥಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಬೆಳೆಸುವ ಅಥವಾ ಪೋಷಿಸುವ ಅರ್ಥಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜೀವನಾದರ್ಶ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡವು. ಮುಂದೆ ಮಾನವರ ಅನುಭವ ಜ್ಞಾನ, ಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಸೃಜನಶೀಲ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅರ್ಥಗಳು ಕೂಡಿದವು. ಇನ್ನೊಂದು ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯದ ಸಮಸ್ತ ಜೀವನ ವಿವರಗಳು ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಜೊತೆಗೂಡಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಪರ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ತಮ್ಮ ಭಾಷಿಕ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದೆಡೆ 'ಬೆಳೆಯುವುದು, ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ "ಶುದ್ಧೀಕರಿಸುವುದು" ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ವರೂಪ:- ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ವರೂಪವು ಬಹುಮುಖಿಯಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಅದು ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಸ್ವರೂಪಗಳೆಂದರೆ ಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ:- ಇದು ಸಮಾಜದ ಭೌತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ:- ವಾಸ್ತುಕಲೆ, ಸಂಗೀತ ಕಲೆ, ನೃತ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ:- ಇದು ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ:- ಕುಲ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ:- ಇದು ಸಮಾಜದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ-ದೇವರು, ದೇವತೆಗಳು, ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ:- ಇದು ಸಮಾಜದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ-ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯ ಆಚರಣೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ:- ಇದು ಸಮಾಜದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ- ಹಬ್ಬಗಳು, ಉತ್ಸವಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಾಹಗಳು. ಕೌಶಲ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇದು ಸಮಾಜದ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ-ಕಲೆ, ಸಂಗೀತ ನೃತ್ಯ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡೆಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕಲಿತದ್ದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದು ಗುರುತಾಗಿದೆ (ಐಡೆಂಟಿಟಿ) ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯತೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರೂಪಾಂತರ ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ವರೂಪಗಳು ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮತ್ತು ಅವು ಸಮಾಜದ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಹತ್ವ:- ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಹತ್ವವು ಬಹುಮುಖಿಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅದು ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಮಹತ್ವಗಳೆಂದರೆ

ಸಾಮಾಜಿಕ ಏಕತೆ:- ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಮಾಜದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಏಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದ ಗುರುತು :- ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಮಾಜದ ಗುರುತನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಇತರರ ಸಮಾಜಗಳಿಂದ ಪತ್ತೆಹಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ:- ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಮಾಜದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದ ಪ್ರಗತಿ:- ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಮಾಜದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:- ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿರತೆ:- ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿನಿಮಯ:- ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವಿವಿಧ ಸಮಾಜಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿನಿಮಯವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ನೈತಿಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಪೂರ್ವಜರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಒಂದು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಭವಿಷ್ಯದ ಪೀಳಿಗೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ.ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಮಹತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಸಮಾಜದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಹಾಲುಮತ ಜನಾಂಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ:- ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವ ಪದ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳು ವಿಚಾರ ನಡೆಸಿದಷ್ಟೂ ಅದರ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬಹುಮುಖವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಲ್ಪರಲ್ ಅಂಥೊಪೊಲಜಿ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ್ದೇನೆ. ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವ ಮಾನವನು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈತ ಕಾಡು ಜೀವನದಿಂದ ನೆಲೆಸು ಜೀವಿ ಆದ. ಈ ಸಂಘ ಜೀವನದೊಂದಿಗೆ ಜನಾಂಗವೂ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಜನಾಂಗ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಗ್ರಾಮಗಳು ಮೂಡುತ್ತವೆ. ನಗರಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಮಾನವನೂ ಗ್ರಾಮಸ್ಥನಾಗುತ್ತಾನೆ, ನಾಗರಿಕನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಇದೆಲ್ಲಾ ಅವನ ವಿಕಾಸದ ಹಂತಗಳು. ಈ ವಿಕಾಸದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಬಾಳುವ ಪರಿಸರ, ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ವೃತ್ತಿ, ತನ್ನ ಒಡನಾಡಿ ಜನರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ರೀತಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆಚಾರಗಳನ್ನು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ದೇವರು ತನ್ನ ಭಯ-ಭಕ್ತಿಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಆರಾಧನಾ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ವಿಕಾಸದ ಹಾದಿಯ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿರದೇ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಹುಟ್ಟು, ವಿಕಾಸದ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿ ಮೂಡುತ್ತವೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಆ ಜನಾಂಗವು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಹುಟ್ಟಿನ ಸಂಭ್ರಮ ಅಥವಾ ಸಾವಿನ ಸಂತಾಪ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಜನಾಂಗವೇ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಒಂದೇ ವಿಧದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳು ಕೊಳ್ಳೊಡುಗೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸುವುದು-ಈ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಬರು-ಬರುತ್ತಾ ಜನಾಂಗವು ವಿಶಾಲವಾಗುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭೇದಗಳು ಉಂಟಾದರೂ ಮೂಲ ಆಧಾರ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದು ಇಡೀ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಒಂದಾಗಿ ಬೆಸೆಯುತ್ತದೆ. ಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತೊಂದು ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನಾಂಗವೂ ಆದಷ್ಟು ತನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಕಾಲ

ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಬಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಅದರ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಲಕ್ಷಣ ಹೊಸ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ನೀಡುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. “ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಒಂದು. ಕರ್ನಾಟಕವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಪೂರ್ವಘಟ್ಟ ತಮಿಳುನಾಡು, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಈ ಜನಾಂಗ ಹರಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಧನಗರ್, ಹೋಳ್ಕರ್ ಮುಂತಾದ ಜನಾಂಗವನ್ನೂ ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಳಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಕುರುಂಬ/ ಕುರುಮನ್/ ಕುರುಂಬರ್ ಎಂದು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕುರುಬರೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆದಿಘಟ್ಟವಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಕುರುಬರು ಇದ್ದು ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗಡ್ಡಿ, ನಿಖೇರ್, ಪಾಲ್, ಬಗೇಲ್, ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕುರುಬರಿದ್ದಾರೆ. ಜಮ್ಮು ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಬಂದವಾರ್ ಎಂದೂ, ಪೂರ್ವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒರಾವನ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. “7.ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು. ಆ ಪ್ರಮುಖವಾದ ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದ ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಕುರುಬರೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಜನಾಂಗ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಕಂಡು ಬರದೇ ಭಾರತ ದೇಶದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಹೀಗೆ ಭಾರತ ದೇಶದ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಬರೆಂದೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆರಾಧಕರಾದ ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದ ಜನಾಂಗ ಹರಡಿರುವುದು ಶಂಭಾ ಜೋಷಿ ಅಂತಹ ಮಹಾನ್ ಸಂಶೋಧಕರಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಭಾರತ ದೇಶದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾರಣೆಗಾಗಿ- ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಾಲುಮತ ಸಮುದಾಯದ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಕುರುಬರು, ಹಾಲುಮತದವರು ಎಂದೂ ಕುರುಂಬ/ ಕುರುಮನ್/ ಕುರುಂಬರ್ ಎಂದು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಡ್ಡಿ, ನಿಖೇರ್, ಪಾಲ್, ಬಗೇಲ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಜಮ್ಮು ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಬಂದವಾರ್ ಎಂದೂ, ಪೂರ್ವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒರಾವನ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ.

ಹಾಲುಮತ ಧಾರ್ಮಿಕ ದೈವಗಳು

ಗುರುಪರಂಪರೆ:-

ಕುರುಬರ ಗುರು ಒಡೆಯರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮೂರು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿವೆ ಅವುಗಳೆಂದರೆ : 1)-ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಇವರನ್ನು ಶಾಂತೋಡೆಯರು ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ರೇವಣಸಿದ್ಧನ ಶಾಂತಮುತ್ತುಯ್ಯ. ಆತನೇ ನಮ್ಮ ಕುಲದ ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಆತನನ್ನು ಶಾಂತೋಡೆಯರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. 2)-ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇವರನ್ನು ಮಂಕೋಡೆಯರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ, ಇವರು ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಶಿಷ್ಯರು ಸಿದ್ಧರಾಮ 'ಸಿದ್ಧಮಂಕ' ಎನ್ನುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡಿದನು. ಆತನೇ ನಮ್ಮ ಕುಲದ ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 3)-ಅಮೋಘಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಒಡೆಯರು. ಇವರು ಅಮೋಘಸಿದ್ಧನ ಆರಾಧಕರು. ಅಮೋಘಸಿದ್ಧನ ಮೂಲನೆಲೆ ಬಿಜಾಪುರ ತಾಲೂಕು ಅರಿಕೇರಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದೆ. ರೇವಣಸಿದ್ಧ-ಶಾಂತಮುತ್ತುಯ್ಯ-ಶಾಂತೋಡೆಯರು ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ-ಸಿದ್ಧಮಂಕ-ಮಂಕೋಡೆಯರು ಅಮೋಘಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ-ಅಮೋಘಸಿದ್ಧ-ಅಮೋಘಸಿದ್ಧ ಒಡೆಯರು ಈ ಮೂರು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮಠಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಮಠಗಳು ಹೆಚ್ಚು, ಸಿದ್ಧರಾಮ ಮಠಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಅಮೋಘಸಿದ್ಧ ಮಠಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರಾಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮೂಲನೆಲೆ ಸರೂರು ಆಗಿದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಕರಗಳ ಆಯಾ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ” ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದವರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಗುರುವೆಂದು ಆರಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಶ್ರೀ ಗುರು ರೇವಣಸಿದ್ಧರಿಗೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈತ ಕರ್ನಾಟಕದ ಧಾರ್ಮಿಕ , ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವ ಕುರುಬ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮಾಜಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಪೂಜ್ಯನೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡೂ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಪುರುಷನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಕುಲದ ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುವ ರೇವಣಸಿದ್ಧನನ್ನು ಕುರಿತು ಕಾವ್ಯಗಳು, ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳು, ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ.

ರೇವಣಸಿದ್ಧರನ್ನು ಕುರಿತು ಮೊದಲು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದವನು ಮಹಾಕವಿ ಹರಿಹರ. ಆತನ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ರಗಳೆ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ರಚನೆಗೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಥಮ ಕೃತಿ. ಅದೇ ರೀತಿ ಹಾಲುಮತೋತ್ತೇಜಕ ಪುರಾಣ, ತಗರಪವಾಡ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶಾಂತಮುತ್ತುಯ್ಯನನ್ನು ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಶಿಷ್ಯನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಲೋಕಸಂಚಾರಿಯಾದ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಸರೂರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಶಾಂತಮುತ್ತುಯ್ಯನೆಂಬ ಕುರುಬ ಭಕ್ತನಿರುತ್ತಾನೆ. ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಶಾಂತಮುತ್ತುಯ್ಯನಿಗೆ ಲಿಂದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಗುರುಕಂಕಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಕುರುಬಕುಲಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಗೊಂಡ ಶಿಷ್ಯ ಶಾಂತಮುತ್ತುಯ್ಯನೇ ಮುಂದೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸತ್ತಿರುವ ಟಗರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ ಪಂಥವನ್ನು ಗೆದ್ದು ಬಸವಾದಿ ಶರಣರಿಂದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಕುರುಬರನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಹಾಲುಮತೋತ್ತೇಜಕ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ತಗರಪವಾಡ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಈ ಸಂಗತಿಗಳು ಶಾಂತಮುತ್ತುಯ್ಯನನ್ನು ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಮಗನೆಂದು ನಿರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರು ತಂದೆ-ಮಕ್ಕಳೋ, ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರೋ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಇವರಿಬ್ಬರೂ

‘ಹಾಲುಮತದ ಮಹಾಪುರುಷರು’ ಎಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ. ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಕುರುಬ ಮೂಲದಿಂದಲೇ ಬಂದಿರುವ ಮಹಾಪುರುಷನೆಂದು ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ “8

ಕುರುಬರ ಕುಲಗುರು ಎಂದೇ ಹಾಲುಮತ ಜನಾಂಗದವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿರುವ ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುವ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಲೋಕಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸರೂರಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ನೆಲೆಸಿರುವಂತಹ ಶಾಂತಮುತ್ತುಯ್ಯನೆಂಬ ಕುರುಬ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಲಿಂಗ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅವನಿಗೆ ಗುರುಕಂಕಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಕುರುಬಕುಲಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ತನ್ನ ಭಕ್ತ ಶಾಂತಮುತ್ತುಯ್ಯನಿಂದ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸತ್ತಿರುವ ಟಗರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ ಪಂಥವನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಬಸವಣ್ಣನಂತಹ ಮಹಾಶರಣರಿಂದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಕುರುಬರನ್ನು ಒಳಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಅನೇಕ ನಿದರ್ಶನಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿವೆ. ಕುರುಬರಿಗೆ ಒಂದು ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿರುವಂತಹದ್ದು, ರಸ್ತಾಪುರ ಭೀಮಕವಿ ಬರೆದಿರುವಂತಹ ಹಾಲುಮತೋತ್ತೇಜಕ ಪುರಾಣ ಹಾಗೆಯೇ ತಗರಪವಾಡ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಶಾಂತಮುತ್ತುಯ್ಯನನ್ನು ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಮಗನೆಂದು ನಿರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳು ಉಂಟಾದರೂ ಇವರು ತಂದೆ-ಮಕ್ಕಳೋ, ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರೋ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾದರೂ ಕೂಡ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಹಾಲುಮತದ ಮಹಾಪುರುಷರು ಎಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ. ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಕುರುಬ ಮೂಲದಿಂದಲೇ ಬಂದಿರುವ ಮಹಾಪುರುಷರೆಂದು ಅನೇಕ ನಿದರ್ಶನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಕುರುಬರ ಮೂಲಗುರು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇವರನ್ನು ಕುರುಬರ ಮೂಲ ಗುರು ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಡಾ.ಎಂ.ಎಂ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಒಂದು ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ರೇವಣಸಿದ್ಧ, ಸಿದ್ಧರಾಮರು ಮೂಲತಃ ಕುರುಬ ಜಾತಿಯವರು. ಇಂದಿಗೂ ರೇವಣಸಿದ್ಧನನ್ನು ತಮ್ಮ ಗುರುವೆಂದು ಕುರುಬರು ಭಾವಿಸುತ್ತಿರುವುದು, ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಹೆಸರಿನ ಮಠಗಳು ಕುರುಬ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನ”9 ಹೀಗೆ ಕುರುಬ ಜನಾಂಗದವರಿಗೆ ನೈತಿಕ ಜಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ದೇವಾಲಯಗಳು, ಸ್ಥಳ, ಪುರಾಣಗಳು, ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತವೆ.

ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿ

- 1- ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು ಸಂ-8 ಪುಟ-8233
- 2- ಅಮಚವಾಡಿ ಅರಸ್(ಅನು) ಆಫ್ರಿಕಾದ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದು ಅವಲೋಕನ ಪುಟ-93
- 3-ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ -ಪುಟ-1
- 4-ತಪಸ್ವೀಕುಮಾರ್ ನಂ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ ಪುಟ-4
- 5-ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ -ಪುಟ-2 ಅದೇ ಪುಟ-3
- 6-ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ-ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-4
- 7-ಎಂ ಜೈಕುಮಾರ್ - ಚೆಲುವು-ಚಪ್ಪರ ಕುರುಬಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕುರಿತ ಸಂಪ್ರಬಂಧಗಳು- ಪುಟ-ಸಂಖ್ಯೆ-10
- 8-ಎಫ್ ಟಿ ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ-ಹಾಲುಮತ ವ್ಯಾಸಂಗ-3-ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-34
- 9-ಎಂ.ಎಂ ಕಲಬುರ್ಗಿ.ಸಿ.ಕೆ, ಪರಶುರಾಮಯ್ಯ, ಎಫ್ ಟಿ ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ-ತಗರಿ ಪವಾಡ,ಸಂಧಿ-3,ಪದ್ಯ-81, ಪುಟ-41 10- ಸಂ.ಎಫ್ ಟಿ ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ-ಹಾಲುತೆನೆ-ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ-73

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು ಸಂ-8
2. ಅಮಚವಾಡಿ ಅರಸು (ಅನು) ಆಫ್ರಿಕಾದ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದು ಅವಲೋಕನ 2007 ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು.
3. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ,2004, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
4. ತಪಸ್ವೀಕುಮಾರ ನಂ,ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ, 1980, ಚಾಮುಂಡಿ ಎಂಟರ್ ಪ್ರೈಸಸ್ ಮೈಸೂರು
5. ಜೈಕುಮಾರ.ಎಂ. ಚೆಲುವು-ಚಪ್ಪರ, ಕುರುಬ ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕುರಿತ ಸಂಪ್ರಬಂಧಗಳು-2013, ಹಾಲುಮತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಹೊಸಪೇಟೆ
6. ಎಫ್.ಟಿ.ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ (ಸಂ) ಹಾಲುಮತ ವ್ಯಾಸಂಗ-3-2011 ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕ.ವಿ.ವಿ ಹಂಪಿ.
7. ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿ ಪರಶುರಾಮಯ್ಯ.ಸಿ.ಕೆ. ಎಫ್.ಟಿ.ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ (ಸಂ) ತಗರ ಪವಾಡ2004 ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ ಪ್ರಕಾಶನ,ಗದಗ.
8. ಎಫ್.ಟಿ.ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ (ಸಂ) ಹಾಲುತೆನೆ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಕಮ್ಯುನಿಕೇಶನ್ ಮತ್ತು ಅಡ್ವರ್ಟೈಸಿಂಗ್ ಲಿ-ಬೆಂಗಳೂರು.
9. ವಿರೂಪಾಕ್ಷಿ.ಎನ್.ಬಿ ಕರ್ನಾಟಕ-ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಗಡಿನಾಡ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನ 2018 ತ್ವರಿತ ಮುದ್ರಣ ಗದಗ.

Original Article

ನವೋತ್ತರ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ

ಡಾ. ಸಿ.ಮಹೇಂದ್ರ

ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಜೆಎಸ್‌ಎಸ್ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು(ಸ್ವಾಯತ್ತ) ಸರಸ್ವತಿಪುರಂ, ಮೈಸೂರು

Manuscript ID:

JRD -2026-180506

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 31-33

May - 2026

Submitted: 10 Apr. 2026

Revised: 20 Apr. 2026

Accepted: 10 May. 2026

Published: 31 May 2026

ಕರ್ನಾಟಕದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಒಳಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕ ವಿಶೇಷ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದೆ. ಎಪ್ಪತ್ತರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ದಲಿತ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘಟನೆ ಮಹತ್ವದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆ. ಎಪ್ಪತ್ತರ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಂಜೆಹಗಾರರು ಅಕ್ಷರ ಲೋಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರಲ್ಲದೆ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ನೋವುಂಡ ಜನ ಕತ್ತಲ ಲೋಕದಿಂದ ಬಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಿದ್ಧ ಶೈಲಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲಾತ್ಮಕತೆ ಪ್ರಮುಖ ಮಾನದಂಡವಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲಾಗಿ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಧೋರಣೆಗಳು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದೆ. ವಿವಿಧ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಿಂದ ದಲಿತ, ಹಿಂದುಳಿದ ವಿವಿಧ ಜನಾಂಗದಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಅಕ್ಷರವನ್ನೇ ಕಲಿಯದಂತಹ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದ ನೂರಾರು ಮಂದಿ ಬರವಣಿಗೆ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆಯೊಳಗೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿದ್ದು ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿ.

ನವೋತ್ತರ ಸಣ್ಣಕತೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಅದರ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಮೂಲ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಲಸೆ ಹೋಗುವ ಜೀವಿಯಾದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ಹೋದರೂ ಬೇರಿಗಾಗಿ ತುಡಿಯುವ ಹಳಹಳೆ ಬಾಲ್ಯಕ್ಕೆ ತಳಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡೇ ರೂಪಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಭಾಷೆ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂಬಂತೆ ಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶದ ಶೈಲಿಗೆ ಮರಳಿ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. “ಲೇಖಕ ಕೇವಲ ಅಂತರಂಗದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಲ್ಲ. ತಾನು ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಅರಿವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಸುತ್ತಲ ಕ್ರೌರ್ಯಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತ, ಶೋಷಿತರ ನೋವಿಗೆ ಮಿಡಿಯುತ್ತ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಹದಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಇವತ್ತಿನ ಲೇಖಕ ತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ.”¹ ಹಾಗಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಕತೆಗಾರ ತನ್ನ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ತೀವ್ರ ಸಮೀಪದವನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಗಾಳಿ ನೀರುಗಳಿಂದ ಬೆಳೆದವನಾದುದರಿಂದ ಆತ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವಂತ ವಿವರಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಿನ್ನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ನೆಲದ ಸ್ಥಳೀಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ತರುವ ಮೂಲಕ ವಿಶಿಷ್ಟರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯದ ಕತೆಗಾರರು ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶದ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ತಲೆತಲಾಂತರದಿಂದ ಬಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೂ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. ಅಪರಿಚಿತ ಭೂಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಅಜ್ಞಾತ ಜಾತಿ, ಜನಾಂಗಗಳ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ಜನಜೀವನದ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜದ ಒಳಗೆ ಉಪೇಕ್ಷೆಗೊಳಗಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ, ಭಾಷೆ-ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳು, ಸಂಸ್ಕಾರ ರೂಢಿಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆ’ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಸಣ್ಣಕತೆಗಳ ಹೆಗ್ಗುಣಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಗಿಡದಂತೆ ಸಣ್ಣಕತೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಕ್ಕೂ ಸಣ್ಣಕತೆಗಳ ಅಗ್ಗಲಿಕೆಗೂ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಕತೆಗಾರ ತನ್ನ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುವಾಗ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ಕೊಡುವಂತವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದ ನಂತರ ಬಂದ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಕತೆಗಾರರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಲೇಖಕ ತರುವಂತಹ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನಜೀವನದ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಪಾತ್ರದಂತೆ ಪರಿಗಣಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ತಾನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಸ್ಥಳೀಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಕತೆಗಾರರು ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತಗೊಂಡ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಕತೆಗಳು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ತಲತಲಾಂತರದ ಜೀವನ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಂತಿವೆ.

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21372644

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಡಾ.ಸಿ.ಮಹೇಂದ್ರ , ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಜೆಎಸ್‌ಎಸ್ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು(ಸ್ವಾಯತ್ತ) ಸರಸ್ವತಿಪುರಂ, ಮೈಸೂರು

How to cite this article:

ಸಿ.ಮಹೇಂದ್ರ (2026). ನವೋತ್ತರ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ. Journal of Research & Development, 18(5(VIII)), 31–33. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21372644>

ಭಿನ್ನ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಂದವರಾಗಿದ್ದು ತಮ್ಮ ನೆಲಮೂಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಹರೆಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತರು ಬೆರಗುಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಂತಹ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ತರುವುದರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರೀತಿ ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಸ್ಥಳೀಯ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಪೋಷಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಲೇಖಕನಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಕತೆಗಾರರು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿದೆ. ಕತೆಗಾರರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶದೊಡನೆ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಸಂಬಂಧದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇಡೀ ವಿವಿಧ ಭಾಗದಲ್ಲಿನ ಜನ ಸಮುದಾಯದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚರಣೆಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ, ಆಹಾರಾಭ್ಯಾಸದ ಜೀವನಕ್ರಮಗಳು, ದೇವರು, ಹಬ್ಬ ಜಾತ್ರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗಿರುವ ಪಾರಂಪರಿಕ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿ.

ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶ, ವಿವಿಧ ಜನಾಂಗದ ಜೀವನಕ್ರಮದ ನೇರ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಜೀವನವಿಧಾನವನ್ನು ಇದ್ದಂತೆಯೇ ನೋಡುವ, ಅದನ್ನು ಆದರ್ಶಮಯವಾಗಿಸದೆ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಕಡೆಗೆ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯದ ಕತೆಗಾರರ ದೃಷ್ಟಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತಗೊಂಡಿದೆ. ವಿವಿಧ ಭಾಗದ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಪರಕೀಯವಾಗಿ ಜಾನಪದೀಯವೆನ್ನುವ ಸತ್ವಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಜೀವನವಿಧಾನದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಜನಾಂಗದ ಸುಖ ದುಃಖಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಕತೆಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿವೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ನಂಬಿಕೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಾಗಿ ಕಥಾಪ್ರವೃತ್ತಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಕತೆಗಾರರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಾಂತ್ಯನುಡಿ, ಗ್ರಾಮ್ಯ ಬೈಗುಳ, ಬದುಕು-ಬವಣೆ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳು, ಜೀವನಕ್ರಮ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಸಚಿತ್ರವಾಗಿ ನೆಲಮೂಲದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸಫಲತೆ ಸಾಧಿಸಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಅಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚರಣೆಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಜೀವನಾನುಭವಗಳು ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ರೀತಿ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ' ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶವೊಂದರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ವಿವರಣೆಯಾಗಿರುವ ಜೊತೆಗೆ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂವೇದನೆಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಮೈಗೊಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯ ಸೊಗಡು ದೃಶ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶದ ಜೀವನಕ್ರಮದಲ್ಲಿನ ಆಹಾರಾಭ್ಯಾಸ, ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ, ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಂಬಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ವಿವಿಧ ಭಾಗದ ಒಟ್ಟು ಕತೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುಗಳಾಗಿವೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ವಿಭಿನ್ನ ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಭಿನ್ನತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಪದ್ಧತಿಗಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಹೈದಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಳಿವು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳ ವಿಭಿನ್ನ ಭೌಗೋಳಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ನೆಲೆವೀಡಾಗಿದ್ದು ಪರಸ್ಪರ ಜನರ ಜೀವನವಿಧಾನ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಚಿತ್ರಗೊಂಡಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಕಲಾಕೃತಿ ಲೋಕಮಾನ್ಯವಾಗಲು ಅದರೊಳಗೆ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣದೋಷಗಳು, ರಾಗದ್ವೇಷಗಳು ಬಿಂಬಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಗಳು ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿವೆ. ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಕತೆಗಳ ಪಾತ್ರ ಜಗತ್ತು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನಡೆಸಿದ ದಮನ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗಳಿಂದಾಗಿ ರೋಸಿ ಹೋದರೂ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಸಹಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಡಬಾಳಿನ ಬೇಗುದಿ ಮತ್ತು ನೆಲದೊಡಲಿನ ವೇದನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ವಾಸ್ತವದೊಂದಿಗೆ 'ಸ್ಥಳೀಯ ವಾಸ್ತವ' ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿದೆ.

ಕತೆಗಾರನು ತನ್ನ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಗ್ರ ಜೀವನವನ್ನು ಅದರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಣ್ಣಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಕಗೊಳಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುವ ಕತೆಗಾರನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಆತನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕತೆಗಾರ ತನಗೆ ಸುಪರಿಚಿತವಾದ, ತಾನು ಬೆಳೆದ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಯಾವುದೇ ಕಥೆ ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸ್ಥಳ ಅನ್ನುವುದು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದಿಂದ ಹೊಸ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನರಸುತ್ತಾ ಹೊಸ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟರೂ ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪ್ರದೇಶದ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು, ಅದರಿಂದ ಬೇರ್ಪಡದ ಅವಿನಾಭಾವತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ಶೋಷಣೆ, ತಲಾಂತರದಿಂದ ಬಂದಂತಹ ನಂಬುಗೆಗಳು, ದೇವರು ದೆವ್ವಗಳ ಆರಾಧನೆ, ಪುಣ್ಯ, ದಾಂಪತ್ಯ, ಹಾದರಗಳು ಮೊದಲಾದವು ಕಥಾವಸ್ತುವಿಗೆ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗಿವೆ. ಮುಗ್ಧರೂ ಮೂಢರೂ ಆದ ಹಳ್ಳಿಗರು ಸಣ್ಣಮಾತುಗಳಿಗೆ ಪಾಣವನ್ನೇ ಪಣಕ್ಕಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವ, ತುಡಿಯುವ ಚೇತನಗಳು ಸುತ್ತಲಿನ ಬದುಕು ಹದಗೆಡದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕತೆಗಾರ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ; ನಿರ್ಣಾಯಕನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

'ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ' ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಸಣ್ಣಕತೆಗಳ ಹೆಗ್ಗುಣಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಸಣ್ಣಕತೆ ಎಂಬುದು ಗಿಡದಂತೆ. ಅದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಕ್ಕೂ, ಹಣ್ಣಿನ ರಸಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿರುವಂತೆ ನೆಲದ ಗುಣಕ್ಕೂ ಸಣ್ಣಕತೆಗಳ ಅಗ್ಗಲಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಎಂದ ಕೂಡಲೇ ಅದು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕತೆಗೆ ವಿರೋಧವೆಂದು ಭಾವಿಸಬಾರದು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇವೆರಡೂ ವ್ಯಷ್ಟಿ ಸಮಷ್ಟಿಗಳಂತೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯಿಗಳಾಗಿವೆ. ಭೌಗೋಳಿಕ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಒಟ್ಟು ಜೀವನಕ್ರಮದೊಳಗೆ ಜನರ ರೀತಿನೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಾಣುವುದು ಸುಲಭವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಕತೆಗಳು ಸಚಿತ್ರವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿವೆ.

ದಲಿತ ಬಂಡಾಯದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕತೆಗಳ ಮತ್ತೊಂದು ಮಹತ್ವದ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ ಗತಾನುಗತಿಕವಾದ ಶೈಲಿಯ ಬದಲಿಗೆ, ಭಾಷಾಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ತಾಜಾತನವನ್ನ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಏಕಾಂತನೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದಾಕಿ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸತನವಿದೆ. ವಿವಿಧ ಭಾಗದ ಹಳ್ಳಿಯ ಉತ್ತಮಗಳು, ಆಡುನುಡಿಯ ಬಳಕೆ, ಗಾದೆಗಳು, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು, ಬೈಗುಳಗಳೆಲ್ಲ ಎಪ್ಪತ್ತರ ಸಂದರ್ಭದ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಪರಿಪ್ರೇಕ್ಷಿತ ನೆಲದ ಮರೆಯ ನಿಧಾನದಂತೆ ಸುಪ್ತವಾಗಿದೆ. ತಲತಲಾಂತರದಿಂದ ಬಂದ ನಂಬುಗೆಗಳು, ದೇವರು ದೆವ್ವಗಳ ಆರಾಧನೆ, ದಾಂಪತ್ಯದ ಜೀವನಪ್ರೀತಿಗಳೆಲ್ಲ ಕತೆಗಳ ಕಥಾವಸ್ತುವಿಗೆ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗಿವೆ. ಮುಗ್ಧರೂ, ಮೂಢರೂ ಆದ ವಿವಿಧ ಭಾಗದ ಜನವರ್ಗ ಸಣ್ಣ ಮಾತುಗಳಿಗೆ

ಪೂರ್ಣವನ್ನೇ ಪೂರೈಸುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕಾಗಿ ತುಡಿಯುವ ಚೇತನಗಳು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಬದುಕು ಹದಗೆಡದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಚಿತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯದ ಕತೆಗಾರರು ನಿರ್ಲಿಪ್ತರಾಗಿದ್ದು; ನಿರ್ಣಾಯಕನ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಕತೆಗಳಿಗೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರವೆಂಬುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನುವುದು ಕಥಾಜಗತ್ತಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಅಂಗವಾದ್ದರಿಂದ ಆಯಾ ಭಾಗಗಳ ವಿಭಿನ್ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಕಥಾವಸ್ತು ಒಳಗೊಂಡು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಸಚಿತ್ರವಾಗಿ ಮಂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಗಾಢ ಅನುಭವಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಭಾಷಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಮೈದಳಿದಿದೆ. ಗ್ರಾಮಜಗತ್ತಿನ ಮೌಢ್ಯತೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ, ಜೀವನಕ್ರಮದ ಮಜಲುಗಳನ್ನು ನೈಜವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯದ ಕತೆಗಾರರು ಜನಪರ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೋಡಿದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಆರಂಭಿಕ ಕತೆಗಾರರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಕತೆಗಾರರು ತಾವು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಸ್ಥಳೀಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ತಾನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಭಾಷಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾದ ಸ್ಥಳೀಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರು ಎಂಬುದನ್ನು ಕತೆಗಳು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿವೆ. ಎಂಬತ್ತರ ದಶಕದ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ, ಕಥಾವಸ್ತು ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸೊಗಡಿನ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯದ ಅನುಭವಗಳ ಜೊತೆಗೆ ತಾನು ಜೀವಿಸಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಮಕಾಲೀನವಾದ ತನ್ನದೆ ಭಾವಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ಎಣೆದು ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾದ ಸಂಕಥನವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಕತೆಗಳು ತೋರಿಸಿವೆ.

ಈ ರೀತಿ ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿರುವ ರೀತಿ ಮನೋಜ್ಞಯುತವಾಗಿದೆ. ಹಳ್ಳಿ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿನ ಜೀವನಕ್ರಮ ಬದಲಾಗುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲದಿರುವಂತೆ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿನ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಘಟಿಸಿದಾಗ ಸ್ಥಳೀಯತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಚಿಕ್ಕತನ ದಾರಿಗಳಿರುವುದನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯುತ ಮಾದರಿ ಎಂದೆನಿಸಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಮೃದ್ಧತೆ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಫಲ ಕಂಡಿದೆ. ಇದು ತನ್ನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಆಡುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಮನೋಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಕ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಂತಹ ಕತೆಗಳ ಭಾಷೆ ಕೂಡ ಸರಳವಾಗಿದ್ದು, ಪರಸ್ಪರ ಸಂವಹನದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಿದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಕತೆಗಳು ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶ, ವಿವಿಧ ಜನಾಂಗದ ವಸ್ತು ನಿಷ್ಠವಾದ ನೇರ ನಿರೂಪಣೆ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಜೀವನವನ್ನು ಇದ್ದಂತೆಯೇ ನೋಡುವ, ಅದನ್ನು ಆದರ್ಶಮಯವಾಗಿಸದೆ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಕತೆಗಾರನ ದೃಷ್ಟಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶದ ಕತೆಗಾರರು ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸೊಗಸನ್ನು, ವಿಭಿನ್ನ ಸಮುದಾಯ ಪರಿಸರದ ಅರಿವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಓದುಗರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ದಲಿತ-ಬಂಡಾಯದ ಕತೆಗಳು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕತೆಗಳು ಕಥೆಗಾರನ ತಾಣಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಭೌಗೋಳಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಯುಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಓದುಗರನ್ನು ತಮ್ಮತ್ತ ಸಹಜವಾಗಿ ಸೆಳೆಯುವುದನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಎಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ 'ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆ'ಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ

1. ಜಿ.ಆರ್.ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ,ಅಭಿಮುಖ,ಸಂವಹನ ಪ್ರಕಾಶನ,ಮೈಸೂರು,2008,ಪು.39

ಪರಾಮರ್ಶನ ಸಾಹಿತ್ಯ

1.ಜಿ.ಎಸ್.ಆಮೂರ,ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ:ಸಣ್ಣಕತೆ,ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು,2003

2. ಜಿ.ರಾಮಕೃಷ್ಣ(ಸಂ),ಶೋಭಾನಾಯಕ,ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಆಳ,

ಹೊಸತು (ಸಂಚಿಕೆ),2012

Original Article

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪಾತ್ರ: ಕರ್ನಾಟಕದ ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ

ಡಾ. ಚಲುವರಾಜು

ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು - 560001.

Email- chelvarajugfgc@gmail.com

Manuscript ID:

ಸಾರಾಂಶ:

JRD -2026-180507

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 34-37

May - 2026

Submitted: 10 Apr. 2026

Revised: 20 Apr. 2026

Accepted: 10 May. 2026

Published: 31 May 2026

¹ಈ ಲೇಖನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳವಳಿಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಂದರೆ ಕೇವಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಅಲ್ಲ; ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯ, ಜಾತಿ ಅಸಮಾನತೆ, ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಆ ಹಳೆಯ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಒಂದು ಬಲಶಾಲಿ ಹೋರಾಟದ ಉಪಕರಣವೂ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ನಿಜ ಜೀವನದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅವರ ಧ್ವನಿಗೇ ಅರ್ಥವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಗೌರವವೂ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ಚಳವಳಿ 'ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಬೇಕು, ಹಕ್ಕುಗಳ ಮೀರಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬೇಕು, ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ' ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾದ ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, 1970ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ, ಆಗಿನ ಸ್ಥಾಪಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿದ್ದು. ಪದೇ ಪದೇ ಭಿತ್ತಿಭರಿತ ಪ್ರತಿರೋಧ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ದೂರು, ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ತೀವ್ರ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಯುವಜನತೆಗೆ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ, ಸಮಾಜವನ್ನು ಬದಲಿಸುವ ಹೊಸ ಆಶಯವೂ ಮೂಡಿತು.

ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಜೋರಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಕಾರ್ಮಿಕರ ದುರಂತಗಳು, ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಬಡತನ-ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ಕಥಾವಸ್ತುಗಳಾಗಿ ಬಂದವು. ಸಮಗ್ರ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಇದು ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿತು.

ಹೀಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಈ ಮೂರು ಚಳವಳಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಶೋಷಿತ ವರ್ಗಗಳ ಧ್ವನಿ, ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆಯ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿದವು. ಲೇಖನವು ಸಮಾಜದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಹೇಗೆ ಬಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೀಲಿಪದಗಳು:

ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಬಂಡಾಯ ಚಳವಳಿ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಪರಿಚಯ:

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವುದು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ನಿರೀಕ್ಷೆ. ಇದು ಬಹಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದು, ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿ ಬೇರುಬಿದ್ದಿದೆ, ಜತೆಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆ, ಸಂಘರ್ಷ, ಚಿಂತನೆ-ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನೊಳಗೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯೊಂದರಲ್ಲೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ; ಅದು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಅಸಮಾನತೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ,

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21372873

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಡಾ. ಚಲುವರಾಜು ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು - 560001.

How to cite this article:

ಚಲುವರಾಜು. (2026). ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪಾತ್ರ: ಕರ್ನಾಟಕದ ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ. Journal of Research & Development, 18(5(VIII)), 34-37.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.21372873>

ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿಗಳು ತಿರುಗು ತಿರುವುಗಳನ್ನು ಪಡೆದವು. ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ—ಶೋಷಿತ ಸಮಾಜದ ನೋವು, ಹೋರಾಟ, ಆಸೆ - ಎಲ್ಲಾ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಸದಾ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಯಾರೋ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತದೆ, ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತದೆ.

1970ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿ ಬಂದಾಗ, ಸಾಹಿತ್ಯವೊಂದು ಪ್ರಚೋದನಾತ್ಮಕವಾಗಿ, ಕೇಳುವಂತೆ ಬಂದಿತು. ಈ ಚಳವಳಿ ಎಲ್ಲ ಅನ್ಯಾಯ-ಅಂಧನಂಬಿಕೆ-ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮೈಬಡಿದೆಬಿಸಿ. ಜನರ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕನ್ನು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಮೆಟ್ಟಿಗೆ ಇಟ್ಟಿತು, ಒಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿತು.

ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿ—ಇದು ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗ, ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕು, ಬಡತನ, ಅಸಮಾನತೆ—ಇವೆಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದೆ

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ಚಳವಳಿಗಳ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮನರಂಜನೆಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ, ಸಮಾಜದ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆದಿದೆ. ಈ ಲೇಖನ, ಚಳವಳಿಗಳ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಂಟುಮಾಡಿದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಈ **ಲೇಖನದ ಹಿಂದಿದೆ**.

ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ:

1. ಕನ್ನಡದ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಶೋಷಿತರ ನಿಜವಾದ ಜೀವನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿವೆ. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳು ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೆರೆದಿಡುತ್ತವೆ.
2. ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ 1970ರ ದಶಕದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಯುವಕರ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಅಂಧನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ತಿರುವು ಕೊಡುವ ಚಳವಳಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.
3. ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ನಡೆಸಿದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೊಡುಗೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಇವು ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಬಡವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿವೆ.
4. ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳವಳಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ನೋಡಿ, ಈ ಚಳವಳಿಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿವೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.
5. ಇತ್ತೀಚಿನ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಈ ಚಳವಳಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಈಗಲೂ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ ಎಂದೇ ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ಇವು ಇನ್ನಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತಿವೆ.

ವಿಧಾನಶಾಸ್ತ್ರ:

1. ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಅವಲೋಕನದ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.
2. ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
3. ವಿವಿಧ ಲೇಖಕರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ.
4. ಚಳವಳಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ.
5. ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿ, ತಾತ್ವಿಕ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿ:

ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಶೋಷಿತ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಜೀವನದ ನೈಜ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಚಳವಳಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪರವಾಗಿ ಧ್ವನಿಯೆತ್ತಿತು.

- ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಭೇದಭಾವವನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ.
- ಇದು ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಜನರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತದೆ.
- ದಲಿತ ಕವಿಗಳು ಮತ್ತು ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಈ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಮಾಜದ ಕೆಳಗಿನ ವರ್ಗಗಳ ಧ್ವನಿಗೆ ವೇದಿಕೆಯಾಯಿತು.

ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿ:

ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ತೀವ್ರ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. 1970ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಈ ಚಳವಳಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಪಡೆದಿತು.

- ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಅಂಧನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತದೆ.
- ಇದು ಅನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ತೀವ್ರವಾದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತದೆ.
- ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಬದುಕಿನ ಕಠಿಣ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಈ ಚಳವಳಿ ಯುವಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿ, ಸಮಾಜದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿತು.

ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿ:

ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಮಾಜದ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ.

- ಇದು ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಹೋದರತ್ವದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಲೇಖಕರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಬಲವಾದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿದರು.
- ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಬಡತನ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು.
- ಈ ಚಳವಳಿ ಸಮಾಜದ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿತು.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಪಾತ್ರ:

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಈ ಮೂರು ಚಳವಳಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿ, ಅನ್ಯಾಯಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಕಥನಗಳ ಸಂಕಲನವಾಗಿರದೇ, ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

- ಶೋಷಿತರ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮುಖ್ಯಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ತಂದಿದೆ.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿದೆ.
- ಜನರಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯತೆ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿದೆ.

ನಿರ್ಣಯ :

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳವಳಿಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಗುರುತು ಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಚಳವಳಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿವೆ; ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೇವಲ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ಭಾಷೆ, ಅಲಂಕಾರಿಕ ಪದಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದುದಿಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಜಾಗೃತಿ, ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ.

ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಳೇ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬದುಕಿನ ನೋವು, ಹೋರಾಟ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆರೆದಿಟ್ಟು. ಈ ಮೊದಲು ಸಾಹಿತ್ಯ ಗಮನ ಕೊಡದ ಅನ್ಯಾಯ, ಅಹಿತಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ತಂದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಳಗೆ ಅವರಿಸಿದ ಹಳೆಯ, ಜಡ, ಅನುಭವದ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು, ಜನಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯದ ಹುಮ್ಮಸ್ಸನ್ನು ತಂದಿತು. ಹೊಸದು ಯೋಚಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಈ ಚಳವಳಿಯೇ.

ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎನ್ನುವುದು, ಸಮಾನತೆ, ಮಾನವೀಯತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ—ಇವೆಲ್ಲ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಅಂತ ಸಮಾಜದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಿತ್ತಿರಿಸಿತು. ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಹೆಂಗಸರು, ಬಡವರು—ಇವರ ಸಮಸ್ಯೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಹೇಗೆ ನೋಡಿದರೂ, ಈ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಈ ಮೂರು ಚಳವಳಿಗಳೂ ಸೇರಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ರೂಪ, ಹೊಸ ಹುರುಪು ತಂದಿವೆ. ಇವು ಶೋಷಿತರ ಧ್ವನಿಗೆ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿವೆ. ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಸಲು ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿವೆ. ಇವು ಈಗಲೂ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಇದೆ; ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಸಮಾನತೆ ಇವುಗಳ ಪರವಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಉಲ್ಲೇಖಗಳು:

1. ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ – ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಕುರಿತು ಲೇಖನಗಳು
2. ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ – ಒಡಲಾಳ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಕೃತಿಗಳು
3. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ – ಊರು ಕೆರಿ (ಆತ್ಮಕಥನ)
4. ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್ – ಲಂಕೇಶ್ ಪತ್ರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಲೇಖನಗಳು
5. ಕೆ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ – ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕೃತಿಗಳು

Original Article

“ಭಾರತೀಯ ಚುನಾವಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ಪ್ರಸ್ತುತ ಸವಾಲುಗಳು, ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಯ ಮಾರ್ಗಗಳು”

ಡಾ. ನಾಗೇಂದ್ರಪ್ಪ ಕೆ.ಟಿ.

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ವೈ.ಡಿ.ಡಿ. ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೇಲೂರು.

ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ.

Manuscript ID:

JRD -2026-180508

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 38-43

May - 2026

Submitted: 10 Apr. 2026

Revised: 20 Apr. 2026

Accepted: 10 May. 2026

Published: 31 May 2026

Abstract:

ಭಾರತೀಯ ಚುನಾವಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ "ವಿಶ್ವದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಬೆನ್ನೆಲುಬು" ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು 99 ಕೋಟಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಮತದಾರರನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವು (ECI) ತನ್ನ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮತಯಂತ್ರಗಳ (EVM) ಯಶಸ್ವಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕಾನೂನು, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸವಾಲುಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧವು ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತೀಯ ಚುನಾವಣೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ 2024ರಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ವಿಲೆಕ್ಟೋರಲ್ ಬಾಂಡ್ ' (ಚುನಾವಣಾ ದೇಣಿಗೆ ಪತ್ರ) ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದ ನಂತರದ ಪರಿಣಾಮಗಳು, 2023ರ ಕಾಯ್ದೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತರ ನೇಮಕಾತಿಯ ಕುರಿತ ವಿವಾದಗಳು ಮತ್ತು "ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ, ಒಂದು ಚುನಾವಣೆ" ಪ್ರಸ್ತಾವದ ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಇದು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಡಿಜಿಟಲ್ ತಪ್ಪು ಮಾಹಿತಿ (Digital Misinformation) ಮತ್ತು ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತದಾನದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ತೀರ್ಪುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಿತಿ ವರದಿಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ, ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಸುಧಾರಣೆಯ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಈ ಪ್ರಬಂಧವು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತದೆ.

Keywords: ಭಾರತೀಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ, ವಿಲೆಕ್ಟೋರಲ್ ಬಾಂಡ್, ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ, ಒಂದು ಚುನಾವಣೆ, ರಾಜಕೀಯದ ಅಪರಾಧೀಕರಣ, ರಿಮೋಟ್ ವೋಟಿಂಗ್ (ದೂರಸ್ಥ ಮತದಾನ), ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಕ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ (AI).

1. ಪೀಠಿಕೆ (Introduction)

ಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದ "ಮೂಲ ರಚನೆ" (Basic Structure) ಅಥವಾ ತಳಹದಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಹಲವಾರು ಪ್ರಮುಖ ತೀರ್ಪುಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರುಚ್ಚರಿಸಿದೆ. 1951-52ರ ಮೊದಲ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಭಾರತೀಯ ಚುನಾವಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕಾಗದದ ಮತಪತ್ರಗಳಿಂದ (Paper Ballots) ವಿವಿಪಾಟ್ (VVPAT) ಬೆಂಬಲಿತ ಆತ್ಮಾಧುನಿಕ ಡಿಜಿಟಲ್ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯದವರೆಗೆ ವಿಕಸನಗೊಂಡಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, 2024ರ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಂತೆ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಈ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಕೆಲವು ರಚನಾತ್ಮಕ ಬಿರುಕುಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿದ್ದು, ಇವು ಜನಾದೇಶದ ಸಮಗ್ರತೆಗೆ ಬೆದರಿಕೆ ಒಡ್ಡುವಂತಿವೆ. ಭಾರತವು 2025ರತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಚುನಾವಣಾ ಚರ್ಚೆಯು ಕೇವಲ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದಾಚೆಗೆ ಸರಿದು, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತತೆಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದೆ. ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ನಿಧಿಯ ಅಪಾರದರ್ಶಕತೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ "ಹಣದ ಪ್ರಭಾವ" (Money Power) ಗಂಭೀರ ಕಾಳಜಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdvrb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21373072

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಡಾ. ನಾಗೇಂದ್ರಪ್ಪ ಕೆ.ಟಿ. ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ವೈ.ಡಿ.ಡಿ. ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಬೇಲೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ.

How to cite this article:

ನಾಗೇಂದ್ರಪ್ಪ ಕೆ.ಟಿ. (2026). "ಭಾರತೀಯ ಚುನಾವಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ಪ್ರಸ್ತುತ ಸವಾಲುಗಳು, ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಯ ಮಾರ್ಗಗಳು". Journal of Research & Development, 18(5(VIII)), 38–43.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.21373072>

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತರ ನೇಮಕಾತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿನ ಶಾಸಕಾಂಗ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಪ್ರಶ್ನೆಗೇಡಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಏಕಕಾಲದ ಚುನಾವಣೆಗಳ ("ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ, ಒಂದು ಚುನಾವಣೆ") ಮೇಲಿನ ಚರ್ಚೆಯು ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕೀಯದ ಒಕ್ಕೂಟ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಮರುರೂಪಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಚುನಾವಣೆಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸದೃಢವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದರ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ತುರ್ತು ಪುನಶ್ಚೇತನದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಈ ಲೇಖನವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

2. ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳು (Aims and Objectives)

ಭಾರತೀಯ ಚುನಾವಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಖಚಿತವಾದ ಶಾಸಕಾಂಗ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

1. ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗದ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಖ್ಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತರು ಮತ್ತು ಇತರ ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತರ (ನೇಮಕಾತಿ, ಸೇವಾ ಷರತ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ) ಕಾಯ್ದೆ, 2023ರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು.
2. ಎಲೆಕ್ಟೋರಲ್ ಬಾಂಡ್‌ಗಳ ಮೇಲಿನ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನ 2024ರ ತೀರ್ಪಿನ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಜಕೀಯ ಹಣಕಾಸು ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಶೂನ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವುದು.
3. "ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ, ಒಂದು ಚುನಾವಣೆ" ಪ್ರಸ್ತಾಪದ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಸಿಂಧುತ್ವ ಮತ್ತು ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು.
4. ವಲಸಿಗರು ಮತದಾನದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ರಿಮೋಟ್ ವೋಟಿಂಗ್ ಮೆಷಿನ್ (RVM)ಗಳ ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವುದು.
5. ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಅಪರಾಧ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಕ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಯನ್ನು (AI) ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದು.

3. ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ (Scope of the Study)

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಸಂಸತ್ತು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳ ಚುನಾವಣಾ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಇದು 2023 ಮತ್ತು ಡಿಸೆಂಬರ್ 2025ರ ನಡುವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಶಾಸಕಾಂಗ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕಕಾಲದ ಚುನಾವಣೆಗಳ ಕುರಿತಾದ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿಯ (ಕೋವಿಂದ್ ಸಮಿತಿ) ವರದಿ ಮತ್ತು ರಿಮೋಟ್ ಮತದಾನದ ಕುರಿತು ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಈ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಏಕಕಾಲದ ಚುನಾವಣಾ ಚರ್ಚೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ (ಪಂಚಾಯತ್ ಮತ್ತು ಪುರಸಭೆ) ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಇದು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿಲ್ಲ.

4. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸವಾಲುಗಳು (Current Challenges)

4.1 ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ನೇಮಕಾತಿ ಕಾಯ್ದೆ

ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆಯು ತೀರ್ಪುಗಾರರ ತಟಸ್ಥತೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ, ಮುಖ್ಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತರು (CEC) ಮತ್ತು ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತರ (ECs) ನೇಮಕಾತಿಯು ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ವಿಶೇಷ ಅಧಿಕಾರವಾಗಿತ್ತು. ಆನೂಪ್ ಬರನ್ವಾಲ್ ವಿರುದ್ಧ ಭಾರತ ಒಕ್ಕೂಟ (2023) ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ, ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದ ನೇಮಕಾತಿಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ, ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು (CJI) ಒಳಗೊಂಡ ಸಮಿತಿಯ ಮೂಲಕ ನೇಮಕಾತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿತು. ಆದರೆ, ಸಂಸತ್ತು ಮುಖ್ಯ ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತರು ಮತ್ತು ಇತರ ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತರ ಕಾಯ್ದೆ, 2023

ಅನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಇದು ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯವರು ನಾಮನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುವ ಒಬ್ಬ ಕೇಂದ್ರ ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ಸಚಿವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿತು. ಇದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾಂಗಕ್ಕೆ 2-1 ಬಹುಮತವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ರಚನಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಯು ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದು ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಿಮರ್ಶಕರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. 2025ರ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ, ಈ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಅರ್ಜಿಗಳು ಇನ್ನೂ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ ಹೊಸ ಆಯುಕ್ತರ ನೇಮಕಾತಿಯು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ "ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದ ಗ್ರಹಿಕೆ"ಯ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಕಳವಳವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದೆ.

4.2 ರಾಜಕೀಯ ಹಣಕಾಸಿನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು

ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ನೀತಿಗಳ ನಡುವಿನ ನಂಟು ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಎಲೆಕ್ಟೋರಲ್ ಬಾಂಡ್ ಯೋಜನೆ (2018) ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಅನಿಯಮಿತ, ಅನಾಮಧೇಯ ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ದೇಣಿಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಫೆಬ್ರವರಿ 2024ರಲ್ಲಿ, ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಫಾರ್ ಡೆಮಾಕ್ರಟಿಕ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್ ವಿರುದ್ಧ ಭಾರತ ಒಕ್ಕೂಟ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನ ಸಂವಿಧಾನ ಪೀಠವು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅಸಂವಿಧಾನಿಕ ಎಂದು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿತು. ಇದು ಮತದಾರರ ಮೂಲಭೂತ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕನ್ನು (ವಿಧಿ 19(1)(a)) ಉಲ್ಲಂಘಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೋರ್ಟ್ ಹೇಳಿತು. ಈ ತೀರ್ಪು ಪಾರದರ್ಶಕತೆಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಜಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಇದೊಂದು ಶೂನ್ಯತೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ಬಾಂಡ್‌ಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಲು ಯಾವುದೇ ಬಲವಾದ ಪರ್ಯಾಯ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಪಕ್ಷಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಗದು ದೇಣಿಗೆಗಳಿಗೆ (ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುವಿಕೆಗೆ ಇರುವ ರೂ. 2,000 ಮಿತಿಯೊಳಗೆ) ಅಥವಾ ಎಲೆಕ್ಟೋರಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಮರಳಿವೆ. ಚುನಾವಣೆಗಳ ವೆಚ್ಚ ಗಗನಕ್ಕೇರುತ್ತಲೇ ಇದೆ - 2024ರ ಚುನಾವಣಾ ವೆಚ್ಚವು ₹1 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ದಾಟಿದೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ನಾಗರಿಕರು ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ದೊಡ್ಡ ತಡೆಗೋಡೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ.

4.3 ರಾಜಕೀಯದ ಅಪರಾಧೀಕರಣ

ದಶಕಗಳ ಚರ್ಚೆಯ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಗಂಭೀರ ಅಪರಾಧ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಶಾಸಕಾಂಗವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಫಾರ್ ಡೆಮಾಕ್ರಟಿಕ್ ರಿಫಾರ್ಮ್ಸ್ (ADR) ನ ದತ್ತಾಂಶದ ಪ್ರಕಾರ, 2024ರಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತರಾದ ಸಂಸದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 46% ರಷ್ಟು ಮಂದಿ ತಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ಅಪರಾಧ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾನೂನು ಚೌಕಟ್ಟು (ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಕಾಯ್ದೆ, 1951) ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಅಪರಾಧ ಸಾಬೀತಾದ (Conviction) ನಂತರ ಮಾತ್ರ ಅನರ್ಹಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿಧಾನಗತಿಯ ಕಾರಣ, ವಿಚಾರಣೆಗಳು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಎಳೆಯುತ್ತವೆ, ಇದರಿಂದಾಗಿ "ಕಳಂಕಿತ" ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಬಹು ಅವಧಿಗಳಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

4.4 ವಲಸಿಗರ ಮತದಾನ ವಂಚನೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು 450 ದಶಲಕ್ಷ ಆಂತರಿಕ ವಲಸಿಗರಿದ್ದಾರೆ. ಮತದಾರರ ನೋಂದಣಿಯು "ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿವಾಸ"ಕ್ಕೆ (Ordinary Residence) ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಗಮನಾರ್ಹ ಭಾಗವು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮತದಾನದಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿದೆ. ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತದಾನ ಮಾಡಲು ತಮ್ಮ ತವರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಲು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಶಕ್ತರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು "ವಲಸಿಗ" ಎಂಬ ಪದದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಅನುಮಾನಗಳಿಂದಾಗಿ, 2024ರಲ್ಲಿ ರಿಮೋಟ್ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ವೋಟಿಂಗ್ ಮೆಷಿನ್ (RVM) ಗಾಗಿ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗದ ಪ್ರಸ್ತಾವವು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಿಂದ ತೀವ್ರ ವಿರೋಧವನ್ನು ಎದುರಿಸಿತು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಲಕ್ಷಾಂತರ ನಾಗರಿಕರು ಕೇವಲ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನಾ ಅಡೆತಡೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

5. ಸುಧಾರಣೆಗಳು: "ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ, ಒಂದು ಚುನಾವಣೆ" ಚರ್ಚೆ

2024-2025ರ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಸುಧಾರಣಾ ಪ್ರಸ್ತಾವವೆಂದರೆ "ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ, ಒಂದು ಚುನಾವಣೆ" (ONOE) - ಅಂದರೆ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವುದು. ಮಾಜಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ರಾಮ್ ನಾಥ್ ಕೋವಿಂದ್ ನೇತೃತ್ವದ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿಯು ಮಾರ್ಚ್ 2024ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿತು, ಇದು ಎರಡು ಹಂತದ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದೆ:

1. ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವುದು.
2. ಇದಾದ 100 ದಿನಗಳ ಒಳಗೆ ಪುರಸಭೆ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ಚುನಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮೇಲಿನ ಚುನಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಿಂಕ್ರೊನೈಸ್ (ಹೊಂದಾಣಿಕೆ) ಮಾಡುವುದು.

ಪರ ವಾದಗಳು:

1. **ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ದಕ್ಷತೆ:** ಇದು ನಿರಂತರ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರದ ಚಕ್ರವನ್ನು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡುವ ಮಾದರಿ ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆಯ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಜಾರಿಯನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.
2. **ವೆಚ್ಚ ಕಡಿತ:** ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ಭದ್ರತಾ ಪಡೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ನಿಯೋಜಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿರೋಧ ವಾದಗಳು:

1. **ಒಕ್ಕೂಟದ ಕಾಳಜಿಗಳು:** ಇದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಷಯಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮರೆಮಾಚಬಹುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಅನಾನುಕೂಲವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬಹುದು.
2. **ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಅಡೆತಡೆಗಳು:** ONOE ಅನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಸಂವಿಧಾನದ ಕನಿಷ್ಠ ಐದು ವಿಧಿಗಳಿಗೆ (ವಿಧಿ 83, 172 ಮತ್ತು 356 ಸೇರಿದಂತೆ) ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಲೋಕಸಭೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸುವುದು ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಎಂದು ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ತಜ್ಞರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

6. ಸುಧಾರಣೆಯ ಮಾರ್ಗಗಳು (Pathways for Improvement)

ಕಾನೂನು ಆಯೋಗದ ವರದಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಉತ್ತಮ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ, ಈ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

6.1 ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚುನಾವಣಾ ನಿಧಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆ

ಕಪ್ಪುಹಣವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು, ಭಾರತವು ರಾಜ್ಯ ನಿಧಿ ಅಥವಾ "ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚುನಾವಣಾ ನಿಧಿ" ಮಾದರಿಯತ್ತ ಸಾಗಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ:

1. ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನೇರವಾಗಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡುವ ಬದಲು ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕೇಂದ್ರ ನಿಧಿಗೆ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.
2. ಹಿಂದಿನ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಗಳು ಪಡೆದ ಮತಗಳ ಶೇಕಡಾವಾರು ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
3. ಇದು ದಾನಿಗಳ ಅನಾಮಧೇಯತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆ (ದ್ವೇಷದ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ) ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್‌ಗಳು ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷಗಳ ನಡುವಿನ "ಕ್ವಿಡ್ ಪ್ರೊ ಕ್ವಿಡ್" (ಪರಸ್ಪರ ಲಾಭ) ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುತ್ತದೆ.

6.2 ಅಪರಾಧ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವಿಕೆ: "ಆರೋಪ ಪಟ್ಟಿ ಸಲ್ಲಿಕೆ" ಮಾನದಂಡ

ಸಂಸತ್ತು 1951ರ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಕಾಯ್ದೆಯ ಸೆಕ್ಷನ್ 8 ಅನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ಕಾಯುವ ಬದಲು, ನ್ಯಾಯಾಲಯವು "ಘೋರ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ" (ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೊಲೆ, ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಅಪಹರಣ) ಆರೋಪ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು (Charges) ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಹಂತದಲ್ಲೆಯೇ ಅನರ್ಹತೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರೇರಿತ ಸುಳ್ಳು ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು, ಈ ಪ್ರಕರಣವು ಚುನಾವಣೆಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಮೊದಲೇ ದಾಖಲಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ

ಷರತ್ತನ್ನು ವಿಧಿಸಬಹುದು. ಕಾನೂನು ಆಯೋಗದ (244ನೇ ವರದಿ) ಬೆಂಬಲಿತ ಈ ಶಿಫಾರಸು ಶಾಸಕಾಂಗವನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಲು ಇರುವ ಏಕೈಕ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ.

6.3 ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಮಗ್ರತೆ ಮತ್ತು AI ನಿಯಂತ್ರಣ

2024 ಮತ್ತು 2025ರ ರಾಜ್ಯ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಂತೆ, ಮತದಾರರನ್ನು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿಸಲು AI- ರಚಿತ "ಡೀಪ್‌ಫೇಕ್"ಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವು ತಾಂತ್ರಿಕ ತಜ್ಞರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮೀಸಲಾದ "ಡಿಜಿಟಲ್ ಇಂಟೆಗ್ರಿಟಿ ಯುನಿಟ್" (ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಮಗ್ರತಾ ಘಟಕ) ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.

1. ಕಡ್ಡಾಯ ವಾಟರ್‌ಮಾರ್ಕಿಂಗ್: AI-ರಚಿತ ವಿಷಯವನ್ನು ಬಳಸುವ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜಕೀಯ ಜಾಹೀರಾತುಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಹಕ್ಕು ನಿರಾಕರಣೆಯನ್ನು (Disclaimer) ಹೊಂದಿರಬೇಕು.
2. ತ್ವರಿತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ಮತದಾನಕ್ಕೆ 48 ಗಂಟೆಗಳ ಮೊದಲು ಇರುವ "ಮೌನ ಅವಧಿ"ಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮ ವೇದಿಕೆಗಳು ಫ್ಲಾಗ್ ಮಾಡಲಾದ ತಪ್ಪು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು 2 ಗಂಟೆಗಳ ಒಳಗೆ ತೆಗೆದುಹಾಕಲು ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಬದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು.

6.4 ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಮತದಾನ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ

ಒಮ್ಮತ ಮೂಡಿಸುವ ವಿಧಾನದೊಂದಿಗೆ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವು ರಿಮೋಟ್ ವೋಟಿಂಗ್ ಮೆಷಿನ್ (RVM) ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಬೇಕು.

1. ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಹಂತ: ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು.
2. ಅಂಚೆ ಮತಪತ್ರಗಳು: ಸೇವಾ ಮತದಾರರಿಗೆ (ಸಶಸ್ತ್ರ ಪಡೆಗಳು) ಪ್ರಸ್ತುತ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸೌಲಭ್ಯದಂತೆಯೇ, ಅಧಿಸೂಚಿತ ವರ್ಗದ ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೂ ಅಂಚೆ ಮತಪತ್ರಗಳ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕು.

6.5 ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗದ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯನ್ನು ಮರುಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಮರುಸ್ಥಾಪಿಸಲು, ಚುನಾವಣಾ ಆಯುಕ್ತರ ನೇಮಕಾತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತಟಸ್ಥ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ (ಸಿಜಿಐ) ಅಥವಾ ವಿಶಾಲ ಆಧಾರಿತ ದ್ವಿಪಕ್ಷೀಯ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಆಯೋಗದ ಸಚಿವಾಲಯವು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಯಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದರ ಬಜೆಟ್ ಭಾರತದ ಕಂಟ್ರೋಲರ್ ಮತ್ತು ಆಡಿಟರ್ ಜನರಲ್ (CAG) ನಂತೆ "ಭಾರತದ ಸಂಚಿತ ನಿಧಿ"ಯಿಂದ (Consolidated Fund of India) ನೇರವಾಗಿ ಒದಗಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ಇದು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

7. ಉಪಸಂಹಾರ (Conclusion)

2026ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಚುನಾವಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕವಲುದಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಶತಕೋಟಿ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪನಾ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದರ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಸಮಗ್ರತೆಯು ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿದೆ. "ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ, ಒಂದು ಚುನಾವಣೆ" ಪ್ರಸ್ತಾಪವು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಕರ್ಷಕವಾಗಿದ್ದರೂ, ಒಕ್ಕೂಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬಾರದು. ಹಣಕಾಸಿನ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯಲ್ಲಿನ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದು ಮತ್ತು ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವನ್ನು ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದು ತಕ್ಷಣದ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಾಜಕೀಯ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮರುರೂಪಿಸಲಿರುವ ನಿರ್ಣಾಯಕ 2026ರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮರುವಿಂಗಡಣೆ (Delimitation) ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ದೃಢವಾದ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಚುನಾವಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕೇವಲ ಒಂದು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಉಳಿವಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

References:

- 1) Association for Democratic Reforms (ADR). (2025). *Analysis of Criminal Background, Financial, Education, Gender and other details of Winning Candidates in Lok Sabha Elections, 2024*. New Delhi: ADR.
- 2) Association for Democratic Reforms v. Union of India. (2024). Writ Petition (Civil) No. 880 of 2017 (Supreme Court of India).
- 3) Election Commission of India. (2025). *Annual Report 2024-25: Managing the General Elections*. Government of India.
- 4) High-Level Committee on Simultaneous Elections. (2024). *Report of the High-Level Committee on One Nation, One Election*. Ministry of Law and Justice, Government of India.
- 5) Kumar, G., & Joshi, V. (2025). Digital Disinformation and Democracy: The Indian Experience. *Journal of Asian Political Science*, 12(3), 45-67.
- 6) Law Commission of India. (2015). *Report No. 255: Electoral Reforms*. Government of India.
- 7) Ministry of Law and Justice. (2023). *The Chief Election Commissioner and Other Election Commissioners (Appointment, Conditions of Service and Term of Office) Act, 2023*. The Gazette of India.
- 8) Quraishi, S. Y. (2019). *The Great March of Democracy: Seven Decades of India's Elections*. Penguin Random House India.
- 9) Sridharan, E., & Vaishnav, M. (2024). The Future of Indian Democracy: Challenges of Finance and Crime. *Carnegie Endowment for International Peace*.

Original Article

ಶಿರಸಿ ಪ್ರದೇಶದ ಸಪ್ತಮಾತ್ಯಕೆ ಶಿಲ್ಪಗಳು

ಡಾ. ಸುಜಾತ ಚೆ. ಸಿರಿಯಣ್ಣವರ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ ಶ್ರೀಮತಿ ಆರ್ಯ್. ಎಸ್. ಯಾದವಾಡ ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು ರಾಮದುರ್ಗ

ಜಿ/ ಬೆಳಗಾವಿ ೫೯೦೦೨೩

Manuscript ID:

ಪೀಠಿಕೆ –

JRD -2026-180509

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 44-

May - 2026

Submitted: 10 Apr. 2026

Revised: 20 Apr. 2026

Accepted: 10 May. 2026

Published: 31 May 2026

ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮೇಲ್ಮೈಯಿರುವುದು ಅವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ. ಉಳಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿರುವ ಕುರುಹುಗಳಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಬಂಧವಾಳವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿರದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಇರವೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಂದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆನ್ನುವುದು ಬರಿಯ ಬೆಡಗಿನ ಭಿನ್ನಾಣವಲ್ಲ, ಯಾವುದೋ ಕನಸಿನ ಗಂಟಲ್ಲ, ಗಾಳಿಗೋಪುರವಲ್ಲ, ಅವನ ಉಳಿವಿಗೆ ಊರುಗೋಲು ಅದು. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಅಡ್ಡಿ ಮುಂದಿನ ಆತಂಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಲು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದು ಸಾಧನ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದು ವಿವರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಅಷ್ಟೇನಿರದು. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬಾಳಿ ಬದುಕಲು ಇರುವ ಸಾಧನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮನುಷ್ಯನಿಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಅವನನ್ನು ದುರ್ಬಲನನ್ನಾಗಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಅವನ ಉಳಿವು ಸಾಗಲೆಂದು ಮೆದುಳನ್ನು ಧಾರವಾಗಿ ನೀಡಿದೆ. ಮೆದುಳನ್ನು ಬಳಸಿಯೇ ಅವನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡು.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹರವಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ವಿವರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಒದಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಧನಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಎಂದರೆ ಬದುಕಿನ ವಿಶಿಷ್ಟವಿವರಗಳೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಕಾರಗಳೇ, ಆತಂಕಗಳಿಂದವಲ್ಲ, ಇವನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಮನುಷ್ಯ ಮಾನಸಿಕ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಕೈಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಈ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ರೂಪಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ. ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಧರ್ಮವೆಂದಾದವು; ಕೈ ಕೆಲಸ ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪವಾಯಿತು. ಮನುಷ್ಯ ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡಾಗಿನಿಂದಲೂ ಕಲ್ಪನೆಗಳೂ ಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಇದ್ದೇ ಇವೆ; ಅವನ ಬದುಕಿನ ಮುಖ್ಯ ವಿವರಗಳಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನೆ – ಮೂರ್ತಿಗಳೆರಡೂ ಕಲೆಯುತ್ತವೆ.

ಶಿರಸಿ ಪ್ರದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಚೀನ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಆಧುನಿಕ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ಅನೇಕ ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪಗಳು ಕಾಣಸಿಗುವವು. ಕೆಲವು ಪ್ರಾಚೀನ ಶಿಲ್ಪಗಳಾದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಆಧುನಿಕ ಶಿಲ್ಪಗಳಾಗಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇವಾಲಯವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ದೇವಾಲಯಗಳು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಕಲೆಯ ವಿಶೇಷತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಮಾತ್ಯಕೆ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಒಂದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಶಿರಸಿ ಪ್ರದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಸಪ್ತಮಾತ್ಯಕೆ ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21373234

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಡಾ. ಸುಜಾತ ಚೆ. ಸಿರಿಯಣ್ಣವರ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ ಶ್ರೀಮತಿ ಆರ್ಯ್. ಎಸ್. ಯಾದವಾಡ ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು ರಾಮದುರ್ಗ/ ಬೆಳಗಾವಿ ೫೯೦೦೨೩

How to cite this article:

ಸಿರಿಯಣ್ಣವರ, ಸುಜಾತ. ಚೆ. (2026). ಶಿರಸಿ ಪ್ರದೇಶದ ಸಪ್ತಮಾತ್ಯಕೆ ಶಿಲ್ಪಗಳು. Journal of Research & Development, 18(5(VIII)), 44-48. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21373234>

ಸಪ್ತಮಾತ್ರಕೆಯರು -

ಸಪ್ತಮಾತ್ರಕೆಯರನ್ನು ತಾಯಿ ದೇವರೆಂದು ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವರಾಹ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಯೋಗೇಶ್ವರಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ತಾಯಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಏಳು ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ವರಾಹ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ ಎಂಟು ಮಾತ್ರಕೆಯರು ನೈತಿಕವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟವಾಗಿರುವಂತಹ ಎಂಟು ಮಾನಸಿಕ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಯೋಗೇಶ್ವರಿ - ಕಾಮ, ಮಾಹೇಶ್ವರಿ - ಕ್ರೋಧ, ವೈಷ್ಣವಿ - ಲೋಭ, ಬ್ರಾಹ್ಮಿಣಿ - ಮದ, ಕೌಮಾರಿ - ಮೋಹ, ಇಂದ್ರಾಣಿ - ಮಾತ್ಸರ್ಯ, ಯಾಮಿ ಅಥವಾ ಚಾಮುಂಡಾ - ಪೈಶನ್ಯ ಮತ್ತು ವರಾಹಿ - ಅಸೂಯೆ, ಕೂರ್ಮ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಸಪ್ತಮಾತ್ರಕೆಯರ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ. ಈ ಸಪ್ತಮಾತ್ರಕೆಯರು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಿಣಿ -

ಬ್ರಾಹ್ಮಿಣಿಯು ಬ್ರಹ್ಮನ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳು ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಚತುರ್ಭುಜಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳ ಹಿಂದಿನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶೂಲ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷಮಾಲಗಳಿವೆ. ಮುಂದಿನ ಕೈಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಭಯ ಮತ್ತು ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಇವಳು ಕೆಂಪು ಕಮಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದು ಹಂಸ ಇವಳ ವಾಹನ. ಕರಂಡ ಮುಕುಟದಾರಿಯಾಗಿ ಹಳದಿ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾಳೆ.

ವೈಷ್ಣವಿ -

ಇವಳು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಚತುರ್ಭುಜಧಾರಿಯಾಗಿರುವ ಇವಳ ಕೈಗಳು ಅಭಯ, ಚಕ್ರ, ಶಂಖ, ವರದ, ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ದೇವಿ ಪುರಾಣ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಪದ್ಮ, ಗದಾ, ಇವಳ ಆಯುಧಗಳೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರವು ಇವಳು ಷಡ್ಭುಜಧಾರಿ, ಗದಾ, ಪದ್ಮ, ಅಭಯ, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ ಮತ್ತು ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ ಎಂದಿದೆ. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಕುಟವಿದ್ದು ವನಮಾಲ ಧರಿಸಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇವಳ ವಾಹನ ಗರುಡ.

ಇಂದ್ರಾಣಿ -

ಚತುರ್ಭುಜಧಾರಿಯಾಗಿರುವ ಇವಳು ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಹಿಂದಿನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ವಜ್ರ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಮುಂದಿನ ಕೈಗಳು ವರದ ಮತ್ತು ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಕೀರೀಟಧಾರಿಯಾಗಿರುವ ಇವಳು ವಿವಿಧ ಆಭರಣ ಧರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳ ವಾಹನ ಆನೆ. ಇಂದ್ರನ ಶಕ್ತಿ ಇವಳು. ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರವು ಹೇಳುವಂತೆ ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಷಡ್ಭುಜಧಾರಿ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರ, ವಜ್ರ, ಕಳಸ, ಪತ್ರಗಳಿವೆ. ಉಳಿದೆರಡು ಕೈಗಳು ವರದ ಮತ್ತು ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿವೆ. ದೇವಿಪುರಾಣವು ಅಂಕುಶ ಮತ್ತು ವಜ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾಳೆ. ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ.

ಚಾಮುಂಡಾ -

ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಇವಳು ಚತುರ್ಭುಜಧಾರಿ, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳಿವೆ. ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕಪಾಲ, ಶೂಲಗಳಿವೆ. ಮತ್ತೆರಡು ವರದ ಮತ್ತು ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಪೂರ್ವ ಪುರಾಣವು ಹೇಳುವಂತೆ ಅವಳು ದಶಭುಜಧಾರಿ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸಲ, ಕವಚ, ಬಾಣ, ಅಂಕುಶ, ಖಡ್ಗ, ಖೇಟಕ, ಪಾಶ, ಧನಸ್, ದಂಡ ಮತ್ತು ಪರಶುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಇವಳು ರುಂಡಮಾಲೆ, ಯಜ್ಞೋಪವಿತ, ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮ ಧರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳ ವಾಹನ ಸತ್ತ ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹವಾಗಿದೆ.

ಮಹೇಶ್ವರಿ -

ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಹೇಶ್ವರಿ ಐದು ಮುಖಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮುಖ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇವಳ ಕೀರೀಟದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ವೇತವರ್ಣಧಾರಿಯಾದ ಇವಳು ಷಡ್ಭುಜಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರ, ಡಮರು, ಶೂಲ, ಘಂಟಾಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ ಉಳಿದೆರಡು ಕೈಗಳು ವರದ ಮತ್ತು ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇವಳು ಚತುರ್ಭುಜಧಾರಿ. ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶೂಲ ಅಕ್ಷಮಾಲಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇವಳ ವಾಹನ ನಂದಿ. ಇವಳು ಶಿವನ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಟಾಮುಕುಟವಿದೆ.

ಕೌಮಾರಿ -

ಚತುರ್ಭುಜಧಾರಿಯಾದ ಕೌಮಾರಿಯು ತನ್ನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕುಕ್ಕುಟವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಉಳಿದೆರಡು ಕೈಗಳು ಅಭಯ ಮತ್ತು ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನ ಶಕ್ತಿ ಇವಳು. ಇವಳ ವಾಹನ ನವಿಲು. ವಿಷ್ಣುದರ್ಮೋತ್ತರ ಹೇಳುವಂತೆ ಇವಳಿಗೆ ಆರು ಮುಖಗಳು, ಹನ್ನೆರಡು ಕೈಗಳು. ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಧ್ವಜ, ದಂಡ, ಧನಸ್ಸು, ಘಂಟಾ, ಪದ್ಮ, ಪಾತ್ರೆ ಮತ್ತು ಪರಶುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಉಳಿದೆರಡು ಕೈಗಳು ವರದಾ, ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಕರಂಡ ಮುಕುಟಧಾರಿಯಾದ ಇವಳು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಲ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ. ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರವು ಹೇಳುವಂತೆ ಷಡ್ಭುಜಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ದಂಡ, ಖಡ್ಗ, ಖೇಟಕ ಮತ್ತು ಪಾಶಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ. ಉಳಿದೆರಡು ಕೈಗಳು ಅಭಯ ಮತ್ತು ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಪೂರ್ವಕಾರಣವು ಹೇಳುವಂತೆ ಶಾರಂಗ, ಧನಸ್ಸು, ಹಲ ಮತ್ತು ಮುಸಲಗಳು ಅವಳ ಆಯುಧ.

ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರನ್ನು ಒಂದೇ ಪಟ್ಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಖಂಡರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪಟ್ಟಿಕೆಯ ಬಲ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರನನ್ನು ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿ ಗಣೇಶನ ಶಿಲ್ಪಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಜಟಾಮುಕುಟಧಾರಿಯಾದ ವೀರಭದ್ರ ಚತುರ್ಭುಜಧಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶೂಲ, ಗದಾ, ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ವೀಣಾಪಾಣಿಯೂ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನ ವಾಹನ ನಂದಿ. ಗಣೇಶನು ಪದ್ಮ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಈ ಏಳು ಜನ ಮಾತೃಕೆಯರನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿಯೇ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದು ಉಂಟು. ಈ ಮಾತೃಕೆಯರು ಚತುರ್ಭುಜಧಾರಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರುಗಳ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವರವರ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಖಂಡರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವರು.

ಶಿರಸಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಕೆಲವು ಸಪ್ತ ಮಾತೃಕೆ ಶಿಲ್ಪಗಳ ವಿವರಣೆ –

ತಾಲೂಕು – ಶಿರಸಿ

ಗ್ರಾಮ – ಯೆಸಲೆ

ಸ್ಥಳ – ಈಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ

ಶಿಲ್ಪ – ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರು

ಕಾಲಮಾನ – ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧-೧೨ನೇ ಶತಮಾನ

ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರ ಶಿಥಿಲ ಫಲಕವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಎಡ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ವೀರಭದ್ರನಿದ್ದಾನೆ. ಬಲಗಡೆ ಐದು ಮಂದಿ ದೇವತೆಯರಿದ್ದಾರೆ

ಯೆಸಲೆಗ್ರಾಮದ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ ಶಿಲ್ಪ

ತಾಲೂಕು – ಶಿರಸಿ

ಗ್ರಾಮ -ಬೆಡಸಗಾವ್

ಸ್ಥಳ – ಗುಗ್ಗಲಬೊಪ್ಪೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ

ಶಿಲ್ಪ – ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರು

ಕಾಲಮಾನ – ೧೨ನೇ ಶತಮಾನ

ಸಪ್ತಮಾತ್ರಕೆಯರ ಶಿಲ್ಪ ಅದರಲ್ಲಿ ಎಡ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ವೀರಭದ್ರನಿದ್ದಾನೆ. ಬಲಗಡೆ ಐದು ಮಂದಿ ದೇವತೆಯರಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಗಣಪತಿ ಇದೆ.

ತಾಲೂಕು – ಶಿರಸಿ

ಗ್ರಾಮ – ಬೆಡಸಗಾಂವ್

ಸ್ಥಳ – ಪರ್ವದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ

ಶಿಲ್ಪ – ಸಪ್ತಮಾತ್ರಕೆಯರು

ಕಾಲಮಾನ – ೧೨ನೇ ಶತಮಾನ

ಸಪ್ತಮಾತ್ರಕೆಯರ ಶಿಲ್ಪ ಅದರಲ್ಲಿ ಎಡ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಬೀರಭದ್ರನಿದ್ದಾನೆ. ಬಲಗಡೆ ಐದು ಮಂದಿ ದೇವತೆಯರಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಗಣಪತಿ ಇದೆ.

ತಾಲೂಕು – ಶಿರಸಿ

ಗ್ರಾಮ – ಮಳಲಗಾಂವ್

ಸ್ಥಳ – ಈಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ

ಶಿಲ್ಪ – ಸಪ್ತಮಾತ್ರಕೆಯರು

ಕಾಲಮಾನ – ೧೨ನೇ ಶತಮಾನ

ಸಪ್ತಮಾತ್ರಕೆಯರ ಶಿಲ್ಪ ಅದರಲ್ಲಿ ಎಡ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ವೀರಭದ್ರನಿದ್ದಾನೆ. ಬಲಗಡೆ ಐದು ಮಂದಿ ದೇವತೆಯರಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಗಣಪತಿ ಇದೆ.

ಮಳಲಗಾಂವ ಗ್ರಾಮದ ಸಪ್ತಮಾತ್ರಕೆ ಶಿಲ್ಪ

ತಾಲೂಕು – ಶಿರಸಿ

ಗ್ರಾಮ – ಮಳಲಿ

ಸ್ಥಳ – ಈಶ್ವರ, ವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಹತ್ತಿರ

ಕಾಲ –

ಸ್ಥಿತಿ – ಶಿಥಿಲಗೊಂಡಿದೆ.

ಸಪ್ತಮಾತ್ರಕೆಯರ ಶಿಥಿಲ ಫಲಕವಿದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹೂತಿದೆ. ಮೂರು ದೇವತೆಯರು ಮಾತ್ರ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

ತಾಲೂಕು – ಶಿರಸಿ

ಗ್ರಾಮ – ಸೋಮಸಾಗರ

Journal of Research and Development

A Multidisciplinary International Level Referred and Double Blind Peer Reviewed, Open Access

ISSN : 2230-9578 | Website: <https://jrdrvb.org> Volume-18, Issue-5 (VIII)| May - 2026

ಸ್ಥಳ – ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹಿಂಭಾಗ

ಶಿಲ್ಪ – ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರು

ಕಾಲ –

ಸ್ಥಿತಿ – ಶಿಥಿಲಗೊಂಡಿದೆ.

ಇದೇ ರೀತಿಯ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಯೆಸಳೆ, ನುರ್ಲಕೊಪ್ಪ, ನೆಗಾರ, ಮಂಜುವಳ್ಳಿ, ಹುಗೋಳ, ಹೆಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಕಡಬಾಳ, ಬನವಾಸಿ, ಶಿವಗಾಂವ್ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು -

೧) ಪ್ರೊ.ಎಸ್.ಕೆ.ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್: ಭಾರತದ ದೇವಾಲಯ ನೆಲೆ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಐಬಿಎಚ್ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೦.

೨) ಎಲಿಮೆಂಟ್ಸ್ ಆಫ್ ಹಿಂದೂ ಐಕೋನೋಗ್ರಫಿ, ಸಂ೧, ಭಾಗ ೨, ಪು.೩೭೯-೩೯೦

೩) ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ

Original Article

ಬಂಜಾರ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ

ಡಾ. ಕುಮಾರ್. ಜೆ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಕೆ.ಆರ್ ಬೆಲ್ಲದ
ಕಲಾ ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಪದವಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ
ಮುಂಡರಗಿ. (ಜಿ) ಗದಗ

Manuscript ID:

JRD -2026-180510

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 49-51

May - 2026

Submitted: 10 Apr. 2026

Revised: 20 Apr. 2026

Accepted: 10 May. 2026

Published: 31 May 2026

ಆಧುನಿಕತೆ ಎಂಬ ಪದ ಚಿಂತನ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಯ, ಪಲ್ಲಟದ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಇದೆ. ಜೈವಿಕ ವಿಕಾಸದ ಜೊತೆಗೆ ಬೌದ್ಧಿಕ ವಿಕಾಸವೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ತಾಂಡಗಳು ಇಂದು ಕೇವಲ ಮೂಲ ತಾಂಡಗಳಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ನಗರದ ಕೆಲವು ಲಕ್ಷಣಗಳು ತಾಂಡಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿವೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ತಾಂಡದ ಯುವಪಡೆ ನಗರಗಳ ವಲಸೆಗೆ ಮುಂದಾಗಿರುವರು. ಅಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಅರಿಸಿ ನಗರದ ಕಡೆಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ತಾಂಡಗಳ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯು ಗೋಚರಿಸಿವೆ. ಮೊದಲು ಕೇವಲ ತಾಂಡಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಇವರ ಬದುಕು ಇಂದು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ, ಬಂಜಾರೇತರರೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಅರವತ್ತೂರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಜಾರರು ಒಬ್ಬರು. ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾದರಿಯ ಈ ಸಮುದಾಯವು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇಂದು ಸುಮಾರು ೩೬೭೧ ತಾಂಡಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಾಯಿನೆಲವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಕರಾವಳಿ ಭಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಕಡೆ ಇವರ ನೆಲೆಗಳಿವೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇವರದು ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟಿನ ಬದುಕು. ಆದರೆ ಕಾಲ ಗತಿಸಿದಂತೆ ಆಧುನಿಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೆಲವರು ಇಂದು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾಗಿ, ಸರಕಾರಿ ನೌಕರರಾಗಿ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವರು. ನಗರದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಇಂದು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಂಜಾರರು ಭಾರತದ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಅಸ್ಥಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮಾಜದ ವೇಷ ಭೂಷಣದಲ್ಲಿ, ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಯಲ್ಲಿ, ಭಾಷೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕೆಲವು ಅಂಶದ ಮೇಲೂ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಇದೆ. ಸಮುದಾಯದ ಜನವರ್ಗ ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆದು ಕೆಳಹಂತದಿಂದ ಉನ್ನತ ಹಂತದವರೆಗೂ ವಿವಿಧ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವರು. ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಇವರ ವಲಸೆಯಿದೆ, ಆಧುನಿಕ ಟಿ.ವಿ. ಮಾಧ್ಯಮ, ಮೊಬೈಲ್‌ಗಳ ಬಳಕೆ, ಇವುಗಳಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತು ಇವರಿಗೆ ತುಂಬ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ನವನಾಗರೀಕತೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಇವರ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದ ಮೇಲೆ ಆಧುನಿಕತೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಇವರ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನ ಶೈಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಗತ್ತು ಬದಲಾದಾಗ ನಾವೂ ಬದಲಾಗಬೇಕು, ಇದು ಬದಲಾವಣೆಯ ಸಹಜ ಗುಣ. ಆದರೆ ಒಳಿತಾದ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಭಾದೆ ಬಾರದ ಹಾಗೆ ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಇಂದು ನಾವೂ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಹರೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವ ಹಾಡು, ನೃತ್ಯ, ಕುಣಿತ, ಮದುವೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಕೆಲವೊಂದು ಆಚಾರ-ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ, ಅಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲೂ ಬದಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಂಜಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಳಕು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ, ಆಧುನಿಕತೆಯ ಅಡಂಬರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಇಂದು ಮೈಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಕರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಹಿರಿದಾಸೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲೋ ಒಂದೆಡೆ ಕಟ್ಟಿ ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಬಿಸಾಕಿದಂತಿದೆ. ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವವು ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಮಗ್ಗಲು ಮುಳ್ಳಾಗಿ ಚುಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಇಂದು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು. ಇದರಿಂದ ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೊರಗುತ್ತಿದೆ, ಕರಗುತ್ತಿದೆ. ಸಮುದಾಯದ ಜನವರ್ಗ ಮೊದಲು ಜಾಗೃತರಾಗಬೇಕು, ಅಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ.

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21373360

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಡಾ. ಕುಮಾರ್. ಜೆ , ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಕೆ.ಆರ್ ಬೆಲ್ಲದ ಕಲಾ ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಪದವಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ
ಮುಂಡರಗಿ. (ಜಿ) ಗದಗ

How to cite this article:

ಕೋರ್. ಜೆ. (2026). ಬಂಜಾರ ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ. *Journal of Research & Development*, 18(5(VIII)), 49-51. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21373360>

ಕರ್ನಾಟಕದ ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜನರು ತಮ್ಮ ಸಮಾಜಿಕ ಅಥವಾ ಆಂತರಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಜಾರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿದರೂ, ಬಾಹ್ಯದ ಬದುಕಿನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುವರು. ಇವರ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಮೂಲಕ ಬಂಜಾರರು ಕನ್ನಡಿಗರಿಂದ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ದೈನಂದಿನ ವ್ಯವಹಾರ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪರ್ಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿಯೇ ಅಥವಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಿಸಿಯೇ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವ್ಯವಸಾಯದ ಪದಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳು, ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂಬಂಧಿ ಪದಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಭಾಷಿಕವಾಗಿ ಬದಲಾಗಲು ಹೊರಗಿನ ಸಮಪರ್ಕ, ಹಾಗೂ ಸಮೂಹ ಮಧ್ಯಮಗಳ ಸಂಪರ್ಕ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಭಾಷೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲೂ ಸಹ ನಾವು ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ನಾಮಪದಗಳು ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಇವರು ಬಂಜಾರರು ಎಂದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಾಮಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಬದಲಾಗಿವೆ. ಕನ್ನಡಿಗರು ಬಳಸುವ ನಾಮಪದಗಳನ್ನೇ ಇಂದು ಬಳಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಆಧುನಿಕತೆ ಬೀರಿರುವ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಭಾವವಾಗಿದೆ.

ಸ್ತ್ರೀ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸೂಚಕ ನಾಮಪದಗಳು ಹಿಂದೆ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ಲಂಬಾಣಿಗರೆಂದು ಗುರುತಿಸುವಂತಿತ್ತು. ಉದಾ: ಲಚಮ, ಸಕ್ಕಿ, ಕಾಳಿ, ಗಾಂಗ್ಲಿ, ಹಾಕ್ಕಿ, ಜಮಣಿ, ಲಕ್ಕಿ, ಹೋಬಳಿ, ಯಂಕಿ, ದರ್ಗಿ, ಹಾಲಿ, ಸೇವಲಿ, ಸೋನ್ನಿ, ಗಂಗಿ. ಮಕನಿ ಹಾಗೂ ಭನಕಿ ಹೀಗೆ ಮುಂತಾದ ಸ್ತ್ರೀ ನಾಮಸೂಚಕ ಪದಗಳು ಇಂದು ಇವರಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಪುರುಷ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸೂಚಕ ನಾಮಪದಗಳು ಸಹ ಇವರಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗಿವೆ. ಉದಾ: ಸಕ್ಕ, ಜಾನ್ಯ, ಕಾಳ್ಕ, ಗಾಂಗ್ಕ, ನಾಣ್ಯಾ, ಭೋಜ್ಯ, ಟೇಕ್ಕ, ಫಕನ, ಭೀಮಾ, ಮುಂತಾದವು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಾಮಪದಗಳು ಪ್ರಕೃತಿ ಸೂಚಕ, ಪೌರಾಣಿಕ ದೇವಾನು ದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೂ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ನಾಮಪದಗಳೇ ಅಧಿಕ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಾಮಗಳು ಇತರೆ ಸಮುದಾಯದ ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗಿವೆ.

ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯತಿಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ನಾಯಕ್, ಕಾರಭಾರಿ, ಡಾವಸಾಣ, ಭೋಳೊ, ತಾಳೊ ಇವರೆ ಪಂಚರು. ತಾಂಡದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ವ್ಯಾಜ್ಯ-ಕಲಹಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ನಡೆಸುವ ಸಭೆಯನ್ನು ನಸಾಬ್, ಮಳಾವೋ, ಮೇಘಾ ಮಳಾವೋ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವುಗಳು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ತಾಲೂಕು ನ್ಯಾಯಾಲಯ, ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯ, ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ನ್ಯಾಯಪಂಚಾತಿಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇಲ್ಲಿ ವಾದಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಅಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಕ್ರಮವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಈಗ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಕಡೆ ತಾಂಡದಲ್ಲೇ ನ್ಯಾಯ ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದ್ದರೂ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ. ಬದಲಾಗಿ ಪೊಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕೋರ್ಟ್ ಕಛೇರಿಗಳ ಮೊರೆ ಹೋಗುವಂತಾಗಿದೆ. ಇದು ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರಾಶಿನೆ ಇದೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಗೀತೆಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಗೀತೆಗಳು, ಪೌರಾಣಿಕ ಗೀತೆಗಳು. ನೃತ್ಯಗೀತೆಗಳು ಕಥನ ಗೀತೆಗಳು ತುಂಬಾ ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಯು ಮೇಲೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸಿನಿಮಾ ಮಾಧ್ಯಮ, ಹಲವು ಸಮೂಹ ಮಧ್ಯಮಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಂಜಾರರ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ದೂರಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವುಗಳ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಸಿನಿಮಾ ಮಾದರಿಯ ಬೇರೊಂದು ರೂಪದ ಬಂಜಾರ ಹಾಡುಗಳು, ಹೊಸತನದ ಗೀತೆಗಳು ಕಂಡುಬರತೊಡಗಿವೆ. ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಬಂಜಾರರ ಹಾಡುಗಳು ತಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವು, ಆದರೆ ಇಂದು ಬಂಜಾರೇತರರೂ ಸಹ ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಇಂದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಹ ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಒಂದು ಕಡೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಬಂಜಾರರಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಗಳು ವಿಶೇಷ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಶೀತ ಎಂಬ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಮೊದಲು ತಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಚರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತ ಬಂಜಾರ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರು, ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಗರ ಸೇರಿರುವ ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜನವರ್ಗ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸೀತಾ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕೂಡ ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಕಡೆ ಬೆಳೆಯಲು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವವು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ದಸರಾ ಹಬ್ಬವು ಕನ್ನಡಿಗರ ಪ್ರಮುಖ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು, ಇದು ನಾಡಹಬ್ಬವೆಂದೇ ಹೆಸರಾಗಿರುವುದು. ಲಂಬಾಣಿಗರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ ಸೇವಾಭಾಯಿ, ಮರಿಯಮ್ಮ, ತುಳಜಾಭವಾನಿ ಮುಂತಾದ ದೇವಾನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಸಹ ದುರ್ಗಾ ಮಾತೆಯ ಆರಾಧನೆಯ ಹಲವು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು, ಆದರೆ ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ನವರಾತ್ರಿಯ ದೇವಿ ಆರಾಧನೆ ಮೊದಲು ತಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಒಂಬತ್ತು ದಿನಗಳ ದೇವಿ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಪರಂಪರೆ ಕೆಲವು ತಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರತೊಡಗಿವೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಬೆಳಗ ಮುಂಜಾನೆ ಎದ್ದು ಬನ್ನಿ ಮರಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಇತ್ತಿಚ್ಚಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಬೇರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬವು ತಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ವಿಶೇಷ ಹಬ್ಬ. ಅಮಾವಾಸೆ ದಿನ ಮೇರಾ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಮೇರಾದಲ್ಲಿ (ಆರತಿಯಲ್ಲಿ) ಹಣ ಹಾಕುವ ಮೂಲಕ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವಂತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ತಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅಂದಿನ ಅಮಾವಾಸೆಯ ದಿನಕ್ಕೆ ಕಾಳಿಮಾಸ್ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಮಾಂಸ ಆಹಾರ ಸೇವನೆ ಆ ದಿನ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ಒಳ್ಳೆಯದೊ ಕಟ್ಟದೊ ಬೇರೆ ಸಂಗತಿ, ಆದರೆ ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಂದು ಮರೆಯಾಗಿದೆ.

ಗಣೇಶ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆ ಈ ಮೊದಲು ತಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇಂದು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ತಾಂಡದ ಓಣಿ ಓಣಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆಲವು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಣೇಶನನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವ ಪರಂಪರೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನುಸಳತೊಡಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಆಚರಣೆಗಳು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸೇರುತ್ತಿವೆ.

ನೃತ್ಯ ಗೀತೆಗಳು ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಹಬ್ಬಹರಿದಿನಗಳ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ನೃತ್ಯಗೈಯುವರು. ಹಿಂದೆ ಹಬ್ಬವು ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿತೆಂದರೆ ಸಾಕು ಒಂದು ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗಿಯರು ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಓಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಇಂಪಾದ ಹಾಡುಗಳ ಮೂಲಕ ಸೊಗಸಾಗಿ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಗಲೆಲ್ಲ ಸಾಕಷ್ಟು ದುಡಿದು ಆಯಾಸಗೊಂಡರೂ ಸಹ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಕೊಡದ ಬಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಂದ ಬಾರಿಸಿದರೆ ಅದರ ನಾದ ಕಿವಿಗೆ ಇಂಪುಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕೊಡದ ನಾದಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಾ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಣೆಗೆಜ್ಜೆ ಹಿಡಿದು ನೃತ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ, ಹಿರಿಯರು ಕಿರಿಯರೆನ್ನದೆ ಎಲ್ಲರೂ ನೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇಂದು ಆ ಮಾದರಿಯ ಸನ್ನಿವೇಶ ತಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿವೆ. ಈಗ ಏನೇ ಇದ್ದರೂ ಡಿಜಿ ಹಾಡುಗಳ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಒಂದೇ ಮಾದರಿಯ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವಂತಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ತಾವೇ ಸೊಗಸಾಗಿ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದು ಆ ಹಾಡುಗಳು ಮರೆಯಾಗಿವೆ. ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುವ ಪರಂಪರೆ ಡಿಜಿ ಅಂತಹ ಉಪಕರಣ ಕೊಂದು ಹಾಕಿದೆ. ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುವ ಮೂಲಕ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುವ ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯ ಗೀತಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಇಂದು ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಕೇವಲ ಮೌನ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡುವ ನೃತ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಸಮುದಾಯವು ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಾಗಿದೆ. ನಗಾರಿಯ ಮೇಲೆ ಫೇರಿ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಿರಿಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶೇಷವಾದ ಇವೆಂಟ್ಸ್ ಇದಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಈಗ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯದ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತೆಯಿಂದ ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇದು ತುಂಬಾ ನೋವಿನ ಸಂಗತಿ. ಆದರೆ ನಾವುಗಳು ಎಷ್ಟೇ ಮುಂದುವರಿದರೂ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲದ ಕೆಲವು ಬೇರುಗಳನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಆಧುನಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮದನ್ನು ಕಾಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಗರ್ಭಿಣಿ ಮಹಿಳೆಯ ಕುರಿತು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಯಾವ ಆಚರಣೆಗಳಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ಸೀಮಂತ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರತೊಡಗಿವೆ. ಇದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೌಕರ ಕೆಲವು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಬಲವುಳ್ಳ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಗು ಜನಿಸಿದಾಗ ಮಾಡುವ ವೇಕಳ ಪೋಯೇರೊ, ಬಾಣತಿಯರಿಗೆ ಮಾಡುವ ದಳವಾ ಧೋಕಾಯೇರೊ ಮುಂತಾದ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಈಗ ಮರೆಯಾಗಿವೆ. ಲಂಬಾಣಿಗರಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿ ಋತುಮತಿಯಾಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಗಾಗಿ ಯಾವ ಆಚರಣಾ ಕ್ರಮವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಕೂಡಿಸುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ತಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮದುವೆ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಇತರೆ ಸಮಾಜದವರು ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಈಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿವೆ. ಎಂಗೇಜ್ ಮೆಂಟ್, ಮೆಹಂದಿ, ಹಳದಿ ಹಚ್ಚುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಸಾಂಕೇತವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವಂತಾಗಿದೆ.

ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ರಂಗುರಂಗಿನ ಉಡುಪು, ವಿವಿಧ ರೂಪದ ಆಭರಣ ಧರಿಸಿದ ಮಹಿಳೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ತಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಉಡುಪು ಧರಿಸಿದವರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕೆಲವು ತಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಉಡುಪುಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಶಿಸಿ ಹೋಗಿವೆ. ಉದಾ: ದಾವಣಗೆರೆಯ ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ತಾಂಡಕ್ಕೆ ಮದುವೆಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಲು(ತಾಂಡಿ) ಹೋಗಿದ್ದೇವು. ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ನನ್ನ ಹೆಣ್ಣಜ್ಜಿ ನಮ್ಮ ಉಡುಪನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲಿಯ ತಾಂಡದ ಯುವತಿ, ಯುವಕರು ಅಜ್ಜಿಯೊಂದಿಗೆ ಪೋಟೊ ತೆಗೆಸಲಿಕ್ಕೆ ಮುಗಿಬಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ ಇಂದು ನಮ್ಮ ಉಡುಪು ಫೋಟೊ ತೆಗೆಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಭೆಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ, ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯ ಮಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ, ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ, ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಉಡಲು ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದೆ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಕಸೂತಿ ಕಲೆ ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೇ ನಮ್ಮ ಕಸೂತಿ ಕಲೆಯನ್ನು ಇತರೆ ಸಮುದಾಯದವರು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆಯ ಕಡೆಗೆ ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಲಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಕಾರಣ ಆಧುನಿಕತೆ, ಜಾಗತೀಕರಣದ ಮಾಯಾಜಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಇಂದು ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಬಂಜಾರರ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದು ನಾವು ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಉಡುಗಡ ತೊಡುಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲೂ ಬದಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹುಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ಸಾವಿನ ತನಕ ಆಧುನಿಕತೆ ಇಂದು ಆಳವಾಗಿ ತಾಂಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿದೆ. ಇದು ಕಾಲದ ಅಗತ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ತಾಂಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬದಲಾಗಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಇಂದಿನ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ತಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಭಾವನೆಗಳು ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಕತೆಗಳು, ಬದುಕಿನ ಅನುಭವ, ಹಾಡು, ರಸಪೂರ್ಣ ಮಾತಿನ ವರತೆ ಇಂದು ಬತ್ತಿಹೋಗಿವೆ. ಟಿ.ವಿ ಮಾಧ್ಯಮದಿಂದ ಸುತ್ತಲಿನ ಬಾಂಧವ್ಯ ಕುಸಿಯುತ್ತಿದೆ. ಹಬ್ಬಗಳು, ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಆಚರಣೆಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರಿಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಜನಸಮುದಾಯ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರಿವಿನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

Original Article

ಸ್ಥಳೀಯ (ಜಾನಪದ) ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಗರತಿ ಹಾಡು

ಶ್ರೀ. ರಘುವೀರ ಕೊಂಚಿಗೇರಿ

ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು

ಕ.ರಾ. ಬೆಲ್ಲದ ಕಲಾ ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮುಂಡರಗಿ

Manuscript ID:

JRD -2026-180511

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 52-53

May - 2026

Submitted: 12 Apr. 2026

Revised: 23 Apr. 2026

Accepted: 14 May. 2026

Published: 31 May 2026

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಾಗಿ ಬಂದ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ಲೇಖಕನಿಂದ ರಚನೆಯಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವಲ್ಲ. ಇದು ಸಮುದಾಯದ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ಜನರ ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವಂತಹದಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಮಾಜದ ಬದುಕಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರುವರೆಗೆ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯು ತಮ್ಮ ಮನರಂಜನೆಗೆ ಹಲವಾರು ಜನಪದೀಯ ಹಾಡು, ನೃತ್ಯ, ಒಗಟು, ಗಾದೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಚುಟು ದುಮಾನವನ್ನು ಜನಪದ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹೊರಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರು ಒಂದು ಕಡೆ ಸೇರಿ ತಮ್ಮ ಅನುಭವ, ಅಭಿರುಚಿ, ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹಾಡಿನ ಮೂಲಕ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಟ, ಗೀತೆ, ಜೋಗುಳಪದ, ಹಂತಿಪದ, ಬೇಟೆ, ಸಾವು ಸುಖ, ದುಃಖ, ಭಕ್ತಿ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ದೇವತೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಲು ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಾಗಿಬಂದಂತಹ ಒಂದು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಜನರು ತಮ್ಮ ಶ್ರಮಾಧಾರಿತ ದೇವತೆಯನ್ನು ಮರೆಯಲು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉಲ್ಲಾಸ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಮಾದರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಟ್ಟುವಾಗ, ಬೀಸುವಾಗ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಡಿಸುವಾಗ ಲಾಲಿಹಾಡು, ಜೋಗುಳದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ, ತಾವೂ ರಂಜಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಗರತಿಯ ಹಾಡುಗಳು ಸೋಬಾನಪದ, ಮಕ್ಕಳ ಹಾಡುಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗಿವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿದ್ದು ಸರಳವಾಗಿ ರಫಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು ಆದ್ದರಿಂದ ಜನರನ್ನು ಸೆಳೆಯುವಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇದಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೆಚ್ಚು ದೇಶೀಯ ಪದಗಳಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಜನರು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಬಳಸುವಂತಹ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪದಗಳು ಸೋಗಡು ಇದರ ಒಂದು ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿದೆ. ಜನರು ದಿನ ನಿತ್ಯ ಬಳಸುವಂತಹ ವಾಕ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನೈಜತೆಯ ಸೋಗಡು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯ ನೈಪುಣ್ಯತೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದು ನೊಂದಿರುವಂಥ ಮಹಿಳೆಯರ ಹೃದಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂತಹ ಗರತಿಯ ಹಾಡುಗಳು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಮಹಿಳೆಯರು ರಚಿಸಿರುವಂತಹ ಗರತಿ ಹಾಡುಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಳಗನ್ನಡಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮ ಸುಖ, ದುಃಖ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಗರತಿ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ. “ಗರತಿ ಎಂಬ ಪದ ಇಂದಿನ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ತವೂ ಎಂಬುದು ಚಿಂತನರ್ದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ”. ಈ ಗರತಿ ಹಾಡುಗಳು ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಆರಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಗರತಿ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಚಾರ ಹಿಂದಿನ ಬದುಕಿನ ಉತ್ತಮವಾದಂತಹ ಮರಗ ಸೂಚಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಗರತಿ ಹಾಡುಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕಿಗೆ ನೀಡುವ ಮೌಲ್ಯಧಾರಿತ ವಿಚಾರಗಳ ಈ ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿವೆ.

“ಹಾಲುಂಡ ತವರಿಗೆ ಏನೆಂದು ಹಾಡಲಿ
ಹೊಳೆದಂಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕರಕೀಯ ಕುಡಿಯಂಗ
ಹಬ್ಬಲಿ ಅವರ ರಸಬಳ್ಳಿ”

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21373579

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಶ್ರೀ. ರಘುವೀರ ಕೊಂಚಿಗೇರಿ , ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಕ.ರಾ. ಬೆಲ್ಲದ ಕಲಾ ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮುಂಡರಗಿ

How to cite this article:

ಕೊಂಚಿಗೇರಿ, ರಘುವೀರ. (2026). ಸ್ಥಳೀಯ (ಜಾನಪದ) ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಗರತಿ ಹಾಡು. Journal of Research & Development, 18(5(VIII)), 52–53. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21373579>

ಈ ಒಂದು ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ತವರು ಮನೆಯ ಕುರಿತು ಕೃತಜ್ಞತಾ ಭಾವದಿಂದ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಭಿಮಾನದ ಒಂದು ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ತವರು ಮನೆಯ ಹಿರಿಮೆ-ಗರಿಮೆ ಕುರಿತು ಕಡಕು ಬಾರದಂತೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಹಾಡಿರುವರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಗಂಡ ಹೆಂಡರ ನಡುವೆ ಅನೇಕ ಹಾಡುಗಳು ರಚನೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸಂಸಾರವೆಂಬ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ನಗು, ಟೀಕೆ, ಮುನಿಸು, ವಿರಹ, ಕೋಪ ಎಲ್ಲವುಗಳು ನಮ್ಮ ಗರತಿಯ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಇಲ್ಲದ ಗಂಡನ ಪಾಡು ಗಂಡನಿಲ್ಲದ ಹೆಂಡತಿಯ ಸಂಕಟ, ಯಾತನೆ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಗರತಿಯ ಹಾಡುಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

“ಗಂಡ ಹೆಂಡರ ಜಗಳ ಉಂಡು ಮಲಗುವ ತನಕ

ಲಿಂಗದ ನೀರು ಹರಿದಾಂಗ ಹಿರಿಹೊಳೆಯ

ಗಂಗವ್ವ ಕೂಡಿ ನಲಿದಾಂಗ ”

ಗರತಿಯರು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯ ಜಗಳ ರಾತ್ರಿಯವರೆಗೂ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಲಿಂಗದ ನೀರು ಹರಿದು ದೊಡ್ಡಹೊಳೆಯಾಗ ಸೇರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿ ನಮ್ಮ ಜಾಗೃತಿಗೆ ಜನಪದರು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಜನಪದರು ಅಕ್ಷರ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವಂತ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಇರುವಂತಹ ಜ್ಞಾನದ ದಾಹ ಉತ್ತಮವಾದ ತತ್ವ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದಂತೆ. ಒಂದು ನಾಡಿನ ಭವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸತ್ವ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ. ಸಾವಿರಾರು ರ್ಷಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಜನ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ರ್ಥಪರವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಇದರಲ್ಲಿದೆ.

“ಬ್ಯಾಸಗಿ ದಿವಸಕ ಬೇವಿನ ಮರ ತಂಪ

ಭೀಮರತಿಯೆಂಬ ಹೊಳಿ ತಂಪ ಹಡದವ್ವ

ನೀ ತಂಪ ನನ್ನ ತವರಿಗೆ ”

ಬ್ಯಾಸಗಿ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಬೇವಿನ ಮರ ತಂಪು ನೀಡುವಂತೆ ಭೀಮರತಿಗೆ ಹೊಳೆ ತಂಪೆರೆಯಾದವ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ತವರಿನ ರ್ಣಿಟಿಜಜುಟಿಜಜ, ತವರಿನ ವಿಶ್ವಾಸ ನನ್ನ ಮನಸ ತಂಪು ಮಾಡಕ ನೀನು ಬೇಕು ಎಂಬ ತಾಯಿಯ ಬಾಂಧವ್ಯ ಗೌರವ ನೈತಿಕತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

“ಹೆಣ್ಣು ಹಡೆಯಲಿ ಬ್ಯಾಡ ಹರವರಿಗೆ ಕೊಡಬ್ಯಾಡ

ಹೆಣ್ಣು ಹೋಗಾಗ ಅಳಬ್ಯಾಡ ಹಡದವ್ವ

ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಶಿವಗ ಬೈಬ್ಯಾಡ “

ಹೆಣ್ಣಿನ ಗೋಳು ಹೆಣ್ಣು ಹಡದವರ ಕಷ್ಟ ಆದವಳು ಎಂದು ಈ ಸವಾಲು ಸಂಕಟಗಳು ಮನ ನಾಟುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿವಾಗಿ, ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅಗಲಿಕೆ ನೋವು ನಿನಗೆ ಬಂದಾಗ ಅಳಬೇಡ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಶಿವನ ಬೈಬೇಡ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಉದಾರತೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

“ಅಕ್ಕತಂಗರ ಹೊರತು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗೆಳತಿಲ್ಲ

ಮಕ್ಕಳ ಹೊರತು ಬಳಗಿಲ್ಲ ನನ ತಾಯಿ!

ಕಾಶಿ ನಿನ ಹೊರತು ತವರಿಲ್ಲ “

ಅಕ್ಕ ತಂಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಹೊರತು ಬೇರೇನೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ ಇವು ಇದ್ದರೆ ದೊಡ್ಡ ಬಳಗ, ನನ್ನ ತಾಯಿ ಕಾಶಿ ಶಿವನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ತವರಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ಗಟ್ಟಿ ದೃಢಿ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಪ್ರತೀಕವಗಳಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿವೆ.

“ಗಂಡಹೆಂಡರ ಮಾತು ಒಂದೆ ಹಾಸಿಗೆ ಮ್ಯಾಲ

ಗಂಧ ಸಿಂಬಡಿಸಿ ನಗತಾಳ ನನ ತಮ್ಮ

ಗಂಗಿ ನಿನಗೆಲ್ಲಿ ದೊರೆತಾಳ “

ಗಂಡ ಹೆಂಡರ ಜಗಳ ಹೊರಗ ಬರಬಾರದು ಜಗಳ ತೆಗದು ಮತ್ತು ನಗುನಗುತ್ತ ಬಾಳುವುದು ಜೀವನದಾಗ ಬಾಳ ಮುಖ್ಯ ಇಂತ ಹೆಂಡತಿ ನಿನಗೆ ಸಿಕ್ಕಳಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಎಂಬ ಬಾಂಧವ್ಯದ-ಬೆಸುಗೆ-ಅವಿನಾ ಭಾವ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮಹತ್ವ ಇಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ

“ಬೆಳ್ಳಾನ ಬಿಳಿಯೆತ್ತ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಾರಕೋಲ

ಹಳ್ಳದ ಹೊಲವ ಹರಗ್ಯಾನ ಬಾಲಾನ

ತೆಳ್ಳನ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸದಾವ “

ಎತ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಹಳ್ಳದ ಹೊಲ ಹೊರಗಿ ಸುಸ್ತಾಗಿ ದಣಿವಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿಯುವ ಪೊರೆಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಸಹಜವಾದ ವಿಷವು ಸಹ ಜನಪದರಿಗೂ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತೆಂದು ಇದರಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಮನುಷ್ಯನು ಸತ್ವಹಿತವಾಗಿರುವ ಜೀವನವನ್ನು ಗಾಡೆ, ಒಗಟು, ತ್ರಿಪದಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಗರತಿಯ ಹಾಡುಗಳು ಜನಪದರ ಬದುಕಿನ ಒಂದು ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿದೆ. ದಿನನಿತ್ಯ ಹಳ್ಳಗಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತ ಘಟನೆ ಹುಟ್ಟು, ಸಾವು ,ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ನಂಬಿಕೆ ಆರ್ಥ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಗರತಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕುವ ಮರ್ಗವನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ತಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರಗಳು ಬದುಕಿನ ಹೊಸತನವನ್ನು ನೈತಿಕತೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಗರತಿಯಾ ಹಾಡುಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಆರ್ಮಯ ಬದುಕಿಗೆ ಮರ್ಗರನದಂತಿದೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು:

- ಹಲಸಂಗಿ ಗೆಳೆಯರ ಗರತಿ ಹಾಡುಗಳು(ಸಂ ಡಾ. ಪಿಕೆ ಖಂಡೋಬಾ)
- ಗರತಿಯ ಹಾಡು
– ಸಂ.ಹಲಸಂಗಿ ಚನ್ನಮಲಪ್ಪ ರೇವಪ್ಪ
ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ ಧಾರವಾಡ 1931,2010

Original Article

ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು: ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು

ಡಾ. ಹರಿಣಾಕ್ಷಿ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ,
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಸಿದ್ದಕಟ್ಟೆ,
ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ

Manuscript ID:

ಸಾರಾಂಶ

JRD -2026-180512

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 54-59

May - 2026

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಗೌರವವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತವೆ. 2016 ರಿಂದ 2025 ರವರೆಗಿನ (ಎಸ್‌ಡಿಜಿ) ವರದಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಗತಿ ನಿಧಾನ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೋವಿಡ್-19 ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹಿನ್ನಡೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿವೆ. 2025ರ ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಕೇವಲ 35% ಗುರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಉಳಿದವು ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಹಿನ್ನಡೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಪರಿಚಯ

Submitted: 12 Apr. 2026

Revised: 23 Apr. 2026

Accepted: 14 May. 2026

Published: 31 May 2026

ಇಂದಿನ ಜಾಗತಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಸಮಾನತೆ, ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ಘೋಷಿಸಿದ 17 ಗುರಿಗಳು 2015 ರಿಂದ 2030ರೊಳಗಾಗಿ ಈಡೇರಿಸಬೇಕು ಎಂದಿದೆ. ಈ ಅಂಶಗಳು ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಿದೆ. ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದರೆ ಪರಿಸರವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡದೇ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಭಾವಿ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಥವಾ ಪರಿಸರ ಸಹ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇದನ್ನು 'ಸ್ವಯಂಧಾರಣಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ' ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಕರೆಯಲಾಗುವುದು.

ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಟಿ.ಆರ್. ಮಾಲ್ಡಾಸ್, ಜಸ್ಟಿನ್ ವಾನ್ ಲೈಬಿಗ್ ರವರು ತಮ್ಮ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದರು. ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ 1980 ರಲ್ಲಿ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಕ್ಕೂಟವು ವಿಶ್ವ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಿ 'ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ' ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಬಳಸಿತು. 1987 ರಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಿಶ್ವ ಆಯೋಗವು 'ನಮ್ಮ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭವಿಷ್ಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವರದಿಯೊಂದನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿತು. ಇದನ್ನು 'ಬ್ರಂಡ್‌ ಲ್ಯಾಂಡ್ ವರದಿ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವರದಿಯಿಂದಾಗಿಯೇ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯು 25 ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2015 ರಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ 'ಸಹಸ್ರಮಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳು-2000-2015' ರ ಬದಲಿಗೆ 'ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳು 2015-2030' ಎಂಬುದನ್ನು ಘೋಷಿಸಿತು. ಇದು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ 17 ಗುರಿಗಳ ಸಮೂಹವಾಗಿದ್ದು, ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆ, ಶೂನ್ಯ ಹಸಿವು, ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಪ್ರಮುಖ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ ಹಾಗೂ ಈ ಗುರಿಗಳನ್ನು 2030 ರೊಳಗೆ ಈಡೇರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು,

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21373750

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಡಾ. ಹರಿಣಾಕ್ಷಿ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಸಿದ್ದಕಟ್ಟೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ

How to cite this article:

ಹರಿಣಾಕ್ಷಿ. (2026). ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು: ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ

ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು. Journal of Research & Development, 18(5(VIII)), 54–59.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.21373750>

ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಗೂ ಗೌರವಯುತ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರೆ, ನ್ಯಾಯವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಂವಿಧಾನಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಇಂದಿನ ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ, ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ 2025 ರ ಪ್ರಕಾರ ಕೇವಲ ಶೇಕಡಾ 35 ರಷ್ಟು ಗುರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಮನ್ವಯವು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿವರಣೆ

ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ವಿಭಾಗವು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ವಿವಿಧ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳ ಅವಲೋಕನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

1. ಪುಲ್ಕಾನ್ (2020) ರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮಾನವ ಗೌರವ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಆಧಾರಗಳ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೂಲಭೂತ ತಳಹದಿಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವುದು, ಅಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆ ಅನ್ನೋದು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ 4 ಹಾಗೂ 5 ಮತ್ತು 10 ರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಗುರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮರ್ಪಕ ಅನುಷ್ಠಾನ ಇಲ್ಲದೇ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಲಾಭಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯು ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಆಧಾರಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ.
2. ಗುಪ್ತಾ ಮತ್ತು ವೆಗೇಲಿನ್ (2023) ರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿರದೆ ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು ಎಂಬುದಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರೆದು, ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ತತ್ವವೇ ಯಾರನ್ನು ಹಿಂದೆ ಬಿಡದೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂಬುದಾಗಿದ್ದು, ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ನೀತಿ ರೂಪಿಸುವವರು ಬಡವರು, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಕೂಡಾ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯ ಆಧಾರಿತ ಆಡಳಿತ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದಿದೆ.
3. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ 2025 ರ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ, 2030 ರ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯೂ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡಾ 35 ಗುರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಸರಿಯಾದ ಪಥದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಬಹುಪಾಲು ಗುರಿಗಳು ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ನಿಗದಿತ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಮಾನವಹಕ್ಕುಗಳು, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಅಗತ್ಯತೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಈ ವರದಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಶಗಳು ಬಲವಾಗಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧನೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
4. ಬೆಕ್ಲೆಲ್ ಮತ್ತಿತರರು (2023) ರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸದೆ, ವಿಶ್ವ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತತೆ, ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಜನರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಡುವಿನ ಸಹಕಾರ, ನೀತಿ ರೂಪಣೆ ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿತ್ವ ಅತೀ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದಿದೆ.
5. ಬೊಶೊಪ್ ಮತ್ತು ಅರಿಫ್ (2024)ರ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಗೌರವ ಹಾಗೂ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಡುವಿನ ಗಾಢ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾ, ಮಾನವ ಗೌರವ ಕೇವಲ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯವಷ್ಟೇ ಆಗಿರದೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕೇಂದ್ರ ತತ್ವ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯ (ಗುರಿ 3), ಶಿಕ್ಷಣ (ಗುರಿ 4) ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆ (ಗುರಿ 10) ಇವುಗಳು ಮಾನವ ಗೌರವದೊಂದಿಗೆ ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ಗುರಿಗಳು ಸಾಧನೆಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಗೌರವಯುತ ಜೀವನ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ಬಡತನವು ಮಾನವ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಅತೀ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನೀತಿಗಳು ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಆಧಾರಿತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸಾಧಿಸಬಹುದು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮಸ್ಯೆ

ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳು ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಲಪಡಿಸಬಹುದು?

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು

1. ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು.
2. ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು.
3. ಸಂವಿಧಾನ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು.
4. ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವರದಿ 2025 ರ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನ

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಗುಣಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದ್ವಿತೀಯ (ಅನುಷಂಗಿಕ) ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳು, ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ವರದಿಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿಷಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧಿಸುವಿಕೆಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ವಿಧಾನ

ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ 2015 ರಿಂದ 2025 ರ ವರೆಗಿನ ಮಾಹಿತಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡಾ 35 ರಷ್ಟು ಗುರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಸುಮಾರು ಶೇಕಡಾ 48 ರಷ್ಟು ಗುರಿಗಳು ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿವೆ. ಉಳಿಕೆ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡಾ 17 ರಷ್ಟು ಗುರಿಗಳು ಹಿನ್ನಡೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇದು ಜಾಗತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಅಂತರವಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನಡೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದಾಗ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮರ್ಪಕ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಕೊರತೆಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಬಡತನ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಿಲ್ಲದೇ ಇರುವುದು ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ವರದಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಬಡತನ ಶೇಕಡಾ 10 ರಷ್ಟು ಇದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಪ್ರವೇಶದ ಕೊರತೆ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ 27.3 ಕೋಟಿ ಇದೆ. (ಯುನೋಸ್ಕೋ ವರದಿ 2026), ಹಾಗೆಯೇ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ಅಸಮಾನತೆ ಕೂಡಾ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಸಮಾನ ಪ್ರವೇಶ ಜಗತ್ತಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೂರನೇ ಎರಡರಷ್ಟಿದೆ. (ವಿಶ್ವದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ 510 ಕೋಟಿ ಬಿಲಿಯನ್) ಇದರೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನಿಧಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇದು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿ (ಹತ್ತನ್ನು ಆದರೆ ಅಸಮಾನತೆಯ ಕಡಿತ) ಸಾಧನೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಅಡ್ಡಿ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕೋವಿಡ್ 19 ಮಹಾಮರಿ, ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ, ಜಾಗತಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಸ್ಥಿರತೆಗಳು ಕೂಡಾ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳ ಪ್ರಗತಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತಿವೆ.

ಭಾರತದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳು ಇಂಡಿಯಾ ಇಂಡೆಕ್ಸ್ ನ ಪ್ರಕಾರ ನೀತಿ ಆಯೋಗ 2023-24 ರಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತವು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಭಾರತದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಅಂಕ 2020-21 ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ 66 ಅಂಕ 2023-24 ರಲ್ಲಿ 71 ಕ್ಕೆ ಏರಿದೆ, ಜಾಗತಿಕ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ 2025 ರ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ 100 ದೇಶಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ 99 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಭಾರತ ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಲ್ಲಿ 100 ರಲ್ಲಿ (ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿ 1) 72 ಅಂಕ, ಹವಾಮಾನ ಕ್ರಿಯೆ (ಗುರಿ 10) ಯಲ್ಲಿ 67 ನೇ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ (ಗುರಿ 3) 76 ರಷ್ಟು ಡಿಜಿಟಲ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಭಾರತವು ವಿಶ್ವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕಾ, ಚೀನಾ ದೇಶಗಳ ನಂತರದ ಅಂದರೆ 3ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ (ಗುರಿ 5) ಯಲ್ಲಿ 50 ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಅಂಕವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಸರ ಸಂಬಂಧಿತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಸವಾಲುಗಳಾಗಿ ಭಾರತ ಎದುರಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಅದು ಸಮಾನತೆ, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಗೌರವನೊಳಗೊಂಡ ಸಮಗ್ರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆಗೆ ಹೇಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿವೆ.

ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳು

ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಎಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮಾನವತ್ವದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಲಭಿಸುವ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜೀವನದ ಹಕ್ಕು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಗೌರವಯುತ ಬದುಕಿನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 1948 ರ ಡಿಸೆಂಬರ್ 10 ರಂದು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ 'ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಘೋಷಣೆ' ಮೂಲಕ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ಇದೇ ದಿನವನ್ನು 1950 ರಿಂದ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ 'ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ದಿನ' ಎಂದು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 2015 ರಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾದ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳು ಈ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ತತ್ವಗಳನ್ನು

ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿವೆ. ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆಯು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೊದಲನೆ ಗುರಿ, ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವತ್ತ ಇವುಗಳು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ 4, 5 ಮತ್ತು 10 ರೂಡನೆ ಸಮೀಕರಿಸಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳ ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಮಾನದಂಡವಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮರ್ಪಕ ಅನುಷ್ಠಾನವಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಮಾನತೆ, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳು

ನ್ಯಾಯವು ಸಮಾಜದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಅವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಗಳ ಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವ ಮೂಲಭೂತ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು; ನ್ಯಾಯವು ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತವೆ. ನ್ಯಾಯದ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಾಗಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯವು ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ವರ್ಗ ಆಧಾರಿತ ಭೇದಭಾವವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರೆ, ಆರ್ಥಿಕ ನ್ಯಾಯವು ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳ ವೃದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ರಾಜಕೀಯ ನ್ಯಾಯವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನಿಗೂ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಆಯಾಮಗಳು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೊದಲನೆಯ ಗುರಿಯಾದ ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆ, ಐದನೇ ಗುರಿಯಾದ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ, ಹತ್ತನೇ ಗುರಿಯಾದ ಅಸಮಾನತೆ ಕಡಿತಗೊಳಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹದಿನಾರನೇ ಗುರಿಗಳಾದ ಶಾಂತಿ, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಬಲವಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಾಧನೆಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ ಆಡಳಿತವು ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನಿನ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಈ ತತ್ವಗಳು ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನ್ಯಾಯವು ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತದ ಮೂಲಕ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಲು ಮಧ್ಯಸ್ಥ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳು

ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನ್ಯಾಯ, ಸಮಾನತೆ, ಸಾಂತ್ವಿಕ ಮತ್ತು ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಎಂಬ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳು ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ತಲುಪುವಂತೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅಸಮಾನತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಯಾರನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಾದ ನ್ಯಾಯವು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನ್ಯಾಯಯುತ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿದರೆ, ಸಮಾನತೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪರಿಸರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಭ್ರಾತೃತ್ವವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಏಕತೆ ಹಾಗೂ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಗುರಿ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಐದನೆಯ ಗುರಿ ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ, ಹತ್ತನೇ ಗುರಿ ಅಸಮಾನತೆಯ ನಿವಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಹದಿನಾರನೇ ಗುರಿಗಳಾದ ಶಾಂತಿ, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಬಲವಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಾಧನೆಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುತ್ತವೆ; ಜೊತೆಗೆ, ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರೂಪಗೊಳ್ಳುವ ಪಾರದರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದರ ಮೂಲಕ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.

ಈ ಮೂರು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಯಶಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಕೇವಲ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲ (ಉಪಕರಣ) ಬದಲಾಗಿ ಸಮಾನ, ನ್ಯಾಯಯುತ, ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣದ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಈ ಮೂರು ಅಂಶಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿವೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಸುಸ್ಥಿರ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೆರಡನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿತ ವರದಿಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳು ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ದ್ವಿತೀಯ (ಅನುಷಂಗಿಕ) ಮೂಲಗಳನ್ನು ಆಧಾರಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಮನ್ವಯವು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆಗೆ ಹೇಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಮಿತಿಗಳು

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದರೂ ಕೆಲವು ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಮೊದಲನೆಚುದಾಗಿ, ಸಮಯದ ಅಭಾವದಿಂದಾಗಿ ದ್ವಿತೀಯ ಮೂಲದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆಧಾರಿಸಿದೆ. ಎರಡನೇಚುದಾಗಿ, ಜಾಗತಿಕ ವರದಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿ ದೇಶದ ವಿಶೇಷ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ

ಗುರಿಗಳ ಪ್ರಗತಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಬಳಸಿದ ಮಾಹಿತಿ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಗೊಳಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಾಲ್ಕನೇಯದಾಗಿ, ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಗುಣಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಎಲ್ಲಾ 17 ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು

1. **ಅಸಮಾನತೆ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿದೆ:** ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗದೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿವೆ. ಬಡವರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತರ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳು ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಅವರುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಕುಂಠಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಲಾಭ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಲುಪದೇ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆ ನಿಧಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
2. **ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಕೊರತೆ:** ಬಹುತೇಕ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಾನೂನುಗಳಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಸಮರ್ಪಕ ಜಾರಿಯ ಕೊರತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಜನರಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಲಾಭ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುಂಠಿತಗೊಂಡಿದೆ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆಯ ಮೇಲೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.
3. **ಆಡಳಿತದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು:** ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಮರ್ಪಕ ಜಾರಿಯಾಗದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ನೀತಿ ಹಾಗೂ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಕೊರತೆಗಳು ಅಡಳಿತದ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಇದು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೇ ನಿಧಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ.
4. **ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆ ನಿಧಾನಗತಿ:** 2025 ರ ವರದಿಯಾನುಸಾರ ಕೇವಲ ಶೇಕಡಾ 35 ರಷ್ಟು ಗುರಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಉಳಿದ ಗುರಿಗಳು ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಇದರಿಂದ 2030 ರೊಳಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಸವಾಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಸಲಹೆಗಳು

1. **ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳಾಧಾರಿತ ವಿಧಾನ:** ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆ ಎಂಬ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಬೇಕು. ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನೀತಿ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು 'ಯಾರೂ ಹಿಂದೆ ಉಳಿಯಬಾರದು, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು' ಎಂಬ ತತ್ವಾಧಾರಿಸಿಯೇ ರಚಿಸಬೇಕು. ಇದು ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.
2. **ಬಲವಾದ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು:** ಸರ್ಕಾರದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪಾರದರ್ಶಕ, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು, ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಸಮರ್ಪಕತೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಬಲ್ಲದು.
3. **ನೀತಿ ಸುಧಾರಣೆ:** ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕಾಲಾಕ್ರಮಗುಣವಾಗಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಬೇಕು, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಹಿತಿಯಾಧಾರಿತ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ತಳಹಂತದ ವಾಸ್ತವ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುವಂತಹ ನೀತಿ ಹಾಗೂ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಇದು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನವೀಕರಿಸುವಂತಿರಬೇಕು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಹಾಗೂ ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವುದು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಅವಲಂಬಿತ ಹಾಗೂ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಗೌರವ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ದೃಢವಾದ ಅಡಿಪಾಯ ಒದಗಿಸಿದರೆ, ನ್ಯಾಯವು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಅವಕಾಶಗಳ ಸಮಾನ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಾದ ನ್ಯಾಯ, ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳು ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ತಲುಪುವಂತೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆ ಇನ್ನೂ ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕೆ ಬಡತನ, ಅಸಮಾನತೆ, ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸವಾಲುಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಅಡೆತಡೆಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇತ್ತೀಚಿನ ವರದಿಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ, ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ, ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ, ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿಯಾಧಾರಿತ ನೀತಿಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಇವುಗಳು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗುರಿಗಳ ಸಾಧನೆಗೆ ವೇಗ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳು, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಮನ್ವಯವು ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಕೀಲಿಕೈಯಾಗಿದ್ದು

Journal of Research and Development

A Multidisciplinary International Level Referred and Double Blind Peer Reviewed, Open Access

ISSN : 2230-9578 | Website: <https://jrdrv.org> Volume-18, Issue-5 (VIII)| May - 2026

ಸರ್ಕಾರಗಳು, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ 2030 ರೊಳಗೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಲ್ಲೇಖಗಳು

1. ರಮೇಶ್ ಸಂಕರದ್ವಿ, (2024), ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು (ಪು.ಸಂ.54-68).ಧಾರವಾಡ. ಶಾರದಾ ಪ್ರಕಾಶನ,
2. Bexell, M., Jönsson, K., & Mörtz, U. (2023). The politics of the Sustainable Development Goals: Legitimacy, responsibility, and human rights. Routledge.
3. Boshoff, N., & Arief, A. (2024). Human dignity and sustainable development: A global perspective. Journal of Human Development and Capabilities, 25(1), 55-72.
4. Gupta, J., & Vegelin, C. (2023). Sustainable development goals and inclusive development. International Environmental Agreements, 23(2), 145-162.
5. NITI Aayog. (2023). SDG India Index & Dashboard 2023-24. Government of India.
6. Puliani, S. (2020). Maanava hakkugalu. KLJ Publications.
7. UNESCO. (2024). Global Education Monitoring Report 2024. UNESCO Publishing.
8. United Nations. (2025). Sustainable Development Goals Report 2025. United Nations Publications.
9. Singhal, S,C, (2016). International Politics (pp 223-260). Agra, Lakshmi Narain Agarwal.

Original Article

ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರ ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣ ಪದ್ಯದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಡಾ. ಜಗದೀಶ ಟಿ ಎಲ್

ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಸರ್ಕಾರಿ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು ಹುಣಸೂರು

ಮೈಸೂರು

Manuscript ID:

JRD -2026-180513

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 60-62

May - 2026

Submitted: 12 Apr. 2026

Revised: 23 Apr. 2026

Accepted: 14 May. 2026

Published: 31 May 2026

ವರಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಪಾಡನ್ನು ಹಾಡನ್ನಾಗಿಸಿದ ವಿದ್ವತ್ ಪ್ರತಿಭೆ. ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಪೂರ್ವ ವಾದುದನ್ನೇ ನೀಡಿದ ಶಬ್ದ ಗಾರುಡಿಗ. ಅವರು ಹಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಕಾವ್ಯ ವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅವರ ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿ ಮುಖ್ಯ. ಬಂಡವಾಳ ಸಾಹಿಗಳನ್ನ ಟೀಕಿಸುತ್ತಲೇ ಸಮಾಜದ ಅಸಮತೆಯನ್ನ ನಿವಾರಿಸುವ ಇಂಗಿತವಿದೆ.

ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣ ಕುಣಿಯುತ್ತಲಿತ್ತು ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದವರ ತುಳಿಯುತ್ತೋ

ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಈ ಕವಿತೆ ಜಗತ್ತಿನ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿ, ಸದಾ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುವ ರುದ್ರಗೀತೆ. ಕ್ಲಾಸಿಕ್ ಕಲಾಕೃತಿ. ಇಂಥ ಗೀತೆಯನ್ನು ಬೆಂದು ಬೆಂದು ಬೇಂದ್ರೆಯಾದ, ಕನ್ನಡದ ಶಬ್ದ ಗಾರುಡಿಗ. ವರಕವಿ, ಭುವನ ಭಾಗ್ಯವಾದ ಅಂಬಿಕಾತನಯ ದತ್ತ ಮಾತ್ರ ಬರೆಯಬಲ್ಲರನೋ! ಈ ಕವಿತೆ ನಮ್ಮೊಳಗಿಂದಂತೆ ಅದರ ಪ್ರತಿ ಶಬ್ದ, ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳೂ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ರುದ್ರ ಸಂಕಟ ತಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತದೊಂದಿಗೆ ರುದ್ರ ನರ್ತನ ಸೇರಿ, ಈ ನೆಲದ ಕಟುವಾಸ್ತವದ ಘೋರ ವರ್ಗವೈಷಮ್ಯವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾ ದೃಶ್ಯೀಕರಿಸಿ ದಿಕ್ಕಿಡಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

‘ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣ’ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕಾಂಚಾಣ ಪದಕ್ಕೆ ಧನ/ಸಂಪತ್ತು / ದುಡ್ಡು / ಕಸವರ.. ಇತ್ಯಾದಿ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಪದಗಳಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಕಾಂಚಾಣ ಎಂಬ ಪದವೆ ಅತಿ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಕಾಂಚಾಣ ಪದದಲ್ಲೆ ಝಣ ಝಣದ ನಾದ, ಒಂದೆಡೆ ನಿಲ್ಲದೆ ಚಲಿಸುವ ನರ್ತನ ಧ್ವನಿತವಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಕಾಂಚಾಣಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣು ಇದ್ದರೆ, ವಿವೇಕ-ಜೀವ ಸಂವೇದನೆ ಇದ್ದರೆ, ಅದು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಸದುಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ನೆಲದ ಎಲ್ಲರ ಬದುಕನ್ನು ಸಹನೀಯಗೊಳಿಸುವ ದಾಸೋಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಾಂಚಾಣವೆ ಕುರುಡಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಶೋಷಣೆ-ದೌರ್ಜನ್ಯ, ಸರ್ವನಾಶ. ಬಲಹೀನರ ಕುರುಡು ಹೆಚ್ಚು ಅಪಾಯಕಾರಿಯಲ್ಲ. ಬಲ ಉಳ್ಳವರ ಕುರುಡು ಎಲ್ಲವನ್ನು ನರಕಗೊಳಿಸಿ ಬಿಡುವುದು. ಮುಂದಿನ ಸಾಲು ‘ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದವರ ತುಳಿಯುತ್ತಲಿತ್ತು’ ‘ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದವರು’ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಎರಡರ್ಥಗಳಿವೆ.

1. ವಿಧೇಯರಾಗಿ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ನಮಸ್ಕರಿಸುವವರು.

2. ಇದರ ಹುಚ್ಚಾಟದ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಕಾಲಿನ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಅಸಹಾಯಕರು.

ಇಲ್ಲಿರುವ ‘ಕುರುಡತನ’ ದೈಹಿಕ ಅಂಗನ್ಯೂನತೆಯಲ್ಲ; ಕೇವಲ ಕಣ್ಣಿನ ಕುರುಡತನವಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಷ್ಟೆ ಕುರುಡಾಗಿರುವವರು ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣಾಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಯಾವ ಜೀವವನ್ನು ತುಳಿಯದಂತೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂವೇದನೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುವರು, ಒಳಗಣ್ಣಿರುವವರು. ಕಣ್ಣಿರುವವರು ಕಾಣದೆ ತುಳಿದುಬಿಟ್ಟರೆ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳುತ್ತಾ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒತ್ತುಕೊಳ್ಳುವರು. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಅಂಧತೆ ದೈಹಿಕವಲ್ಲ; ಆಂತರಂಗಿಕ ಹೃದಯ-ಕರುಳಿನ ಜೀವ ಸಂವೇದನೆಯ ವಿಕಲತೆ. ತುಳಿಯುತ್ತಾ ತುಳಿಯುತ್ತಾ ಉದ್ದೇಶವೇಶ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವ-ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೆ ಇಲ್ಲದ ಶಾಶ್ವತ ಕುರುಡು.

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21387605

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಡಾ. ಜಗದೀಶ ಟಿ ಎಲ್ , ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಸರ್ಕಾರಿ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜು ಹುಣಸೂರು ಮೈಸೂರು

How to cite this article:

ಜಗದೀಶ ಟಿ ಎಲ್. (2026). ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರ ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣ ಪದ್ಯದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ. Journal of Research & Development, 18(5(VIII)), 60–62. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21387605>

“ಬಾಣಂತಿಯೆಂಬ ಸಾ ಬಾಣದ ಬಿಳುಪಿನಾ ಕಾಣದ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ ಕಾಲಾಗ ಇತ್ತೋ”

ಇದರ ಹಿಂಸಾ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಸಿಗುವ ನಿರುಪದ್ರವಿ ಜೀವಿ ಯಾವುದೆಂದು ಕವಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲ ಜಗಳ, ಘರ್ಷಣೆ, ಶೋಷಣೆ ಎಂಥದ್ದೆ ಕ್ರೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿಗುವ ಸುಲಭ ತುತ್ತು ಹೆಣ್ಣು. ಅದರಲ್ಲೂ ಇನ್ನೂ ಸುಲಭ ಲಭ್ಯರು ಬಾಣಂತಿಯರು. ಮಗುವನ್ನು ಹೊತ್ತು, ಹೆತ್ತು ಆಗಲೇ ಅರ್ಧ ಜೀವವಾಗಿರುವ ಅತಿ ಅಶಕ್ತ ಜೀವಿಗಳು. ಆದರೆ ಮಾನವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬಸಿರಿ/ ಬಾಣಂತಿಯರೆಂದರೆ ಅತಿ ಜಾಗೃತೆಯಿಂದ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ-ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಕೊಟ್ಟು ಆರೈಕೆ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಇದು ಎರಡು ಜೀವ ಎಂದಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಪೀಳಿಗೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ತ್ಯಾಗಮಯಿ ಮಾತೆಯರೆಂಬ ಆರಾಧನೆಯ ಆರೈಕೆಯ ಭಾವವೂ ಕೂಡ.

ಆದರೆ ಕುರುಡಾದ ಕಾಂಚಾಣಕ್ಕೆ!! ಜೀವ ಹೆತ್ತು ರಕ್ತ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿಳಿಬಿರುವ ಬಾಣಂತಿಯರ, ಅದೂ ಸಾಬೂನಿನಿಂದ ತಿಕ್ಕಿ ತೊಳೆದಂತಿರುವ ಅಶಕ್ತ ಹೆಣ್ಣು ಜೀವಗಳನ್ನು ಬಿಡದೆ ದುಡಿಸಿ - ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದರ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣದ ಕುಣಿತದ ಕಾಲಿಗೆ ಬಾಣಂತಿಯರ ಎಲುಬು ಕಾಣದ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ ಅಲಂಕೃತಗೊಂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ‘ಕಾಣದ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ’ ಎಂಬ ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾನಾರ್ಥಗಳಿವೆ. ರಕ್ತ-ಮಾಂಸಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಬರಿ ಎಲುಬಾಗಿರುವ ದುರ್ಬಲ ಬಾಣಂತಿಯರ ಸ್ಥಿತಿ. ಇನ್ನೊಂದು ಈ ದುರ್ಬಲರ ಭೀಕರ ಶೋಷಣೆ ಕಾಣದಂತೆ/ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಕಟವಾಗದಂತೆ ಮರೆಯಲ್ಲಿ, ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದರೆ ಬ ಇನ್ನೊಂದರ್ಥವೂ ಧ್ವನಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಣ್ಣ ಕಂದಮ್ಮಗಳ ಕಣ್ಣಿನ ಕವಡೀಯ ತಣ್ಣನ್ನ ಜೋಮಾಲೆ ಕೊರಳೊಳಗಿತ್ತೋ ಇನ್ನು ಬಾಣಂತಿಯರ ನಂತರ ಸಿಗುವ ಸುಲಭ ತುತ್ತು ಸಣ್ಣ ಕಂದಮ್ಮಗಳು. ಅವುಗಳ ಮುದ್ದು ಬರಿಸುವ ಕಣ್ಣುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಂಚಾಣದ ಕೊರಳಿಗೆ ಮಾಲೆಯಾಗಿದೆ. ಕವಡೆಯಂಥಾ ಕಣ್ಣು ಕಂದಮ್ಮನ ಮೊಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಸುಂದರ. ಆದರೆ ಕಿತ್ತು ಪೋಣಿಸಿ ಜೋತಾಡುವ ಮಾಲೆಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡರೆ... ಅತಿ ಕ್ರೂರ.. ಭಯಂಕರ. **‘ತಣ್ಣನ್ನ ಜೋಮಾಲೆ’** ಎಂಬ ಸಾಲು ಹಿಂದಿನ ಸಾಲಿನ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಾದಂತೆ ಮೈ ನಡುಗುತ್ತದೆ. ತಣ್ಣಗಿರೋದು ಸತ್ತವರ ಕಣ್ಣು ಅಥವಾ ಕಿತ್ತಕಣ್ಣು! **‘ಜೋತಾಡುವ ಮಾಲೆ’** ಎಂಬುದು ವಾಚಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವವನ್ನು, ಸೂಚ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಂಚಾಣದ ಸುಖಕ್ಕೆ ಬಲಿಪಶುವಾದ ಕಂದಗಳ ಅಗಣಿತ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ.

‘ತಣ್ಣಗಿನ’ ಎಂಬುದು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಜೀತಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿಲ್ಲಿ ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣದ ಕುಣಿತದ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಬಾಣಂತಿಯರ ಎಲುಬಿನ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ, ಕಂದಮ್ಮಗಳ ಕಣ್ಣು ಕವಡೆಗಳ ಮಾಲೆ ಆಭರಣವಾಗಿವೆ.

‘ಬಡವರ ಒಡಲಿನ ಬಡಬಾನಲದಲ್ಲಿ ಸುಡು ಸುಡು ಪಂಜು ಕೈಯೊಳಗಿತ್ತೋ’

ಕಾಂಚಾಣದ ಕುರುಡತನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಬಡವರ ಅಸಹಾಯಕ ಸಿಟ್ಟು-ರೋಷಾವೇಶ ಆಕ್ರೋಶಗಳ ಬೆಂಕಿ, ಬಡಬಾನಲದಂತೆ (ಸಮುದ್ರದೊಳಗಿರುವ ಅಗ್ನಿ ಪರ್ವತದಂತೆ) ಅವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಬಡಬಾನಲ ಅಗ್ನಿ ಪರ್ವತವಾಗಿ ಆಸ್ಪೋಟಗೊಳ್ಳಬಹುದೆನೋ. ಆದರಲ್ಲಿ ಆ ಸುಡು ಸುಡು ತೀವ್ರತರ ಅಗ್ನಿಯೂ ಕಾಂಚಾಣದ ಕೈ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿರುವ ಉರಿಯೊ ಪಂಜಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಎಂದರೆ ಶೋಷಿತರ ತಿರುಗಿ ಬಿಳುವ ಅಗಾಧ ಸುಡೊ ಶಕ್ತಿಯೂ ಇದರ ಕುಣಿತದ ಕೈ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ನೀಡುವ ಮನೋರಂಜನಾತ್ಮಕ ಪಂಜಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಟಾಗಿದೆ.

ಕಂಬನಿ ಕುಡಿಯುವ ಹುಂಬ ಬಾಯಿಲೆ ಮೈ ದುಂಬಿದಂತುಧೊ ಉದೊ ಎನ್ನುತಲಿತ್ತೋ ಮದ್ಯ, ಉದ್ರೇಕಕಾರಿ ಗೀತ ಮೇಳಗಳ ಅತಿರೇಕದ ರುದ್ರಲಯನಾದಗಳ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ವಿಕೃತಾನಂದದ ಲಜ್ಜಾಹೀನ ವಲಯವೊಂದು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ನೀತಿ-ಅನೀತಿಗಳ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿರಂತರ ಹಿಂಸಾರಭಸ ವಿಕಾರಮತಿಗಳಾಗಿ ಬಿಡುವರು.

ಹೀಗೆಯೇ ಕವಿ ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣದ ಕುಡಿತದ ಅಮಲಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಮದ್ಯ ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತುವಿನಿಂದಾದದ್ದಲ್ಲ. ಸಿಕ್ಕಿ ನರಳಾಡುತ್ತಿರುವ ಜೀವಿಗಳು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಂಬನಿ ಕಡಲು. ನೀರ ಕುಡಿಯುವ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರು ಕುಡಿಯುವುದು ಮನುಷ್ಯತ್ವವೇ? ಹುಂಬತನ. ಇಂಥಾ ಮತಿಹೀನರು ಮಾತ್ರ ಪರರಿಗೆ ಕಾಟ ಕೊಟ್ಟು, ಅವರ ನರ ‘ಳಾಟ-ಸಂಕಟಗಳಿಂದ, ಮನೋರಂಜಿತರಾಗಿ, ವಿಕೃತಾನಂದದ ‘ಉಧೊ! ಉಧೊ!’ ಉದ್ಗಾರ ಮಾಡುವರು.

(‘ಉಧೊ, ಉಧೊ’ ಉದ್ಗಾರ ಮನುಷ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ದೈವ ಭಕ್ತಿಯು ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಸ್ತುತಿಯ ಭಕ್ತಿ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯ ಧನಾತ್ಮಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಆದರಲ್ಲಿ ಕಾಂಚಾಣ ನೇತ್ರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದೆ.)

ಈ ‘ಉಧೊ, ಉಧೊ’ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖವಾಡ ಧರಿಸಲು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿ ಇರಬೇಕಲ್ಲ! ಅದನ್ನು ಕವಿ -

‘ಕೂಲಿ ಕುಂಬಳಿಯವರ ಪಾಲಿನ ಮೈ ದೊಗಲ ಧೂಳಿಯ ಭಂಡಾರ ಹಣೆಯೊಳಗಿತ್ತೋ’ - ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕುರುಡ ಕಾಂಚಾಣ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಗೆಜ್ಜೆ-ಮಾಲೆ-ತೀರ್ಥವೂ ಆಯ್ತು. ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಧಾ ಮಿಫಕ ಪರಿವೇಶದ ಭೀತಿ ಬಿತ್ತಲು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರಿ ವಿಭೂತಿ ಪಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲ; ವಿಭೂತಿ ಭಂಡಾರವೇ ಇತ್ತು. ಈ ಭಸ್ಮ ದೈವಿಕಾರ್ಥದ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲ. ಕೂಲಿ ಕುಂಬಳಿಯವರ ಪಾಲಿನ ಮೈ ತೊಗಲನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮ ಮಾಡಿದ ರಾಶಿ ಭಂಡಾರ. ಶಿವ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ವಿಭೂತಿ ಬಳಿದುಕೊಂಡರೆ, ಈ ದೈತ್ಯ ಜೀವಂತ ಕೂಲಿ ಕುಂಬಳಿಯವರ ಅಂದರೆ ಅತಿ ತಳಾದಿ ವರ್ಗದ ದೀನ-ದಲಿತರನ್ನೆ ಸುಟ್ಟು ತೆಗೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಭಸ್ಮ ಧರಿಸುವನು.

ಇಲ್ಲಿ ಕವಿ ‘ಮೈದೊಗಲ ಧೂಳಿಯ ಭಂಡಾರ’ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಿರ್ಗತಿಕರನ್ನಾಗಿಸಿರುವವರನ್ನು ಸುಟ್ಟರೂ ಬೇಯಲು ರಕ್ತ ಮಾಂಸದ ದೇಹವೆಲ್ಲಿದೆ? ಇರುವುದು ಅಸ್ತಿಗೆ ಆಕಾರವಾಗಿ ಜೋತಿಸಿರುವ ತೊಗಲಷ್ಟೆ. ಆ ತೊಗಲಿನ ಬುದಿಯ ಭಂಡಾರವಿಡು ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಸುಲಿಗೆಯ ಆಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಾದಿ ಭೋಗಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಮುಕ್ತರಾಗುವ ಸಂಕೇತಾರ್ಥದ ‘ಭಸ್ಮಧಾರಣೆ’ ಇಲ್ಲಿ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಉಳ್ಳವರು ತಮ್ಮ ಐಂದ್ರಿಯಕ ಭೋಗ ಸುಖಲಾಲಸೆಗಾಗಿ ಜೀವಂತ ಜೀವಿಗಳನ್ನೆ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮಧರಿಸುವ ಪಾಪಕೃತ್ಯಗಳ ವಿಡಂಬನೆಯೂ ಇಲ್ಲಿದೆ.

‘ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಗಣಣ ಮಾ ಹಡಿಯೊಳಗೆ ತನನ, ಅಂ ಗಡಿಯೊಳಗೆ ಝಣಣ ನುಡುಗೊಡುತಿತ್ತೋ

ಗುಡಿಯ ಗಣಣ - ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಣ/ವರ್ಗ/ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಭುತ್ವ. ಮಾಹಡಿಯು ತನನ - ಮೇಲಸ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಆಡಳಿತಾ ರೂಢ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವರ್ಣ/ವರ್ಗ, ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವ. ಅಂಗಡಿಯ ಝಣಣ - ವಾಣಿಜ್ಯ-ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟಿನ ವೈಶ್ಯ ವರ್ಣ/ವರ್ಗ, ಅರ್ಥ ಪ್ರಭುತ್ವ.

ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬೇಂದ್ರೆ 'ಕುಣಿಯುತ್ತಾ.. ತುಳಿಯುತ್ತಾ' ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಕ್ಕೆ ನುಡುಗೊಡುತ್ತಿರುವರು ಯಾರು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಯಾರೆಂದು ಸೂಚಿಸದೆ ಇದ್ದ ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣವೆಂದರೆ ಯಾರು? ಅದರೊಳಗಿರುವವರು ಯಾರು, ಯಾರು? ಯಾವ ವರ್ಗಗಳು? ಇದರ ಕುಣಿತ ಯಾರ ನುಡಿಯಾಗಿ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗೊಳಿಸಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಈ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ನೆಲದ ಕುರುಡು ಇತಿಹಾಸವೇ ಅಡಗಿದೆ.

ಈವರೆಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣದ ಮೂಲನೆಲೆಯೇ ಈ ಮೇಲ್ವರ್ಣ/ವರ್ಗಗಳು. ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಶೂದ್ರಾದಿ ತಳವರ್ಗಗಳನ್ನು ವಂಚಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಈ ಪ್ರಭುತ್ವಗಳು ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವರು. ಈ ಕಾಂಚಾಣದ ಕ್ರೋಧಿಕರಣ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ವಂಚನೆ-ಸುಲಿಗೆ-ದರೋಡೆಗಳ ಪ್ರತಿಫಲವೇ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಮಬಾಳು-ಸಮಪಾಲನೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗದ ಈ ಕಾಂಚಾಣ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥದಲ್ಲೂ ಕುರುಡಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಇಹವನ್ನೇ ಕೈಲಾಸಗೊಳಿಸಬೇಕಾದ ಕಾಂಚಾಣ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನೆಲವನ್ನು ರಕ್ತಮಯವಾಗಿಸುವ ಸರ್ವನಾಶದ ಕುಣಿತವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಅಲ್ಲದೆ ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಈ ನೆಲದ ವರ್ಣ-ಜಾತಿ-ವರ್ಗ-ಲಿಂಗ-ವೃತ್ತಿ ಭೇದಾದಿ ತಾರತಮ್ಯಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೌಢ್ಯಚರಣೆ-ಶೋಷಣೆಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಕಾರಣ, ಅವು ನಿಜರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರದೆ ದೇವರು-ಧರ್ಮ-ಮತೀಯಾಚರಣೆಗಳ, ಶಾಸ್ತ್ರ-ವಿಧಿಗಳ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಸಿಟ್ಟಿರುವುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಉಳ್ಳವರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಜನವರ್ಗವನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಅಧಿಕಾರ-ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣದ ಭೀಭತ್ಯ ಹಿಂಸಾ ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಮತಸತ್ತೆಯ ಆಶೀರ್ವಾದ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯ ಮುದ್ರೆ, ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಸಹಪಾಲು ಇದೆ. ರಾಜಸತ್ತೆಯ ರಕ್ಷಣೆ-ಅನುಮತಿ-ಸಹಭಾಗಿತ್ವಸಹಪಾಲು ಇದೆ. ಅರ್ಥಸತ್ತೆಯ ಬಂಡವಾಳ-ಬೆಂಬಲ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ-ಸಹಪಾಲು ಇದೆ. ಈ ಬಲವಂತರ ಕೂಡಾವಳಿ ಮುಂದೆ ನಿಶಸ್ತ್ರ-ನಿರ್ಗತಿಕ-ನಿರ್ವಹಾಯಕರಾದ ಜನತೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಭಿದವಾಗುವುದರ ಹೊರತು ಅನ್ಯಗತಿ ಇದೆಯೇ.

ಕಾಂಚಾಣದ-ಕಣ್ಣೆರೆಸಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಗುಡಿ/ ಶಿಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಖಡ್ಗ / ಸೊರಗಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಝಣ ಝಣ ಕರ್ತವ್ಯಚ್ಯುತರಾಗಿ, ಹಿಂಸಾ ಕುಣಿತದ ಭಾಗವೇ ಆಗಿಹೋಗಿರುವ ಎದೆ ಬಿರಿಯುವ ವಾಸ್ತವವನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದುರಂತ ಕಾಣ್ಕೆಗೆ ಕವಿತೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗದೆ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಜೀವನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣಕ್ಕೆ ಅಂತಿಮ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ -

'ಹ್ಯಾಂಗಾರ ಕುಣಿ ಕುಣಿದು ಮಂಗಾಟ ನಡೆದಾಗ ಅಂಗಾತ ಬಿತ್ತೊ, ಹೆಗಲಲಿ ಎತ್ತೋ'

ಕುರುಡು ಕುಣಿತದ ತುಳಿತ ನಿರಂತರವಾದರೆ ಬಿದ್ದವರ ರಾಶಿಯೂ ಏರುತ್ತಲೇ ಹೋಗಿ, ಕುಣಿತ ಪಾದ ನೆಲ ಊರಲಾಗದೆ ಎರಡು ತೊಡರಿಗೆ ಸಿಲುಕುತ್ತದೆ. ಕುರುಡು ಕುಣಿತ ಕಾಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೃತ್ಯು ಸ್ವರೂಪವಲ್ಲ! ಕುಣಿಯುವ ಕಾಲಿಗೂ ಅಂತ್ಯ ತರುತ್ತದೆ.

ಸಮತೋಲನ ತಪ್ಪಿ ಮುಗ್ಧರಿಸಿ ಬೀಳುವ ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣ ಮತ್ತೆ ಏಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಂತೆ ಅಂಗಾತ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಏಳಲಾಗದಂತೆ ಬಿದ್ದ ಅದನ್ನು ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ಒಯ್ಯಬೇಕು. ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತೊಯ್ಯುವುದು ಶವವನ್ನು. ಅದೂ ಅಂತಿಮ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ.

ಎಷ್ಟೆ ಅಧಿಕಾರ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಇದ್ದರೂ ತನ್ನ ಕುರುಡು ಕುಣಿತ-ಮಂಗಾಟಗಳು ಬಲಿಯಾಗುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ತನಗೂ ಒಂದು ದಿನ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ತಂದೆ ತರುತ್ತದೆಂಬ ಅರಿವಿನ ನೋಟವಿರಬೇಕು. ಜೀವನ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಮದದಿಂದ ಮೆಲಿರುವವನು ಕಾಲಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿಳಿಯಲೇಬೇಕು. ಬಿದ್ದು ಮಣ್ಣಾಗಲೇಬೇಕು ಎಂಬ ತಾತ್ವಿಕ ದರ್ಶನದೊಂದಿಗೆ ಕವಿತೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕುರುಡು ಕಾಂಚಾಣದ ಬಗೆಗಿರುವ ಕವಿಯ ಪ್ರತಿರೋಧ ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಃಸ್ಥವಾಗಿ ಅಂತರ್ವಾಹಿಯಾಗಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕಲಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ / ಕಾವ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ 23 ಸಾಲಿನ ಪುಟ್ಟಕವಿತೆ ಓದುಗರ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ 'ತಕ್ಕಂತೆ ಸದಾ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ.. ಅರ್ಥ ವಿಸ್ತಾರ ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಮನುಕುಲಕ್ಕೋಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಗಂಟೆಯಾಗಿ ಭುವನದ ವಿಸ್ಮಯವಾಗಿದೆ.

Original Article

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು: ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯವಲೋಕನ

ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಕೊಪ್ಪದ

ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಮಹಿಳಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಬೈಲಹೊಂಗಲ, ತಾ: ಬೈಲಹೊಂಗಲ, ಜಿ: ಬೆಳಗಾವಿ

Manuscript ID:

ಖೀರಿಕೆ:

JRD -2026-180514

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 63-67

May - 2026

Submitted: 12 Apr. 2026

Revised: 23 Apr. 2026

Accepted: 14 May. 2026

Published: 31 May 2026

“ಹನ್ನೆರಡನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ಒಂಭತ್ತು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಆಂದೋಲನದ ಆದ್ಯಪುರುಷರು, ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾದವರು ಬಸವಣ್ಣನವರು. ಜಗತ್ತು ಕಂಡ ಅದ್ವಿತೀಯ ಚಿಂತಕರಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ದಾರ್ಶನಿಕನೆಂದು, ಯುಗಪ್ರವರ್ತಕನೆಂದು, ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯೆಂದು, ಅನುಭಾವಿಯೆಂದು, ಭಕ್ತಿಭಂಡಾರಿಯೆಂದು, ಕಾಯಕಯೋಗಿಯೆಂದು, ಕ್ರಾಂತಿಪುರುಷರೆಂದು, ಜಗಜ್ಞೋತಿಯೆಂದು, ಮಹಾಮಾನವತಾವಾದಿಯೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.”(1) ಬಸವಣ್ಣನವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸಾರವನ್ನು ಅದೆಷ್ಟು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದರೂ ಕಡಿಮೆಯೇ! ಬಸವಣ್ಣನವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವೂ, ವರ್ಣರಂಜಿತವೂ ಆಗಿದೆ. ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರ ಸಮಕಾಲೀನ ಶರಣರು ಹೃದಯ ತುಂಬಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. 12ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ 21 ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ, ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕನ್ನಡ, ತೆಲಗು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿಪುಲವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯಂತೂ ಸಾವಿರಾರು ಕೃತಿಗಳು ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. “ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಯಾವ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನೂ, ಯಾವ ಅನುಭಾವಿಯನ್ನೂ, ಯಾವ ಕವಿಯನ್ನೂ ಕುರಿತು ಇಷ್ಟು ವಿಪುಲವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.”(2) ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷನನ್ನು ಹಾಡಿ ಹರಸದ ಒಬ್ಬ ಕವಿಯೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು. ಹನ್ನೆರಡನೇಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ವಚನ, ಶಾಸನ, ರಗಳೆ, ಷಟ್ಪದಿ, ಸಾಂಗತ್ಯ, ಗದ್ಯ, ಸ್ತೋತ್ರ, ಹಾಡು, ಚರಿತ್ರೆ, ಪುರಾಣ, ಪವಾಡ ಕಥೆ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಸಂಶೋಧನೆ- ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಅಖಂಡವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಜನತೆಯ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಿತ್ತವಂತೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ಕೃತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅವಲೋಕನ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮೂಡಿಬಂದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಕಾಲಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಥಮ ಕವಿಗಳು ಹಂಪೆಯ ಹರಿಹರ ಹಾಗೂ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ನಂತರ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ ಈ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾಕವಿಗಳು ಈ ಭವ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೆತ್ತುವಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯ ಅನುಪಮವಾದುದು. ಇವರು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಬದುಕನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಮೋಘವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹರಿಹರನ ಬಸವರಾಜದೇವರ ರಗಳೆ ಹಾಗೂ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನ ತೆಲಗು ಬಸವ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಚರಿತ್ರೆಯ ನಿರೂಪಣೆಯ ಮೂಲ ತಳಪಾಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿವೆ. ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕುರಿತು ರಚಿತವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆಲ್ಲ ಇವರ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರವಾಗಿವೆ. ಈ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾಕವಿಗಳು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕಾವ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ.

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21387688

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಕೊಪ್ಪದ ಕನ್ನಡ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಮಹಿಳಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಬೈಲಹೊಂಗಲ, ತಾ: ಬೈಲಹೊಂಗಲ, ಜಿ: ಬೆಳಗಾವಿ

How to cite this article:

ಕೊಪ್ಪದ, ಮೊದಲನೆಯ. (2026). ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು: ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯವಲೋಕನ. *Journal of Research & Development*, 18(5(VIII)), 63–67. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21387688>

ಹರಿಹರನ ಬಸವರಾಜದೇವರ ರಗಳೆ:

ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದ, ಆತನ ಸರ್ವ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದ ಸಮಕಾಲಿಕಾರಾರೂ ಆತನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ಕಾಲವಾದ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳು ಆತನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪುರಾಣರೂಪವಾಗಿ ರಚಿಸಿದರು. ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿ ಹರಿಹರನು ರಚಿಸಿದ ಬಸವರಾಜದೇವರ ರಗಳೆಯು ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಪ್ರಥಮ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕವಿ ಹರಿಹರನು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪನಾಗಿದ್ದು, ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಕುರಿತು ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಭಾವನೆಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಮುಂದಾದ ಕವಿ. ಈತನು ತನ್ನ ಬಸವರಾಜದೇವರ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ವಿಶ್ವಸಾರ್ಥವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಕವಿ ಹರಿಹರನಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ದಾಖಲಿಸಿದ ಹರಿಹರನ ಬಸವರಾಜದೇವರ ರಗಳೆ ಕಾವ್ಯವೂ ಈಗ ತಿಳಿದಿರುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವೀರಶೈವ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆ. ಹರಿಹರನು ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನಿಗಿಂತಲೂ ಒಂದೆರಡು ತಲೆಮಾರು ಹಿಂದಿನವನಾದುದರಿಂದ ಬಸವರಾಜದೇವರ ರಗಳೆ ತೆಲುಗು ಬಸವಪುರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನದ ಕಾರ್ಯರಂಗಕ್ಕೆ ಹಂಪೆಯವನಾದ ಹರಿಹರನು ಗೋದಾವರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆಯ ಸೋಮನಾಥನಿಗಿಂತಲೂ ಹತ್ತಿರದವನು. ಆದಕಾರಣ ಹರಿಹರನು ಕೇಳಿದ ಮತ್ತು ಬರೆದಿಟ್ಟಿರುವ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಚರಿತ್ರೆಯೂ ಸೋಮನಾಥನ ಬಸವಪುರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿಶ್ವಸಾರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಈ ಬಸವರಾಜದೇವರ ರಗಳೆಯ ಅರ್ಧಭಾಗವು ರಗಳೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಧ ಭಾಗವು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶ ಎಂಬ ಕವಿಯು ತನ್ನ ರಾಘವಾಂಕ ಚರಿತೆ ತಿಳಿಸಿರುವ ಹಾಗೇ ಬಸವರಾಜದೇವರ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸ್ಥಳಗಳಿರಬೇಕು. ಈಗ ನಮಗೆ ದೊರೆತಿರುವುದು ಹದಿಮೂರು ಸ್ಥಳಗಳು ಮಾತ್ರ. ಹನ್ನೆರಡು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಕತೆ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಹದಿಮೂರನೆಯ ಸ್ಥಳವು ಮಿಕ್ಕ ಸ್ಥಳಗಳಂತಿರದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಂತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಸ್ಥಳವು ಕೆಲವು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿದೆ, ಕೆಲವುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ ಈ ಭಾಗವು ಪ್ರಕ್ಷೇಪವಾದುದೋ ಏನೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗಿದೆ. ಹರಿಹರ ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ರಚಿತವಾದ ಎರಡನೇಯ ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನ ತೆಲುಗು ಬಸವಪುರಾಣವಾಗಿದೆ.

ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನ ಬಸವಪುರಾಣ:

ಮೊದಲ ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣಕಾರನಾದ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನು ಆಂಧ್ರದ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯ ವೀರಶೈವ ಕವಿ. ಈತನು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಭಕ್ತಿಮಯವೂ ಉದಾತ್ತವೂ ಆದ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಏಳು ಆಶ್ವಾಸಗಳಲ್ಲಿ, 12200 ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ದ್ವಿಪದ ಭಂಡಸ್ತನ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣ ಪರಂಪರೆಯೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ತೆಲುಗು ಬಸವಪುರಾಣಮು ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನು ನೋಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ ಭಾವಕೋಶದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಬಂದ ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನ ಜೀವಿತಕಥನವನ್ನು, ಕಲ್ಯಾಣದ ಶರಣರ ಕಥನವನ್ನು, ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಥಮರು ಸೇರಿ ನಡೆಸಿದ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು, ಅವರ ಮಹತ್ವದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿರುವನು. ಅವನು ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳನ್ನು ಓದಿ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿರುವನೆಂಬುದನ್ನು ಆತನ ಕಾವ್ಯದ ಆಧಾರದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಸವಪುರಾಣಮುಖನಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವಿತದ ವಿವರಗಳಿದ್ದರೂ ಅದು ಅವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದ ಕೃತಿಯಾಗದೆ ಅವನಿಗೂ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಶೀವಶರಣರು, ಸಮಕಾಲೀನ ಶಿವಶರಣರು, ತೆಲುಗುನಾಡು, ತಮಿಳುನಾಡುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿವನ ಭಕ್ತರುಗಳು ಇವರೆಲ್ಲರ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮೊದಲ ತೆಲುಗು ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣವೆನ್ನುವ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಈ ಕೃತಿ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯ ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ರಚಿತವಾದ ಮೂರನೇಯ ಕೃತಿಯೆಂದರೆ ಭೀಮಕವಿಯ ಬಸವಪುರಾಣವಾಗಿದೆ.

ಭೀಮಕವಿಯ ಬಸವಪುರಾಣ:

ಹರಿಹರನ ಬಸವರಾಜದೇವರ ರಗಳೆಯ ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಭವ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ಕೀರ್ತಿ ಭೀಮಕವಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈತನು ತನ್ನ ಬಸವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವನು. ಈತನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಮೊದಲು ಸುಮಾರು 60 ವರ್ಷಗಳ ಮುಂಚೆ ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರದ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನು ರಚಿಸಿದ್ದ 'ಬಸವಪುರಾಣಮು' ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಆಕರವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದು ಬಗೆದು, ಆರಾಧನಾಭಾವದಿಂದ ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಸವಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಘನಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಮಹಾದಾನದಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಕವಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ದೈವೀಪುರುಷ; ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಧರೆಗುದಿಸಿ ಬಂದವನು. ಶಿವನ ಅಂಶವಾದ ಬಸವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು. ಭೀಮ ಕವಿಯ ಬಸವ ಪುರಾಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಡೆದ ಪುರಾಣವಾಗಿದೆ. ಬಸವ ಪುರಾಣದ ತರುವಾಯದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕಾವ್ಯವೆಂದರೆ ಸಿಂಗಿರಾಜನ ಅಮಲ ಬಸವ ಚರಿತ್ರೆ ಅಥವಾ ಸಿಂಗಿರಾಜ ಪುರಾಣವಾಗಿದೆ.

ಸಿಂಗಿರಾಜನ ಸಿಂಗಿರಾಜಪುರಾಣ ಅಥವಾ ಅಮಲ ಬಸವ ಚರಿತ್ರೆ:

ಕ್ರಿ. ಶ. ಸು. 1500 ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಸಿಂಗಿರಾಜನ ಅಮಲ ಬಸವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಭೀಮಕವಿಯ ಬಸವಪುರಾಣದ ತರುವಾಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ವಿಶೇಷ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಭೀಮಕವಿಗೂ ಮತ್ತು ಸಿಂಗಿರಾಜನಿಗೂ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದರಂದಲೋ ಏನೋ ಸಿಂಗಿರಾಜ ಪುರಾಣ ಅನೇಕ ಪಂಡಿತರ ಅವಗಾಹನೆಗೆ ಚರ್ಚೆ, ವಿಚರ್ಚೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ತೋರಿದ 38 ಪವಾಡಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ ಹೊರಟ ಕೃತಿ ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ವಿಲಕ್ಷಣತೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ಬಸವರಾಜ ದೇವರ ರಗಳೆ ಮತ್ತು ಬಸವಪುರಾಣದಂತೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಫಲ ಜೀವನ, ಅವರು ಸಮಷ್ಟಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಭಕ್ತಿಯ ವಿಕಾಸ ಚಿತ್ರ ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕೃತಿಯು 48 ಸಂಧಿಗಳನ್ನು, 1907 ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಭೀಮಕವಿ

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿದ್ದ ಶರಣರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಸೇರಿಸಿ ಬಸವ ಪುರಾಣವನ್ನು ಶರಣರ ಕಥಾ ಕೋಶವಾಗಿಸಿದ ಆದರೆ ಸಿಂಗಿರಾಜನು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಅವರೇ ಮಾಡಿದ ಅದ್ಭುತ ಪವಾಡಗಳ ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹೊರತು ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನಾವುದೇ ಶರಣರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಿಂಗಿರಾಜ ಪುರಾಣ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಮೀಪವಾಗಿರಲೂ ಬಹುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಮುಖ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದಾಗಿದೆ. ಲಕ್ಷಣ ದಂಡೇಶನ ಶಿವತತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ:

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಮತ್ತೊಂದು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಕೃತಿಯೆಂದರೆ ಲಕ್ಷಣ ದಂಡೇಶನ ಶಿವತತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು 52 ಸಂಧಿಗಳು 2121 ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಬೃಹತ್ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧವೂ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರೆಗಳ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ರೂಪವಾದರೆ, ಉತ್ತರಾರ್ಧಭಾಗ ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದೆ. ಪರಶಿವನ ಪಂಚವಿವಿಧ ಲೀಲೆ, ಶಿವಲೋಕದ ವಿಸ್ತಾರ, ಬಸವೇಶ್ವರ ವೃತ್ತಾಂತ, ಪ್ರಮಥ ಗಣಂಗಳ, ಅಸಂಖ್ಯಾತರ, ಪುರಾತನರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಬಂದ ಕವಿ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರ ತರುವಾಯದಿಂದ ತನ್ನ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಆಗಿಹೋದ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ನೂತನ ಗಣಂಗಳು ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿ ಅವರ ಸ್ಥಳ, ಕಾಯಕ ಭಕ್ತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ, ಜೀವನ ಘಟನೆಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಬದುಕಿನ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಜನಿಸಿದ ಜನ್ಮತಿಥಿಯ ಉಲ್ಲೇಖ, ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾಲ, ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ವಿಚಾರ, ಜನ್ಮಸ್ಥಳದ ವಿಚಾರ, ಕಪ್ಪಡಿಯ ಸಂಗಮನಾಥನಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಚಿತ್ರಣ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡಿರುಂಬುದರ ವಿಚಾರ, ಹೀಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ವೃತ್ತಾಂತದ ಮಹತ್ವದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಮತ್ತೊಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾವ್ಯವೆಂದರೆ ಷಡಕ್ಷರದೇವ ಕವಿ ರಚಿಸಿದ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯವಾಗಿದೆ.

ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯ ಅಥವಾ ಬಸವರಾಜ ವಿಜಯ:

ಭೀಮಕವಿಯ ಬಸವಪುರಾಣದ ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಚಂಪೂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಕವಿ ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯ ಅಥವಾ ಬಸವರಾಜ ವಿಜಯ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನ ತೆಲಗು ಬಸವಪುರಾಣಮು ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಭೀಮಕವಿಯ ಬಸವಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಕಂಚಿಯ ಶಂಕರಾರಾಧ್ಯರು ಬರೆದ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ಪುರಾಣ ಎಂಬ ಈ ಮೂರು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಆಕರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 42 ಆಶ್ವಾಸಗಳಿದ್ದು, 3455 ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲದೇ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಗದ್ಯಭಾಗವೂ ಇದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾವ್ಯವೆಂದರೆ ಉತ್ತರದೇಶದ ಬಸವಲಿಂಗ ಕವಿ ಬರೆದ ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವರ ಪುರಾಣದ ಕಥಾಸಾಗರ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು ಈ ಕೃತಿಯ ವಿವರವನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವರ ಪುರಾಣದ ಕಥಾಸಾಗರ

ಕ್ರಿ ಶ 1600 ರಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ ಕವಿ ಉತ್ತರದೇಶದ ಬಸವಲಿಂಗ ಅವರು ಬರೆದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಅಪ್ರಕಟಿತ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸೂಚ್ಯವಾಗಿರುವ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅಷ್ಟಾದಶ ಪುರಾಣಗಳು, ಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣಗಳು, ವೀರಶೈವಾಮೃತ ಪುರಾಣ, ಆರಾಧ್ಯ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಗಣಾಡಂಬರ, ಸಿಂಗಿರಾಜನ ಕೃತಿ, ಶಿವತತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಹರಿಶ್ಚರ ದೇವರ ರಗಳೆ, ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ, ಶ್ಯೂನ ಸಂಪಾದನೆ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾವ್ಯವೆಂದರೆ ಚೆನ್ನಪ್ಪದೇವರು ಕವಿ ಬರೆದ ಶಿವಶರಣ ಲೀಲಾಮೃತ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು ಈ ಕೃತಿಯ ವಿವರವನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳೋಣ

ಚೆನ್ನಪ್ಪದೇವರ ಶಿವಶರಣ ಲೀಲಾಮೃತ:

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿರುವ ಚೆನ್ನಪ್ಪದೇವರು ಇವರು ಶಿವಶರಣ ಲೀಲಾಮೃತ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಸವ ಪುರಾಣ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಪೂರ್ಣ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ, ಶಿವಶರಣರ ಮಹಾತ್ಮೆಗಳನ್ನೂ, ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಈ ಶತಮಾನದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಹಾಡುಗಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾದ, ಸುಲಭಗ್ರಾಹ್ಯವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಎಂದು ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದ ಶಿ. ಶಿ. ಬಸವನಾಳರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು, ಶಿವಶರಣರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲು ಇದು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾವ್ಯವೆಂದರೆ ಶಂಕರ ಕವಿ ಬರೆದ ಚೋರಬಸವ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು ಈ ಕೃತಿಯ ವಿವರವನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳೋಣ

ಶಂಕರ ಕವಿಯ ಚೋರಬಸವ ಚರಿತ್ರೆ :

ಕ್ರಿ. ಶ. 1763 ರಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ ಶಂಕರ ಕವಿ ರಚಿಸಿದ ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ ಚೋರ ಬಸವ ಚರಿತ್ರೆ ಕಾವ್ಯವು ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಂಡವ್ಯಪುರದ ರಾಜನಾದ ಮಹಾದೇವನು ಕಾವಲಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ 6000 ಜನ ಜಂಗಮರನ್ನು ಬಸವಣ್ಣ ವೈಶ್ಯ (ವರ್ತಕ) ವೇಷದಿಂದ ಹೋಗಿ, ಕದ್ದು ಅವರನ್ನು ಹಸುಬೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದನೆಂಬ ಕಥೆಯನ್ನು ಕವಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನೇ ಮೊದಲಾದ ಪುರಾತನರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ವೀರಶೈವ ಷಟ್ಪದಿಕಾರರಲ್ಲಿ ಶಂಕರಕವಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಕೃತಿಯನ್ನು 1864 ರಲ್ಲಿ ಮಣಿರಾಮ ಪ್ರಗದತ್ತ ವಾಜಪೇಯಿ ಇವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಬಸವಚರಿತ್ರೆ

ಹರ್ಡೇಕರ ಮಂಜಪ್ಪನವರು ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು 1924 ರಲ್ಲಿ ಬಾಳಪ್ಪ ಬೊಂದಾಡೆ ದಾವಣಗೆರೆ ಅವರ ಪ್ರಕಾಶನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಿವಾಸ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರಿಂದ ಪ್ರಕಟನೆಯಾದ ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಪೀಠಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ 192 ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯ ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಇನ್ನೊಂದು

ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಯೆಂದರೆ ಟಿ.ಜಿ.ಸಿದ್ದಪ್ಪಾರಾಧ್ಯರು ಬರೆದ ಅಣ್ಣನ ಆದರ್ಶ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು ಈ ಕೃತಿಯ ವಿವರವನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳೋಣ
ಅಣ್ಣನ ಆದರ್ಶ

ಟಿ. ಜಿ. ಸಿದ್ದಪ್ಪಾರಾಧ್ಯರಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು, 1925 ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಚಾರ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಲೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನೆಯಾದ ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಆರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ತುಂಬಾ ಸೊಗಸಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯ ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾವ್ಯವೆಂದರೆ ಚೆನ್ನಬಸವ್ವ ಮುರಿಗೆಂದ್ರಪ್ಪ ಹಾಲಪ್ಪನವರ ಅವರು ಬರೆದ ಬಸವೇಶ್ವರನೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಭ್ಯುದಯವೂ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು ಈ ಕೃತಿಯ ವಿವರವನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳೋಣ

ಬಸವೇಶ್ವರನೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಭ್ಯುದಯವೂ ಪ್ರಭೇದ

ಚೆನ್ನಬಸವಪ್ಪ ಮುರಿಗೆಂದ್ರಪ್ಪ ಹಾಲಪ್ಪನವರ ಇವರು 1928 ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ವೈಚಾರಿಕ, ನೈತಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಗಳಲ್ಲದೆ ಅವನ ಆತ್ಮಬಲ, ಯೋಗ್ಯತೆ, ಕಾರ್ಯಶಕ್ತಿ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಹತ್ವ, ಮೂರ್ತಿತ್ವದ ರಹಸ್ಯ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ ಈ ಕೃತಿಯ ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾವ್ಯವೆಂದರೆ ಎಮ್. ಎಸ್. ಕೇಸರಿ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಬಸವೇಶ್ವರನೂ ವೀರಶೈವರೂ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು ಈ ಕೃತಿಯ ವಿವರವನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳೋಣ
ಬಸವೇಶ್ವರನೂ ವೀರಶೈವರೂ

ಎಮ್. ಎಸ್. ಕೇಸರಿ ಅವರು 1930 ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕೃತಿಯೆಂದರೆ ಎಂ. ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿಯವರು ಬರೆದ ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು ಈ ಕೃತಿಯ ವಿವರವನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳೋಣ

ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು

ಎಂ. ಆರ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿಯವರು 1931 ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜು ಬೆಂಗಳೂರಿಂದ ಪ್ರಕಟನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನವನ್ನು ಬಸವ ಪುರಾಣವನ್ನಾಧರಿಸಿ ವಿವರಿಸಿದೆ. ಹರೀಶ್ವರನ 'ಬಸವರಾಜ ದೇವರ ರಗಳೆ' ಸಿಂಗಿರಾಜನ ಅಮಲಬಸವಚಾರಿತ್ರ ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಂದ್ರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕಂಡುಬರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ 154 ವಚನಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಬದುಕಿನ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕೃತಿಯೆಂದರೆ ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣನವರು ರಚಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಕುಲೋದ್ಧಾರಕ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಈ ಕೃತಿಯ ವಿವರವನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಕನ್ನಡ ಕುಲೋದ್ಧಾರಕ

ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣನವರಿಂದ 1940 ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹರಿಹರನ ಬಸವರಾಜ ದೇವರ ರಗಳೆಯಿಂದಲೂ, ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳಿಂದಲೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ಚೊಕ್ಕಟವಾದ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರು.

ಸದಾಶಿವ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ ಹಂಜಿ ಅವರು 1950 ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸರಳ ಜೀವನ ಭಕ್ತಿ ಜೀವನಗಳ ಪರಿಚಯವಿದೆ. ಅವರ ವಚನಾಮೃತದ ಸವಿ, ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳ ವಿವರವಿದೆ. ಹರಿಹರ, ಭೀಮಕವಿ, ಚಾಮರಸ, ಸಿಂಗರಾಜ, ಷಡಕ್ಷರದೇವ ಇವರ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದ ಉಚಿತ ಭಾಗಗಳನ್ನು, ಬಸವಣ್ಣನವರ 129 ವಚನಗಳನ್ನೂ ವಿಷಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರು

ಚಿಂತಾಮಣಿ ಈಶ್ವರ ಚಂದ್ರ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು, 1953 ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಮಾಜ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿಯವರಿಂದ ಸಮಾಜ ಶೀಕ್ಷಣ ಪ್ರಸಾರಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ 8 ಕೃತಿಯಾಗಿ ಮುದ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಚರಿತ್ರೆಯ ಹಿತವಾದ ಮಿತವಾದ ಸರಳ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕಥಾಸರಣಿ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ. ಭಾಷೆ ಸುಲಭವಾಗಿದ್ದು ಶುಚಿಯಾಗಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಬಾಳಬಳ್ಳಿಯು ಅವರವೇ ಆದ ವಚನಗಳ ಹಂದರದ ಮೇಲೆ ಹಬ್ಬಿ ಹಸುರೇರಿ ಕಳೆಗಟ್ಟುವಂತೆ ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಎಸ್. ಡಿ ಇಂಚಲ ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ

ಕನ್ನಡ ಕುಲದೀಪ ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ

ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣನವರು ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಯು ಇದಾಗಿದ್ದು, 1954 ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದ ಮಿಂಚಿನಬಳ್ಳಿ ಪ್ರಕಾಶನದಿಂದ ಪ್ರಕಟನೆಗೊಂಡ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 10 ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿದ್ದು, ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ದ. ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಮುನ್ನಡಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಜೀವನ ಸಿದ್ಧಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿಶೇಷ ವಾಚ್ಯಯ ಪ್ರಸಾರ ಪುಸ್ತಕಮಾಲೆಯ ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣವಾಗಿ 1967ರಲ್ಲಿ ಐದನೇಯ ಕೃತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. 1976ರಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ ಕಂಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನಾಡಿನ ವಿವಿಧ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬರೆದ ಆರು ಲೇಖನಗಳನ್ನು 123 ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ಬಸವ ಪುರುಷ

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಲೆಯ 14 ನೇಯ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ಡಾ. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ ಅವರ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ 1975 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನೆಯಾದ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು, ನಾಡಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ರಚನೆಯಾದ 13 ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ 271 ಪುಟಗಳೊಂದಿಗೆ ರಚನೆಯಾದ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ.

ಧರ್ಮಭಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು

ಬಿ. ಸಿ ಜವಳಿಯವರು ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಯು ಇದಾಗಿದ್ದು, ಪಂಪಾಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಟನಾಲಯದಿಂದ ಮುದ್ರಣವಾಗಿದೆ, ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಕುರಿತು ತೀರ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಎರಡು ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ ಎರಡು ಲೇಖನಗಳಿವೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುವ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಸವತತ್ವ ರತ್ನಾಕರ

ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಹಿರೇಮಠ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು, 1961 ರಲ್ಲಿ ಶಿ. ವಿಶ್ವನಾಥ ಮತ್ತು ಶಿ. ರಾಜಶೇಖರ ಹಿರೇಮಠ ಸಹೋದರರು ಹೊಳಲು ಅವರಿಂದ ಪ್ರಕಟನೆಗೊಂಡ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನವನ್ನು ವಿವಿಧ ಕೋನಗಳಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ಬರದ ಗ್ರಂಥವಿದು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಸವರಾಜ ವಿಜಯ

ಎನ್. ಆರ್. ಕರಿಬಸವಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿ ಇದಾಗಿದ್ದು, ಸೋಮಾರಾಧ್ಯನ ತೆಲುಗು ಬಸವ ಪುರಾಣ, ಶಂಕರ ಕವಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಬಸವೇಶ ವಿಜಯ ಮತ್ತು ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯ-ಇವುಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ ಈ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ಲೇಖಕರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ 80-85 ಶಿವಶರಣರ ಮುಖ್ಯ ಕಥೆಗಳು ಇತರ ಉಪಕತೆಗಳೊಡನೆ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೇಂದ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರು. ಸದಾಶಿವ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ ಹಂಪಿ ಅವರು 1950 ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸರಳ ಜೀವನ ಭಕ್ತಿ ಜೀವನಗಳ ಪರಿಚಯವಿದೆ. ಅವರ ವಚನಾಮೃತದ ಸವಿ, ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ದಿವ್ಯ ಸಂದೇಶಗಳ ವಿವರವಿದೆ. ಹರಿಹರ, ಭೀಮಕವಿ, ಚಾಮರಸ, ಸಿಂಗರಾಜ, ಷಡಕ್ಷರದೇವ ಇವರ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದ ಉಚಿತ ಭಾಗಗಳನ್ನು, ಬಸವಣ್ಣನವರ 129 ವಚನಗಳನ್ನೂ ವಿಷಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರು - ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ

ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಇಂಡಿಯಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಮಾಲೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡ ಕೃತಿಯು ಇದಾಗಿದೆ. ಪೀಠಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ 11 ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಸವಣ್ಣ - ಸಂ: ಡಾ. ಪಿ. ಜಿ. ಪೂಜಾರಿ

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣವಾಗಿ 2011 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನೆಗೊಂಡ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯೊಂದಿಗೆ, ಪರಿವಿಡಿ ಸಹಿತ ನಾಡಿನ ವಿವಿಧ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ 28 ಶ್ರೇಷ್ಠ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ: ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ ಅಪಾರ ಸಾಹಿತ್ಯರಾಶಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಮಹಾಕವಿ ಹರಿಹರದೇವನು ರಚಿಸಿದ ಬಸವರಾಜದೇವರ ರಗಳೆ, ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥನ ಬಸವಪುರಾಣ, ಭೀಮಕವಿಯ ಬಸವಪುರಾಣ, ಸಿಂಗರಾಜನ ಸಿಂಗರಾಜಪುರಾಣ, ಲಕ್ಕಣ್ಣ ದಂಡೇಶನ ಶಿವತತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯ, ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ.

ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಕಾಲಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ ಹೇರಳವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಒಂದು ಅವಲೋಕನವನ್ನು ಈ ಮೇಲಿನಂತೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ

1. ಬಸವೇಶ್ವರರು - ದೇ ಜವರೇಗೌಡ

2. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಿ - ಬಿ.ಬಿ. ಹೆಂಡಿ

ಪರಾಮರ್ಶನ ಕೃತಿಗಳು :

1.ಬಸವರಾಜದೇವರರಗಳೆ-ಕವಿಹರಿಹರ - ಸಂ: ಟಿ.ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ

2. ಬಸವಪುರಾಣ- ಭೀಮಕವಿ -ಸಂ: ಡಾ. ಆರ್. ಸಿ.ಹಿರೇಮಠ

3. ಸಿಂಗರಾಜನ ಸಿಂಗರಾಜಪುರಾಣ ಅಥವಾ ಅಮಲ ಬಸವ ಚರಿತ್ರೆ-ಸಂ: ಎಚ್. ದೇವಿರಪ್ಪ

4. ಲಕ್ಕಣ್ಣ ದಂಡೇಶನ ಶಿವತತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ- ಎಚ್. ದೇವಿರಪ್ಪ

5. ಚನ್ನಪ್ಪದೇವರ ಶಿವಶರಣ ಲೀಲಾಮೃತ

6 ಶಂಕರ ಕವಿಯ ಚೋರಬಸವ ಚರಿತ್ರೆ

7. ಮಹಾಕವಿ ಷಡಕ್ಷರದೇವ ವಿರಚಿತ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಂ-ಸಂ: ಡಾ. ಆರ್. ಸಿ.ಹಿರೇಮಠ

8. ಬಸವಣ್ಣ-ಸಂ: ಡಾ. ಪಿ. ಜಿ. ಪೂಜಾರಿ

9. ಬಸವಣ್ಣನವರು-ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ

10. ಶ್ರೀಬಸವಚರಿತ್ರೆ- ಹರ್ಷಕರಮಂಜಪ್ಪನವರು

11. ಅಣ್ಣನಆದರ್ಶ- ಟಿ. ಜಿ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾರಾಧ್ಯ

Original Article

ಜಾನಪದ ಕವಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಬಿದರಿಯವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಡು-ನುಡಿ ಪ್ರೇಮ

ಪಡಿಯಪ್ಪ ನಾಗರಾಳ,

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ,

ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಹಳಿಯಾಳ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ.

Email- pavan.nagaral@gmail.com

Manuscript ID:

JRD -2026-180515

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 68-72

May - 2026

Submitted: 12 Apr. 2026

Revised: 23 Apr. 2026

Accepted: 14 May. 2026

Published: 31 May 2026

ಪಂಪ ಪೂರ್ವ ಯುಗದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದವರೆಗಿನ ನೂರಾರು ಸಾಹಿತಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿರುವರು. ಜೊತೆಗೆ ನಾಡನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿರುವರು. ಈ ಕಾರ್ಯ ಕೇವಲ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ, ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ, ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾದುದಲ್ಲ. ಅದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡಿಗರದಾಗಬೇಕು. ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಗಳ ಹಾವಳಿ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಜನರ ಭಾಷಾಭಿಮಾನದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಕನ್ನಡವು ಇಂದು ಸೊರಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿಂತಿರುವುದು ಭಾಷೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ. ಭಾಷೆ ನಾಶವಾದರೆ ಆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕುರಿತಾದ ಜಾಗೃತಿಯು ಇಂದು ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಮೂಡಬೇಕಿದೆ. ಅಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ನಾಡು, ನುಡಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉಳಿವೆ ಗರಿಮೆ ಸಾಧ್ಯ. ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಭಾಷೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಅಂಧಾಭಿಮಾನವಲ್ಲ. ಜಾಗೃತಾವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿರುವ ಕಳಕಳಿಯ ಅಭಿಮಾನ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಕಲಾವಿದರು, ವಿದ್ವಾಂಸರು, ವಿಚಾರವಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ಹಲವಾರು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯ ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಪಾಲು ಹಿಂದು ಎನ್ನಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ನಾಡು, ನುಡಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ 'ಕುರಿತೋದದೆಯುಂ ಕಾವ್ಯ ಪರರಿಣತಮತಿಯಾಗಿರುವ' ಕವಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಬಿದರಿಯವರಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಕಾಳಜಿ ಇದೆ. ಅಪ್ಪಟ ಜಾನಪದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸುತ್ತ ಆ ಮುಖೇನ ಕನ್ನಡ ಕಟ್ಟಲು ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು ಕಾರ್ಯ ಶ್ಲಾಘನೀಯ. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಅಕ್ಷರ ಲೋಕದಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದರೂ ಇವರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನುಡಿಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ. ಇದು ಅವರ ಕವನಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಅವಗಾಹನೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅವರ ಒಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕು ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳ, ಹದಿಮೂರುನೂರಾ ಎಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕವನಗಳು ನಾಡು ನುಡಿಯನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕವಿಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ ಶರಣರು, ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಧನ್ಯತಾ ಭಾವ, ಇತಿಹಾಸ, ತೀರಿಸಬೇಕಾದ ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ಋಣ, ಕನ್ನಡಾಂಜೆಯ ವರ್ಣನೆಯಂತಹ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ.

ಇವರ ನಾಡು-ನುಡಿಯ ಕುರಿತಾದ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಇವರ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಡು-ನುಡಿಗೆ ಬಂದೊದಗಿದ ಆತಂಕ, ತಲ್ಲಣಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ತಿಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಆ ಕುರಿತಾಗಿ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಕವನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಇವರು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬೀಳಗಿಯ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವ ಕಾರಣ. ಬೀಳಗಿ ಕೃಷ್ಣ ಘಟಪ್ರಭೆಯರ ರಕ್ಷಾ ಕವಚದಿಂದಾಗಿ; ಮೂರು ಕಡೆ ನೀರು ಆವೃತವಾಗಿ, ಒಂದು ಕಡೆ ಮಾತ್ರ ಭೂಭಾಗದಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುವ ಪುಟ್ಟ ಜಂಬುದ್ವೀಪದಂತಿರುವ ಪ್ರದೇಶ. ಸಣ್ಣ ತಾಲೂಕು. ಬೀಳಗಿ ಇದರ ತಾಲೂಕಾ ಕೇಂದ್ರ. ಇದುವೇ ಕವಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಬಿದರಿಯವರ ಸ್ವಂತ ಊರು. ಈ ರೀತಿಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದಿಂದಾಗಿ; ಯಾವುದೇ ಭಾಷಿಕ ದಾಳಿಗೂ ತುತ್ತಾಗದೆ ಅಪ್ಪಟ ಕನ್ನಡತನದ ಭಾಷಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ.

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21387791

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಪಡಿಯಪ್ಪ ನಾಗರಾಳ, ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ, ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಹಳಿಯಾಳ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ.

How to cite this article:

ನಾಗರಾಳ, ಪಡಿಯಪ್ಪ. (2026). ಜಾನಪದ ಕವಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಬಿದರಿಯವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಡು-ನುಡಿ ಪ್ರೇಮ. Journal of Research & Development, 18(5(VIII)), 68-72. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21387791>

ವಿಜಯಪುರದ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿಗಳ ಆಡಳಿತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಉದ್ಭವನ ಪ್ರಭಾವ ಆದಂತೆ ಕಂಡರೂ ಅದು ವಿರಳ. ಮುಂದೆ ಮುಂಬೈ ಸರಕಾರದ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರೂ ಮರಾಠಿ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದೇ ತನ್ನತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಸಾಗಿದಾಗ ಉರ್ದು ಮತ್ತು ಮೂವತ್ತರಿಂದ ನಲವತ್ತು ಕಿಲೋ ಮೀಟರ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಸಾಗಿದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿನ ಮರಾಠಿ ಭಾಷಿಕ ಪ್ರಭಾವದ ಪರಿಸರವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದರಿಂದ ಬಿದರಿಯವರಿಗೆ ಅವುಗಳ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಕುರಿತಾದ ಜಾಗೃತಿಯ ಕವನಗಳು ಇರುವವುವಾದರೂ ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ. ಅವರ ಬಹುಪಾಲು ಕವನಗಳು ನಾಡು-ನುಡಿಯ ಮಹತ್ವ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ,

ದಾರ್ಶನಿಕರ ವಿಚಾರ ಧಾರೆಗಳು, ನಾಡಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ, ಗತ ಕಾಲಕ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವೈಭವವನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಅದು ಬೆಳೆದು ಹೆಮ್ಮರವಾಗಲಿ ಎಂಬ ಆಶಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವ ಕವನಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೇಳಿಗಿನ ಪದ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಅವರ ಬಹುಪಾಲು ಕವನಗಳು ನಾಡು-ನುಡಿಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ, ದಾರ್ಶನಿಕರ ವಿಚಾರ ಧಾರೆಗಳು, ನಾಡಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿರಿಮೆ ಮತ್ತು ಗತ ಕಾಲದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವೈಭವವನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಅದು ಬೆಳೆದು ಹೆಮ್ಮರವಾಗಲಿ ಎಂಬ ಆಶಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಕವನಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ.

“ಬೆಳೆದು ಹೆಮ್ಮರವಾಗಲಿ ನಮ್ಮ ಚಲುವ ಕನ್ನಡ ನಾಡು
ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಕವಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಬರೆದಿಟ್ಟಾರೋ ಹಾಡು
ಹೆಂಗ ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಲಿ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಬಣ್ಣ
ಉದಿಯಾಳೇದಾಗ ಸೂರ್ಯ ಮೂಡುವಾಗ ಬಿದ್ದಂಗೋಕಿರಣ
ಏಸೋ ಜನ್ಮ ನಾ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದರೂ ಕನ್ನಡ ನಾಡಇರಲಿ
ಪಂಪ ರನ್ನರಂಗಕವಿತಾ ಬರುವ ಹವ್ಯಾಸ ನನಗಿರಲಿ”¹

ಇಂತಹ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಸರಳ, ಸಹಜ ಸುಂದರ ಲಯ ಬದ್ಧವಾದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡ ನಾಡು-ನುಡಿಯ ಬಗೆಗಿರುವ ತಮ್ಮ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವರು. ಕನ್ನಡ ನಾಡು-ನುಡಿಯ ಬಗೆಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಹಮ್ಮೆ ಇದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಇನ್ನೂ ಬೆಳೆಯಬೇಕು, ಬೆಳೆದು ಹೆಮ್ಮರವಾಗಕೆಂಬ ಅದಮ್ಯ ಆಶಯವಿದೆ. ಕವಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಬಿದರಿಯವರ ಕಾವ್ಯದ ಶಕ್ತಿಯೆಂದರೆ; ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಸಹಜ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೇ ಉಪಮೆ ಮತ್ತು ರೂಪಕಗಳಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿರುವುದು.

ಈ ನೆಲದ ಸೌಂದರ್ಯ, ಮಹಾಪುರುಷರ ಕೊಡುಗೆ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿರುವರು. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಕೇವಲ ಭೂಮಿಯಲ್ಲ; ಅದೊಂದು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ. ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳುವುದೇ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಪುಣ್ಯ. ಕನ್ನಡ ನಾಡನ್ನು ದೈವತ್ವಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿರುವರು. ಶರಣರು, ದಾಸರು ನಡೆದಾಡಿದ ದಾರಿ 'ಪಾವನ' ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಶರಣರ, ದಾಸರ ವೈಚಾರಿಕ ಬದುಕಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸಾಧು-ಸಂತರು, ಶರಣರು ಮತ್ತು ದಾಸರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ದಾರಿಯೇ ಈ ನಾಡಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವವಾಗಿದೆ. ಕವಿ ಈ ನಾಡ ನೆಲವನ್ನು ಜ್ಞಾನದ ಭಂಡಾರವೆಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣಿನ ಕಣಕಣದಲ್ಲೂ ದಾರ್ಶನಿಕರ ನಡೆದಾಡಿದ ಪವಿತ್ರತೆ ಇದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಂಪ, ರನ್ನ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸರಂತಹ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಕನಕದಾಸರಂತಹ ಶರಣ-ದಾಸರ ವೈಚಾರಿಕತೆ ಈ ನಾಡಿನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಅಜರಾಮರಗೊಳಿಸಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಆಶಯ.

“ಅಣ್ಣ ಬಸವಣ್ಣ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಮಾಡಿದಂತ ಕೀರ್ತಿ
ನಾಡಿನ ತುಂಬ ಚಂದ್ರನ ಬೆಳಕ ಸರ್ವಜ್ಞ ಮೂರ್ತಿ
ಶರಣರು ದಾಸರು ಸುರಿಸ್ಕಾರಲ್ಲೋ ರತ್ನದ ಮಳೆಯ
ಕವಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆದಾರೋ ಮುತ್ತಿನಂತ ಬೆಳೆಯ”²

ಕನ್ನಡದ ಮಾತನ್ನು ಅವರು ಬೆಲೆಕಟ್ಟಲಾಗದ ಮುತ್ತುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕೇವಲ ಅವರು ಸಂವಹನದ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಕಂಡಿಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಮನುಷ್ಯನ ಅಜ್ಞಾನದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಓಡಿಸುವ ಬೆಳಕಾಗಿ ಕಂಡಿರುವರು.

“ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಸಿರಿಗಂಧ ತೇದ ಹಚ್ಚಿದರ ಮನಸಿಗೆ ಚೆಂದ
ಅರಳತಾವ ನುಡಿಗಳ ಹೂವ ಹರಿಯಬೇಕ ಅನ್ನುವ ಜೀವ”³

ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಸೊಗಡನ್ನು ಶ್ರೀಗಂಧಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ, ಅದರ ಕಂಪು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಹರಡಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾತು ಮುತ್ತಿನಂತೆ ಇರಬೇಕು ಎಂಬ ವಚನಕಾರರ ಆಶಯವನ್ನು ಕವಿ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲೇ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅಮೃತದ ಸತ್ವವಿದೆಯೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ಉಕ್ಕಿದಂಗ ಸಮುದರ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಕೇಳಿದರ

ಗರಿಯ ಬಿಚ್ಚಿ ಕುಣಿದಂಗ ನವಿಲ ಕನ್ನಡದ ನೆಲದ ಮ್ಯಾಲ”⁴

ಸಿದ್ಧಪ್ಪನವರು ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ತ್ರಿವೇಣಿ ಸಂಗಮವೇ ಈ ಕರುನಾಡು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಜೀವ ತುಂಬಿದ ಜಕಣಾಚಾರಿಯ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಮತ್ತು ಕವಿಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೃಷಿ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳಿದ್ದಂತೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ಆಲೋಚನೆ. ಈ ನಾಡಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮರ, ಗಿಡ, ಹಳ್ಳ-ಕೊಳ್ಳಗಳೂ ಜ್ಞಾನದ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆದಿವೆ ಎಂಬ ರೂಪಕಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರು ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಡುವಿನ ನಂಟನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಅವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಮುಖಿ ಚಿಂತನೆಗಳು ಪ್ರಬಲವಾಗಿವೆ. ಜಾತಿ-ಮತದ ಭೇದಭಾವಗಳನ್ನು ಮರೆತು, ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಕಹಳೆಯನ್ನು ಊದಬೇಕು ಎಂಬ ಕರೆಯು ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

“ಒಂದಾಗಿ ಊದೋಣ ಕನ್ನಡದ ಕಾಳಿ ಎದ್ದ ಬರಲಿ ಜನ ಸಪ್ಪಳಾ ಕೇಳಿ

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಪಂಪ, ರನ್ನರು ಕನ್ನಡ ಕಾಳಿ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟಾರು

ಕಂಚಿನ ಕಾಳಿದ ಏನ ಚಂದ ಬಣ್ಣ ನೋಡಿದರ ಕುಕ್ಕತಾವ ಕಣ್ಣ

ನಿದ್ದಿ ಹತ್ತಿ ಮನಗತ್ತೈತಿ ಮಂದಿ ಎಬಿಸೋಣ ನಾವು ಕಾಳಿಯ ಊದಿ

ತುಂಬಿ ಹರಿಯಲಿ ಕಾಳಿಯ ನಾದ ಬ್ಯಾಡ ನಮಗೆ ಜಾತಿಯ ಭೇದ”⁵

ಜ್ಞಾನದ ಮಳೆಯಾದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಮೇಲು-ಕೀಳು ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಬೇಕು, ತೇರನ್ನು ಎಳೆಯುವಾಗ ಎಲ್ಲರ ಕೈಗಳೂ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಅವರ ಸಮಾನತೆಯ ಆಶಯವು ಇಂದಿನ ಕಾಲಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ. ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವ ಜನರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಲು ಕನ್ನಡದ ನಾದವೊಂದೇ ಸಮರ್ಥವಾದ ಆಯುಧ ಎಂದು ಅವರು ನಂಬುಗೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಬಿದರಿಯವರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ನವೋದಯದ ಲವಲವಿಕೆ, ನವ್ಯದ ಗಂಭೀರತೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ 'ಜಾನಪದೀಯ ದೇಶೀಯತೆ' ಮತ್ತು 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯ ಸಂಮಿಲನ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವರ ಕಾವ್ಯವು ಕೇವಲ ಶಬ್ದಗಳ ಕಸರತ್ತಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣವನ್ನು, ಶರಣ-ದಾಸರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವರ್ತಮಾನದ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಮರು-ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಒಂದು ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ನಮಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಇವರ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಆನೆಯತನಕ, ಗುಬ್ಬಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹದ್ದಿನ ತನಕ ಹರಡಿರುವ ಕವಿಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು 'ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ ಕನ್ನಡತ್ವ'ವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಇವರ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಪ, ರನ್ನ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬಸವಣ್ಣ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಕನಕದಾಸರ ತನಕ ಒಂದು ಸುದೀರ್ಘ ಪರಂಪರೆಯ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಈ ಹಿಂದಿನ ಮಹಾಕವಿಗಳ 'ಜ್ಞಾನದ ಜ್ಯೋತಿ'ಯಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಪರಂಪರೆಯ ಬಗೆಗಿನ ವಿನಮ್ರತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕವಿಯ ಲೇಖನಿಯು ಕೃಷಿ ಲೋಕದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತದೆ. 'ನುಡಿಯ ಮುತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಾರಲ್ಲ , ಹಸಿಯಾಗ ಸಸಿ ಎದ್ದನಾಡಾಗ" ಈ ಸಾಲುಗಳು ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯನ್ನು ಒಂದು 'ಬೆಳೆ'ಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ.

“ಎಳೆಯೋಣ ಬಾ ಕನ್ನಡ ತೇರ ಕೈ ಹಚ್ಚಿರಿ ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡವರ

ಹಿರಿಯರ ಭಕ್ತಿ ನಾಡಿನ ಮ್ಯಾಲಿ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟಾರೊ ತೇರಿನ ಗಾಲಿ

ಹಗಲ ರಾತ್ರಿ ನಾಡಿಗಿ ದುಡದ ಮನಸ ಅನ್ನುವ ಮರ ಕಡದ

ಜ್ಞಾನದ ಬಾಚಿಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಕೆತ್ತಿ ಚಿತ್ತರ ತಗದಾರ ಏನ ಚಂದ ಐತಿ

ಚಿತ್ತರ ಕಟಗಿ ತೇರ ಮಾಡಿಸಿ ಹಿರಿಯರ ಗಾಲಿ ತೇರಿಗಿ ತೊಡಿಸಿ

ಒಂದ ಆಗಲೆಂದ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ ತೇರಿನ ಮ್ಯಾಲಿ ಇಟ್ಟಾರ ಕಳಸ”⁶

"ಎಳೆಯೋಣ ಬಾ ಕನ್ನಡ ತೇರ" ಎಂಬುದು ಈ ಇಡೀ ಕಾವ್ಯಸಮೂಹದ ಸಮಾರೋಪದಂತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ತೇರು' ಎಂಬುದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂಕೇತ. ಆ ತೇರನ್ನು ಎಳೆಯಲು ಜಾತಿ, ಮತ, ವಯಸ್ಸಿನ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಕರೆ 'ಸಮಗ್ರ ಕರ್ನಾಟಕ'ದ ಕನಸನ್ನು ಬಿತ್ತುತ್ತದೆ. ಪುಸ್ತಕದ ಹಗ್ಗ, ಮನಸಿನ ಮಸ್ತಕದ ಮೂಲಕ ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಥೋತ್ಸವ ನಡೆಯಬೇಕು ಎಂಬುದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಗತಿಪರ ಆಲೋಚನೆಯಾಗಿದೆ.

ಶರಣರ ದಾಸರ ನುಡಿಗಳು "ಹಾಲಿನೊಳಗೆ ಸಕ್ಕರಿ ಹಾಕಿದಂಗ" ಎಂಬಂತೆ ಮಧುರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದರೊಳಗೆ "ಆನೆಗೆ ಅಂಕುಶವಿದ್ದಂತೆ" ಒಂದು ನೈತಿಕ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿದೆ. ಈ ದ್ವಂದ್ವಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರು ಕನ್ನಡದ ಅಸ್ಥಿತೆಯ ನೂತನತೆಯನ್ನು ನೇದಿರುವರು. ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಬಿದರಿಯವರ ಕಾವ್ಯದ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದು ಕೇವಲ ಭಾಷಾಭಿಮಾನವಲ್ಲ, ಅದು ದೇಶೀಯತೆಯ ದರ್ಶನ. ಕವಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಮಣ್ಣು ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಮಣ್ಣಲ್ಲ, ಅದು ಶರಣರ ಮತ್ತು ಸಂತರ 'ಪಾದದ

ಧೂಳಿನಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಚೈತನ್ಯದ ನೆಲೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೆಲ ಮತ್ತು ನುಡಿಯ ನಡುವೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅದ್ವೈತ ಸಂಬಂಧವಿದೆ.

“ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿರಬೇಕು
ಕನ್ನಡ ಮಣ್ಣಾಗ ಹುಟ್ಟಾಕ ಕೋಟಿ ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿರಬೇಕು
ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷರು ಇಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದರು
ಸಾಧು, ಸಂತ, ಶರಣರು ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರು”⁷

ಎಂದು ಕನ್ನಡದ ನೆಲವನ್ನೇ ಮೋಕ್ಷದಾಯಕ ಧಾಮವನ್ನಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸುವ ದಾರ್ಶನಿಕ ಎತ್ತರವಾಗಿದೆ. ಕವಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಎನ್ನುವುದು ಕೇವಲ ಅದೊಂದು ಮಾನಸಿಕ ಕಾಯಕವಲ್ಲ ನುಡಿಯನ್ನೇ ಬೀಜವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಿತ್ತಿ, ಜ್ಞಾನದ ಫಸಲನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಮುಖಾಂತರ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹಂಚುವ ದಾಸೋಹ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇದೊಂದು ಶರಣರ ಕಾಯಕ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹ ತತ್ವದ ಅನ್ವಯವಾಗಿದೆ.

“ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವವರಿಗೆ ಹಾಲಿನೊಳಗೆ ಹಾಕಿದಂಗ ಸಕ್ಕರಿ
ಕನ್ನಡದೊಳಗಿನ ಶಕ್ತಿ ಅದು ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮೊಳಗಿನ ಕಸ್ತೂರಿ
ನೋಡು ಒಳಗಿನ ಕನ್ನಡ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ ಭಕ್ತಿ
ನಾಡದೇವಿ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮವರ ವರ ನೀಡುವ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ”⁸

ಎಂದು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವ ಕವಿ, ಆ ಸಿಹಿಯನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಂಚುವ ಮೂಲಕ ಸಮಷ್ಟಿ ಸುಖವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಬಿದರಿಯವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೂತಕಾಲವು ವರ್ತಮಾನದೊಂದಿಗೆ ನಿರಂತರ ಸಂವಾದ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಪಂಪ, ರನ್ನ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸರ ಕಾಲದ ವೈಭವವು "ಅಂದಿನ ಸಿರಿ ಇಂದೆಲ್ಲೆತಿ ಹಾರತೈತೊ ಹುಡಿಯೋ" ಎಂಬ ಆತಂಕದ ಮೂಲಕ ವರ್ತಮಾನದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತದೆ.

“ಹಿಂದಿನ ಕವಿಗಳು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳ್ಯಾರೋ ಈ ನಾಡಿನ ಸಿರಿಯೋ
ಅಂದಿನ ಸಿರಿಯು ಇಂದೆಲ್ಲೆತಿ ಹಾರತೈತಿ ಹುಡಿಯೋ
ಹಸರ ವನ ಹೂವಿನ ಬಣ ಘಮಘಮನಾಥೋ
ನೆನಪ ಆದ ಒಮ್ಮೆ ಬಿಚ್ಚಿ ನೋಡುದಾತೋ”⁹

ಹಳೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿಗೆ

“ಮುಂದಕ ಬಾರೋ ಕನ್ನಡದ ಕಂದ ಬಾಳ ಬೆಳಗೋ ಇದರಂಗ ಮುಂದ
ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಯ ಮಡಿಲ ಚಂದ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಬೆಳದಿಂಗಳ ಕಂಡಾಂಗೋ ಚಂದ
ವಿದ್ಯಾ ಕಲಿತ ನೀ ಅದರ ವಾಸ ಕನ್ನಡ ತಾಯಿಗೆ ಆಗುದು ಹರುಷ
ಕನ್ನಡಮ್ಮನ ಕೀರ್ತಿಯ ಬೆಳೆಸ ದೇವರ ಗುಡಿಮ್ಯಾಗ ಹೊಳದ್ದಂಗ ಕಳಸ
ಹೋಗಬೇಡ ನೀ ಹಿಂದಕ್ಕ ಸರದ ಮುಂದಕ ಬಾರೋ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದ
ಎಲ್ಲಾ ಮಂದೀನ ಕೂಗಿ ಕರೆದ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳು ನೀ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಬರೆದ”¹⁰

ಎಂದು ಕರೆ ಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಕವಿ 'ಆಶಾವಾದಿ ದರ್ಶನ'ವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳಗಿಯ ಬಿದರಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪನವರ ನಾಡು ನುಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮೂರು ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದೆ. ಒಂದು ಭಾಷಿಕ ಆಯಾಮವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಸವಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಜನಪದೀಯ ಲಯದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಕ್ರಮ. ಎರಡು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಯಾಮವಾಗಿ ಶರಣ-ದಾಸರ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಬದುಕಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ತಾರ್ಕಿಕತೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಸಾಂಘಿಕ ಆಯಾಮವಾಗಿ ಭಾಷಾ ಪ್ರೇಮದ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಕವಿಯ ಸಂಕಲ್ಪ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ಕನ್ನಡ ನಾಡು, ನುಡಿ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲಿ, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ 85.
2. ಜ್ಞಾನದ ಮಳೆಯ, ನುಡಿ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲಿ. ಪುಟ ಸಂ: 113.
3. ಕನ್ನಡ ಸಿರಿಗಂಧ, ಜಾನಪದ ಜವಾರಿ, ಪುಟ ಸಂ: 187.
4. ಅದೇ ಪುಟ.
5. ಕನ್ನಡದ ಕಹಳೆ, ನುಡಿ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲಿ. ಪುಟ ಸಂ: 90.
6. ಕನ್ನಡ ತೇರು, ನುಡಿ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲಿ ಪುಟ ಸಂ: 60.

7. ಪಾವನ, ನುಡಿಮುತ್ತಿನ ಮಾಲಿ. ಪುಟ. ಸಂ: 409.
8. ಕಂದ, ಜಾನಪದ ಜವಾರಿ, ಪುಟ ಸಂ: 578.
9. ನಾಡ ಸಿರಿ. ನುಡಿ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲಿ, ಪುಟ ಸಂ: 443.
10. ಕನ್ನಡದ ಬೆಳಕ, ನುಡಿ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲಿ. ಪುಟ ಸಂ: 84.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಬಿದರಿ, 2018, ಜಾನಪದ ಜವಾರಿ (ಸಂಪುಟ), ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಸಾಬಣ್ಣ ಬಿದರಿ, ಬೀಳಗಿ.
2. ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಬಿದರಿ, 2018, ನುಡಿ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲಿ (ಸಂಪುಟ), ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಸಾಬಣ್ಣ ಬಿದರಿ, ಬೀಳಗಿ.
3. ಎಂ.ಎಂ ಕಲಬುರ್ಗಿ(ಡಾ), 1988, ಮಾರ್ಗ (ಸಂಪುಟ 1 ಮತ್ತು 2), ನರೇಶ್ ಮತ್ತು ಕಂಪನಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
4. ನರಸಿಂಹಚಾರ್, 2005, ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ (ಸಂಪುಟ 1-3), ಆರ್, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.
5. ಶಂ.ಬಾ. ಜೋಶಿ(ಡಾ), 1967, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪೂರ್ವ ಪೀಠಿಕೆ, ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.
6. ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ, 1938, ಕನ್ನಡ ಬಾವುಟ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು.
7. ಎಂ. ವಿ ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ (ಸಂ), 1994, ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬೆಂಗಳೂರು.

Original Article

“ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದಾನದ ಮಹಿಮೆ (ಆಯ್ದ ವಚನಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)”

ಡಾ. ಅಣ್ಣಪ್ಪ ರೊಟ್ಟಿಗವಾಡ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಬಿ. ಹಳ್ಳಿ ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಅಣ್ಣಿಗೇರಿ

Email: annugfgc@gmail.com

Manuscript ID:

JRD -2026-180516

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 73-76

May - 2026

Submitted: 12 Apr. 2026

Revised: 23 Apr. 2026

Accepted: 14 May. 2026

Published: 31 May 2026

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಇತಿಹಾಸವಿದ್ದು ಪ್ರಾಚೀನ ಪ್ರಮುಖ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು ಕೂಡ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಒಂದು ಮತ್ತು ಎರಡನೆ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಪುರಾವೆಗಳು ಲಭ್ಯವಿದ್ದು, ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅವುಗಳ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆ ಕುರಿತು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಕ್ರಿ.ಶ ಪೂರ್ವದಿಂದಲೂ ಜನಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಅಂಶವು ಚರ್ಚೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕೆ 12ನೇ ಶತಮಾನ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಶಿವಶರಣರಿಂದ ರಚನೆಯಾದ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಮೌಲಿಕವಾದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶರಣರ ವಚನಗಳ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದು 12ನೇ ಶತಮಾನದ ನಂತರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಷಟ್ಪದಿ, ರಗಳೆ, ತ್ರಿಪದಿ, ಸಾಂಗತ್ಯ, ಕೀರ್ತನೆ ಮುಂತಾದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಜನನವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸರಳಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಅದರದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಇದೆ. ಅಂತದರಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪದಿ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಇತರೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ತ್ರಿಪದಿ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಸರ್ವಜ್ಞನು ತನ್ನ ಮಾತಿನ ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ಜನಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಮೆತ್ತಿದ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಏನನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗದೆಂದು ತಿಳಿದು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅಶೋಕ. ಜಗತ್ತನ್ನು ಕ್ರೌರ್ಯದ ಕಡೆಯಿಂದ ಶಾಂತಿಯ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ತಂದ ಮಹಾನ್ ಬೆಳಕಾದ ಬುದ್ಧ. ಸಂಪತ್ತು ಕೆಲವ ಉಳ್ಳವರ ಸ್ವತ್ತಾಗಿ ನರಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ತಂದು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾಡಿ, ಸಮಾನತೆ ಹೊತ್ತು ಅರಳಿಸಿದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಬಸವಣ್ಣ. ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಮಮಕಾರವೇ ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ಸಾರಿದ ದಾಸ ಶ್ರೇಷ್ಠರು. ಹೀಗೆ ಒಂದೆ ಎರಡೆ ಹತ್ತಾರು ನಿದರ್ಶನಗಳು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಂದ ಇವೆ. ಇಂತಹ ನಿದರ್ಶನಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವಚನಕಾರ ಸರ್ವಜ್ಞ. ಈತನ ನಿಲುವು ಸಮಾಜವನ್ನು ತಿದ್ದುವುದಾಗಿತ್ತು ಅಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸುಮಾರ್ಗದತ್ತ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಾಗಿತ್ತು.

ಸರ್ವ ಎಂದರೆ ‘ಎಲ್ಲವನ್ನು’ ಜ್ಞ ಎಂದರೆ ‘ತಿಳಿದವನು’ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡವನು ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ದಾನದ ಕುರಿತಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನದ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿಸಿ ಸಮಯ ಸಂಧರ್ಬಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಂಟು. ಇತನ ತ್ರಿಪದಿಗಳು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪದ್ಯಗಳಂತೆ ತೋರಿದರು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಿಲ್ಲ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುತ್ತವೆ. ಅವು ಸಾಮಾನ್ಯರ ನಡುವೆ ಬೆಳೆದರು ಸಾಮಾನ್ಯರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾರದಂತವುಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯರು ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸ್ವತ್ತಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಎಲ್ಲರ ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನೆಲೆದಾಡುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಅವನ ತ್ರಿಪದಿಗಳೆಲ್ಲ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಸ್ವರೂಪದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳು ಬೋಧಿಸುತ್ತಲೇ ತಿದ್ದುವ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಮಮ್ಮಟನು ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಯೋಜನದ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನನ್ವಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇವು ಕಾಂತ ಸಂಮಿತವಾಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಭು ಸಮಿತವು ಮತ್ತು ಮಿತ್ರ ಸಂಮಿತವು ಆಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21388064

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಕಾ. ಅಣ್ಣಪ್ಪ ರೊಟ್ಟಿಗವಾಡ, ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಬಿ. ಹಳ್ಳಿ ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಅಣ್ಣಿಗೇರಿ

How to cite this article:

ಅಣ್ಣಪ್ಪ ರೊಟ್ಟಿಗವಾಡ. (2026). “ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದಾನದ ಮಹಿಮೆ (ಆಯ್ದ ವಚನಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)”. Journal of Research & Development, 18(5(VIII)), 73–76. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21388064>

ಆತನ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ಧರ್ಮ, ನೀತಿ, ಗುರುಮಹಿಮೆ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ದಾನದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

‘ಗಾನ ವಿದ್ಯೆಯು ಲೇಸು, ಮಾನವತಿ ಸತಿ ಲೇಸು

ಸ್ವಾನುಭವಿಗಳ ಕೆಳ ಲೇಸು ಎಲ್ಲಕೂ

ದಾನಿಯೇ ಲೇಸು ಸರ್ವಜ್ಞ’

ಸರ್ವಜ್ಞನು ಸಮಾಜವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡಿ ಅದನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಆತನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಕೂಡಾ ಅಷ್ಟೇ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದವುಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೆಲ್ಲ ‘ಲೇಸು’ ಅಥವಾ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ಎಂಬುವುದನ್ನು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ‘ಲೇಸು’ ಎಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಅಥವಾ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು. ಸಂಗೀತ ಅಥವಾ ಗಾನ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮಾನವತೆಯಾದ ಮಡದಿಯು ಸಂಸಾರ ನಡೆಸಲು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದವಳು ಅಲ್ಲದೆ. ಇಂತವಳು ಸಿಗುವುದು ಭಾಗ್ಯದಾಯಕವಾದದ್ದು ಹಾಗೆಯೇ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಉತ್ತಮವಾದ್ದು. ಈ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೀಗಿಲಾದದ್ದು ‘ದಾನಿ’, ಪರರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಉದಾರ ಮನಸ್ಸಿನ ದಾನಿಯು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ದಾನ ಗುಣ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞನು ತಿಳಿಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

‘ಅನ್ನವನ್ನು ಇಕ್ಕುವುದು ನನ್ನಯನು ನುಡಿಯುವುದು

ತನ್ನಂತೆ ಪರರ ಬಗೆದೊಡೆ ಕೈಲಾಸ

ಬಿನ್ನಾಣವಕ್ಕು ಸರ್ವಜ್ಞ’

ಈ ಮೇಲಿನ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಎಲ್ಲಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ಮೀರಿದ ಧರ್ಮವೆಂದರೆ ಹಸಿದು ಬಂದವರಿಗೆ ಮೊದಲು ಅನ್ನವನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಎಲ್ಲ ದಾನಕ್ಕೂ ಮೀಗಿಲಾದದ್ದು ಅನ್ನದಾನ. ಎಂಥಹ ಕಠಿಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹೇಳದೆ, ಸತ್ಯದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು ಮನುಷ್ಯನ ನಿಜವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಾಗಿದೆ. ದಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಅಹಂಕಾರ ಇರಬಾರದು ಎಂಬುದು ಸರ್ವಜ್ಞನ ಎಚ್ಚರಿಕೆ. ಯಾರೋ ನೋಡುತ್ತಾರೆಯೋ ಅಥವಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿಯೋ ದಾನ ಮಾಡುವುದು ವೃಥಾ. ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ನಿಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ನಿಜವಾದ ಧರ್ಮ. "ತನ್ನಂತೆ ಪರರ ಬಗೆದೊಡೆ" ಅಂದರೆ, ನಮಗೆ ಹಸಿವಾದಾಗ ಆಗುವ ನೋವು ಇತರರಿಗೂ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಧರ್ಮವೆಂದರೇನು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದರೆ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಪ್ರಕಾರ ದಾನವೇ ಧರ್ಮ. ದಾನವೆಂಬ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡವನು, ಪರಿಪಾಲಿಸುವವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವನೇ ಆಗುವನು. ಆಕಾಶದತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರುವನು. ಭಾನುಮಂಡಲದೊಳಗೆ ಅಮರ ಪದವಿ ಪಡೆದು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೇವಲ ಮೂರು ಸಾಲುಗಳ ‘ತ್ರಿಪದಿ’ಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ಸಾರವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿರುವ ಸರ್ವಜ್ಞ, ಮಾನವೀಯತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದಾನವನ್ನು ಹೇಗೆ ನೋಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

‘ದಾನದ ಫಲದಿಂದ ಭೂತನಾಥನಾಗುವನು

ಭಾನು ಮಂಡಲದ ನೋಡೆದಮಳ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ

ತಾನೋಡೆಯನಹನು ಸರ್ವಜ್ಞ’

ಲೋಕಾನುಭವ ಹೊಂದಿದ ಸರ್ವಜ್ಞನು ತನ್ನದೇ ಆದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕವನ್ನು ನೋಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಭವ ಆಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ತಿದ್ದುವತ್ತ ನಡೆದವನು. ದಾನಿಯು ಭೂಮಿಗೆ ಒಡೆಯನಾಗುವನು, ಸುರ್ಮಂಡಲವನ್ನು ಬೇರಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೇರುವನು, ಅಲ್ಲದೆ ಪರಿಸುದ್ದವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ದಾನವು ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಒಳಿತನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ದಾನಿಯು ಅದರ ಅಧಿಪತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಉತ್ತಮ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಾಗಲಿ, ನೀತಿ-ನಿಯಮಗಳಾಗಲಿ ಇದ್ದರೆ ಸಾಲದು ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಇರಬೇಕೆಂಬ ನಿಲುವು ಅವನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ‘ತ್ರಿಪದಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ’ ಎಂದೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದವರು ಸರ್ವಜ್ಞ. ಸಮಾಜದ ಅಂಕುಡೊಂಕುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವಲ್ಲಿ ಇವರ ವಚನಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿವೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನ ಪ್ರಕಾರ, ದಾನ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೊಡುವುದಲ್ಲ; ಅದು ಮನಸ್ಸಿನ ಔದಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಪರರ ಮೇಲಿನ ಕರುಣೆಯ ಸಂಕೇತ. ಸರ್ವಜ್ಞನಿಗೆ ದಾನವೆಂಬುದು ಕೇವಲ ‘ಧರ್ಮ’ವಲ್ಲ, ಅದೊಂದು ‘ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮತೋಲನ’ದ ಸೂತ್ರವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

‘ಸಿರಿಬಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕರೆದು ದಾನವ ಮಾಡು

ಪರಿಣಾಮವಕ್ಕು ಪದವಕ್ಕು ಕೈಲಾಸ

ನೆರೆಮನೆಯಕ್ಕು ಸರ್ವಜ್ಞ’

ಕವಿ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಮಾತಿನ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಆತನ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಪರಾಕಾಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತದ್ದು, ಮಾತಿನ ಮಹಿಮೆ ತಿಳಿಯಲು ತ್ರಿಪದಿ ಗರಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಸಮಾಜವನ್ನು ತನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಹಾಗೂ ಸೃಜನಶೀಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅನುಭವಿಸುವ ಕವಿ ಸರ್ವಜ್ಞ ತನ್ನ ತ್ರಿಪದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯ ಚಿಂತನಾ ಲಹರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದವನು. ಸರ್ವಜ್ಞನ ಪ್ರಕಾರ, ದಾನ ಕೊಡುವವನು "ನಾನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ" ಎಂಬ ಗರ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಾರದು. ತನಗೆ ಸಂಪತ್ತು ಬಂದಾಗ ಬಡವರನ್ನು ದೀನರನ್ನು ಮತ್ತು ಅಸಾಯಕರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕರೆದು ದಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಫಲವು ಕೊಡಾ ಸಿಗುತ್ತದೆಂಬ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸಲು ಕಾಶಿ-ರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕಿಲ್ಲ. ಬಡವರ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಒರೆಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಹಸ್ತ ಚಾಚಿದರೆ ಅದೇ ‘ಕೈಲಾಸ’ ಅಥವಾ ಮುಕ್ತಿ ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ ಸಾರಿದ್ದಾನೆ. ಯಾರು ದಾನಶೀಲರೋ ಅವರಿಗೆ ಸಂಸಾರದ ಬಂಧನಗಳು ಕಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅವರ ಬದುಕು ಹಸನಾಗುತ್ತದೆ.

ತ್ರಿಪದಿಯ ಬ್ರಹ್ಮನಾದ ಸರ್ವಜ್ಞನು ಬದುಕು ಬರಹಗಳಿಂದ ಸಮಾಜವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಟ್ಟಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಓರೆ-ಕೋರೆಗಳನ್ನು, ಅಂಕು-ಡೊಂಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಡಂಬನೆಗಳ ಕುರಿತು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಉತ್ತಮತೆಗಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆ ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದಾಗ ಅಜ್ಞಾನಿ ಮೂರ್ಖನಾದ ಮಾನವ ಎಲ್ಲವು ನನ್ನಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯ. 'ನಾನು' ಎಂಬ ರೂಪವು ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಾಗ ಅವನಲ್ಲಿಯಾಗುವ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ವಚನವೊಂದರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

'ಕೊಟ್ಟು ಕುದಿಯಲಿ ಬೇಡ ಕೊಟ್ಟಾಡಿಕೊಳಬೇಡ

ಕೊಟ್ಟು ನಾ ಕೆಟ್ಟಿನೆನಬೇಡ ಶಿವನಲ್ಲಿ

ಕೆಟ್ಟಹುದು ಬುತ್ತಿ ಸರ್ವಜ್ಞ'

ಸರ್ವಜ್ಞನ ಒಂದೊಂದು ತ್ರಿಪದಿಯು ಸ್ವಯಂ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಮುಕ್ತಕಗಳು. ಆತನ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಿರುವ ವಿಷವೇ ಇಲ್ಲ. ದಾನ ರೂಪವಾಗಿ ಏನನ್ನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟ ನಂತರ ಅದರ ಕುರಿತಾಗಿ ಹಳಹಳಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಕೊಟ್ಟಾದ ಮೇಲೆ ಕೆಟ್ಟನೆಂಬ ಭಾವನೆ ಯಾವತ್ತು ಅವನಲ್ಲಿ ಬರಬಾರದು. ಅಲ್ಲದೆ ಕೊಟ್ಟದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮರಳಿ ಯಾವತ್ತು ಕೇಳಲೆ ಬಾರದು ಹಾಗೂ ಕೊಟ್ಟದಾದಿಂದ ನಿನಗೆ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

'ಕೊಡುವಾತನೆ ಮೃಡನು ಪಡೆವಾತನೆ ನರನು

ಒಡಲು ಒಡವೆಗಳು ಕೆಡೆದು ಹೋಗದ ಮುನ್ನ

ಕೊಡುವಿತ್ತವರಿತು ಸರ್ವಜ್ಞ'

ಕೊಡುವ ಮನೋಭಾವ ಅಂದರೆ ನೀಡುವ ಗುಣವುಳ್ಳವನೆ ದೇವಮಾನವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮರಳಿ ಪಡೆದರೆ ಅವನು ನರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮನುಷ್ಯ ಧರ್ಮ ದೊರೆಯುವುದು ದುರ್ಲಭ. ಮನುಜ ಜನ್ಮ ದೊರೆತಾಗ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯ ತೀರುವ ಮುನ್ನ ಇತರರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ದಾನ ಮಾಡುವಾಗಲಾದರೂ ಧಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರಾದವರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಪಾತ್ರರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬಾರದು ಅಂದರೆ ಅಸಹಾಯಕರಿಗೆ ನಿರ್ಗತಿಕರಿಗೆ ದಾನ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಅವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬೆಳಕು ಮೂಡಿ ಬದುಕು ಹಸನಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಈ ವಚನವೊಂದರ ನಿಲುವಾಗಿದೆ.

ಲೋಕ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದವನೆಂದರೆ ಸರ್ವಜ್ಞ. ಇಂತಹ ಘನವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಕುರಿತಾಗಿ ಎ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣ ಅವರು 'ಸರ್ವಜ್ಞ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿದ, ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಅಂಕಿತವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಸರ್ವಜ್ಞ ಕರ್ತನು ಜಗಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನೇ ದೈವ, ಈತನು ಸಮಾಜದ ಲೋಪ ದೋಷಗಳು, ಮೇಲು-ಕೀಳು, ಬಡವ-ಬಲ್ಲಿದ, ಹುಚ್ಚ-ನೀಚ ಎಂಬ ಭೇದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಸಮಾಜದಿಂದ ಬೇರುಸಹಿತ ಕಿತ್ತು ಹಾಕಲು ಕೆಲವೊಂದು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

'ಮೇಲು ಕೀಳನಬೇಡ ಶೀಲವನು ಬಿಡಬೇಡ

ಕಾಲವ ಕಾಲವೆನಬೇಡ ಧರ್ಮದ

ಕೀಲು ಬೇರೆಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ'

ಪ್ರಸ್ತುತ ವಚನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ದಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ಮೇಲು ಕೀಳೆಂದು ನೋಡಬಾರದು, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಶೀಲವನ್ನು ಕೂಡ ಬಿಡಬಾರದು. ದಾನಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಾದ ಕಾಲ ಗಣನೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಸರಿಯಾದ ಕಾಲ, ಇದು ಸಲ್ಲದ ಕಾಲವೆನ್ನಬಾರದು. ಇಲ್ಲಿ ದಾನಿ ಮತ್ತು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವರ ನಡುವೆ 'ಮೇಲು-ಕೀಳು' ಭಾವನೆ ಇರದೆ, ಕೇವಲ 'ಸಹೋದರತ್ವ' ಮಾತ್ರವಿರುತ್ತದೆ. ಸಮಯ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಾಡುವ ದಾನವು ಧರ್ಮದ ಕೀಲು ರೀತಿ ಬೇರೆಯದೆ ಆಗಿರುವಂತದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಸಮಾಜದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಭಾಗವಾದ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞನು ಮಾನವೀಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡುವುದಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯಲು ಕಾರಣರಾದವರು. ನಾವು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಉಳಿಯುವ ಪುಣ್ಯ. ನಾವು ಕೂಡಿಟ್ಟ ಆಸ್ತಿ ನಮ್ಮ ಸಾವಿನ ನಂತರ ಇತರರ ಪಾಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ದಾನವನ್ನುನಾವೂ ಬದುಕಿರುವಾಗಲೇ ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮ. ನೀಡುವ ಮನಸ್ಸಿದ್ದಾಗ ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ ವಚನಕಾರ.

'ಆಡದೇ ಕೊಡುವವನು ರೂಢಿಯೊಳಗುತ್ತಮನು

ಆಡಿ ಕೊಡುವವನು ಮಧ್ಯಮನಧಮ ತಾ

ನಾಡಿ ಕೊಡದವನು ಸರ್ವಜ್ಞ'

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ದಾನ, ಧರ್ಮ ಮಾಡುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಹೇಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬಹು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರುವೆಂಟು. ಉತ್ತಮನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ದಾನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡದೆ ದಾನ ಮಾಡುವವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಮಧ್ಯಮನಾವನು ಮಾತಾಡಿದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ದಾನ ಮಾಡುವವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅಧಮನಾದಂತವನು ತಾ ಮಾತಾಡಿಯು ದಾನವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಇರುವವನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂದಿನ ಸಮಜಕ್ಕೆ ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳು ನೈತಿಕ ಅಡಿಪಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ 'ದಾನ' ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಲು ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಗಳೇ ಆಧಾರವಾಗಿವೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮತ ಆರಂಭಗೊಂಡ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಬಸವಣ್ಣ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಪ್ರಭುದೇವ ಮುಂತಾದವರ ವಚನಗಳು ಮುಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದವು ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಸವಾದಿ ಶರಣರು ಕೊಡಾ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ದಾನದ ವಿಚಾರ ಬಂದಾಗ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ದುಡಿಯಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಭಗವನ್ನಾದರೂ ದಾನದ ರೂಪವಾಗಿ ನೀಡಬೇಕೆಂದವರು.

'ಹಸನಾಗಿ ಬದುಕುವಡೆ ಕುಶಲವೆಂದೆನಿಸುವಡೆ

ಪಶುಪತಿಯ ಪದವ ಪಡೆಯುವಡೆ ಹಸಿದವರಿಗೆ

ಅಶನವನು ಇಕ್ಕು ಸರ್ವಜ್ಞ

ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬದುಕುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇಮನಾಗಿರುವೆನೆಂದು ಅನಿಸಿದಾಗ ಈಶ್ವರನು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಹಸಿವಾದವರಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ನೀಡು ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ನಾವು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಬದುಕ ಬೇಕಾದರೆ ಆರೋಗ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಪಶುವತಿಯ ಒಲುಮೆ ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಹಸಿದವರಿಗೆ ಅನ್ನ ನೀಡಬೇಕು. ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿಯದವರಿಗೆ ಮೃಷ್ಟಾನ ವಿಟ್ಟರು ಅದು ಹಳಸಿದ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಸಮ. ಹಸಿದವರಿಗೆ ಹಳಸಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಇಟ್ಟರು ಕೂಡಾ ಅದು ಮೃಷ್ಟಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞನ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈತ ಒಬ್ಬ ಬಹುಕ ಪ್ರತಿಭೆಗಳ ಕವಿ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಈತನ ವಚನಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಯಾವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬಿಡದೆ ವಿಷಯ ವಸ್ತುವಿನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಈತನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

‘ಎತ್ತಣಾ ಹನಿಬಿದ್ದು ಮುಂತಾದ ತೆರನಂತೆ

ಉತ್ತಮದ ಗತಿಯ ಪಡೆಯುವಡೆ ಹಸಿದವರಿಗೆ

ತುತ್ತನಿಕ್ಕಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಸರ್ವಜ್ಞನು ದಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ನದಾನಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಹಸಿವು ಎಂಬುದು ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ನೋವು. ಆ ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸುವವನು ದೇವರಿಗೆ ಸಮಾನ ಎಂಬುದು ಸರ್ವಜ್ಞನ ನಿಲುವು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹನಿಯು ಮುತ್ತುದಂತೆ ಉತ್ತಮ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಾಗಲೆಲ್ಲ ಹಸಿದು ಬಂದವರಿಗೆ ತುತ್ತನ್ನು ನೀಡಿ ಅಂತವರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಲು ದಾನ ಮಾಡು ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನೇ ಶರಣರು ಶಿರಿ ಬಂದಕಾಲಕ್ಕೆ ಕರೆದು ದಾನವ ಮಾಡು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

‘ತಿರಿದು ತಂದ್ವಾದೊಡೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡುಣಬೇಕು

ಕರಿಯದೆ ತಾನೆ ಉಣ್ಣುತ್ತಿರಲು ಆ ಊಟ

ನರಕದ ಊಟ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ತಿನ್ನುವಾಗಲೂ ನಾವು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಂದ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನಬೇಕು ನಾವು ತಿನ್ನುವಾಗ ಎದುರಿಗೆ ಇದ್ದವರನ್ನು ಕರೆಯದೆ ಊಟ ಮಾಡಿದರೆ ನರಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದಿದ್ದಾನೆ ಸರ್ವಜ್ಞ. ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ ನಾಯಿ ಎದುರು ನಿಂತರು ಅದಕ್ಕೆ ಊಟ ಹಾಕುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಮ್ಮದು ಹೀಗಿರುವಾಗ ಹಸಿದವರನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಉಂಡರೆ ದೇವರು ಮೆಚ್ಚುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯುವುದು ಎಷ್ಟು ಪವಿತ್ರವೋ, ಹಸಿದವನಿಗೆ ಅನ್ನ ನೀಡುವುದು ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಪುಣ್ಯದ ಕೆಲಸ. ಅನ್ನ ನೀಡುವವನಿಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ಕೊರತೆಯಾಗದು ಎಂಬ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಇವರು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಸರ್ವಜ್ಞನಿಗೆ ದಾನವೆಂಬುದು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಸುಲಭದ ಹಾದಿ. ಮಾನವೀಯತೆಯ ಸೇವೆಯೇ ದೈವತ್ವಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಎಂದು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಅನುಸಾರ ದಾನ ಮಾಡುವ ಗುಣ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರೆ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಸಿವು ಮತ್ತು ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವಿನವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಸಮಾರೋಪ

ಸರ್ವಜ್ಞನ ತ್ರಿಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಇಲ್ಲ, ವರ್ಣನೆ ಇಲ್ಲ ಆದರೆ ಸಮಗ್ರ ಜೀವನ ಕಥೆ ಇಲ್ಲವೇ ಜೀವನ ಧರ್ಮ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಂಡಿದೆ. ಅವು ಬರೀ ನೀತಿ ಬೋಧಕವಾದವುಗಳಲ್ಲ. ಅನುಭವದ ವೇದ, ವಿವೇಕದ ವಾಣಿಯಂತಿದ್ದು. ಸಮಾಜದ ಒಳತು-ಕೆಡಕು, ನೋವು-ನಲಿವು, ಸುಖ-ದುಃಖ, ನ್ಯಾಯ-ಅನ್ಯಾಯದ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಅನುಭವದೈವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಅವನಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ‘ಆಡು ಮುಟ್ಟಿದ ಸೊಪ್ಪಿಲ್ಲ, ಸರ್ವಜ್ಞ ಹೇಳದೆ ಇರುವ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲ’ ಇತನ ಸಾವಿರಾರು ವಚನಗಳು ಲಭ್ಯವಿದ್ದು ಈ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳದೆ ಇರುವ ವಿಷಯಗಳಿಲ್ಲ ಸರ್ವಜ್ಞ. ಒಬ್ಬ ಸಂತ, ಜನಪದ ಕವಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವೈದ್ಯ, ಒಳ್ಳೆಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಅಲ್ಲದೆ ವಿಚಾರವಂತ ಕೂಡ ಅಂತೆ ‘ಸರ್ವಜ್ಞನೆಂಬುವನು ಗರ್ವದಿಂದಾದವನೇ ಸರ್ವರೋಳು ಒಂದೊಂದು ನುಡಿಗಲಿತು ವಿದ್ಯದಾ ಪರ್ವತವೇ ಆದ ಸರ್ವಜ್ಞ’. ಇದು ಅವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಗುರುತ್ತದೆ ಬಿರುದು ಕೂಡ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನಿಗೆ ಹಸಿವೆಂಬುದು ದೈಹಿಕ ನೋವು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದು ಆತ್ಮದ ಸಂಕಟ. ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡುವವನು ದೇವರನ್ನು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಬೇಕಿಲ್ಲ, ಆತ ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ ದೇವರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಸರ್ವಜ್ಞನ ಜೀವಕಾರುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು:

- 1) ಸರ್ವಜ್ಞ ಮೂರ್ತಿಯ ವಚನಗಳು: ಪಾರು ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ
- 2) ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳು: ಸಂ-ಡಾ.ಎಲ್.ಬಸವರಾಜ,ಗೀತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್,ಮೈಸೂರು
- 3)ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೋಶ: ಡಾ. ಸಿ. ಎ. ನಿಂಗಣ್ಣ, ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕಲಬುರ್ಗಿ
- 4)ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ತರಂಗ: ಸಂಪಾದನೆ,ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕೆ.ವಿ.ವಿ. ಧಾರವಾಡ
- 5)ಸರ್ವಜ್ಞನ ಹೊನ್ನಿನ ನುಡಿಗಳು: ಡಾ.ಎಂ.ಪಿ.ಭುವನೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದ,ಶಬರಿಮಲಯನ್ ಬುಕ್ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಬ್ಯೂಟರ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು

Original Article

ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಒಂದು ಅವಲೋಕನ

ಡಾ. ಎಂ. ಆರ್. ದೊಡಮನಿ,

ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
& ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಕೇಂದ್ರ
ರಾಮದುರ್ಗ-591123.

E.ID: mahamad_rafi82@rediffmail.com

Manuscript ID:

JRD -2026-180517

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 77-80

May - 2026

Submitted: 12 Apr. 2026

Revised: 23 Apr. 2026

Accepted: 14 May. 2026

Published: 31 May 2026

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಅವರು ಪ್ರಮುಖರು. ಅವರು ಕೇವಲ ಕವಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವಿಮರ್ಶಕ, ಪ್ರಬಂಧಕಾರ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣತಜ್ಞರಾಗಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿವೆ. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪರವರ ಕಾವ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಸರಳತೆ ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟತೆ. ಅವರು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸುಲಭವಾಗುವಂತೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಅವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಾಢವಾದ ಭಾವನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಅರಿವು ಕೂಡ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆದರೂ, ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಲೇಖನ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅವರೇ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಕಾವ್ಯವು ಮಾನವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವನೆಗಳ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ಸುಂದರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಭೂತ ಅಂಶವೇ “ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ”. ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಎಂದರೆ ಕವಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿ. ಅದು ಕವಿಯ ಅನುಭವ, ಭಾವನೆ, ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನೆಯ ಸಮನ್ವಯವಾಗಿದೆ. ಕವಿ ತನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಲಕ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯನ್ನು ಹೊಸ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರಿಸಿ ಓದುಗರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ಚಿತ್ರಣ ಮೂಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಕಾವ್ಯದ ಹೃದಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಕೇವಲ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದು ಕವಿಯ ಅಂತರಂಗದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿದೆ. ಕವಿ ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಜಗತ್ತನ್ನು ಹೇಗೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ಅವನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕಾಣುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕವಿ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಳೆಯು ಒಂದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಘಟನೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಕವಿ ಅದನ್ನು “ಆಕಾಶದ ಕಣ್ಣೀರು” ಅಥವಾ “ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಗು” ಎಂದು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯೇ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಯು ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿರುವುದಾಗಿದೆ. ಹಳೆಯ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳಾದ ಪಂಪ, ರನ್ನ ಮತ್ತು ಪೊನ್ನ ಅವರು ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಇವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವೀರರ ಕಥೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಇದ್ದವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭೀಮನ ಬಲವನ್ನು “ಪರ್ವತದಂತೆ ಬಲವಾದುದು” ಎಂದು ಹೇಳುವುದು, ರಾಜರನ್ನು ದೇವರಂತೆ ವರ್ಣಿಸುವುದು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೀರಗಾಥೆ ಹೆಚ್ಚು, ಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚು, ಕಾವ್ಯ ತುಂಬಾ ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21388439

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಡಾ. ಎಂ. ಆರ್. ದೊಡಮನಿ, ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು & ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಕೇಂದ್ರ ರಾಮದುರ್ಗ-591123.

How to cite this article:

ಎಂ. ಆರ್. ದೊಡಮನಿ, (2026). ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಒಂದು ಅವಲೋಕನ. *Journal of Research & Development*, 18(5(VIII)), 77–80. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21388439>

ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಭವ್ಯ ಮತ್ತು ಅಲಂಕಾರಿಕವಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಪಂಪನ “ಆದಿಪುರಾಣ”ದಲ್ಲಿ ಋಷಭನಾಥನ ಜೀವನವನ್ನು ದೈವೀ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ರನ್ನನ “ಗದಾಯುದ್ಧ”ದಲ್ಲಿ ಭೀಮನ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭವ್ಯವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾಲದ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಅತಿರಂಜಿತವಾಗಿದ್ದು, ವೀರರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಕ್ತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡುಬಂತು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಬಸವಣ್ಣ, ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ಅವರಂತಹ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಮಾನವೀಯವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಸ್ನೇಹಿತನಂತೆ ಕಾಣಬಹುದು. “ಉಳ್ಳವರಿಗಿಲ್ಲ ಭಯ” ಎಂಬ ವಚನವು ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿಯ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರಿಯತಮನಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವಳು ತನ್ನ ದೇವರನ್ನು “ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ” ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಕ್ತಿಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಆಂತರಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ನವೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಗಳು ಮತ್ತು ಶೈಲಿಗಳು ಬೆಳೆದಿವೆಯಾದವು. ಕುವೆಂಪು ಮತ್ತು ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರಂತಹ ಕವಿಗಳು ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೊಸ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದರು. ಕುವೆಂಪು ಅವರ “ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನ”ನಲ್ಲಿ ರಾಮನ ಕಥೆಯನ್ನು ಮಾನವೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಮನು ಕೇವಲ ದೇವನಲ್ಲ, ಮಾನವನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗಾಳಿಯನ್ನು “ಹೂವಿನ ಪರಿಮಳ ಹೊತ್ತ ಸಂದೇಶವಾಹಕ” ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಅವರ ಕಲ್ಪನೆಯ ಉದಾಹರಣೆ. ನವೋದಯ ಕವಿಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದರು ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಇವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಗಾಳಿಯನ್ನು “ಹೂವಿನ ಪರಿಮಳ ಹೊತ್ತ ಸಂದೇಶವಾಹಕ” ಎಂದು ಹೇಳುವುದು, ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುವುದು. ಕುವೆಂಪು ಹೇಳಿದ ಮಾತು “ಓ ನನ್ನ ಚೇತನ, ಆಗು ನೀ ಅನಿಕೇತನ” ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿವೆ.

ನವ್ಯ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಾಢ ಮತ್ತು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾಲದ ಕವಿಗಳು ಜೀವನದ ನಿಜವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಮಾನವನ ಅಂತರಂಗದ

ಸಂಕಟಗಳನ್ನು, ಏಕಾಂತವನ್ನು ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, “ಮನಸ್ಸು ಮುರಿದ ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ತುಂಡಾಗಿದೆ” ಎಂಬುದು ಮನಸ್ಸಿನ ದುಃಖವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಕಲ್ಪನೆ. “ಜನಸಮೂಹದ ನಡುವೆ ನಿಂತಿರುವ ಖಾಲಿ ಮರ” ಎಂಬುದು ಏಕಾಂತದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಕಲ್ಪನೆ ಓದುಗರನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವನಾತ್ಮಕತೆ, ಸೃಜನಾತ್ಮಕತೆ, ರೂಪಕಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಣ ಶಕ್ತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ರೂಪಕ ಮತ್ತು ಉಪಮೆಗಳ ಬಳಕೆ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸುಂದರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. “ಕಣ್ಣೀರು ಮುತ್ತಿನಂತೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿವೆ” ಎಂಬುದು ಉಪಮೆಯ ಉದಾಹರಣೆ. “ಹೃದಯವು ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಗಟ್ಟಿ” ಎಂಬುದು ರೂಪಕದ ಉದಾಹರಣೆ. ಇವು ಓದುಗರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ, ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತಿಕಾಲದ ಕವಿಗಳು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿದರು. ನವ್ಯ ಕವಿಗಳು ಆಧುನಿಕ ಜೀವನದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾದ ಏಕಾಂತ, ನಿರುದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದರು. ಈ ಮೂಲಕ ಕಾವ್ಯವು ಸಮಾಜದ ದರ್ಪಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಓದುಗರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಲಕ ಕವಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಓದುಗರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಓದುಗರನ್ನು ಕವಿಯ ಅನುಭವಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾಲಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೌರಾಣಿಕತೆ ಮತ್ತು ವೀರಗಾಥೆಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದರೆ, ಭಕ್ತಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ನವೋದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯತೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದರೆ, ನವ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಮತ್ತು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿವೆ. ಕೊನೆಗೆ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಕವಿಯ ಆತ್ಮದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿದೆ. ಇದು ಕಾವ್ಯದ ಜೀವಾಳವಾಗಿದ್ದು, ಓದುಗರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಳಿಯದ ಗುರುತು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನನ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಇದು ಸದಾ ಓದುಗರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿರಿಸುತ್ತದೆ.

Journal of Research and Development

A Multidisciplinary International Level Referred and Double Blind Peer Reviewed, Open Access
ISSN : 2230-9578 | Website: <https://jrdrv.org> Volume-18, Issue-5 (VIII)| May - 2026

ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆ ಕವಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿದೆ. ಇದು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸುಂದರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಲ ಬದಲಾಗಿದಂತೆ

ಕಾವ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

1] ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ: ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ತಳುಕಿನ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ಮೈಸೂರು-2012

2] ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ - ರಂ.ಶ್ರೀ.ಮುಗಳಿ

3] ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಗಳು - ರಂ.ಶ್ರೀ.ಮುಗಳಿ

4] ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೋಶ: ಸಂ: ರಾಜಪ್ಪ ದಳವಾಯಿ: ದಳವಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು-56

5] ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ

6] ಮುತ್ತಿನ ಹಾರ ಸಂ: ಡಾ. ವೀರಣ್ಣ ರಾಜೂರ 2002

7] ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗಾತಿ-2, ಬಿ.ಎ.2ನೇ ಸೆಮ್, ಐಚ್ಛಿಕ ಕನ್ನಡ, ರಾಚವಿ.ಬೆಳಗಾವಿ

ಸಂ: ಡಾ.ಎಸ್.ಎಂ.ಪಾನಬುಡೆ & ಡಾ.ವೈ.ಎಸ್.ಹೊಸಮನಿ-2012

8] ದಶಕದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂ-ಎಫ್.ಟಿ ಹಳ್ಳಕೇರಿ

ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳು

ಪಾಟೀಲ ರವಿ ಬಾಬು¹, ಡಾ. ರಾಮ ಹಸನಪ್ಪ ಸಜ್ಜನ²

¹ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಶ್ರೀ ಬಿ. ಆರ್. ದರೂರ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ, ಹಾರೂಗೇರಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಜಿ.ಎಫ್.ಜಿ.ಸಿ. ಹುಕ್ಕೇರಿ

²ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು, ಎಂ. ಜಿ. ವಿ. ಸಿ. ಕಲಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ಜಿ: ವಿಜಯಪುರ

Manuscript ID:

JRD -2026-180518

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 81-91

May - 2026

Submitted: 12 Apr. 2026

Revised: 23 Apr. 2026

Accepted: 14 May. 2026

Published: 31 May 2026

ಸಾರಾಂಶ:

“ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳು” ಎಂಬ ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನವು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ, ಅವರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗವಾಗಿದ್ದು, ಹಸ್ತಕಲೆ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಪರಂಪರಾಗತ ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಮಣ್ಣು, ಮರ, ಲೋಹ, ಬಟ್ಟೆ, ಚರ್ಮ ಮತ್ತು ಇತರ ಮೂಲಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತಯಾರಿಸುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಕೇವಲ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿಯೂ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ.

ಆದರೆ, ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣ ಮತ್ತು ಯಂತ್ರೋದ್ಯಮದ ವೇಗವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ವೃತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ. ಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ತಯಾರಾಗುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಹಸ್ತಕಲಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಕುಸಿಯುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅವರ ಜೀವನಮಟ್ಟ ಹದಗೆಡುತ್ತಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರವೇಶದ ಕೊರತೆ, ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ, ಮೂಲಪದಾರ್ಥಗಳ ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ಅಡಚಣೆಗಳು ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಜ್ಞಾನ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಅಭಾವವು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳನ್ನು ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಸದುಪಯೋಗದಿಂದ ದೂರವಿರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ಡಿಜಿಟಲ್ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶಗಳಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಕೊರತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಯುವಪೀಳಿಗೆಯವರು ಈ ವೃತ್ತಿಯತ್ತ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸದಿರುವುದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆಗಳ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಸವಾಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಈ ಸವಾಲುಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಹಲವಾರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವೇದಿಕೆಗಳು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ದೇಶೀಯ ಹಾಗೂ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳು, ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಸಹಾಯಧನಗಳು ಅವರ ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹಸ್ತಕಲಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದು, GI ಟ್ಯಾಗ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಂಡಿಂಗ್ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮೌಲ್ಯ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ.

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21388857

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಪಾಟೀಲ ರವಿ ಬಾಬು, ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಶ್ರೀ ಬಿ. ಆರ್. ದರೂರ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ, ಹಾರೂಗೇರಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಜಿ.ಎಫ್.ಜಿ.ಸಿ. ಹುಕ್ಕೇರಿ

How to cite this article:

ರವಿ ಬಾಬು, ಪಾಟೀಲ. & ಸಜ್ಜನ, ರಾಮ. ಹಸನಪ್ಪ. (2026). ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳು. *Journal of Research & Development*, 18(5(VIII)), 81–91.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.21388857>

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಡಿಜಿಟಲ್ ತರಬೇತಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಪರ್ಕದ ಸುಧಾರಣೆ, ಹಣಕಾಸಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಜಾರಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೂ ಹಾಗೂ ಸಮಗ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಸರಿಯಾದ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಕೆಯ ಮೂಲಕ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಬಲಗೊಳಿಸುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

Key Words: ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳು

ಪೀಠಿಕೆ:

ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು (Artisans) ದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಹಸ್ತಕಲೆ ಮತ್ತು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿವೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳು, ನೂಲಿನ ವಸ್ತ್ರಗಳು, ಲೋಹದ ಕೆಲಸಗಳು, ಮರದ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಚರ್ಮದ ವಸ್ತುಗಳು ಮುಂತಾದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಕೇವಲ ಬಳಕೆಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಲಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯವು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ಅರೆನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಆದರೆ, ಜಾಗತೀಕರಣ (Globalization), ಯಂತ್ರೋದ್ಯಮದ ವೇಗವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳು ಹಲವಾರು ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ತಯಾರಾಗುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದೊರಕುವುದರಿಂದ ಹಸ್ತಕಲಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಕುಗ್ಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಕುಸಿತ ಉಂಟಾಗಿದ್ದು, ಅವರ ಜೀವನಮಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನೇರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರವೇಶದ ಕೊರತೆ, ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ, ಮೂಲಪದಾರ್ಥಗಳ ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆ, ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಇವುಗಳು ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಇನ್ನು, ಡಿಜಿಟಲ್ ಯುಗದಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಕೆಯ ಅರಿವು ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಸದುಪಯೋಗವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ವೇದಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದ್ದರೂ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಕೊರತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಯುವಪೀಳಿಗೆಯವರು ಈ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸದೆ, ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ.

ಆದಾಗ್ಯೂ, ಈ ಸವಾಲುಗಳ ನಡುವೆ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹಲವು ಅವಕಾಶಗಳೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳು, ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಸಹಾಯಧನಗಳು ಅವರ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಹಸ್ತಕಲಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಬೇಡಿಕೆ, ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕ ಗುರುತು (GI Tag) ಮುಂತಾದ ಕ್ರಮಗಳು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ವೇದಿಕೆಗಳು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಹೊಸ ದಾರಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿವೆ.

ಹೀಗಾಗಿ, ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅರ್ಥಯುತವಾದ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಪರಿಹಾರ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೂ ಹಾಗೂ ಸಮಗ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೂ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಉದ್ದೇಶಗಳು:

1. ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು
2. ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು
3. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು
4. ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು
5. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು
6. ಯುವಪೀಳಿಗೆಯ ಕುಶಲಕರ್ಮ ವೃತ್ತಿಯತ್ತ ಇರುವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು

ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ (Importance of Study)

ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳ ಕುರಿತು ನಡೆಸುವ ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಬಹುಮುಖ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಜೀವಂತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅವರ ಹಸ್ತಕಲೆ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳು ದೇಶದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಕೇವಲ ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಆದಾಯದ ಮಟ್ಟ, ಉದ್ಯೋಗ ಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಜೀವನಮಟ್ಟದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮೂಲಕ ಅವರ ನೈಜ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸೂಕ್ತ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿವಿಧ ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕೊರತೆ, ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಶೋಷಣೆ, ಮೂಲಪದಾರ್ಥಗಳ ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಜ್ಞಾನ ಕೊರತೆ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅವರ ವೃತ್ತಿಯ ಸ್ಥಿರತೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ದಾರಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಜಾಗತೀಕರಣ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಹೊಸ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್, ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ದೊರಕುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಇದು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಯುವಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮ ವೃತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಹೊಂದಿಸುವ ಮೂಲಕ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ.

ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ (Definition of Artisans)

ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಎಂದರೆ ತಮ್ಮ ಕೈಯ ಕೌಶಲ್ಯ, ಪರಂಪರಾಗತ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಸೃಜನಾತ್ಮಕತೆಯ ಮೂಲಕ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ವೃತ್ತಿಪರರು. ಇವರು ಮಣ್ಣು, ಮರ, ಲೋಹ, ಬಟ್ಟೆ, ಚರ್ಮ, ಕಲ್ಲು ಹಾಗೂ ಇತರ ಮೂಲಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ದೈನಂದಿನ ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳು ಹಾಗೂ ಕಲಾತ್ಮಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಮಾನವ ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಕಲಾತ್ಮಕ ನೈಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಕೇವಲ ಉತ್ಪಾದಕರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಸಂರಕ್ಷಕರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಹಸ್ತಕಲಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಉಪಯುಕ್ತತೆಯ ಸಮನ್ವಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

“ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಎಂದರೆ ತಮ್ಮ ಕೈ ಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ಮೂಲಕ ಹಸ್ತಕಲಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಸಮಾಜದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುವ ವೃತ್ತಿಪರರು” ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬಹುದು.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು

ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಹಸ್ತಕಲೆ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಪರ ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಣ್ಣು, ಕಲ್ಲು, ಮರ, ಲೋಹ, ಚರ್ಮ ಮತ್ತು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ದೈನಂದಿನ ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕಲಾತ್ಮಕ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನೂ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಿಂಧು ನದೀ ನಾಗರಿಕತೆ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಉಪಸ್ಥಿತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಡಕೆ ತಯಾರಕರು, ಬಟ್ಟೆ ನೂಕುವವರು, ಲೋಹಗಾರರು ಹಾಗೂ ಕಲ್ಲು ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದರು. ನಂತರದ ವೇದ ಮತ್ತು ಮಹಾಜನಪದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇವರಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಇತ್ತು.

ಮೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಗುಪ್ತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಕಲೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಉತ್ತುಂಗಕ್ಕೆ ತಲುಪಿತು. ಅಶೋಕ ಕಾಲದ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು ಮತ್ತು ಗುಪ್ತ ಯುಗದ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳು ಇದರ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ರಾಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ನಗರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದರು.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಕೇವಲ ಉತ್ಪಾದಕರಲ್ಲ, ಅವರು ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಚಾಲಕರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಬಳಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾರ್ಗಗಳ ಮೂಲಕ ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೂ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕಾಲದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು

ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗವಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 8ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ 18ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದು, ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಗರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ವ್ಯಾಪಾರದ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ರಾಜಾಶ್ರಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು. ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಕಲೆಯ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಪರ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ಸಂಘಟಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಇವುಗಳನ್ನು “ಗಿಲ್ಡ್ ಗಳು” (Guilds) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸಂಘಗಳು ಉತ್ಪಾದನೆ, ಗುಣಮಟ್ಟ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಬೆಲೆ ನಿಗದಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಟ್ಟೆ ನೂಕುವವರು, ಲೋಹಗಾರರು, ಮಡಕೆ ತಯಾರಕರು, ಚರ್ಮಕಾರರು, ಮರದ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ಆಭರಣ ತಯಾರಕರು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಪಡೆದಿದ್ದರು.

ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ದೆಹಲಿ ಸುಲ್ತಾನರ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಚೋಳ, ಹೊಯ್ಸಳ ಮುಂತಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ ರಾಜವಂಶಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ರಾಜಾಶ್ರಯ ದೊರಕಿತು. ರಾಜಮನೆಗಳು, ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು, ಕೋಟೆಗಳು ಮತ್ತು ನಗರಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇವರ ಕೌಶಲ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವು ಅತ್ಯುನ್ನತ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಲುಪಿತು. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಿದ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಕಲ್ಲಿನ ರಥಗಳು ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ನೈಪುಣ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾರ್ಗಗಳು ದೇಶೀಯ ಹಾಗೂ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಹಸ್ತವಸ್ತ್ರಗಳು, ರೇಷ್ಮೆ, ಲೋಹದ ವಸ್ತುಗಳು, ಆಭರಣಗಳು ಮತ್ತು

ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳು ಅರಬ್ ದೇಶಗಳು, ಯೂರೋಪ್ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ-ಪೂರ್ವ ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿತ್ತು.

ಆದಾಗ್ಯೂ, ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಜೀವನ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬಹುಪಾಲು ರಾಜಾಶ್ರಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಯುದ್ಧಗಳು, ಆಡಳಿತ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮತ್ತು ತೆರಿಗೆ ನೀತಿಗಳು ಅವರ ವೃತ್ತಿಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ತೆರಿಗೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ಥಿರತೆ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ವೃತ್ತಿಪರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದರೂ ತಮ್ಮ ಕೌಶಲ್ಯದ ಮೂಲಕ ಅವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗೌರವಪೂರ್ಣ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ನಂತರ ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದವು. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ನೇರ ಪರಿಣಾಮ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ (Artisans) ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಕೈಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಕಲೆಯ ಮೂಲಕ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರು.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರೋತ್ಪಾದಿತ ವಸ್ತುಗಳು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗತೊಡಗಿದವು. ಈ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಮದು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಸ್ತಕಲಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಎದುರಾಯಿತು. ಯಂತ್ರದಿಂದ ತಯಾರಾದ ಬಟ್ಟೆ, ಲೋಹದ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕುಸಿಯಿತು.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಗಳು ಭಾರತವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳ ಪೂರೈಕೆದಾರ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ಬಳಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಹತ್ತಿ, ರೇಷ್ಮೆ, ಚರ್ಮ, ಕಬ್ಬಿಣ ಮುಂತಾದ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಭಾರತದಿಂದ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಯಂತ್ರೋತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮರುಆಮದು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಅಸಮಾನ ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಕುಸಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ ನೂಲುವವರು, ಬಟ್ಟೆ ನೆಯುವವರು, ಚರ್ಮಕಾರರು, ಲೋಹಗಾರರು, ಮಡಕೆ ತಯಾರಕರು ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದರು. ಅನೇಕ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ತಿರುಗಬೇಕಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕತೆ ದುರ್ಬಲಗೊಂಡಿತು ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಸಮಸ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

ನಗರ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಹಸ್ತಕಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಉಳಿದಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಬೆಂಬಲ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತವು ಸ್ಥಳೀಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಯಂತ್ರೋತ್ಪಾದಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿತು.

ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪರಂಪರಾಗತ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ಥಳೀಯ ಮತ್ತು ಸೀಮಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಬಹಳ ದುರ್ಬಲವಾಗಿತ್ತು. ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಲಾಭದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರು ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದರು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಕುಸಿತ ಕಂಡಿತು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಡತನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವು. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಭಾರತೀಯ ಹಸ್ತಕಲಾ ಪರಂಪರೆಯ ಮೇಲೆ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತು.

ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳು

1. ಯಂತ್ರೋದ್ಯಮದ ಸ್ಪರ್ಧೆ

ಯಂತ್ರೋದ್ಯಮದ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಎಂದರೆ ಕೈಯಿಂದ ತಯಾರಾಗುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗಿಂತ ಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ, ವೇಗವಾಗಿ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳ ನಡುವಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಯಂತ್ರೋದ್ಯಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಮೇಲೆ ನೇರವಾದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ.

ಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ತಯಾರಾಗುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಸಮಾನ ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಅವು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಹಸ್ತಕಲಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ, ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಗ್ರಾಹಕರು ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯ ಯಂತ್ರೋತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಹಸ್ತಕಲಾ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಟ್ಟೆ ನೆಯುವವರು, ಮಡಕೆ ತಯಾರಕರು, ಚರ್ಮಕಾರರು, ಲೋಹಗಾರರು ಮುಂತಾದ ವೃತ್ತಿಪರರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ದುರ್ಬಲವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಇನ್ನು ಯಂತ್ರೋದ್ಯಮವು ದೊಡ್ಡ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಮಟ್ಟದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಈ ಮಟ್ಟದ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಉಳಿಯಲು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

2. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರವೇಶದ ಕೊರತೆ

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರವೇಶದ ಕೊರತೆ ಎಂದರೆ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಅಥವಾ ದೊಡ್ಡ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ಇರುವ ಅಡಚಣೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಸ್ತಕಲಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ-ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಲು ಅವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಸರಿಯಾದ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಾಟವಾಗದೆ, ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ ಆದಾಯ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಾಹಿತಿಯ ಕೊರತೆ, ಗ್ರಾಹಕರ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಅರಿವಿನ ಅಭಾವ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಚಾನೆಲ್‌ಗಳ ಅಸಮರ್ಪಕತೆ ಕೂಡ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಇಂದಿನ ಡಿಜಿಟಲ್ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರವೇಶದ ಅವಕಾಶಗಳು ಇದ್ದರೂ, ಬಹುಪಾಲು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

3. ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಅಸ್ಥಿರ ಉದ್ಯೋಗ

ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಅಸ್ಥಿರ ಉದ್ಯೋಗವು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕೈಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಕಲೆಯ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದರೂ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆ ದೊರೆಯದ ಕಾರಣ ಅವರ ಆದಾಯ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹಸ್ತಕಲಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ, ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ನೈಪುಣ್ಯ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಯಂತ್ರೋತ್ಪಾದಿತ ವಸ್ತುಗಳ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಹಸ್ತಕಲಾ ವಸ್ತುಗಳ ಬೆಲೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲ ಸಿಗದೆ,

ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ದುರ್ಬಲರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಪಾಲು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ದಿನನಿತ್ಯದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಕೂಡ ಕಷ್ಟಪಡುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಉದ್ಯೋಗವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದೇಶಗಳ ಲಭ್ಯತೆ, ಯತುಮಾನಿಕ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಮೇಲೆ ಅವರ ಕೆಲಸ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸ ದೊರಕಿದರೂ, ಬೇರೆ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಗಿ ಆದಾಯ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಂತುಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಈ ಅಸ್ಥಿರತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಾಲ, ಬಡ್ಡಿ ಹಾಗೂ ಜೀವನೋಪಾಯದ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಅವರಿಗಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ.

4. ಮೂಲ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆ

ಮೂಲಪದಾರ್ಥಗಳ ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹಸ್ತಕಲಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಮಣ್ಣು, ಮರ, ಲೋಹ, ಬಟ್ಟೆ, ಚರ್ಮ, ಬಣ್ಣಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಸ್ತುಗಳ ಬೆಲೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು ಅವರ ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ.

ಮೂಲಪದಾರ್ಥಗಳ ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆಗೆ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆಯ ಅಸಮತೋಲನ, ಸಾರಿಗೆ ವೆಚ್ಚದ ಹೆಚ್ಚಳ, ಇಂಧನ ದರ ಏರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಇವು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಕಡಿಮೆ ಬಂಡವಾಳದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ನಡೆಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚ ಹೆಚ್ಚಾದರೂ, ಹಸ್ತಕಲಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಂತ್ರೋತ್ಪಾದಿತ ವಸ್ತುಗಳ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಗ್ರಾಹಕರು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ದರದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಲಾಭಾಂಶ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಷ್ಟವಾಗುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಮಟ್ಟದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದು, ಆರ್ಥಿಕ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ವೃತ್ತಿಯ ಸ್ಥಿರತೆ ಹದಗೆಡುತ್ತದೆ.

5. ಹಣಕಾಸಿನ ಕೊರತೆಹಣಕಾಸಿನ ಕೊರತೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹಸ್ತಕಲಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಮೂಲಪದಾರ್ಥಗಳ ಖರೀದಿ, ಉಪಕರಣಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ನಿರಂತರ ಬಂಡವಾಳದ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಹಣಕಾಸಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗದಿರುವುದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ.

ಬಹುಪಾಲು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಸಣ್ಣ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲಗಳು ಅಥವಾ ಇತರ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನೆರವು ಪಡೆಯಲು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ಬೇಕಾದ ದಾಖಲೆಗಳು, ಜಾಮೀನು (security) ಹಾಗೂ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣತೆ ಅವರಿಗೊಂದು ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರು ಖಾಸಗಿ ಸಾಲದಾತರು ಅಥವಾ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಖಾಸಗಿ ಸಾಲದಾತರಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಲಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಡ್ಡಿದರ ಇರುವುದರಿಂದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಭಾರ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಲಾಭ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸಾಲ ತೀರಿಸುವತ್ತ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನಹರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲದ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ದುರ್ಬಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ, ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯಧನ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಕೊರತೆಯೂ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಬಹುಪಾಲು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

6. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಜ್ಞಾನ ಕೊರತೆ

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಜ್ಞಾನ ಕೊರತೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ಸವಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇಂದಿನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಪರ್ಕ ಎಲ್ಲವೂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಾಧಾರಿತವಾಗಿ ವೇಗವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಬಹುಪಾಲು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಈ ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಅರಿವು ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ದೊಡ್ಡ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್, ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಪಾವತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಈ ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಜ್ಞಾನ, ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಫೋನ್ ಬಳಕೆ ಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಅರಿವು ಕೊರತೆಯಿಂದ ಹಿಂದೆ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸೀಮಿತ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಜ್ಞಾನ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ, ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಪ್ಯಾಕೇಜಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಕೂಡ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿಯುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಹಕರ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅಡಚಣೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ, ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನೀಡುವ ಡಿಜಿಟಲ್ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಹಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅನೇಕ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

7. ಯುವಪೀಳಿಗೆಯ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆ

ಯುವಪೀಳಿಗೆಯ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹತ್ವದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಮುಂದುವರಿದ ಹಸ್ತಕಲಾ ವೃತ್ತಿಗಳು ಇಂದಿನ ಯುವಕರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸಲು ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಹಸ್ತಕಲಾ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆದಾಯದ ಅಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಲಾಭ. ಯಂತ್ರೋತ್ಪಾದಿತ ವಸ್ತುಗಳ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆ ದೊರೆಯದೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ಯುವಕರು ಈ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಭದ್ರವಲ್ಲದ ಉದ್ಯೋಗವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರು ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳು, ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸಗಳು ಅಥವಾ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಾಧಾರಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳತ್ತ ಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗೌರವದ ಬದಲಾವಣೆ. ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಚೇರಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿತ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾನ್ಯತೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಹಸ್ತಕಲಾ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಯುವಕರು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಸ್ತಕಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ತರಬೇತಿಯ ಕೊರತೆಯೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ, ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಜೀವನಶೈಲಿಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದ ಯುವಪೀಳಿಗೆಯು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೌಶಲ್ಯಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳತ್ತ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಆಸಕ್ತಿ ಹಸ್ತಕಲಾ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿನ್ನಡೆಯಾಗಿಸಿದೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳು:

1. ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ

ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ (Artisans) ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹಸ್ತಕಲಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೆ ದೇಶೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೂ ತಲುಪಿಸಬಹುದು.

2. ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳು

Khadi and Village Industries Commission (KVIC) - ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಸ್ತಕಲಾ ಉದ್ಯಮಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ, ಸಾಲ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಹಾಯ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು Ministry of Textiles - ಈ ಸಚಿವಾಲಯವು ಹಸ್ತವಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹಲವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ, ಹಸ್ತಕಲಾ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ವಿನ್ಯಾಸ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ (Design Development), ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ (Marketing Support) ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಹಾಯಧನ, ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಮುದ್ರಾ ಯೋಜನೆ (PMMY) - ಸಣ್ಣ ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ₹10 ಲಕ್ಷದವರೆಗೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವ ಯೋಜನೆ. ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಇದರಿಂದ ನೆರವು ಪಡೆಯಬಹುದು.

3. ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಹಸ್ತಕಲಾ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ದೇಶೀಯ ಹಾಗೂ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಹಸ್ತಕಲಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಪ್ರವಾಸಿಗರು ತಮ್ಮ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ.

4. GI ಟ್ಯಾಗ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಂಡಿಂಗ್

GI (Geographical Indication) ಟ್ಯಾಗ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಂಡಿಂಗ್ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನಗಳಾಗಿವೆ. GI ಟ್ಯಾಗ್ ಎಂದರೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ, ಆ ಪ್ರದೇಶದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ವಿಶೇಷ ಗುರುತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮೈಸೂರು ಸಿಲ್ಕ್, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ ಆಟಿಕೆಗಳು, ಕಂಚೀಪುರಂ ಸೀರೆಗಳು ಇವುಗಳೆಲ್ಲ GI ಗುರುತಿನ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿವೆ.

5. ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿ

ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಇದು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಹಳೆಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ನವೀಕರಿಸಿ, ಆಧುನಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹಸ್ತಕಲಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಹೊಸ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಲಿಸುವುದು ಈ ತರಬೇತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುತ್ತಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, Ministry of Skill Development and Entrepreneurship ಮತ್ತು Khadi and Village Industries Commission ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ತರಬೇತಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ತರಬೇತಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯತ್ತ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಸಲಹೆಗಳು (Suggestions)

1. ನೇರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು
2. ಡಿಜಿಟಲ್ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು
3. ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಸದುಪಯೋಗ
4. ಬ್ರಾಂಡಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪ್ಯಾಕೇಜಿಂಗ್ ಸುಧಾರಣೆ
5. ಯುವಕರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದು

ಶೋಧನೆಗಳ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು (Findings)

“ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳು” ಎಂಬ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕಂಡುಬಂದ ಪ್ರಮುಖ ಶೋಧನೆಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

1. ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಸಿತ

ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಬಹುಪಾಲು ವರ್ಗ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಅಸ್ಥಿರ ಉದ್ಯೋಗದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

2. ಯಂತ್ರೋದ್ಯಮದ ಪ್ರಭಾವ

ಯಂತ್ರೋತ್ಪಾದಿತ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯ ವಸ್ತುಗಳ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಹಸ್ತಕಲಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕುಸಿದಿದೆ.

3. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರವೇಶದ ಕೊರತೆ

ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ನೇರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಪರ್ಕದ ಕೊರತೆ ಇದ್ದು, ಅವರು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

4. ಹಣಕಾಸಿನ ಅಡಚಣೆ

ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಡ್ಡಿದರ ಹಾಗೂ ಬಂಡವಾಳ ಕೊರತೆ ಅವರ ಉತ್ಪಾದನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

5. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅರಿವು ಕಡಿಮೆ

ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅವಕಾಶಗಳಿದ್ದರೂ, ಬಹುಪಾಲು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಜ್ಞಾನ ಕೊರತೆಯಿದೆ.

6. ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಯೋಜನ

ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಇದ್ದರೂ, ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

7. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ

ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್, ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, GI ಟ್ಯಾಗ್ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿಗಳು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಆರ್ಥಿಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿವೆ.

8. ಯುವಪೀಳಿಗೆಯ ಆಸಕ್ತಿ ಕುಸಿತ

ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ವೃತ್ತಿಯತ್ತ ಯುವಕರ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು ಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತರತೆಗೆ ಸವಾಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ.

ಸಮಾರೋಪ

“ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳು” ಎಂಬ ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನವು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ, ಅವರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೂ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಬಂದಂತೆ, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಕಲೆಯ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಗಂಭೀರ ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಯಂತ್ರೋದ್ಯಮದ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರವೇಶದ ಕೊರತೆ, ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ, ಅಸ್ಥಿರ ಉದ್ಯೋಗ, ಮೂಲಪದಾರ್ಥಗಳ ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆ, ಹಣಕಾಸಿನ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಜ್ಞಾನ ಕೊರತೆಗಳು ಅವರ ವೃತ್ತಿಯ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಯುವಪೀಳಿಗೆಯ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು ಈ ಪರಂಪರಾತ್ಮಕ ವೃತ್ತಿಯ ನಿರಂತರತೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿದೆ.

ಆದಾಗ್ಯೂ, ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆ, GI ಟ್ಯಾಗ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಂಡಿಂಗ್, ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕೌಶಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿಗಳು ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರೆ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ, ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸ್ವತಃ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಯತ್ನ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸೂಕ್ತ ನೀತಿಗಳು, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಬಲಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿದೆ.

Bibliography (ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ)

1. Nikhiles Guha, 1985, Pre-British State System in South India, Ratna Prakashan Calcutta.
2. Ramendra Nath Nandi, 2000, State Formation, Agrarian Growth and Social Change in Feudal South India c. AD 600-1200, Manohar.
3. Dr. S. Gururajachar, 1974, Some Aspects of Economics & Social Life in Karnataka, Prasaraanga University of Mysore.
4. Prasannan Parthasarathi, 2001, The Transition to a Colonial Economy, Cambridge University Press.
5. ಗೋಪಾಲ್ ಆರ್., ೨೦೧೦, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ, ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.
6. ಪಣಿಕ್ಕರ ಕೆ.ಎನ್., ೨೦೦೭, ಕಲೋನಿಯಲಿಸಂ, ಕಲ್ಚರ್ ಆಂಡ್ ರೆಸಿಸ್ಟೆನ್ಸ್, ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್, ನವದೆಹಲಿ.
7. ವೆಂಕಟರಂಗೋ ಕಟ್ಟಿ (ಅನು.), ೧೯೯೩, ಮುಂಬಯಿ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗ, ಮುಂಬಯಿ.
8. ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್, ಗ್ಯಾರ್ಬುಟೀಯರ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ, ಬೆಲಗಾಮ್ ಜಿಲ್ಲೆ, ಗ್ಯಾರ್ಬುಟೀಯರ್ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.

Original Article

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅನುವಾದ

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಪಟಾಯಿತ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು;

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಗೋಕಾಕ.

ಜಿಲ್ಲೆ: ಬೆಳಗಾವಿ ಪಿನ್ ಕೋಡ್-591307

Manuscript ID:

JRD -2026-180519

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 92-93

May - 2026

Submitted: 12 Apr. 2026

Revised: 23 Apr. 2026

Accepted: 14 May. 2026

Published: 31 May 2026

ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನೆರವು ತುಂಬಾ ಅವಶ್ಯಕವಾದುದು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಬೆಳೆಯುವುದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ. ಭಾಷೆ ಹುಟ್ಟುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಆಯಿತು. ಗ್ರೀಕರು, ರೋಮನ್ನರು, ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು, ಡಚ್ಚರು, ಫ್ರೆಂಚರು ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷರ ನಡುವೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಬಂಧವಿತ್ತು. ಹಾಗೇ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಮರಾಠಿ ಮತ್ತಿತರ ಭಾಷೆಗಳು ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸಂಪರ್ಕದ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ಕೋಶ ತುಂಬಿತು.

ಕನ್ನಡದಿಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡ ಕೃತಿಗಳು

ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವಂತಹ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಾನು ಮುಷಾಕ್ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಬೂಕರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯವರು. ಅವರ 'ಹಾರ್ಟಲ್ಯಾಂಪ್' ಕಥಾಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಅವರ ಎಲ್ಲಾ ಕತೆಗಳ ಅನುವಾದಕಿಯರಾದ ದೀಪಾ ಭಾಸ್ತಿ ಅವರಿಗೂ ಕೂಡ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದ ಮೊದಲ ಭಾರತೀಯ ಅನುವಾದಕಿ ಎಂಬ ಹಿರಿಮೆ ಅವರದು. ದೀಪಾ ಭಾಸ್ತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅನುವಾದಕಿ. ಬಾನು ಮುಷಾಕ್ ಅವರ ಕತೆಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದವರು. ಅವರು ಬಳಸಿರುವ ಉರ್ದು ಮತ್ತು ಪರ್ಷಿಯನ್ ಪದಗಳನ್ನು ದೀಪಾ ಅವರ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಅವಮಾನಿಸುವ ಹಿಂದಿ ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ವರದಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ; ಹಿಂದಿಯೇತರ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಯೊಂದು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಬೂಕರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಕನ್ನಡದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುವಂತಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ದೀಪಾ ಭಾಸ್ತಿ ಅವರು ಕೊಡಗಿನ ಗೌರಮ್ಮರವರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಇಡೀ ಜಗತ್ತು ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಹಾಗೂ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರವರ 'ಅದೇ ಊರು ಅದೇ ಮರ' ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು 'ಸೇಮ್ ವಿಲೇಜ್ ಸೇಮ್ ಟ್ರೀ' ಎಂದು ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕಾರ್ಯ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದುದು.

ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಒಲವು ಮತ್ತು ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿ ಒದಗಿಬರುವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳ ಅನುವಾದ ಅನುಸಂಧಾನವು ತನ್ನ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ಸಕಾಲ. ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಲಾರದ ಜಾಗತಿಕ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಅರ್ಹವಾದಂತಹ ಹಲವು ಕೃತಿಗಳಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಅನುವಾದ ಅಕಾಡೆಮಿಗಳು ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ ಕೃತಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಜಗತ್ತಿನ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದಾಗ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಮ್ಯಾಕ್ಸ್ ಮುಲ್ಲರ್ ಅವರ 'ವೇದ'ಗಳನ್ನು, ಜಾನ್ ಗ್ಯಾರಿಟ್ ಅವರ 'ಪಂಚತಂತ್ರ', ಹರ್ಮನ್ ಮೋಗ್ಲಿಂಗ್ ಅವರ 'ಹೃದಯದರ್ಪಣ', ರೆವರೆಂಡ್ ಎಫ್. ಕಿಟಲ್ ಅವರ 'An 'Essay on Kanarese Literature', ಪ್ಲೀಟ್ ಅವರು 'ಲಾವಣಿ'ಗಳನ್ನು, ಇ ಪಿ ರೈಸ್ ಅವರು 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ'ಯನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21388979

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಪಟಾಯಿತ, ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು; ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಗೋಕಾಕ.

ಜಿಲ್ಲೆ: ಬೆಳಗಾವಿ ಪಿನ್ ಕೋಡ್-591307

How to cite this article:

ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಪಟಾಯಿತ, (2026). ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದ *Journal of Research & Development*, 18(5(VIII)), 92-93. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21388979>

ನವೋದಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಜಾಡಿ ವೆಂಕಟರಾಯರ 'ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ' ಕೃತಿಯನ್ನು ಕೌಚಮನ್ ಎಂಬ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿ, ಎ ಎನ್ ಮೂರ್ತಿರಾಯರು 'The Return to the soil' ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ 'ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ' ಕಾದಂಬರಿಯ, ಕುವೆಂಪುರವರ 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು' ಮತ್ತು 'ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿ', , ಮಾಸ್ತಿ ಅವರ 'ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು', ಎಸ್ ಎಲ್ ಭೈರಪ್ಪನವರ 'ವಂಶವೃಕ್ಷ', 'ದಾಟು', 'ಪರ್ವ', 'ಸಾಕ್ಷಿ', 'ಸಾರ್ಥ', ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಉತ್ತಮವಾದ ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ.

ನವ್ಯದ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಾಗಿ ಬಂದವರು ಎ ಕೆ ರಾಮಾನುಜನ್. ಅವರ 'Speaking of Shiva' ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೃತಿ. ಕನ್ನಡದ ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಬಸವಣ್ಣ, ಪ್ರಭುದೇವ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಮುಂತಾದ ವಚನಕಾರರ ವಚನಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಆಲಸಹಳ್ಳಿ ಬರೆದ 'ಕಾಡು' ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿ ಅವರು 'Forest' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಅವರ ಅವಸ್ಥೆ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಪಿ. ಲಂಕೇಶ ಅವರ 'ಕ್ರಾಂತಿ ಬಂತು ಕ್ರಾಂತಿ', ಈ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಅನುವಾದವಾಗಿವೆ. ಯು. ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಅವರ 'ಸಂಸ್ಕಾರ', 'ಭಾರತೀಪುರ' ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಅನುವಾದಗೊಂಡಿವೆ. ಹಾಗೇ ಗಿರೀಶ ಕಾರ್ನಾಡ ರವರ 'ತಲೆದಂಡ' ಹಾಗೂ 'ನಾಗಮಂಡಲ' ನಾಟಕಗಳು ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಯಾವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸದವಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತಿ ಸಿ.ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ 'ಅಸಮಾನ', 'ನಾಗರಬೆತ್ತ' ಮತ್ತು 'ವಿದೇಹ ಸಂಚಾರ', 'ಒಂದು ಒಸಗೆ ಒಯ್ಯುವುದಿತ್ತು', ಮತ್ತು 'ಗೆದ್ದವರಾರು?' ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿವೆ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃತಿಗಳು ಭಾಷಾಂತರಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡ ಕೃತಿಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

ವಿಲಿಯಂ ಕೇರಿಯ 'ಬೈಬಲಿ'ನ ಭಾಷಾಂತರ 1829ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪಾದಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿತು. ಬಸಪ್ಪಶಾಸ್ತ್ರೀವರು 'ಒಥಲೊ' ನಾಟಕವನ್ನು 'ಶೂರಶೇನ ಚರಿತೆ' ಯಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದರು. ಎಮ್. ಎಲ್. ಶ್ರೀಕಂಠೇಶಗೌಡರು 'ಮ್ಯಾಕ್ಬೆತ್'ನ್ನು 'ಪ್ರತಾಪರುದ್ರದೇವ' ಮತ್ತು 'ಎ ಮಿಡ್ ಸಮ್ಮರ್ ನೈಟ್ಸ್ ಡ್ರೀಮ್'ನ್ನು 'ಪ್ರಮೀಳಾರ್ಜುನೀಯ' ಎಂದು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದರು. ಹಾಗೇ ಸಿ. ಆನಂದರಾಯರು 'ರೋಮಿಯೊ ಆಂಡ್ ಜ್ಯೂಲಿಯಟ್'ನ್ನು 'ರಾಮವರ್ಮ ಲೀಲಾವತಿ' ಎಂದು. ಅದೇ ರೀತಿ 'ಮ್ಯಾಕ್ಬೆತ್' ನಾಟಕವನ್ನು ಡಿ ವಿ ಜಿ ಅವರು, ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ' ಮತ್ತು 'ಬಿರುಗಾಳಿ' ನಾಟಕಗಳು, 'ತಾರೂಪ'ನ್ನು ಎ.ಎನ್. ಮೂರ್ತಿರಾಯರು 'ಆಷಾಡಭೂತಿ'ಯಾಗಿ, ಕೆ.ಎಸ್.ಭಗವಾನ್ ಅವರು 'ಜ್ಯೂಲಿಯಸ್ ಸೀಜರ್', 'ಮ್ಯಾಕ್ಬೆತ್', 'ಒಥಲೊ' ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗೇ ಕಾವ್ಯದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ನಾರಾಯಣರಾಯರ 'ಆಂಗ್ಲ ಕವಿತಾವಳಿ', ಬಿ.ಎಮ್.ಶ್ರೀ ಅವರ 'ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾವಗೀತೆಗಳು' ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೈಲುಗಲ್ಲು. ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ದೇವಕೇತು' ಹಾಗೂ 'ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ ಕಿಂದರಜೋಗಿ', ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಅವರ 'ಸೊಹಾಬ್-ರುಸ್ತುಮ್', ಅಡಿಗರ ಹುಲ್ಲಿನ ದಳಗಳು, ಎಲಿಯಟ್ ಅವರ 'ವೇಸ್ಟ್‌ಲಾಂಡ್'ನ್ನು 'ಗೊಂದಲಪುರ' ಎಂದು. ಏಟ್ಸ್ ಕವಿಯ 50 ಕವನಗಳನ್ನು 'ಚಿನ್ನದ ಹಕ್ಕಿ' ಎಂದು ಎನ್.ಎಸ್.ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣಭಟ್ ಅವರು ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೆರಿಯರ ಎಲ್ವಿನ್ ಕೃತಿಯನ್ನು 'ಕಾಡಿನ ಹಾಡುಗಳು' ಎಂದು ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ ಯವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗೇ ಅನೇಕ ಕಥೆ-ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. ಸ್ವೀವನ್ ಅವರ 'ಜೆಕಿಲ್ ಆಂಡ್ ಹೈಡನ್ನು' ಆನಂದರು 'ಪುರುಷಾಮೃಗ'ವೆಂದು, ಜೇನ್ ಆಸ್ಟನ್‌ಳ 'ಪ್ರೈಡ್ ಆಂಡ್ ಪ್ರಿಜುಡಿಸ್' ನ್ನು ದೇ.ಜಿ.ಗೌ ಅವರು 'ಹಮ್ಮ-ಬಿಮ್ಮ' ಎಂದು, ಹೆಮಿಂಗ್ವೆಯ 'ಓಲ್ಡ್ ಮ್ಯಾನ್ ಆಂಡ ದಿ ಸೀ' ನ್ನು ಪಂಕಜ ಅವರು 'ಗೆದ್ದು ಸೋತವನು' ಎಂದು, ಹಾರ್ಥರ್ನ 'ಹೌಸ್ ಆಫ್ ಸೆವೆನ್ ಗೇಬಲ್ಸ್' ನ್ನು ಎ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯನವರು 'ಏಳು ಇಪ್ಪಾರಿನ ಮನೆ' ಎಂದು, ಎರಿಕ್ ಪ್ರಾಮ್ ಅವರು ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕೃತಿಯನ್ನು 'ಪ್ರೀತಿಸುವುದೆಂದರೆ' ಎಂದು ಕೆ.ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಅವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿವೆ.

ದೇಶಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇಂದು ಜಾಗತಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ತನ್ನದೆ ಆದ ರೂಪರೇಷಗಳಿಂದ ಜನಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ಕಾದಂಬರಿ, ಪ್ರಬಂಧ, ಕತೆ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ, ಆತ್ಮ ಚರಿತ್ರೆ ಇನ್ನು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಅಗ್ರ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಕೊಡು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಹಾರ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಅವಶ್ಯವೋ ಹಾಗೇ ಒಂದು ಭಾಷೆಯು ಅದರಿಂದ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಕನ್ನಡ ನುಡಿ ಸಂಪತ್ತು ಗೂಗಲ್, ಪೇಸಬುಕ್, ವಾಟ್ಸಾಪ್, ಮತ್ತು ಇನ್ಸ್ಟಾಗ್ರಾಮ್ ಗಳಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಟನ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಶ್ರೀಮಂತಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದರೆ ಅದು ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಎಂಬ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾದುದ್ದು.

ಆಕರ ಕೃತಿಗಳು

1. ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿ - 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ'
2. ಎಲ್.ಎಸ್.ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ - 'ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ'
3. ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತುಕೋಟಿ - 'ನೂರು ಮರ ನೂರು ಸ್ವರ'
4. ಎಸ್.ಎಸ್.ಭಗವತಿ ಮತ್ತು ಎಚ್.ಎಸ್.ಮೇಲಿನಮನಿ- 'ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವಲೋಕನ'

Original Article

ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ

Suresh Alagundi

Assistant Professor of Kannada, Government First Grade College, Hukkeri

Manuscript ID:

JRD -2026-180520

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 94-101

May - 2026

Submitted: 12 Apr. 2026

Revised: 23 Apr. 2026

Accepted: 14 May. 2026

Published: 31 May 2026

ಪೀಠಿಕೆ:

ಭಾಷೆ ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಆತ್ಮವಾಗಿದ್ದರೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಆ ಆತ್ಮದ ಚಲನಶೀಲ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತನ್ನ ದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಮೈಚಾರಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದೆ. ಹಳಗನ್ನಡದಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯಯಾನ ವಚನ ಚಳವಳಿ, ದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ, ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ, ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿಗಳ ಮೂಲಕ ಇಂದಿನ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಂತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ.

“ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ” ಎಂಬ ಪದವು ಕೇವಲ ಇಂದಿನ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಅದು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು, ಮೌಲ್ಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳು, ಜಾಗತೀಕರಣ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಲಿಂಗಸಮಾನತೆ, ಪರಿಸರ, ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಒಂದು ಹೊಸ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನದಿಂದ ಮಹಾನಗರದ ಸಂಕೀರ್ಣ ಬದುಕಿನವರೆಗೆ, ರೈತನ ಸಂಕಷ್ಟದಿಂದ ಐಟಿ ಉದ್ಯೋಗಿಯ ಏಕಾಂತದವರೆಗೆ, ಜಾತಿ-ಧರ್ಮದ ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆತ್ಮಸಂಘರ್ಷದವರೆಗೆ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅದು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕೇವಲ ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಅಲ್ಲ; ಅದು ಸಮಾಜದ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆಯ ವೇದಿಕೆ.

ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

“ಸಮಕಾಲೀನ” ಎಂಬ ಪದವು “ಒಂದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ” ಎಂಬ ಅರ್ಥ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಬದುಕು, ಮೌಲ್ಯಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.

ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳು:

1. ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ
2. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಂತರಂಗದ ಚಿತ್ರಣ

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21389119

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

Suresh Alagundi, Assistant Professor of Kannada, Government First Grade College, Hukkeri

How to cite this article:

Alagundi, S. (2026). ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ. *Journal of Research & Development*, 18(5(VIII)), 94–101. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21389119>

3. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಧ್ವನಿ
4. ಮಹಿಳಾ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಸಮಾನತೆ
5. ದಲಿತ ಮತ್ತು ಅಂಚಿನ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
6. ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮಗಳು
7. ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಏಕಾಂತ
8. ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಕಟ
9. ಡಿಜಿಟಲ್ ಯುಗದ ಪ್ರಭಾವ
10. ಹೊಸ ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗಗಳು

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿಗಳಿಗಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪೂರ್ವಪರವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಹಳಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ:

ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪಂಪ, ರನ್ನ, ಪೊನ್ನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿತು. ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಮತ್ತು ರಾಜಾಶ್ರಯ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದವು.

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಬಸವಣ್ಣ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮೊದಲಾದ ವಚನಕಾರರು ಸಮಾನತೆ, ಶ್ರಮದ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಜಾತಿವಿರೋಧಿ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಈ ಚಳವಳಿ ಇಂದಿನ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಚಿಂತನೆಗೆ ಮೂಲವಾಗಿದೆ.

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ, ಕುವೆಂಪು, ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ ಮೊದಲಾದವರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೊಸ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ತಂದರು.

ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಶೋಷಿತ ವರ್ಗಗಳ ಪರ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿದ ಈ ಚಳವಳಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸಾಧನವಾಗಿಸಿತು.

ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರು ಮತ್ತು ವಿ.ಕೃ. ಗೋಕಾಕರಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿದ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಂತರಂಗದ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿತು.

ದಲಿತ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ದಲಿತ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಬಲವಾದ ಧ್ವನಿಯಾಗಿದ್ದವು.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಚಳವಳಿಗಳ ಅನುಭವವೇ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು

1. ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವಿಕೆ

ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಮಾಜದ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ, ನಿರುದ್ಯೋಗ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ರಾಜಕೀಯ ಹಿಂಸಾಚಾರ, ಜಾತಿ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ ಮತ್ತು ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ ಮತ್ತು ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂದಿನ ಲೇಖಕರು ಕಲ್ಪನೆಯ ಲೋಕಕ್ಕಿಂತ ಬದುಕಿನ ನೈಜತೆಯನ್ನು

ಬದುಕಿನ ನೈಜತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಬದಲಾವಣೆ, ಕೃಷಿಯ ಸಂಕಷ್ಟ ಮತ್ತು ನಗರ ಜೀವನದ ನಗರ ಜೀವನದ ಒತ್ತಡಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೇಂದ್ರ ವಿಷಯಗಳಾಗಿವೆ.

2. ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ

ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಚಳವಳಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲ; ಅದು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಹೋರಾಟವಾಗಿದೆ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ, ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ, ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಲೇಖಕರು ದಲಿತ ಜೀವನದ ನೋವು, ಅವಮಾನ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು:

1. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಧ್ವನಿ
2. ಮಾನವೀಯ ಗೌರವದ ಹೋರಾಟ
3. ಅನುಭವಾಧಾರಿತ ಬರವಣಿಗೆ
4. ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಆಶಯ

ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

3. ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀವಾದ

ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಧ್ವನಿ ಬಹಳ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಅನುಭವಗಳು, ಪಿತ್ತೃತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಲೈಂಗಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಆಶಯಗಳು ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿವೆ. ವೈದೇಹಿ, ತ್ರಿವೇಣಿ, ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕ್ಕರ್, ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿ ಮೊದಲಾದ ಲೇಖಕಿಯರು ಮಹಿಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು:

1. ಮಹಿಳೆಯ ಆತ್ಮಗುರುತು
2. ಗೃಹಬದ್ಧತೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ
3. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
4. ದೇಹ ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಕುರಿತ ಮುಕ್ತ ಚರ್ಚೆ
5. ಉದ್ಯೋಗ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸವಾಲುಗಳು

ಇಂದಿನ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕೇವಲ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಅದು ಸಮಾನತೆಯ ಸಮಾಜದ ಕನಸನ್ನು ಕೂಡ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

4. ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮ

ಜಾಗತೀಕರಣವು ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಉದಾರೀಕರಣದ ನಂತರ ಜೀವನಶೈಲಿ, ಉದ್ಯೋಗ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಐಟಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳು, ವಲಸೆ ಜೀವನ, ಗ್ರಾಹಕತಾವಾದ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳಾಗಿವೆ.

ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ:

1. ನಗರೀಕರಣ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು
2. ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬದಲಾಗಿದೆ
3. ಭಾಷಾ ಮಿಶ್ರಣ ಉಂಟಾಯಿತು

4. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಏಕಾಂತ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು

ಇವುಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಆಳವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ.

5. ನಗರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಏಕಾಂತ

ಇಂದಿನ ನಗರ ಜೀವನವು ವೇಗದ ಬದುಕನ್ನು ನೀಡಿದರೂ, ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ದೂರವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಮಹಾನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಏಕಾಂತ, ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡ, ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಖಾಲಿತನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳಾಗಿವೆ.

ನಗರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು:

1. ಯಾಂತ್ರಿಕ ಜೀವನ
2. ಸಂಬಂಧಗಳ ಕುಸಿತ
3. ಉದ್ಯೋಗದ ಒತ್ತಡ
4. ಮಾನಸಿಕ ಅಶಾಂತಿ
5. ಆಧುನಿಕ ಜೀವನದ ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳು

ಈ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಮಾನವೀಯ ಸಂಕಟವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ:

ಕಾದಂಬರಿಯು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಸಮಾಜದ ಸಂಕೀರ್ಣ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳು

1. ಬಹುಮಟ್ಟದ ಕಥನ
2. ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ
3. ಸಾಮಾಜಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತನೆ
4. ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗಗಳು
5. ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ವರ್ತಮಾನದ ಸಂಯೋಜನೆ

ಸಮಕಾಲೀನ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ನಗರ, ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ, ವೈಯಕ್ತಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮೂಹಜೀವನದ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯ

ಕನ್ನಡ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯವು ಇಂದಿನ ಜೀವನದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಚಿಕ್ಕ ಕಥೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಶಕ್ತಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಇದೆ.

ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳು

1. ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಜೀವನ
2. ನಿರುದ್ಯೋಗ
3. ಕುಟುಂಬ ಸಂಬಂಧಗಳು
4. ಮಹಿಳೆಯ ಮನಸ್ಥಿತಿ
5. ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ

6. ಮಕ್ಕಳ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ

7. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಸಮಕಾಲೀನ ಕಥೆಗಳು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ ಗಾಢವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ

ಕಾವ್ಯವು ಕಾಲದ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆ, ರಾಜಕೀಯ ಅನ್ಯಾಯ, ಪರಿಸರ ನಾಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಂತರಂಗದ ಸಂಘರ್ಷಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಮಕಾಲೀನ ಕಾವ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳು

1. ಮುಕ್ತಭಂದಸ್ಥಾನ ಬಳಕೆ
2. ಸರಳ ಭಾಷೆ
3. ನೇರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ
4. ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ
5. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ

ಇಂದಿನ ಕವಿಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧ ಶೈಲಿಗಿಂತ ನೈಜ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಡಿಜಿಟಲ್ ಯುಗ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರೂಪ ಮತ್ತು ವಾಚನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಪ್ರಭಾವ

ಫೇಸ್‌ಬುಕ್, ವಾಟ್ಸಾಪ್, ಯೂಟ್ಯೂಬ್, ಬ್ಲಾಗ್ ಮತ್ತು ಇ-ಪುಸ್ತಕಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊಸ ಓದುಗರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿವೆ.

ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳು

1. ಹೊಸ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಅವಕಾಶ
2. ತ್ವರಿತ ಪ್ರಸಾರ
3. ಜಾಗತಿಕ ಓದುಗರ ಸಂಪರ್ಕ
4. ಡಿಜಿಟಲ್ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಗಳು

1. ಓದುವ ಅಭ್ಯಾಸದ ಕುಸಿತ
2. ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ಬರವಣಿಗೆ
3. ಭಾಷೆಯ ಶುದ್ಧತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟಾಗುವುದು
4. ತಕ್ಷಣದ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯ ಆಸಕ್ತಿ

ಆದರೂ ಡಿಜಿಟಲ್ ಯುಗವು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿದೆ.

ಪರಿಸರ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ

ಪರಿಸರ ಸಂಕಟವು ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ, ಅರಣ್ಯ ನಾಶ, ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಪರಿಸರ ಸಾಹಿತ್ಯವು:

1. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತದೆ
2. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನ ವಿನಾಶವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತದೆ
3. ಮಾನವ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನದೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಚಿಂತನೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವಿದೆ.

ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಹತ್ವ

ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಜಾಗತೀಕರಣದ ಯುಗದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಸ್ಪರ ವಿನಿಮಯವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಅನುವಾದದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು:

1. ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪರಿಚಯ
2. ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಧೋರಣೆಗಳ ಪರಿಚಯ
3. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತರಣೆ

ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಸೇತುವೆಯಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮ

ಚಿತ್ರರಂಗ, ದೂರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ವೆಬ್ ಸರಣಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ. ಅನೇಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಥೆಗಳು ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿವೆ.

ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಪರಿಣಾಮ:

1. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ
2. ದೃಶ್ಯಮಾಧ್ಯಮದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕಥನ ಶೈಲಿ ಬದಲಾಗಿದೆ
3. ಸಾಹಿತ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ

ಆದರೆ ವಾಣಿಜ್ಯೀಕರಣ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗಂಭೀರತೆಯನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಯುವಜನತೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಇಂದಿನ ಯುವಜನತೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಶಕ್ತಿ. ಆದರೆ ಯುವಜನರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಓದುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಆತಂಕ ಇದೆ.

ಕಾರಣಗಳು

1. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ
2. ಡಿಜಿಟಲ್ ಮನರಂಜನೆ
3. ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
4. ಉದ್ಯೋಗಕೇಂದ್ರಿತ ಮನೋಭಾವ

ಪರಿಹಾರಗಳು

1. ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸುವುದು
2. ಡಿಜಿಟಲ್ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದು
3. ಯುವ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
4. ಸಾಹಿತ್ಯೋತ್ಸವಗಳ ಆಯೋಜನೆ

ಭಾಷಾ ಸಂಕಟ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಿತಿ

ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕುಸಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಆತಂಕಕಾರಿ.

ಭಾಷಾ ಸಂಕಟದ ಪರಿಣಾಮ:

1. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕುಸಿತ
 2. ಭಾಷಾ ಗುರುತಿನ ಸಂಕಟ
 3. ಸಾಹಿತ್ಯ ಓದುಗರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು
- ಆದರೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ತನ್ನ ಸೃಜನಶೀಲ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬದುಕುಳಿಯುತ್ತಿದೆ.

ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸವಾಲುಗಳು

1. ಓದುಗರ ಕೊರತೆ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಓದುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

2. ವಾಣಿಜ್ಯೀಕರಣ

ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಧಾರಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ.

3. ಭಾಷಾ ಮಿಶ್ರಣ

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನಗತ್ಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ.

4. ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸಮಸ್ಯೆ

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಸುಲಭತೆ ಹೆಚ್ಚಾದರೂ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬರವಣಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

5. ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕೊರತೆ

ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕುರಿತ ಗಂಭೀರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿವೆ.

ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಧನೆಗಳು

ಸವಾಲುಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನೆಗಳು

1. ಅಂಚಿನ ಸಮುದಾಯಗಳ ಧ್ವನಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆ
2. ಮಹಿಳಾ ಬರವಣಿಗೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ
3. ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಚಯ
4. ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಗಳ ಉದಯ
5. ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಸ್ತರಣೆ

ಇವು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸಿವೆ.

ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣದ ನಡುವೆ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಕುಸಿಯುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮಾನವೀಯತೆಯ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ:

1. ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ
2. ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಪರ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ
3. ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತದೆ

4. ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ

ಭವಿಷ್ಯದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಭವಿಷ್ಯದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಹುಮುಖವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಭವಿಷ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ದಿಕ್ಕುಗಳು

1. ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಸ್ತರಣೆ
2. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅನುವಾದಗಳ ಹೆಚ್ಚಳ
3. ಪರಿಸರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ
4. ಯುವ ಬರಹಗಾರರ ಉದಯ
5. ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲವರ್ಧನೆ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತನ್ನ ಮೂಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಸ ಯುಗಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದ ಜೀವಂತ ದಾಖಲೆ. ಅದು ಕೇವಲ ಮನರಂಜನೆಯ ಸಾಧನವಲ್ಲ; ಅದು ಸಮಾಜದ ನೋವು, ಆಶಯ, ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಕನಸುಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಿದೆ. ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ವರ್ಗ, ಪರಿಸರ, ಜಾಗತೀಕರಣ, ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಕುರಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಅದು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬಹುಧ್ವನಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಂಚಿನ ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಜಾಗತಿಕ ಅನುಭವಗಳವರೆಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅದು ತನ್ನೊಳಗೆ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಡಿಜಿಟಲ್ ಯುಗದ ಸವಾಲುಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ತನ್ನ ಸೃಜನಶೀಲ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಹೊಸ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಮಾಜದ ಕನ್ನಡಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಅದು ಸಮಾಜವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಗೃತಿ, ಮಾನವೀಯತೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗುರುತಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವುದು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯಪ್ರೇಮಿಗಳ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲ; ಅದು ಸಮಸ್ತ ಕನ್ನಡಿಗರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

Original Article

ಕೀರ್ತನಕಾರ್ತಿಯರು ಸ್ತುತಿಸಿದ ರಾಘವೇಂದ್ರಯತಿಗಳು

ಡಾ.ಶ್ರೀಶೈಲ ಮಠಪತಿ. (ಸಿರಿಗಿರಿ)

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು.

ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಹುಕ್ಕೇರಿ.

Manuscript ID:

JRD -2026-180521

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 102-105

May - 2026

Submitted: 10 Apr. 2026

Revised: 20 Apr. 2026

Accepted: 10 May. 2026

Published: 31 May 2026

17 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ಯತಿಗಳಾದ ಗುರು ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರು ಮಂತ್ರಾಲಯದ ರಾಯರೆಂದು, ಮಂಜಾಲಯ ರಾಯರೆಂದು, ಪರಿಮಳಾಚಾರ್ಯರೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು. ಇವರು ಪುರಂದರಾದಿ ಹರಿದಾಸರಿಗೂ ವಿಜಯದಾಸಾದಿ ಹರಿದಾಸರಿಗೂ ಸೇತುವೆಗಳಾಗಿದ್ದವರು. ದಾಸಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೂತನ ಘಟ್ಟದ ರೂಪಾರಿಗಳಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವರು. ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ, ಗೀತಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಪಂಡಿತರು. ಮಂತ್ರಾಲಯವನ್ನು ಹರಿಭಕ್ತಿಯ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿ, ಹರಿನಾಮ ಸುಧೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹರಿದಾಸರನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಿರುವ ಕೀರ್ತನ ರಾಘವೇಂದ್ರಯತಿಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಯತಿವರ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು ನಂತರ ಬಂದ ಕೀರ್ತನಕಾರರು ಮತ್ತು ಕೀರ್ತನಕಾರ್ತಿಯರು ಸ್ತುತಿಗೈಯಿರುವರು ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕೀರ್ತನಕಾರ್ತಿಯರ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ರಾಘವೇಂದ್ರಯತಿಗಳ ಮಹಿಮೆ - ಪವಾಡ, ಭಕ್ತಿ-ಪ್ರೀತಿ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಧ್ವರಾಯರು ಮಾಡಿದಂಥ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ

ತಿದ್ದಿ ಟೀಕೆ- ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿ

ಇದ್ದ ಮಹಾತ್ಮರು ಪದ್ಮನಾಭ ಭೀಮೇಶ ಕೃಷ್ಣಗೆ

ಪರಮ ಭಕ್ತರೆನಿಸಿ ಮೆರೆದವರು

ವಿಧ್ಯಾರಣ್ಯನ ಗರುವ ಮುರಿದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರೆನಿಸೋರು

ಸರುವ ಲೋಕದಿ

ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಹರಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ಭೀಮವ್ವನ ವಿಚಾರಗಳು ರಾಘವೇಂದ್ರಯತಿಗಳು ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಟೀಕೆ ಬರೆದದನ್ನು, ವಿಧ್ಯಾರಣ್ಯ ಗುರುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ ಸೋಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಗರ್ವಭಂಗ ಮಾಡಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಮಂತ್ರಾಲಯದಿ ನಿಂತಿಹ ಚಿಂತನೆಗಳ ಪರಿಹರಿಸುವ

ಕಂಠುಪಿತನನಂತ ಗುಣ ತನ್ನಂತರಂಗದಿ ಸ್ತುತಿಸುವ

ಇಂಥ ಯತಿಗಳ ಕಾಣೆ ಹರಿಯೇಕಾಂತ ಭಕ್ತನೆನಿಸಿಕೊಂಡು

ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ ಫಲ ನೀಡಿ ತಾ ಸಂತಾನ ಸಂಪತ್ತು ಕೊಡುವರ

ಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ರಾಘವೇಂದ್ರಯತಿಗಳು ಸದಾಕಾಲ ತನ್ನಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಹರಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಪರಮದಾಸರು. ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಇಂಥ ಆರಾಧಕರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಲ್ಲಾ. ಭಕ್ತರಿಗೆ ಬೇಡಿದ ವರಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಪರಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರು. ಏಕಾಂತವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದವರು ಎಂದು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಯತಿಗಳ ಶಕ್ತಿ- ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹರಪ್ಪನ ಹಳ್ಳಿ ಭೀಮವ್ವಾ ಕೊಂಡಾಡಿರುವರು

ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುವ ಬಾಲೆಯ ಕಂಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀ

ಮುದ್ರಾಧಾರಣ ಮಾಡಿಹ

ಸಜ್ಜನರಿಗಿವರ ಭಯ ವಜ್ರಕವಚವು ಸತ್ಯ

ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ರಾಮಭದ್ರ ಮೂರುತಿ ಕಾಂಬ

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrv.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21389297

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಡಾ.ಶ್ರೀಶೈಲ ಮಠಪತಿ. (ಸಿರಿಗಿರಿ), ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಹುಕ್ಕೇರಿ.

How to cite this article:

ಶ್ರೀಶೈಲ ಮಠಪತಿ (ಸಿರಿಗಿರಿ). (2026). ಕೀರ್ತನಕಾರ್ತಿಯರು ಸ್ತುತಿಸಿದ ರಾಘವೇಂದ್ರಯತಿಗಳು. *Journal of Research & Development*, 18(5(VIII)), 102–105. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21389297>

ರಾಯರ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ನಿಡಗುರಕಿ ಜೀವಬಾಯಿಯು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವಳು. ಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ ರಾಯರು ಹಲವಾರು ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಬಗೆಗೆ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶ ಮಾಡುವ ಬಾಲೆಯ ಕೈಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀಮುದ್ರೆ ಧಾರಣ ಮಾಡಿರುವುದು ಕೂಡ ಒಂದು.

ದುಷ್ಟ ಜನರು ರಹಸ್ಯ ಆಲೋಚಿಸಿ ಜೀವವಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ತಂದು ರಾಯರಿಗೆ ಈತ ನಿರ್ಜೀವಿಯೆಂದು ಹೇಳಲು, ಯತಿಗಳು ಆತನನ್ನು ನಿರ್ಜೀವಿಯನ್ನಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿದುದು, ಕುಹಕಿಗಳು ಒಣಕೆಯ ತುಂಡನ್ನು ತಂದು ಇದನ್ನು ಚಿಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲು ರಾಯರು ಅದನ್ನು ಚಿಗಿಸಿ ಫಲವನ್ನು ಭರಿಸಿದ್ದು ಮತ್ತು ಮಾವಿನ ರಸದೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿ ಅಸುನೀಗಿದ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣ ತುಂಬಿದ್ದು ಇಂತಹ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ರಾಧಾಭಾಯಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವಳು.

ತಾಳ ತಂಬೂರಿಯ ಹಿಡಿದು

ಭೋಗಶಯನನ್ನು ಭಜಿಸಿ

ಕೂಗಿ ಪಾಡುತಿರಲು ನಲಿದು

ಬೇಗ ಪಾಲಿಸುತಲಿ ನಲಿವ

ಗುರುರಾಯರು ತಾಳ ತಂಬೂರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಸಂಕೀರ್ತಿಸುವ ಪರಿ, ಏಕಕಂಠದಿಂದ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುವ ಬಗೆಯನ್ನು, ನಾದ ತನ್ಮಯತಾ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಜೀವಮ್ಮ ತಿಳಿಸಿರುವಳು. ದೇಶ ದೇಶ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ಸಕಲ ಮನುಕುಲದ ಪಾಪವನ್ನು ತೊಳೆದ ಪರಮಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅರುಹಿ ರಾಘವೇಂದ್ರಯತಿಗಳನ್ನು ಜೀವಬಾಯಿಯು ಭಕ್ತರೋದ್ಧಾರಕ ಎಂದು ಹೊಗಳಿದ್ದಾಳೆ.

ಗುರುರಾಯರ ಪೂರ್ವಜನ್ಮಗಳಾದ ಶಂಬುಕರ್ಣ, ಪ್ರಹ್ಲಾದರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಜೀವಮ್ಮ ತನ್ನ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವಳು. ಭ್ರಹ್ಮದೇವರ ಸತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೇವಾಪರಿವಾರದ ಸುರರಲ್ಲಿ ಶಂಬುಕರ್ಣ ಎಂಬುವವನಿದ್ದನು. ಆತನು ಹರಿಯ ಪೂಜೆಗೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಹೂವನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈತನನ್ನು ಕಂಡ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ದೈತ್ಯ ಹಿರಣ್ಯ ಕಶಪ್ಪುವನ್ನು ವಧಿಸಲು ಇವನೇ ಯೋಗ್ಯನೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಶಂಬುಕರ್ಣನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಪ್ಪುವಿನ ಮಗನಾಗಿ ದೈತ್ಯ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವರು. ಈ ಎರಡು ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮಗಳು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಯತಿವರ್ಯರದು ಎಂಬುದು ಜೀವಮ್ಮಳ ಗ್ರಹಿಕೆ.

ವ್ಯಾಸರಾಯರೆಂದು ಜಗದಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದವರ

ದೇಶ ದೇಶದ ಭಕುತರ ಉತ್ಸಾಹ ಕೊಡುವರ

ಶ್ರೀ ಸುದೀಂದ್ರಾರ್ಯರ ಪುತ್ರರೆನಿಸಿ ಕೊಂಬರ

ಕ್ಷೇಷಗಳನೆ ಕಳೆವರೆಂಬ ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆದವರ

ವ್ಯಾಸರಾಯರಷ್ಟೆ ವಿದ್ವತ್ತು ಮತ್ತು ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಶ್ರೀ ಸುದೀಂದ್ರಾರ್ಯರು. ಈ ಸುದೀಂದ್ರಾರ್ಯರು ರಾಘವೇಂದ್ರರ ಗುರುಗಳು. ಗುರುಗಳ ಕರಕಮಲ ಸಂಜಾತರಾದ್ದರಿಂದ ರಾಘವೇಂದ್ರರನ್ನು ಸುದೀಂದ್ರಾರ್ಯರ ಪುತ್ರರೆಂದು ಜೀವಮ್ಮಾ ಹೇಳಿರುವಳು. ಇಂಥ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಯತಿವರ್ಯರು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ತರಳತನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನರಹರಿಯ ಭಜಿಸುತ್ತಾ

ಉರುತರದಿ ಭಾದೆ ಸಹಿಸಿ

ಹರಿಯು ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪಕನೆಂದೋ ಮಹಿಮೆಯ

ಉರ್ವಿಯೊಳಗೆಲ್ಲಾ ನೆಲೆಸಿ

ವರಯತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಿರಿ ಕೃಷ್ಣನ ಭಜಿಸಿ

ಮರತ ಮತವನೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಗುರುರಾಯ ನೆನೆಸಿ

ಮೆರೆದ ರಾಯರು ಹಲವು ಬಗೆಯ ನೋವುಗಳನ್ನು, ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ಹರಿಯು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವನು. ಆತ ಸರ್ವಾಂತರಯಾಮಿ ಅಣುವಿನೊಳಗೆ ಅಣುವಾಗಿ, ಮಹದೊಳಗೆ ಮಹತ್ ಆಗಿ ಜಗತ್ತಿನೆಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಗಮ್ಯ ಶಕ್ತಿ. ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಯತಿವರ್ಯರು ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರು. ಸದಾಕಾಲ ಹರಿಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯರಾಗಿ ಮರತ ಮತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ರಾಘವೇಂದ್ರರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುರುವರ್ಯರಾದರು ಎಂಬುದು ಅಂಬಾಬಾಯಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಮಿಂಚಿನಂತಿರುವ ಎನ್ನ ಚಂಚಲ ಮನದಲ್ಲಿ

ಸಂಚಿತನೆ ಎನೆ ನೆಲಸೋ

ಸಂಚಿತಾಗಮಿಗಳು ಕೊಂಚ ಉಳಿಯದ ತೆರದಿ

ಪಂಚ ಭೇದಾರ್ಥ ತಿಳಿಸೋ

ಪಂಚ ವಕ್ತನ ತಾತ ಮಿಂಚಿನಂದದಿ ಪೊಳೆವೊ

ಹಂಚಿಕೆಯ ಎನಗೆ ತೋರೋ ಮನಕ್ಕರುಷ ಬೀರೋ

ತನ್ನೊಳಗಿರುವ ಮಿಂಚಿನಂಥ ಚಂಚಲತೀಲವಾದ ಮನದೊಳಗೆ ತುಂಬಿರುವ ದುರ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಒಂದಿಷ್ಟು ಉಳಿಯದಂತೆ ತೊಲಗಿಸಿ ಸುಜ್ಞಾನವನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ತುಂಬಿ ಹೊಳೆವ ಜ್ಞಾನ ನಿಧಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವಂತೆ, ಆ ಮೂಲಕ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತೆ ರಾಯರಲ್ಲಿ ಅಂಬಾಬಾಯಿಯವರು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು.

ವೃಂದಾವನ ದೊರೆಯ ಸ್ವಾಮಿ ಮಂತ್ರಾಲಯ ನಿಲಯ

ಚಂದದಿ ಬಂದು ದರುಷನವಿತ್ತರು ಸ್ವಾಮಿ ಯತಿರಾಯರು

ಎಂಬುದು ಸರಸಾಬಾಯಿಯವರ ತೃಪ್ತಭರಿತ ಮನದ ಭಾವನೆ. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರು ತನಗೆ ದರುಶನ ನೀಡಿದ ಪರಿಯನ್ನು, ಅದರಿಂದಾದ ಅಪಾರ ಆನಂದವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವಳು. ತುಂಗಾತೀರದಿ ನೆಲೆ ನಿಂತ ರಾಯರನ್ನು ಕಾಣುವುದೆ ಒಂದು ಪರಮಭಾಗ್ಯ. ಇದು ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರ ಭಾವನೆಯೂ ಆಗಿದೆ.

ಭೂಮಂಡಲವೆಲ್ಲಾ ತಿರುಗಿ ಬಂದಿಹ ಕೂಸು ದಂಡಕ

ಮಂಡಲ ಪಿಡಿದಿಹ ಕೂಸು

ಬಂದ ಬಂದವರ ಅಭೀಷ್ಟ ಸಲಿಸುವ ಮಂದಹಾಸದಿ

ನಗುತಿಕ ಕೂಸು

ಇಂತಹ ಕೂಸನ್ನು ಯಾರಾದರು ಕಂಡಿರಾ ? ಎಂದು ರಾಧಾಬಾಯಿಯು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ರೀತಿ ಬಹಳ ಹೃದ್ಯವಾದುದು. ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾಯರನ್ನು ಕೂಸಿನಂತೆ ರಾಧಾಬಾಯಿ ಕಂಡಿರುವಳು. ಕೈಯೊಳಗೆ ದಂಡ - ಕಮಂಡಲವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಜಗವೆಲ್ಲಾ ತಿರುಗಿ ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತ ಸಮುದಾಯದ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಪೊರೈಸುತ್ತಾ, ಸದಾ ಕಾಲ ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಬೀರುವ ಮುಖ ರಾಯರದು. ಎಲ್ಲೇ ಕರೆದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಓಡಿ ಬರುವ ಕೂಸು, ತುಂಗಾನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ. ಕಾರುಣ್ಯ ನಿಧಿಯೆನಿಸಿರುವ ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರು ಭಕ್ತರ ಪಾಲಿಗೆ ಕೋಟಿ ತೇಜದಿ ಹೊಳೆಯುವ ಭಾಸ್ಕರ ಸಮಾನರು. ನರರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಅತೀ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತೋರುವ ಮುದ್ದು ಮನದವರು. ಮಗು ಮನದ ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾಯರನ್ನು ರಾಧಾಬಾಯಿಯವರು ಮಾತೃವಾತ್ಸಲ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗುರುವಾರ ಪೂಜಾ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ನಮಗಾಯಿತು ಇಂದು

ಬಹು ಆನಂದ ರಾಯರು ರಥವೇರಿ ಬರುವುದು ಚಂದ

ಮುಂದೆ ನಮಿಸಲು ಭಕ್ತವೃಂದ

ಎನ್ನುತ ಮಂತ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಗುರುವಾರ ನಡೆಯುವ ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾಯರ ಉತ್ಸವವನ್ನು, ರಥವೇರಿ ಬರುವ ಗುರುರಾಯರನ್ನು ಕಾಣಲು ನಾ ಮುಂದು, ತಾ ಮುಂದು ಎಂದು ಸೇರಿರುವ ಜನಸ್ತೋಮವನ್ನು ರಾಧಾಬಾಯಿಯವರು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವಳು.

ಉಟ್ಟ ವಸನವು ತೊಟ್ಟ ಆವಿಗೆ

ಇಟ್ಟ ದ್ವಾದಶ ಊರ್ಧ್ವ ಪುಂಡ್ರವ

ದಿಟ್ಟತನದಿ ಇಟ್ಟು ಕೊರಳೊಳು

ಕಟ್ಟಿ ತುಳಸಿ ಮನಿ ಮನೋಭಿಷ್ಠವ ಸಲಿಸುತ

ಬಾರೋ ಸಾರ್ವಭೌಮನೆ ಎನ್ನುತ್ತ ಗುಂಡಮ್ಮ ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುವ ರೀತಿ ಯತಿರೂಪವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಅಪಾರ ಮಹಿಮೆ, ಭಕ್ತಿ - ಪ್ರೀತಿ, ಮುಗ್ಧಭಾವದ ಗುರುರಾಯರನ್ನು ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನಂಬಲೇಬೇಕೆಂಬುದು ಸರಸ್ವತಿಭಾಯಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಗುರುರಾಯರ ನಂಬಿರೋ ರಾಘವೇಂದ್ರ

ಗುರುರಾಯರ ನಂಬಿರೋ ಜಗದೊಳು

ಎಂದು ಸಕಲ ಜನತೆಗೆ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಳು.

ಹೀಗೆ ಕೀರ್ತನಕಾರ್ತಿಯರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದಾಸ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬೆಳಗಿದ ಯತಿವರ್ಯರ ಮಹಿಮೆ - ಪವಾಡಗಳನ್ನು, ಭಕ್ತಿ - ಶಕ್ತಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು, ಸರಳ - ಸುಂದರವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು, ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಹಿರಿಮೆ - ಗರಿಮೆಗಳನ್ನು, ರಾಯರ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಸಂಕೀರ್ತನೆಯಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಮನದುಂಬಿ ಸ್ತುತಿಸಿರುವರು. ಹರಪ್ಪನಹಳ್ಳಿಯ ಭಿಮವ್ವಾ, ನಿಡಗುರುಕಿ ಜೀವುಬಾಯಿ, ಅಂಬಾಬಾಯಿ, ನಂಜನಗೂಡು ತಿರುಮಲಾಂಬ, ರಾಧಾಬಾಯಿ, ಗುಂಡಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ಮಹಿಳಾ ಕೀರ್ತನಕಾರರು ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- 1) ಸಮಗ್ರ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟ 7.ಸಂ. ಹಣಮಂತ ತಾಸಗಾಂವಕರ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು
- 2) ಸಮಗ್ರ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟ 18-ಭಾಗ-1.ಸಂ. ಲೀಲಾವತಿ ಎಸ್. ರಾವ್, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು
- 3) ಸಮಗ್ರ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟ 18-ಭಾಗ-2.ಲೀಲಾವತಿ ಎಸ್. ರಾವ್, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ,ಬೆಂಗಳೂರು.
- 4) ಸಮಗ್ರ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟ 18-ಭಾಗ-3.ಡಾ. ಅನತ ಪದ್ಮರಾಭರಾವ್ , ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ,ಬೆಂಗಳೂರು
- 5) ಸಮಗ್ರ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟ 18-ಭಾಗ 4 ಡಾ. ರುಕ್ಮಿಣಿ ಗಿರಿಮಾಜೆ , ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ,ಬೆಂಗಳೂರು
- 6) ಸಮಗ್ರ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟ 19. ಡಾ. ಟಿ.ಎಸ್. ನಾಗರತ್ನಾ. ಡಾ. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ,ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ,ಬೆಂಗಳೂರು

Original Article

“ಕದಳಿಯ ಕರ್ಪುರ” ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶರಣರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ

ಡಾ. ಬಸವರಾಜ .ನಾ. ನಾಗಾವಿ

ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕ ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಹುಕ್ಕೇರಿ

Manuscript ID:

JRD -2026-180522

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 106-108

May - 2026

Submitted: 10 Apr. 2026

Revised: 20 Apr. 2026

Accepted: 10 May. 2026

Published: 31 May 2026

ಕದಳಿಯ ಕರ್ಪುರ ಕಾದಂಬರಿಯು ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಡಾ.ಎಚ್.ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ವಚನಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಶರಣರ ವಚನಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಈ ಕದಳಿಯ ಕರ್ಪುರ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕದಳಿಯ ಕರ್ಪುರ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಚನಕಾರರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವ ವಚನಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ‘ಕದಳಿಯ ಕರ್ಪುರ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶರಣರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ’ ಎನ್ನುವ ಲೇಖನವನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ಜಗತ್ತಿಗೆ ದಿಗಂಬರವೇ ದಿವ್ಯಾಂಬರ ಎನ್ನುವ ಉಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂತಹ ಶಿವಶರಣೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಕದಳಿಯ ಕರ್ಪುರ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಓದಿದವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆಯಾದರೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿದೆ.

ಮಹಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ವೈರಾಗ್ಯದ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬದುಕಿನಿಂದ ಬಸವಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನಿಂದ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಎಂದು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಎಂದು ಚಿರಪರಿಚಿತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಬಾಲ್ಯದ ಹೆಸರು ಮಹಾದೇವಿ. ಉಡುತಡಿಯ ಓಂಕಾರಶೆಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳ ಮುದ್ದಿನ ಮಗಳಾಗಿದ್ದಳು. ಉಡುತಡಿಯ ಗುರುಲಿಂಗದೇವರ ಪ್ರೀತಿಯ ಶಿಷ್ಯಳಾಗಿ, ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಉಡುತಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಗುರುಲಿಂಗದೇವರು ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕದ ಕಡೆಗಿನ ಓಲವನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಗಮನಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಲಿಂಗ ದೇವರು ಶ್ರೀಶೈಲದಿಂದ ತಂದಿರುವ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀಶೈಲದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೇ ನಿನ್ನ ಪತಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಎಲ್ಲರ ಪತಿ, ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಆತನ ಸತಿಯರು ಶರಣ ಸತಿ, ಲಿಂಗಪತಿ ಎಂಬ ಭಾವನೇ ಶರಣ ಮಾರ್ಗದ ರಹಸ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಮಾತು ಮಹಾದೇವಿಯ ಅಂತರಾಳವನ್ನು ಕೆದಕಿ ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ಶ್ರೀಶೈಲದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನ್ನೇ ತನ್ನ ಪತಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಭೌತಿಕ ಜೀವನದ ಮದುವೆಯಿಂದ ದೂರ ಉಳಿಯುತ್ತಾಳೆ.

ಮಹಾದೇವಿಯು ಯೌವನಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾವಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಮಹಾದೇವಿಯು ಶ್ರೀಶೈಲದ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನೇ ತನ್ನ ಪತಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಯಾರೂ ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಗುರುಲಿಂಗದೇವರು ಮಹಾದೇವಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಕೌಶಿಕ ಮಹಾರಾಜ ಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮನಮೋಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮಹಾದೇವಿಯು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನಂತರ ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕೌಶಿಕ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಕೌಶಿಕ ಮಹಾರಾಜ ಎಲ್ಲಾ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಭಂಗ ಮಾಡಿ ಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ವಿವಿಶ್ವಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗಲೇ ಮಹಾದೇವಿಯು ದಿಗಂಬರವೇ ದಿವ್ಯಾಂಬರ ಎನ್ನುವುದರ ಮೂಲಕ ಹಾಗೆ ಅರಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಾಳೆ. ಗುರುಗಳ ಸಲಹೆಯಂತೆ ನಾರು ಸೀರೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನ ವಿಶಾಲವಾದ ಕೇಶರಾಶಿಯಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21389411

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

ಕಾ. ಬಸವರಾಜ .ನಾ. ನಾಗಾವಿ ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕ ಸರಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಹುಕ್ಕೇರಿ

How to cite this article:

ಬಸವರಾಜ. ನಾ. ನಾಗಾವಿ. (2026). “ಕದಳಿಯ ಕರ್ಪುರ” ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಶರಣರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ. *Journal of Research & Development*, 18(5(VIII)), 106–108. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21389411>

ಮಹಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಇನ್ನುಳಿದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜೀವನವನ್ನು ಆಧಾತ್ಮದ ಕಡೆಗೆ ಹಾಗೂ ವೈರಾಗ್ಯದ ಜೀವನವನ್ನು ಬಾಳಲು ಗುರುಲಿಂದ ದೇವರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಯ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಕಲ್ಯಾಣದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಾಳೆ.

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬಂದು ಸೇರುವ ಹೊತ್ತುಗಾಗಲೇ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ವೈರಾಗ್ಯ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಶೂನ್ಯ ಪೀಠದ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಈ ಯೌವನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯ ವೈರಾಗ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ನೋಡಿ ಈ ಮಹಾದೇವಿಯ ಜ್ಞಾನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿನೋಡಿ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾದೇವಿಯು ಪ್ರಭುಗಳು ಕೇಳುವ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಪಾದರಸದಂತೆ ಕೈಗೆ ಸಿಗದ ಹಾಗೆ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದಾಗ ಪ್ರಭುವಿನ ಮುಖವು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಶರಣರೆಲ್ಲಾ ಜಯಘೋಷ ಕೂಗುತ್ತಾರೆ. ಶರಣರೆಲ್ಲಾ ಮಹಾದೇವಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಶರಣು ಶರಣಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು “ಮಹಾದೇವಿ ನಿನ್ನ ನಿಲುವಿಗೆ ನಮೋ ನಮಃ” ಎಂದು ಈ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂತೈಸುತ್ತಾರೆ.

“ಅಂಗ ಅಂಗನೆಯ ರೂಪವಲ್ಲದೆ,

ಮನ, ವಸ್ತು ಭಾವದಲ್ಲಿ ಬೆಚ್ಚಂತಿಪ್ಪದು

ಬಂದ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹಿಂಗಿದೆಯಲ್ಲಾ, ಅಕ್ಕ!

ಗುಹೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಉಭಯನಾಮವಳಿದೆ ಎನ್ನಕ್ಕಾ.”¹

ಈ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೌದು ಪ್ರಭುವೇ ಈಕೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅಕ್ಕ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಈಕೆ ಗುರುವಾಗಬಲ್ಲ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವಳು. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ-ನಿನಗೆ ಶರಣು ಶರಣಾರ್ಥಿ ಎಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಬಾರದು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕರುಣೆಯ ಶಿಶುನಾನು ನಿಮ್ಮೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಅತಿ ಚಿಕ್ಕವಳು ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಕುರಿತು ಈ ವಚನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

“ಅಜ ಕಲ್ಪಕೋಟಿ ವರುಷದವರೆಲ್ಲರೂ ಹಿರಿಯರೇ ?

ಹುತ್ತೇರಿ ಬೆತ್ತ ಬೆಳೆದ ತಪಸ್ವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹಿರಿಯರೇ ?

ನಡುಮುರಿದು, ಗುಡುಗೂರಿ, ತಲೆನಡುಗಿ, ನೆರೆ ತೆರೆ ಹೆಚ್ಚಿ,

ಮತಿಗೆಟ್ಟು ಒಂದನಾಡಹೋಗಿ ಒಂಬತ್ತನಾಡುವ

ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹಿರಿಯರೇ ?

ಅನುವರಿದು, ಘನವ ಬೆರೆಸಿ, ಹಿರಿದು ಕಿರಿದೆಂಬ ಭೇದವ ಮರೆದು

ಕೂಡಲ ಚೆನ್ನಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಬೇರಿಲ್ಲದಿಪ್ಪ ಹಿರಿಯತನ,

ನಮ್ಮ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕಂಗಾಯಿತ್ತು.”²

ಈ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿದ ‘ಸಿದ್ಧರಾಮ’ ತನ್ನ ವಚನದ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಕುರಿತು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

“ಅಹುದಹುದು ಮತ್ತೇನು? ಮರಹಿಂಗಿ ಹಿರಿದು ಕಿರಿದುಂಟಲ್ಲದೇ

ಅರಿವಿಗೆ ಹಿರಿದು ಕಿರಿದುಂಟೇ ಹೇಳಯ್ಯ ?

ಸಾವಿಗೆ ಭಯವುಂಟಲ್ಲದೇ ಅಜಾತರಿಗೆ ಭಯವುಂಟೇ ಹೇಳಯ್ಯ ?

ಶರಣೆಂದು ಶುದ್ಧನಾದೆನು ಕಾಣಾ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣಾ.”³

ಶರಣರೆಲ್ಲರು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಕುರಿತು ಅವಳ ಮಹತ್ವದ ಕುರಿತು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಾತುಗಳ ಮೂಲಕ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾದೇವಿಯು ಹೀಗೆ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ಅನುಭವ ಮಂಟಪದ ಅದ್ಭುತ ಶಿವಶರಣೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಪ್ರತಿದಿನ ತಾನು ರಚಿಸಿದ ವಚನಗಳನ್ನು ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ಹೇಳಿದ ವಚನವು ಎಲ್ಲಾ ಶರಣರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ವಚನ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

“ಹಾವಿನ ಹಲ್ಲ ಕಳೆದು ಹಾವನಾಡಿಸಬಲ್ಲರೆ

ಹಾವಿನಸಂಗವೇ ಲೇಸು ಕಂಡಯ್ಯ.

ಕಾಯ ಸಂಗವ ವಿವರಿಸಬಲ್ಲರೆ,

ಕಾಯ ಸಂಗವೇ ಲೇಸು ಕಂಡಯ್ಯ ;

ತಾಯ ರಕ್ಕಸಿಯಾದಂತೆ ಕಾಯವಿಕಾರವು,

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯ ನೀನೊಲಿದವರು

ಕಾಯಗೊಂಡಿದರನಬೇಡ.”⁴

ಈ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ವಚನದ ಮಹತ್ವ ಹಾಗೂ ಆ ವಚನದ ತೂಕ ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ತನ್ನ ವಚನದ ಮೂಲಕ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ವಚನ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

“ಆದ್ಧರ ಅರವತ್ತು ವಚನಕ್ಕೆ ದಣ್ಣಾಯಕರ ಇಪ್ಪತ್ತು ವಚನ ;

ದಣ್ಣಾಯಕರ ಇಪ್ಪತ್ತು ವಚನಕ್ಕೆ ಅಜಗಣ್ಣನ ಹತ್ತು ವಚನ ;

ಪ್ರಭುದೇವರ ಹತ್ತು ವಚನಕ್ಕೆ ಅಜಗಣ್ಣನ ಐದು ವಚನ ;

ಅಜಗಣ್ಣನ ಐದು ವಚನಕ್ಕೆ ಕೂಡಲಚನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯನಲ್ಲಿ

ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕಗಳ ಒಂದು ವಚನ

ನಿರ್ವಚನ ಕಾಣಾ, ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ.”⁵

ಈ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಶರಣರೆಲ್ಲರು ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ಹಷೋದ್ಗಾರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಆಕೆ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಅಕ್ಕ ಎಂದು ಮೆಚ್ಚಿ ನುಡಿದರು. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ಹೀಗೆ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಹಲವು ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆದ ನಂತರ ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಹಾಗೂ

ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಕುರಿತು ಶಿವಶರಣರೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಹಾರೈಸುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನು ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಕುರಿತು ಈ ವಚನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

“ಹೆಂಗೂಸಿನಂಗವ ನೋಡಿರೆ ಪುರಾತನರು |

ಬಾಲತನದಂಗವ ನೋಡಿರೆ ಪುರಾತನರು

ಬ್ರಹ್ಮವನಾಚರಿಸಿ ತನ್ನ ಮರೆದಿಪ್ಪುದ ನೋಡಿರೆ ಲಿಂಗವಂತರು |

ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಭಾಷೆಬೀಸರವೋಗದೆ ಇಪ್ಪ ಇರವು,

ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕಂಗಾಯಿತ್ತು”⁶

ಬಸವಣ್ಣನ ವಚನ ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಚಿನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಕುರಿತು ಈ ವಚನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

“ತನುವಿನೊಳಗಿದ್ದು ತನುವ ಗೆದ್ದಳು,

ಮನದೊಳಿದ್ದು ಮನವ ಗೆದ್ದಳು,

ವಿಷಯದೊಳಗಿದ್ದು ವಿಷಯಂಗಳ ಗೆದ್ದಳು.

ಅಂಗಸಂಗವ ತೊರೆದು ಭವವ ಗೆದ್ದಳು,

ಕೂಡಲಚನ್ನ ಸಂಗಯ್ಯನ ಹೃದಯಕಮಲವ ಬಗಿದು ಹೊಕ್ಕು,

ನಿಜಪದವನ್ನೆದಿದ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನ ಶ್ರೀಪಾದಕ್ಕೆ

ನಮೋ ನಮೋ ಎನುತಿದೆನು”⁷

ಈ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಶರಣರೆಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಿಬಂದಿತ್ತು. ನಂತರ ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಕುರಿತು ಈ ವಚನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

“ಕಂಗಳ ನೋಟ ಕರಸ್ಥಲದ ಪಾಣ,

ಅಂಗವಿಕಾರ ನಿರ್ವಿಕಾರವಾಯಿತ್ತು,

ಸಂಗಸುಖ ನಿಸ್ಸಂಗವಾಯಿತ್ತು,

ಹೆಂಗಸೆಂಬ ಭಾವ ಬಯಲು ಬೆರೆಸಿತ್ತು.

ಕಲಿದೇವರ ದೇವಾ, ನಿಮ್ಮನೊಲಿಸಿ ಒಚ್ಚಿತವೋದ

ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನ ಪಾದವ ನೆನೆದು ನಾನು ಬದುಕಿದೆನು”⁸

ಈ ವಚನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ. ಶರಣರೆಲ್ಲರು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಶರಣರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನತ್ತ ನೋಡುತ್ತಾ ಪ್ರಭುವೇ ಕದಳಿಯತ್ತ ನಡೆಯುವ ಮುಂದಿನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ನನ್ನನ್ನು ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾದ ಈ ವಚನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

“ನೀನಾನೆಂಬುಭಯಸಂಗವಳಿದು, ತಾನು ತಾನಾದ

ತ್ರಿಕೂಟವೆಂಬ ಮಹಾಗಿರಿಯ ತುಟ್ಟತುದಿಯ ಮೆಟ್ಟಿ ನೋಡಲು

ಬಟ್ಟಬಯಲು ಕಾಣಬಹುದು ನೋಡಾ !

ಆ ಬಯಲು ಬೆರಸುವರೆ ತ್ರಿಕೂಟಗಿರಿಯೊಳಗೊಂದು

ಕಾಣಬಾರದ ಕದಳಿಯುಂಟು ನೋಡಾ !

ಕದಳಿಯ ಕಳದಲ್ಲಿ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡಲು

ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವ ಜ್ಯೋತಿಯುಂಟು ಕೇಳಾ :

ನಡೆಯಲ್ಲಿಗೆ ತಾಯೆ ; ಗುಹೇಶ್ವರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ

ಪರಮಪದವಿ ನಿನಗೆ ಸ್ವಯವಹುದು ನೋಡಾ :”⁹

ನಂತರ ಎಲ್ಲಾ ಶಿವಶರಣರು ಸೇರಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ತನ್ನ ಜೀವನದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂತಹ ವಚನವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತನ್ನ ಶರಣು ಶರಣಾರ್ಥಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಪತಿ ಸಾವಿಲ್ಲದ ಕೇಡಿಲ್ಲದ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನ್ನು ಶ್ರೀಶೈಲದ ಕದಳಿಯ ಬನದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕಾದಂಬರಿಯು ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಡಾ.ಎಚ್. ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿಯವರು ಕದಳಿಯ ಕರ್ಪುರ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಜೀವನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ವಚನಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶರಣರು ಹೇಳಿದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಅರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ಡಾ.ಎಚ್. ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ : ಕದಳಿಯ ಕರ್ಪುರ, ಡಿ.ವಿ.ಕೆ ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶನ ಮೈಸೂರು, ಪ್ರ.ಮು.1962, (ಪು.ಸಂ. 201)
2. ಅದೇ : (ಪು.ಸಂ. 202)
3. ಅದೇ : (ಪು.ಸಂ. 202)
4. ಅದೇ : (ಪು.ಸಂ. 225)
5. ಅದೇ : (ಪು.ಸಂ. 225)
6. ಅದೇ : (ಪು.ಸಂ. 236)
7. ಅದೇ : (ಪು.ಸಂ. 236)
8. ಅದೇ : (ಪು.ಸಂ. 237)

Journal of Research and Development

A Multidisciplinary International Level Referred and Double Blind Peer Reviewed, Open Access

ISSN : [2230-9578](https://jrdvb.org) | Website: <https://jrdvb.org> Volume-18, Issue-5 (VIII)| May - 2026

9. ಅದೇ

: (ಪು.ಸಂ. 238)

ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸ

Padmavathi.V

Assistant professor of History , GFGC, Chikkaballapura, Bangalore North University
Email- padmaraj379@gmail.com

Manuscript ID:

JRD -2026-180523

ISSN: 2230-9578

Volume 18

Issue 5(VIII)

Pp. 109-114

May - 2026

Submitted: 10 Apr. 2026

Revised: 20 Apr. 2026

Accepted: 10 May. 2026

Published: 31 May 2026

ಸಾರಾಂಶ (Abstract)

ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸವು 17ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಿಂದ ಜಾಗತಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ರಾಜಕೀಯ ರಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಮಹತ್ವದ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪಾದನೆ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದವು. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯು ನಗರೀಕರಣ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ಉದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಉದಾರವಾದ, ಸಮಾಜವಾದ, ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರವಾದದಂತಹ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ತತ್ವಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡವು. 20ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ, ನಡೆದ ಎರಡು ಮಹಾಯುದ್ಧಗಳು ಮತ್ತು ಶೀತಲ ಸಮರವು ಜಾಗತಿಕ ಶಕ್ತಿಸಮತೋಲನವನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮರುರೂಪಗೊಳಿಸಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಏಷ್ಯಾ, ಆಫ್ರಿಕಾ ಮತ್ತು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೆರಿಕಾದ ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಾಗಿ ಉದಯಿಸಿದವು.

ಇಂದಿನ ಜಾಗತೀಕರಣ ಯುಗದಲ್ಲಿ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಳಿಸಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸದ ಪ್ರಮುಖ ಹಂತಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಅವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರೂಪುಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

Key Words: ಆಧುನಿಕ ಇತಿಹಾಸ, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ, ಕಾಲೋನಿಯಲಿಸಂ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ, ಜಾಗತೀಕರಣ, ರಾಷ್ಟ್ರವಾದ, ಶೀತಯುದ್ಧ.

ಪೀಠಿಕೆ:-

ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸಗಳು ವಿಶ್ವದ ಆರ್ಥಿಕತೆ, ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. 17ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಿಂದ ಇಂದು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಜಾಗತಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಪಂಚದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ವಿಸ್ತರಣೆ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳವಳಿಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ.

ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಯೂರೋಪಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ವ್ಯಾಪಾರ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಮೂಲಕ ಜಾಗತಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದವು. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತಂದು, ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ಉದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

Quick Response Code:

Website:

<https://jrdrvb.org/>

DOI:

10.5281/zenodo.21389611

Creative Commons (CC BY-NC-SA 4.0)

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/) Public License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work noncommercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

Address for correspondence:

Padmavathi.V, Assistant professor of History , GFGC, Chikkaballapura, Bangalore North University

How to cite this article:

Padmavathi .V. (2026). ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸ. Journal of Research & Development, 18(5(VIII)), 109–114. <https://doi.org/10.5281/zenodo.21389611>

ಇದರಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳವಳಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಹೊಸ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳಾದ ಉದಾರವಾದ, ಸಮಾಜವಾದ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರವಾದವು ಬೆಳೆವಣಿಗೆ ಕಂಡವು.

20ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಹಾಯುದ್ಧಗಳು ಜಾಗತಿಕ ಶಕ್ತಿಸಮತೋಲನವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿವೆ. ಅದರ ನಂತರ ಶೀತಲ ಸಮರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕಾ ಮತ್ತು ಸೋವಿಯತ್ ಒಕ್ಕೂಟಗಳ ನಡುವಿನ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಜಾಗತಿಕ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಏಷ್ಯಾ, ಆಫ್ರಿಕಾ ಮತ್ತು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಾಗಿ ಉದಯಿಸಿವೆ.

ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮತ್ತು ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಳಿಸಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಗಳು ಸಮಾಜದ ವರ್ಗ ರಚನೆ, ಉದ್ಯೋಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಮೇಲೆ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿವೆ.

ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸಗಳು ಬಹಳ ವಿಶಾಲ ಮತ್ತು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿವೆ. ಇವು ವಿಶ್ವದ ಆರ್ಥಿಕತೆ, ರಾಜಕೀಯ ರಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಸಾವಿರಾರು ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಇತಿಹಾಸಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಕೋನಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬಹುದು.

1. ಆಧುನಿಕ ಬಂಡವಾಳದ ಉದಯ (17ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ 19ನೇ ಶತಮಾನ)

ಆರ್ಥಿಕ ಇತಿಹಾಸ:

ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯಮ (Mercantilism):

ಬಹುತೇಕ ಯುರೋಪಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಲು ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯಮ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದವು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಆಸ್ಪಿಯಾ, ಸ್ಪೇನ್, ಬ್ರಿಟನ್ ಮತ್ತು ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳು ತಮ್ಮ ವಸಾಹತುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವು.

ಸಂಪತ್ತಿನ ಮಾನದಂಡ (Bullionism):

ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯಮದ ಪ್ರಕಾರ, ಒಂದು ದೇಶದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯು ಅದರ ಬಳಿ ಇರುವ ಬಂಗಾರ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಅಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ, ದೇಶಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಬಂಗಾರ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವು.

• ರಫ್ತು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು (Favorable Balance of Trade)

ದೇಶಗಳು ತಮ್ಮ ರಫ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಆಮದುಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಲಾಭ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವು. ಇದರಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ (ಬಂಗಾರ/ಬೆಳ್ಳಿ) ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು.

• ವಸಾಹತುಗಳ ಮಹತ್ವ:

ವಸಾಹತುಗಳು ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳ ಮೂಲವಾಗಿದ್ದು, ತಾಯ್ನಾಡಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬ್ರಿಟನ್ ತನ್ನ ವಸಾಹತುಗಳಿಂದ ಹತ್ತಿ, ಸಕ್ಕರೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು.

ರಾಜ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ:

ಸರ್ಕಾರವು ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಠಿಣ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೇರಿತು. ಸುಂಕಗಳು (tariffs), ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ನಿರ್ಬಂಧಗಳ ಮೂಲಕ ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಾಯಿತು.

• ನಾವಿಗೇಷನ್ ಕಾನೂನುಗಳು (Navigation Acts):

ಕೆಲವು ದೇಶಗಳು (ಉದಾ: ಬ್ರಿಟನ್) ತಮ್ಮ ನೌಕಾಪಡೆಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದವು, ಇದರಿಂದ ಅವರ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಯಿತು.

• ವ್ಯಾಪಾರ ಕಂಪನಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ:

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ಮುಂತಾದ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಪಾರ ಕಂಪನಿಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಇವುಗಳು ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದವು.

• ಉದ್ಯಮಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:

ದೇಶಗಳು ತಮ್ಮ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿ, ತಯಾರಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ರಫ್ತು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದವು.

ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ:

18ನೇ ಮತ್ತು 19ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದಿತು. ಬ್ರಿಟನ್‌ನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಮೆಕಾನಿಕಲ್ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ನವೀನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬತ್ತಿಯ

• ಯಂತ್ರೀಕರಣ (Mechanization):

ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಶ್ರಮದ ಬದಲು ಯಂತ್ರಗಳ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಉತ್ಪಾದನೆ ವೇಗವಾಗಿ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು.

• ನಗರೀಕರಣ (Urbanization):

ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಜನರು ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ನಗರಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋದರು. ಇದರಿಂದ ನಗರಗಳ ವೇಗವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿತು.

• ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂವಹನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:

ರೈಲುಮಾರ್ಗಗಳು, ಕಾಲುವೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಡಗು ಸಾಗಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ವಸ್ತುಗಳ ಸಾಗಣೆ ಸುಲಭವಾಯಿತು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

• ಹೊಸ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು:

ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದವು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದವು.

• ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯ (Capitalism) ಬೆಳವಣಿಗೆ:

ಖಾಸಗಿ ಹೂಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಲಾಭೋದ್ದೇಶಿತ ಉದ್ಯಮಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದವು. ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರು.

• ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ಉದಯ:

ಹೊಸ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಇವರ ಜೀವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಠಿಣವಾಗಿದ್ದವು.

• ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು:

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವರ್ಗ ವಿಭಜನೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು, ಶ್ರೀಮಂತ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದ ನಡುವಿನ ಅಂತರ ವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು.

• ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ನವೀನತೆಗಳು:

ಉಗಿ ಎಂಜಿನ್ (steam engine) ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಸ್ಪಿನ್ನಿಂಗ್ ಜೆನ್ನಿ (Spinning Jenny), ಪವರ್ ಲೂಮ್ (Power Loom) ಮುಂತಾದ ಯಂತ್ರಗಳು ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದವು.

• ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯಾಪಾರದ ವಿಸ್ತರಣೆ:

ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಾದುದರಿಂದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ರಫ್ತು ಮಾಡಲಾಯಿತು, ಇದರಿಂದ ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ ವಿಸ್ತರಿಸಿತು.

ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸ:

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಉದಯ:

ಬಂಡವಾಳವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದಂತೆ, ರಾಜಕೀಯ ರಚನೆಗಳು ಸಹ ಬದಲಾಗಿದವು. 17ನೇ ಮತ್ತು 18ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ, ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡವು. ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ (ಅಥವಾ ಪ್ರಬಲ ಕೇಂದ್ರಶಾಸನ) ಮತ್ತು ಸಾಂವಿಧಾನಿಕತೆ (ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಕೆ) ಎನ್ನುವ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಗಾತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿದವು.

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಾಂತಿಗಳು:

17ನೇ ಮತ್ತು 18ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು ಬೆಳವಣಿಗೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ, ಇದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿನ ಯುಕ್ತಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾನ್ ಲಾಕ್, ಜಾನ್-ಜಾಕ್ ರುಸು, ಮತ್ತು ವೋಲ್ಟೇರ್ ಮುಂತಾದ ಚಿಂತಕರು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ರಾಂತಿಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದರು.

ಕ್ರಾಂತಿಗಳು:

"ಅಮೆರಿಕ ಮತ್ತು ಫ್ರೆಂಚ್ ಕ್ರಾಂತಿಗಳು ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದವು, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು."

ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಆಡಳಿತದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:

ಕೆಲವು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜರ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ, ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸಂಸತ್ತಿನ ಮೂಲಕ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಇದು ಜನರ ಪ್ರತಿನಿಧಿತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು.

• ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿಸ್ತರಣೆ:

ಮತದಾನ ಹಕ್ಕು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿಗೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಹಕ್ಕುಗಳು ನಂತರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು.

• ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ:

ಜನರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಏಕತೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಇದು ಜರ್ಮನಿ ಮತ್ತು ಇಟಲಿ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

• ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ವಿಸ್ತರಣೆ:

ಯುರೋಪಿಯನ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಏಷ್ಯಾ, ಆಫ್ರಿಕಾ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದವು.

• ಶಕ್ತಿ ಸಮತೋಲನ (Balance of Power):

ಯುರೋಪಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಮತೋಲನದಲ್ಲಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವು, ಇದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

• ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಉದಯ:

ವಿಭಿನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡವು. ಇವು ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡಿದವು.

• ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳವಳಿಗಳು (Labour Movements):

ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಸಂಘಟನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾಯ್ದೆಗಳು ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಜಾರಿಯಾದವು.

• ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಗಳು:

ವಸಾಹತು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದರು, ಇದು ಮುಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು.

2. ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ (18ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ 20ನೇ ಶತಮಾನ)

ಆರ್ಥಿಕ ಇತಿಹಾಸ:

ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಆರ್ಥಿಕತೆ:

ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳು, ಬ್ರಿಟನ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಪೋರ್ಚುಗಲ್ ಮತ್ತು ಸ್ಪೇನ್ ಮುಂತಾದವು, ದೊಡ್ಡ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಈ ಕಾಲೋನಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯಲು ಅನೇಕ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಾರದ ಜಾಲಗಳು:

9ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ, ಯುರೋಪಿಯನ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ವಿಶ್ವ ವ್ಯಾಪಾರದ ಜಾಲಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿವೆ. ಮಾರ್ಗಶೀಲವಾದ ಸಾಗಣೆಗೆ ಪ್ರಗತಿಯಾದ ಸಾಧನಗಳು, ಗತಿಸಿದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬ್ರಿಟನ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಕೆಲವು ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹರಿದು ಹೋಯಿತು.

ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸ:

• ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವ್ಯಾಪಕತೆ:

ಯುರೋಪಿಯನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳು 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ, ಇದು ಕಾಲೋನಿಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿತು. ಆದರೆ ಕಾಲೋನಿಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಈ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿರೋಧವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ.

• ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಕಾಲೋನಿಯ ವಿರೋಧಿ ಚಳವಳಿಗಳು:

ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಅರಿವು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ, ಕ್ವಾಮೆ ನಕ್ಸುಮಾ, ಹೋ ಚಿ ಮಿನ್ ಮುಂತಾದ ನಾಯಕರು ವಸಾಹತುಶಾಹಿತ್ವವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಸ್ವತಂತ್ರತೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದರು.

3. ಸೋಶಿಯಲಿಸಂ ಮತ್ತು ಕಮ್ಯುನಿಸಂನ ಉದಯ (19ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ 20ನೇ ಶತಮಾನ)

ಆರ್ಥಿಕ ಇತಿಹಾಸ:

• ಬಂಡವಾಳ ವಿರೋಧಿ ಚಿಂತನೆಗಳು:

19ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ದಾರ್ಶನಿಕರಾದ ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಫ್ರೆಡ್ರಿಕ್ ಎಂಗಲ್ಸ್ ಬಂಡವಾಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಮುಖ ತತ್ವಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಪ್ರಕಾರ, ಬಂಡವಾಳತಂತ್ರವು ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗವನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಮಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ವರ್ಗ ಹೋರಾಟವು ಈ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

• ಸೋಶಿಯಲ್ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ರಷ್ಯಾದ ಕ್ರಾಂತಿಯಾದ ನಂತರ, 1917ರಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀಂ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಬೋಲ್ಶೇವಿಕ್ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಉದ್ಯಮಗಳು ದೇಶೀಕರಣವಾಗಿದ್ದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸ:

• ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಕ್ರಾಂತಿ:

1917 ರಷ್ಯಾದ ಕ್ರಾಂತಿ ಮತ್ತು ನಂತರದ ಸೋವಿಯತ್ ಯೂನಿಯನ್ ಸ್ಥಾಪನೆ ಜಾಗತಿಕ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದಿತು. ಇವು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿತು.

ಶೀತಲ ಸಮರ:

1947ರಿಂದ 1991ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕ ಮತ್ತು ಸೋವಿಯತ್ ರಷ್ಯಾ ನಡುವೆ ಶೀತಲ ಸಮರ ನಡೆಯಿತು, ಇದು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು.

4. 20ನೇ ಶತಮಾನ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳದ ಜಾಗತೀಕರಣ (ದ್ವಿತೀಯ ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧ ನಂತರ)

ಆರ್ಥಿಕ ಇತಿಹಾಸ:

• ದ್ವಿತೀಯ ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ:

ದ್ವಿತೀಯ ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧದ ನಂತರ, ಹೆಚ್ಚು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಪುನಃ ನಿರ್ಮಾಣವಾದವು. ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಷಲ್ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಜಪಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಉನ್ನತಿ ಕಂಡಿತು.

• ಜಾಗತೀಕರಣ:

20ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣವು ವೇಗವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಸಂವಹನ ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆ ವಿಧಾನಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಂದ ಜಾಗತಿಕ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡುಬಂತು.

ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸ:

• ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ನಿಯಮಗಳು:

1980ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ನಿಯೋಲಿಬರಲಿಸಂ (ನವ ಉದಾರವಾದ ತತ್ವ) ಜಾಗತಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಭಾವ ಮೂಡಿಸಿತು. ಈ ತತ್ವವು ಖಾಸಗಿ ಹೂಡಿಕೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮುಕ್ತತೆ, ಸರಕಾರದ ನಿರ್ಬಂಧ ಕಡಿತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಿತವಿತ್ತು. ದೇಶಗಳು ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಹೊಂದಿಸುವಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡವು, ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು, ಆದರೆ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ನಿಯೋಲಿಬರಲಿಸಂನ ನೀತಿಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ, ಉದ್ಯೋಗ, ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದವು.

• ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿರೋಧ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ:

ಹಳೇ ವಸಾಹತು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರತೆ ಪಡೆಯಲು ಒತ್ತಾಯಿಸಲಾಯಿತು. ಜನಾಂಗೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಗಳು ಏರಿಕೆಯಾದವು. ಭಾರತ, ಆಫ್ರಿಕಾ, ಏಷ್ಯಾ ಮತ್ತು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೆರಿಕಾದ ಹಲವಾರು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದರು. ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ, ಕ್ವಾಮೆ ನಕ್ರುಮಾ, ಹೋ ಚಿ ಮಿನ್ ಮುಂತಾದ ನಾಯಕರು ಜನರ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರು. ಈ ಚಳವಳಿಗಳು ವಸಾಹತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಭಾವವಂತಾಯಿತು ಮತ್ತು ಹೊಸ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವು.

5. ಆಧುನಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು (21ನೇ ಶತಮಾನ)

ಆರ್ಥಿಕ ಇತಿಹಾಸ:

• ಜಾಗತಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು:

2008ರಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಮಹತ್ವದ ಸವಾಲಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಇದು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಪೂರ್ಣತೆಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿತು, ಆದರೂ ಹೊಸ ಬಂಡವಾಳತ್ವಕ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಿತು.

• ಡಿಜಿಟಲ್ ಆರ್ಥಿಕತೆ:

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಕೃತಕ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆ ಉದ್ಯೋಗ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದಿದೆ.

• ಜಾಗತೀಕರಣ (Globalization):

ವಸ್ತು, ಸೇವೆ, ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಹರಡುವಿಕೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ದೇಶಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುವುದು ಸವಾಲಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆ:

ವಿಕಸಿತ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಡುವಿನ ಧನ ಮತ್ತು ಸಂಪತ್ತು ವಿಭಿನ್ನತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಜಾಗತಿಕ ಧನಶಾಹಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕೆಲವರು ಬಹುಶಃ ಲಾಭ ಪಡೆದರೆ, ಬಹಳವರು ಇನ್ನೂ ಬಡತನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ.

• ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು:

ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ, ಹವಾಮಾನ ನೀತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಅಸಮತೋಲನ, ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ದುರ್ವಿನಿಯೋಗವು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ.

ಸ್ವರ್ಧಾತ್ಮಕ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ:

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು automation (ಯಂತ್ರೀಕರಣ) ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದ ಸುರಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ತರಲಿದೆ.

ಸುರಕ್ಷಿತ ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್:

ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಿರತೆ, ವಿನಿಮಯದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಪ್ಟೋಕರೆನ್ಸಿ ಉದಯವು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸ:

ಜನಪ್ರಿಯತಾವಾದ (ಪೋಪುಲಿಸಂ):

21ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪೋಪುಲಿಸಂ (ಜನಪ್ರಿಯತಾವಾದ) ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರವಾದ ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಸರ್ಕಾರಗಳು ಜನಪ್ರಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಲಂಬಿತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ:

ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಜಾಗತಿಕ ಸವಾಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ದೇಶಗಳು ಪರಿಸರ ನೀತಿ, ಶಕ್ತಿಯ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬದ್ಧತೆಯ ಮೂಲಕ ಹವಾಮಾನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಜಾಗತೀಕರಣ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಸಂಘರ್ಷ:

ಜಾಗತೀಕರಣದಿಂದ ದೇಶಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿವೆ, ಆದರೆ ಇದು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ನೀತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಪಾತ್ರ:

ಜಾಗತಿಕ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ UNO, WTO, G20 ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವಿಶ್ವ ಶಾಂತಿ, ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಕಷ್ಟ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ, ಆದರೆ ಅವರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಸವಾಲುಗಳೂ ಉಂಟಾಗಿವೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭಾವಗಳು:

ಮಾಧ್ಯಮ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಾಲವು ರಾಜಕೀಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತಿವೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ:-

ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸವು ಹಳೆಯ ಕಾಲದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ 21ನೇ ಶತಮಾನದ ಸವಾಲುಗಳು ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆಗಳವರೆಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ. ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯಮ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಗಳಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡವು. ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್, ಫ್ರೆಂಚ್ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕನ್ ಕ್ರಾಂತಿಗಳ ತತ್ವಗಳು, ನಿಯೋಲಿಬರಲಿಸಂ ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಹೊಸ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿದೆ. 21ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ, ಜನಪ್ರಿಯತಾವಾದ ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹೊಸ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಿವೆ. ಇತಿಹಾಸವು ನಮಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಸಮಾಜದ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ.

References:-

1. Hobsbawm, E., The age of revolution: 1789–1848, Vintage Books, 1996.
2. Hobsbawm, E. The age of capital: 1848–1875, Vintage Books, 1994.
3. Palmer, R. R., Colton, J., & Kramer, L. A history of the modern world. McGraw-Hill Education, 2014.
4. Piketty, T., Capital in the twenty-first century. Harvard University Press, 2014.
5. Landes, D. S. The wealth and poverty of nations. W. W. Norton, 1998.
6. Heywood, A., Political ideologies: An introduction. Palgrave Macmillan, 2017.
7. Said, E. W., Orientalism, Pantheon Books, 1978.
8. Gaddis, J. L. The Cold War: A new history. Penguin Press. 2005.
9. ರಾಮಚಂದ್ರ, ಬಿ.ಎಸ್. ಜಾಗತಿಕ ಇತಿಹಾಸ. ಮೈಸೂರು: ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ. 2012.